

CONSTANTIN BANU

UMBRA SOARELUI

roman

Deși încărunțit binișor la cei treizeci și șapte de ani pe care îi împlinea în 1970, arăta de treizeci. Era înalt și suplu. La prima vedere intimida prin prestanță. Uniforma de ofițer îl prindea de minune. Ce fel de om era, la urma-urmelor, acest maior cu o ținută impecabilă? Femeile îl urmăreau după ce trecea pe lângă de contrariate parcă, surprinse, ca și cum ar fi recunoscut un mare actor de film, prototipul la modă al „bărbatului bine”.

În acea după amiază de mai, răcoroasă și senină, lumea care circula pe Bulevardul Magheru făcea ca trotuarele să pară o panoramă viu colorată. În vitrinele ademenitoare se înghesuia o primăvară de catifea și mătăsuri imprimate, de contraste, de ghiociei de staniol și violete decupate; din torturile pastorale, cu dealuri de fistic, musteau, ca și sevele proaspete ale pământului, straturile apetisante ale cremelor de ciocolată.

Întârziind la o vitrină, apoi la alta, maiorul Emilian Negrea surâdea îngăduitor tablourilor amăgitoare... Ieșiți din paltoane, din căptușelile pufoase ale iernii, oamenii se vedeau la un liman înverzit, generos și cald, înflorat și înmiresmat, dar, de fapt, circulau pe aceleași artere cenușii ale marelui oraș unde anotimpurile intră mai mult pe calea imaginației. Ceva din adâncul ființei, oricât de supusă ar fi fost ea rigorilor urbane, intuia metamorfozele pământului, bucuria copacilor, miracolul germinației. Instinctul celor care se hrănesc cu pâine presimțea graba creșterii lanului de grâu. Oamenii alergau veseli, flămânzi de soare, mai tandri, spre locurile care acum le amplificau emoțiile. Chiar dacă nu zburdau în orizonturile aburite, se hârjoneau copilărește în decorul străzii, respirând realitatea primăverii prin simbolicele ei reprezentări.

— La urma-urmelor ce-ai vrea?

Tânăra de lângă maior, Ana Argeșanu, o fată cam firavă, pălind mică de statură în comparație cu bărbatul de alături, se credea ghicitoare de gânduri.

— Eu? se miră ofițerul.

— Ai o figură...! I se face omului frig lângă tine. Ce nu-ți place?

— Ți se pare. Este frumos și amuzant.

După o îndelungată tăcere, în timp ce Emilian se opri în fața unui magazin de artizanat, Ana insistă:

— Te amuzi ca și când am fi la bâlci.

— Bâlci? Ai dreptate... Știi ce? Mai bine să luăm troleibuzul spre șosea.

Emilian sperase că parcul va fi mai liniștit, cu mai puțină lume. Dar la terasa „Miorița”, pe malul lacului, nu era nicio masă liberă.

— N-ai încotro, îl șicană Ana, în loc de bere cu mititei trebuie să accepți un vin mai scump și un cotlet dincolo, la „Pescăruș”.

— Crezi că acolo găsim loc? Te mai țin picioarele?

— Trebuie să încercăm. Mi s-a făcut o foame...

Nici la „Pescăruș 1” nu erau locuri. Abia după insistențele drăgălașe ale Anei, un ospătar surprinzător de amabil își sacrifică măsuța pe care își aliniase tacâmurile, vesela și bonierele, punând-o la dispoziția celor doi clienți.

— Din colțul acesta, regretă ospătarul, nu se vede solista.

— Mda... mormăi Emilian plictisit, după ce Ana se a se/a decisă pe scaunul adus de ospătar. De auzit sper că se aude, nu?

— Ar fi bună de văzut, nu de auzit, zâmbi ospătarul.

Ana avea treabă cu lista, căuta minuni culinare.

— Ascultați-mă pe mine, pledă ospătarul, un mușchiuleț la grătar, muiat cu un strop de unt și cu mujdei de usturoi... E sfânt, pe onoarea mea!... Sau, dacă nu doriți cu usturoi, vi-l pun pe ciuperci. Fripte pe plită.

— În regulă, decise scurt maiorul.

Însă ospătarul rămăsese încovoiat, așteptând opțiunea: cu usturoi sau cu ciuperci?...

— Cu ciuperci, preferă Ana.

— Mie, preciză Emilian, și cu una și cu alta.

Circumspect și amabil, cu îngăduința paternă în fața

inocenței unui copilăș care ar fi confundat un cablu electric cu guma de mestecat, ospătarul îndrăzni să limpezească eroarea:

— Dacă îmi permiteți... nu e recomandabil, deoarece... Vă rog să înțelegeți, ciupercile sunt stropite cu sos de lămâie și condimentate numai și numai cu praf de piper alb...

— Bineînțeles, cu praf cu tot. Aduci doi mușchiuleți pentru mine. Întâi pe ăla cu usturoi, cu vin negru. Cadarcă ai? Sau băbească? Pe cel de ciuperci mi-l dai mai încolo, cu ceva tămâios.

— Să vă aduc și două țuici de Zalău?

— Repede! ordonă maiorul.

Ospătarul pocni călcâiele și dispăru. Emilian și Ana izbucniră în râs.

— Când preferi să-mi spui ce ai hotărât, acum sau după ce ne potolim foamea?

Întrebarea Anei suna a glumă. Însă o repetase în gând, în multe variante, toată după-amiaza, doar – doar o reuși să ascundă cât de important era pentru ea răspunsul așteptat.

Emilian fusese solicitat să primească comanda unui detașament de geniu care va participa la construirea unui drum alpin. Nu i se dăduse un ordin... I se propusese, i se lăsase răgaz să se gândească, să studieze proiectul construcției, să se documenteze temeinic și să decidă el însuși dacă își asumă sau nu o asemenea răspundere. Ana, proaspătă absolventă a facultății de construcții, specializată în utilaje, stagiară într-un institut de cercetări din Capitală, știa bine ce fel de hotărâre este pus Emilian. A ia. Bănuia că el va primi propunerea, însă nu reușea ea să accepte. Omul de care o legase o strânsă prietenie ue-a lungul anilor studenției va pleca deci din București și treptat va rămâne doar o amintire greu de șters... Iar Emilian, sobru chiar și atunci când îi încolțea un surâs pe față, în loc să răspundă, urmărea foarte atent modul ceremonios cu care li se serveau cele două păhăruțe cu țuică. Abia după ce ospătarul se retrase, Emilian puse

mâna pe pahar.

— Am fost pe-acolo. Am luat-o în sus de la lac, cam pe viitorul traseu al șoselei, am traversat masivul și am coborât în depresiunea pe care o va închide barajul... E formidabil!

— Ce?

— Totul. O asemenea lucrare seamănă cumva cu un ideal.

— Altfel spus, ți-a luat piuitul... E dar! Ciocnim?

— Mult noroc, Ana!

— Hai noroc, tovarășu'...

Ana gustă, se scutură de tăria băuturii și puse speriată paharul pe masă

— Dumnezeule, ce-i asta?

— Tărie. Se dă pe gât, nu se gustă. Proiectul ar fi dar, dar exclude orice șansă de corectare sau adaptare. Cea mai mică eroare ar fi catastrofală. E nevoie de o concentrare omenească deosebită. Dar nu despre asta e vorba... Dacă spun „da”, trebuie să spun cu certitudinea reușitei. Nu există întoarcere. Am ajuns să mă tem de întâmplările care m-au ales pe mine, de ce tocmai pe mine, nu știu...

— Crezi, într-adevăr, că pe noi ne creează întâmplarea?

— Într-un sens. Și această șosea transalpină e, dacă vrei, o întâmplare hotărâtoare pentru mine. Mă voi lămuri de ce fac umbră pământului

— Deci pleci.

— Poimâine iau în primire detașamentul. Încep pregăti tile.

— Atunci să cinstim pentru marea confruntare cu muntele...

Emilian o privi serios. Refuza persiflarea.

— E o șosea, nimic mai mult, la care se va munci din greu. Nici aventuri fantastice, nici...

— Zău?... Și eu care așteptam să-mi împărtășești niște planuri de adevărat explorator!

— Să fim serioși. N-am văzut nimic extraordinar pe

unde am umblat. Doar structura geologică e mai păcătoasă. Granit. Avantaje și dezavantaje. Condițiile meteorologice la o asemenea altitudine mă vor obliga să schimb permanent graficele de lucru, normele, tehnologiile. În ce privește posibilitățile de concentrare sau dispersare a utilajelor, ce să mai vorbim!... Există totuși soluții, câte una, maxim două din o sută de posibilități în alte condiții, dar există, chit că sunt dintre cele mai rudimentare sau mai riscante. De altfel, acesta este și motivul pentru care se apelează la o unitate de geniu.

Ana îl urmărea tăcută, curioasă, aparent înțelegătoare, deja deprinsă cu ideea plecării lui Emilian... Mâncară cu poftă, fripturile erau delicioase, până după nouă se simțiră bine, însă la un moment dat băieții din orchestră suflură de probă în microfoane. Apăru, vijelioasă, cu peruca ei „negi o”, o claiă de cârlionți, cu bustul și pulpele goale, solista... Surâs, temperament, presupuse porniri și tentații. Izbucniră aplauzele.

N-aveau decât să plătească și să plece. Traversară agalro parcul până la ieșirea în Piața Semteii. Emil se oferă să o conducă acasă, așa cum făcea totdeauna la capătul serilor petrecute împreună în bibliotecă, în laboratoare, la teatru... De data asta Ana îl refuză. Sări într-un autobuz fără să-și ia măcar rămas bun. Nimic ieșit din comun, Emil îi știa reacțiile, oroarea ei de situațiile complicate, de vorbe fără rost. Se duse să ia tramvaiul de la stația de dincolo de pavilionul expoziției. Orașul începea să se liniștească. Se lăsa frig. Și Ana era cam subțirel îmbrăcată... S-au înțeles de minune până în momentul când a devenit evident că fiecare vorbea de un viitor al său, separat de al celuilalt, parcă aflat pe alt tărâm. Emilian era prea preocupat de șoseaua lui transalpină, iar Ana se tot chinuia să obțină omologarea unei macarale gigantice, opera ei. Fiind vorba de un proiect imaginat cu dezinvoltura unei studente căreia i se permite să-și închipuie orice într-un proiect de diplomă, acum - când proiectul respectiv se materializase într-un prototip,

factorii de „decizie” erau contrariați, amânau experimentarea și probele. Maiorul – zâmbea de unul singur în tramvai, compătîmind pe cei ce îndrăzneau să dueleze cu Ana. O tânără de vizavi, care-l privise cu coada ochiului minute în șir, crezu că Emilian îi zâmbea, cu un scop anume... Se gândi să consimtă și surâzându-i la rîndul ei îl întrebă șoptit că: te ceasul... Maiorul tresări și se scuză, jenat:

— Iertați-mă, ați spus ceva?

Tânăra îl fulgeră răutăcioasă și-i întoarse spatele.

Apartamentul lui Negrea, etajul unei vile naționalizate, ar fi putut să constituie un motiv de invidie pentru alții mai puțin norocoși în materie de spațiu locativ. Avusese și el, cu ani în urmă, șansa să huzurească și să se cocoate ierarhic, urcând câte două-trei trepte deodată... Nu rămăsese decât cu apartamentul ăsta, cam searbăd și prăfuit, ea orice casă încăpută pe mâna unui burlac. Doar camera lui de lucru, cu o bibliotecă uluitoare ca aspect, un unicat bizar, în care încăpuseră aproape două mii de cărți, cu planșeta din dreptul ferestrei și cu fotoliile largi din mijlocul încăperii dădea apartamentului o anume identitate... De altfel, cât sta acasă, Emilian se învârtea numai în această încăpere. Aici mânca, aici citea sau lucra la proiectele sale, își fierbea pe un taburet, cu termoplonjorul, cafeaua. În rest, nu folosea decât baia și canapeaua din sufrageria răcoroasă vara, cu glasvantul deschis spre veranda în semicerc, cu copertina sprijinită de st. îl pl. de lemn, sculptați. Cel mai rar folosit era dormitorul! cu patul imens din mijlocul lui.

Pentru a-și lua o piatră de pe inimă, deși se făcuse unsprezece, Emilian formă numărul interurbanului ca să obțină legătura cu casa Șoimaru, din provincie... Socotea neapărat necesar să comunice prietenului său, acum comandantul, șeful nemijlocit, locotenent-colonelul Vlad Șoimaru, trenul și ora sosirii sale, în scopul luării în primire a detașamentului constituit pentru transalpin... Centralista îi promisese că în – câteva minute va avea legătura. Vlad... Se va bucura? Cum să nu... im! Curios!

Tot ce se întâmpla n ultima vreme cu 6 semăna cu o pornire la un drum. Încă de la primii pași, constata surprins că de fapt relua un traseu bine știut... Cum de se întâmpla să se: însoțească tot cu aceiași oameni? Era cumva o revenire ta, un anume punct al unui cerc vicios al existenței? Său. Bătuse ani și ani pasul pe loc, crezând că parcurgea anume distanță? Ceva îl întârziase, îi amânase pornirea decisivă... Nu e prea amuzant să constați, că abia la treizeci și șapte de ani dai telefon colegului de clasă, prietenului și tovarășului de vise ale adolescenței, ca să-i spui: „Gata. Vlade, plecăm!...” „Zău! Ce spui, te-ai hotărî*?”; „Da, măvce temiri...” „Atunci e bine, că tu...” . Sigur, este nemaipomenit de bine că nu. I-au trebuit mai mult de cincisprezece ani ca să-și aleagă o meserie. Alții, cât ai zice pește, sau și lămurit ce rost au pe lume. Nu ca el, cu „idealuri răsucite11...

În vara anului 1952; după ce-și luase bacalaureatul, după banchetul de adio., au început discuțiile de acasă, referitoare la viitorul băiatului. Mama repeta una și bună: bine ar face Emilian să-și aleagă o meserie tihnită, fără primejdii, fără vânzoleală. Să aibă un loc al lui, unde să-și rânduiască o viață omenească. Să nu umble și el ca țiganul cu cortul, dintr-un loc în altul, ca ei, din gară-n gară. Tatăl, dintre toate meseriile, socotea că una, numai una merita osteneala atâtor ani de toceală și cheltuială: medicina. „Ascultă-mă pe mine, că nu-ți vreau răul. Prost nu ești, carte știi destulă să-ți câștigi de-acuma pâinea singur. Dacă e să mă bag la încă cinci-șase ani de cheltuială cu tine, faci cum zic eu. Ia-ți actele, cinci sute de lei și du-te la București să dai examen la medicină11; „Acolo se intră greu, măi omule11, se temea mama... „S-o intra greu, dar se iese bine. Cât îi lumea și-o să fie „doctorii-s la pălărie. Vine omul cu găina, să nu-l mai doar?... De ingineri s-ar zice că o să fie mare nevoie, dar să te Cerească sfântul, se rupe podul, cade blocul, ia foc ceva. Se strâmbă osia. Înfunzi pușcăria. Și trebuie să fii omul dracului, să poruncești „să tai în carne vie, că dacă nu, îți bagă derbedeii mămăliga în țeava, De te miri de ce nu curge. Un

doctor? Altă treabă! „Emilian se gândea însă la arhitectură, la arte plastice și la literatură. Tăcea, suporta amestecul părinților, așteptând să se potolească ei ca să găsească și el prilejul să le explice ce ar vrea. Până una-alta, sta cât mai puțin pe-acasă. După-amiezile lui erau pline. Ținea conferințe la cluburile muncitorești despre Caragiale, Bălcescu și Gogol. Aveau loc manifestări de amploare, se insista pe învățătură, dar cărțile erau mai toate, una peste alta, război și iar război. Ca și filmele. În memoria tinerilor erau încă proaspete zumzăitul sinistru al bombardierelor anglo-americane, uniforme vinete ale nemților cu muzicute, apoi uniformele ostașilor sovietici, cu armonici și tancuri, mulțimea răniților care gemeau pe târgile rânduite în clasele școlilor transformate în spitale... Răniți, care cereau copiilor apă în limba română sau rusă... Asemenea clișee ale unei copilării speriate s-ar fi șters de mult, optimismul și setea de viață ar fi amplificat energia vârstei, dacă obsesia morții, a incertitudinii, n-ar fi fost prelungită de încordarea rămasă deasupra ruinelor lumii rupte în două de o cortină zisă de fier. Cărțile, filmele și patosul ședințelor nu îl îndemneau să se gândească la un viitor calm, la o perspectivă echilibrată de permanența păcii, dimpotrivă, îi precipitau instinctele nebuloase ale fricii, ale apărării în fața unei teribile primejdii... Ca să nu fie laș, își călea curajul, spiritul bătaios, deși nu prea îi era dar ce anume din lumea sortită pieirii se află în jurul său. Emilian avusese în clasă doi colegi fii de chiaburi. Din cauza acestora se certa mereu cu cel mai bun prieten altui, cu Vlad Șoimaru, care de la un timp, de când Emilian intrase în partid, îl cam ocolea. Fecior de ofițer – tatăl lui, decorat pe frontul antihitlerist cu Ordinul „Mihai Viteazul”, rămăsese invalid după luptele de la Budapesta –, acest Vlad Șoimaru știa franțuzește din familie și tot din familie știa și rusește, pentru că mama lui era lipoveancă. Ofițerul Șoimaru luptase eroic, rămăsese fără o mână, dar nu era înscris în partid. Trăia retras, din pensia lui de invalid de război. Era un om tăcut, aspru, îl ținea din scurt pe Vlad, îl medita zilnic la toate materiile, iar Vlad avea numai note

de zece, era eminența liceului, laureat pe țară la un Concurs de matematici. Vlad intrase în U.T.M.

„Tras de mânecă” de Emilian. Nu era admisibil ca fiul unui erou, premiantul școlii, să nu fie utemist. Vlad fusese după aceea imediat ales în comitetul pe școală, tot la propunerea lui Emilian. Ca pe urmă, I Emilian să-l critice mereu pentru lipsă de inițiativă și insuficient spirit revoluționar. După asemenea înfruntări, când porneau împreună spre casă, ambii locuiau pe strada Carpați, se certau. Emilian își justifica intransigența, principialitatea sa de adevărat prieten. Vlad îi reproșa o vădită înclinare spre demagogie. El nu putea crede că Emilian susținea din convingere exmatricularea tuturor fiilor de chiaburi. Ce avea el, Emilian, cu ei? Emilian turba. Bineînțeles că el, personal, nu... Dar ce, de conflicte personale era vorba? Lupta de clasă, lichidarea exploatării omului de către om, construirea socialismului... El se afla pe poziția sa partinică. Bine, așa era, Vlad accepta. Dar nici Mitroi, nici Zvorișteanu nu aveau nimic contra socialismului, contra partidului. Hai, Calotă, dă-l încolo, că-n timpul secetei căra sacii cu tată-său pe la toți profesorii pe-acasă, numai el avea freză, cravată și umbla cu trăsură. Dar Mitroi? Cu izmenele peticite? Taică-său. Era sărac lipit, își încercase și el prin 46 sau 47, cam pe-atunci, norocul, cumpăraseră de la un moldovean o rablă de camion, furat cine știe când și de unde, ca să se apuce de cărăușie. Camionul nu mersese nicio lună. Se stricase, făcuse Mitroi din el coteț la găini. A rămas „scris” la chiaburi, amărâtul. „Desigur, cugeta Emilian, s-ar putea să se exagereze. Și Robespierre a exagerat. Așa e revoluția.”; „Cum* de ce neapărat așa, otova?”; „Uite de-aia, pentru că nu poate înțelege legile obiective un mic burghez cu optică oportunistă”. Emilian se răstea și Vlad, cât era el de calm, își sărea din pepeni: „Mic-burghez ești tu, cu tac-tu, și cu șperțarii din gări! Tata a luptat contra fascismului!”; „Ce spui, de-aia îți bagă el în cap ideii reacționare?” Vlad era mai lucid în asemenea momente, reușind să separe o rea intenție de o eroare. „Care idei? De ce bați câmpii? Tata îmi spune mereu să mă

gândesc bine, să n-o iau razna, să cuget înainte de a fi de acord cu ce spune unul sau altul. Ce e reacționar în asta?"; „Și tata îmi spune la fel”, recunoștea Emilian. „Deci, după tine, babacii noștri sunt proști sau retrograzi...”: „Nu, cânt socot pe noi proști și aiuriți, aici e problema...” După multe, foarte multe discuții pe această temă, cei doi deveniseră prieteni nedespărțiți, deși aveau gânduri foarte deosebite. Păreau chiar că se disprețuiesc reciproc, că se sfidează unul pe altul. Când Emilian ieșise mândru de la raionul de partid, unde i se înmânase carnetul, fugise pușcă la Vlad. Nu era acasă. Nici la biblioteca orașenească. Abia pe înserate a dat de el. Se plimba pe centru cu prietena lui, cu Verbina. Emilian ardea să-i arate carnetul, să-i povestească cum a fost... „Vlad, voi vă mai plimbați sau o luăm spre casă?” Verbina, o fată frumușică, ironică, criticată odată la gazetă că dansase cam decadent la o reuniune, chicotise, expediindu-l pe Vlad: „Du-te, ia-ți porția de «lămurire». Îi Tăcuseră până în parc. Emilian a vrut să se așeze. Vlad l-a privit strâmb: „Ce faci?”; „Hai să mai stăm, câteva minute, să-ți arăt...”; „Am treabă. Am de învățat la biologie. Rămâi dacă vrei”. Și plecase. Emilian a luat-o jenat pe urmele lui... „Te-ai supărat din cauza Verbinei, nu-i așa?” Vlad s-a răstit: „Nu, am de învățat. Tu intri în ce facultate îți pofteste inima. Eu nu intru decât acolo unde știu, și ca să știu trebuie să tocesc. Noapte bună”. Și îi întorsese spatele... La bacalaureat amândoi luaseră zece pe linie. Emilian era fericit, însă Vlad n-a scăpat nici de data asta ocazia să-l înțepe: „Felicitări. Luași zece la matematică și dacă te întreb acum ce-i cu teorema lui Thales...” Cu toți colegii de față. Inclusiv cu fiii de chiaburi, care nu fuseseră exmatriculați până în cele din urmă... Hohote de râs. Vlad țipase la colegi: „Gura, că ăsta vă pune în discuție și vă ia carnetele, de nu mai vedeți voi facultatea decât pe dinafară”. Emilian i-a întors spatele și s-a dus de-a dreptul acasă la Vlad. Tatăl lui era în grădină, se odihnea la umbra de iederă, într-un șezlong. „Ce s-a întâmplat, dragă, unde e Vlad?”; „La școală, a exclamat Emilian. De ce mă umilește, de ce se poartă așa cu mine?”

Și și-a vărsat tot amarul. Fostul ofițer nu l-a întrerupt, l-a ascultat foarte atent. „Deci, Vlad, prietenul tău, e un măgar...”; „Vă rog să-i explicați dumneavoastră motivul pentru care începând de azi prietenia noastră a încetat”. Maiorul a surâs, prefăcut surprins: „Îmi plăci, nu te știam chiar așa de... Hm! Dar tu știi cât de mult ține Vlad al meu la tine?”

Te-ai gândit vreodată cam ce însemni tu pentru el?”; „M-am gândit, vă asigur, însă el...”; „Da, știu, el e un măgar. Iar tu, alt măgar.”; „Domnule Șoimaru...”: „Ei, nu te supăra și pe mine. Vreau să spun că sunteți doi încăpățânați, țăfnoși, plini de orgoliu, ajunși la cuțite pentru că fiecare vrea să schimbe lumea în felul lui. De ce vrei tu, băiete, să schimbi lumea?”; „Eu? Eu mă asociez unui efort colectiv, al unei clase...”; „Și de ce, mă rog?”: „Deoarece convingerea mea îmi dictează să...”; „Deci crezi în comunism. Și Vlad crede. Să-ți mai spun ceva: și eu tot în comunism cred. Tatăl dumitale, la fel. Viitorul vostru, limpede ca lumina zilei, e comunismul. Dar te-ai gândit, vă gândiți voi, cum ați vrea să fie comunismul vostru, adică viața pe care o veți trăi?”; „Mă gândesc, vă asigur!”; „Nu prea. Citiți în cărți, strigați lozinci, mergeți tot înainte și vă pasă prea puțin pe unde călcați și cum pășiți... însă cum învățați acum să mergeți așa veți merge. Cum? Numai drepti, mândri, cinstiți, la lumina zilei, atenți, solidari! Uite ce e... ai ghinionul că tatăl dumitale e prea ocupat cu slujba, din cauza asta umbli cam neatent. Eu pe Vlad al meu îl bat mereu la cap. Nu-l las să greșescă, să se pripească. El trebuie să învețe, mult și profund. O lume mai bună nu se clădește de către semidocti infatuați, ci cu inteligență, discernământ, competență”... Emilian și Vlad s-au împăcat din clipa în care acesta din urmă a intrat pe poartă. Au băut împreună cu maiorul vișinată și au hotărât să se ducă amândoi la arhitectură. Invalidul, în șezlongul lui, în hainele sale de doc alb, le povestea întâmplări de pe front. Împrejurări, oameni, fapte rămase în afara cărților și a filmelor. Tatăl lui Vlad cunoscuse mulți, foarte mulți oameni pe care îi păstra cu sfințenie în minte. Buni și răi

laolaltă. Soldați, ofițeri, femei, copii, răniți, morți, nemți, români, unguri, polonezi, cehi, sovietici, sârbi, evrei... O înlănțuire de peregrinări, un exod în care se asociau chipuri triste sau înveselite de speranță. Emilian era nedumerit. Multe din întâmplările povestite de tatăl lui Vlad i se păreau incredibile. Dar acesta, parcă spre a-l convinge, începuse să-i arate un noian de hârtii, scrise mărunt și pe îndelete, ținute între scoalțele groase, de piele. Zicea că adunase și rânduise totul într-o lucrare care odată și-odată ar fi putut devexii o carte memorialistică folositoare cui va dori să știe adevărul, așa cum îl trăise el însuși. „Tată - îi tempera Vlad - ai să o pățești «odată și-odată» cu poveștile tale”. Din păcate, teama lui Vlad avea să se adeverească foarte curând. Însemnările lui Șoimaru au dispărut așa, ca și când le-ar fi înghițit pământul. Vlad și Emilian erau la București, dăduseră admiterea la arhitectură și figurau pe lista norocoșilor. Toată lumea era a lor. Nu știau că în acest timp tatăl lui Vlad fusese arestat din cauza însemnărilor. Avea inima slăbită. A murit. L-au adus acasă. Nimeni n-a aflat, în afara soției, de ce și în ce împrejurări murise. Atac de cord. Atât. Culmea, i s-a făcut înmormântarea cu fanfară militară. S-au rostit discursuri despre eroism, i s-au purtat decorațiile pe pernă de pluș, în cortegiu, băieții, sprijinind-o de o parte și de alta pe bătrâna amuțită, copleșiți de absurditatea morții, păreau doi frați. Se aflau acolo și soții Negrea. Ei, băieții, nu mai vedeau nimic. Se țineau de mână, să nu se piardă în rostogolh ea cumplită a durerii. Într-una din serile lor tăcute, Vlad privise îndelung șezlongul gol de sub umbrar: „Emiliane, m-am răzgândit, nu mai fac arhitectură. Intru la școala de ofițeri...” în toamna aceleiași an, 1952, amândoi au intrat pe poarta aceleiași cazărmi. O clădire veche, cu ziduri groase de un metru, ziece-se de pe vremea Mariei Tereza, dintr-un oraș transilvănean; o școală de ofițeri de Geniu, care nu dura cinci ani, cât o facultate. Amândoi îi păcăliseră pe cei de-acasă, le spusese că au fost luați, obligatoriu, la armată. Impiegatul se revoltase: „Dacă ai luat examenul de admitere la facultate, cum dracului să vă

ia la armată, nu se poate. Alergase la comisariat să facă contestație. Însă aici un căpitan, complice cu băieții, îl potolise: „Dumneata nu citești ziarele, tovarășe? Nu vezi ce se întâmplă în lume?” O săptămână nu mai dormise impiegatul. De groază. Era convins că cel de-al treilea! azboi mondial bate la ușă. Abia când alegeau băieții școala militară s-a dumerit bătrânul că fusese strașnic păcălit, Emilian și Vlad purtau însă epoletă de locotenenți și nu le stătea rău. Erau doi flăcăi mândri, arși de soare, împliniți la trup, veseli și cam fuduli, pentru că ei nu luau zahăr pe cartelă și nu se îmbrăcau pe cartelă, aveau soldă, oricum, și amândoi fuseseră repartizați în aceeași garnizoană – un orașel de la poalele muntelui, curat, cu fete frumoase. Nu făcuseră nimic rău băieții, impiegatul chiar se mira cum de le-a venit lor un gând atât de bun. Căci, după câte trăsneală! începuseră a le umbla prin minte, milităria le-a pus Mul, se temperaseră și ei, umblau cu picioarele pe pământ și nici nu se mai certau întruna. Totul se limpezise într-o logică pură. Ei apărau țara...

Furat de amintiri, ce se detaliau și căpătau un contur mai dar acum, într-un moment în care se străduia să se definească, Emilian uită că făcuse comandă cu Vâlcea. Tresări când auzi telefonul. Cine putea suna la ora asta? Abia vocea centralistei îl readuse deplin la realitate. Regrete: la numărul respectiv nu răspundea nimeni. Mai bine. Se făcuse prea târziu... Oricum îl va vedea pe Vlad poimâine... Și acum, deși trecuseră atâtea ani trăiți de fiecare pe făgașul său, prietenia se păstrase întreagă. Cu atât mai mult, cu cât știa că tocmai în miezul prieteniei lui cu Vlad găsise cândva un răspuns... De câte ori era întrebat ce-l determinase să aleagă cariera armelor, maiorul Emilian Negrea avea o explicație cam bizară: „La înmormântarea unui erou, am descoperit un prieten care pleca să se facă ofițer și bineînțeles că nu-i puteam lăsa singur...”

— T ordeauna ai fost un drăguț... Dă sticla mai aproape, m-am săturat să... să ocolesc masa, să bat drumuri... Ce te uiți așa, mă, înger păzitor de cale

dreaptă?! Crezi că mi-am băut mințile? Beau pentru că mâine dimineată te prezinți la mine, bați pasul, în cizme, cu centură, drepti la distanță regulamentară. Îmi spui răspicat cum te cheamă și te prezinți la ordin... Tu, la ordinul meu! Ei, vezi cum bate vântul?... Cum să bată? Cum vrea el, nu cum vrem noi... Te-ai îmbrăcat iar în uniformă? Îți cauți tinerețea?... Caut-o fără mine. Eu nu sunt acasă, nu am timp. Nu te cunosc, nu mă interesează. Te-au x-activat, ți-au dat gradul de maior, ești inginer, ești omul lui Fronea, te privește... Nu vreau, nu mai suport discuții, știu că o să cășuni pe capul meu cu ideile, cu elanul tău revoluționar. Să mă lași în pace! Îți dau detașamentul în primire, te las să alegi pe cine vrei, pe ofițerii care îți plac, și basta! Arată tu cine ești, eu, probabil, nu ofer garanția, generalul te-a căutat pe tine, dacă nu acceptai tu, găsea pe altul să-ți semene. M-am tâmpit, așa din senin, cât a bătut dracul din palme, pleosc și gata cu Șoimaru, a dat în primire. Tu nu bei? Nu bea, drăguțele, nu e just să bei... nu este etic... nu e... Te privește, auzi! Tu să nu mă... Că eu... Să...

Vlad izbucni în hohotele unui plâns jalnic, smiorcăit, de om beat, cu capul proptit în pumni, pe masă. Un pahar plin se vărsase și aerul duhnea, era grețos. Verbina dispăruse de la început în altă încăpere, cu aerul jenat al unei femei obișnuite cu inevitabila cădere a soțului în beția lui. Verbina, fata cea mai drăguță din clasa lor, era acum de nerecunoscut. Râsese răutăcioasă când Emilian încercase amabil să o convingă că arată bine, la fel de atrăgătoare ca altă dată: „Fără complimente, dragă, cel mai exact mă definește Vlad, în momentele lui de tandrețe. Ni zice că nwim făcut mică, grasă și grea ca găina râvnită de Hagi Tudose...” U fetișcană de-ttnsprzce-ăni își etalase timiditatea preț de două secunde și dispăruse, expediată de mama. Al doilea copil pe care Emilian știa că îl au nu s-a arătat. Dormea, îl culcau devreme, era cam bolnav... Verbina se achitase grăbită de îndatoririle sale de gazdă și îi lăsase singuri... Oare acum auzea din dormitor scâncetele lui Vlad?

Altă dată Emilian ar fi fost indignat, s-ar fi repezit cu întrebările... Acum, ceea ce vedea, fața schimonosită a prietenului său. Nu-i provoca decât oroare. Se sculă și plecă fără un cuvânt. Nu era dispus să piardă timpul pentru a compătimi un om beat, chiar dacă acesta fusese unicul său prieten. Când se va trezi, o să încerce să afle ce motive puteau justifica căderea în nimicnicie...

În zilele următoare lucră de dimineța până noaptea, târziu. C-onducând pregătirile pentru plecarea în tabără. Se văzu cu comandantul numai pentru a rezolva problemele ivite. Locotenent-colonelul Șoimaru semna hârtiile, zâmbea absent și atât. Parcă nu-i venea să creadă. Părea mai curând o funcție, o semnătură indescifrabilă, un contur de om ce se golise singur de substanța pe care o avusese. Trebuia totuși să existe o explicație. Dar el nu i-o va cere. Cel care nu se explică singur unui prieten are nevoie de răgaz.

În primul moment muntele se arătă binevoitor. Coloana urcase dincolo de baraj. Militarii tâșniră de sub prelatele camioanelor în clipa când se ordonă debarcarea, sărind jos gălăgioși și veseli, așa cum sunt de obicei tinerii plecați în excursie. Aici era deci începutul. Priveau munții, presupuneau ce și cum va fi... Se spunea că au fost deja montate câteva barăci, primele, în care să se adăpostească ei, veniți special să organizeze șantierul, să pregătească primirea următoarelor eșaloane și să niveleze drum de acces pentru utilajele grele.

Deocamdată priveau. Erau în repaus, își făceau și ei o idee; în principiu, știau ce au de făcut - să muncească: să sape, să zidească, să dinamiteze, să teraseze... Înadins, în primul eșalon comandantii selecționaseră pe militarii mai familiarizați cu viața de șantier, cu construcțiile de drumuri. Mulți dintre cei care săreau din camioane sau mișunau prin poiana largă, înverzită proaspăt în acest miez de primăvară, făcuseră ucenicie pe la hidrocentralele noi, lucraseră pe la trusturi de construcții, la drumuri și poduri, la linii de căi ferate. Erau de felul lor dulgheri, betoniști, tâmplari, montatori, fierari, bucătari, desenatori,

proiectanți, destui care nu apucaseră să intre încă în tagma unui meșteșug anume și dintre aceștia făceau parte și câțiva tineri despre al căror trecut nu prea se vorbea. Majoritatea „necalificaților” erau băieți de la țară, deprinși cu sapa și cu întinderea câmpului. Obişnuiți să-și scalde privirea în aburii oi izontului, aceștia se uitau cam cu teamă spre înalt. Un soldat încercă tăria pământului de sub iarbă cu călcâiul bocancului. Îi alunecă de sub călcâi un strat de vreo trei degete de mușchi și putregai de frunză, ca o cocă negricioasă de plăcintă, de sub ea dezvelindu-se piatra cenușie, ca ciolanul ieșit de-a dreptul de sub blana berbecului.

Soldatul Dumitru Sigartău, crescut în lunca Mureșului, luă în palme smocul de iarbă rupt cu călcâiul, desfiră rădăcinile pâslite, încâlcite, minunându-se, și le arată soldatului Măgură, un băietan mai mărunțel și tăcut, care se așezase pe un bolovan.

— Ia te uită numai, ce buruiană...

Măgură se uită și dădu din umeri. Ce să vadă? Rădăcinile. Care rădăcini? Alea, amestecate și țesute între de pâslite și încurcate. Ei și? Sigartău se încruntă la Măgură. Ce, era greu de cap? Uită-te bine, ce soi de iarbă grasă! Cum, sughea zeamă din rărunchii muntelui? Își face umbră din rădăcini ca să nu se usuce piatra... Numai gândește cât se înfige porumbul în brazdă și-i vai de el când nu-i vine udătură la vreme... Ce-are una cu alta? Sigartău zicea că are. De ce ar fi așa firea lucrurilor? Și la iarbă ca la oameni, că unii se veștejesc parcă mai degrabă când cresc la sân lăptos și au atâția grijă să plivească prin jurul lor, pe când alții stau țapeni și sănătoși în arșiță pe piatră seacă.

— Aș! Uzi porumbul ca să mănânci mămăliguță, frate... Buruiana asta nu o mănâncă nici dracu'...

Sigartău rămase pe gânduri.

— Dacă o iei pe costișă-n sus adică, se vede că binele ar fi sus și răul e la vale. Dar când cobori, rămâne răul sus și binele ți se arată unde văzuseși răul... Cauți încotro s-o iei, să nu vezi pe dos...

— N-avea tu grijă de bine și de rău, că se deslușesc deși la deal și la vale. Știu eu cam ce te frământă...

Sigartău aruncă smocul de iarbă și mușchi în căciula înaltă a bradului de alături.

— Isteț mai ești! Ce-ar fi adică mămăliguță aia, niște mânecute tocite pe băncile școlilor? Căldurică, mâncărică și-un birou cu călimare? Păi cine face mămăliga?

Avea Sigartău năravul să se tot răfuiască cu ce i se părea strâmb, dar Măgură n-avea chef să-l întărate la vorbă.

— Măgură, am eu un uncheș, baci la oi... M-am însoțit acum un an și eu cu dânsul și am umblat pe Parâng... Avea baciul tocmită cu rost și câteva cotarle, niște flocoși răi, cu lătrat răgușit, ce făceau de gardă, goneau ursul, țineau marginea, să nu o ia razna vreo oaie capie... Toți aveau treabă, numai unul, de-l numise baciul Oacă - ăsta, Oacă. Fusese un primar pe vremuri -, era un dulău blând, puturos, dar deștept, deștept... Dacă mirosea a urs, Oacă nu mai ieșea dintre picioarele baciului. Un urlat de lup îl făcea să se ascundă de nu mai dădea de el. Oacă nu se mârâia cu celelalte cotarle la troaca cu zer, că se sătura dinainte, tot gudurându-se pe lângă baci, când pune cheag și scotea cașul. Când se muta stâna era de cărat, nu glumă. Atunci era vai de spinările bieților măgari, cum rămâneau ei în urmă, de-abia urcând cu samarele doldora pe ei... Urcușuri grele, scoteau și zăvozii limba de-un cot, darămite măgarii... Păi să fi văzut tu, vere, ce făcea Oacă! Se tot lăsa pe fund, o lua în pas cu măgarul, se mai oprea, iar venea lângă măgar și când nici nu băgai de seamă, hop, deasupra samarului, lungit de-a curmezișul... Și-l purta dobitocul, că nu-l simțea, nici când se cocoța nici după aia, pesemne așa socotea măgarul că e normal să crească greutatea din spate direct proporțional cu greutatea urcușului... Și baciul râdea, arăta pe Oacă cu degetul: „Uite, mă. Pe stăpânul lumii...” Mă miram că nu-i crapă capul cu măciuca. Nu, dânsu râdea, mi-l dădea pildă, ca să știu că trântorii deștepți nu se compară cu blegii harnici. Păi ce pildă e asta, vere?

Sigartău se credea pe sine și pe alții purtători de samare. Cei ieșiți de prin școli erau una cu Oacă. Cum adică se poate munci doar cu mintea? El știa că fără trudă, fără bătăture în palmă nu se poate.

— Așa e, Măgură, cum zic eu! se răsti Sigartău. Oacă face armata cu floarea la ureche. Nițică răsuceală la stânga-mprejur, două-trei luni instrucție individuală și pe urmă se bagă la umbră. Ori e gradat* ori curier, ori e tare și mare, specialist pe lângă oarecare aparate. N-apucă să rupă un rând de talpă la bocanc, că uite-l cu armata făcută, pus pe prăsilă. Cu noi,ăștia grăbiți la muncă, se schimbă calimera. S-au uitat doctorii la mine, mi-au măsurat pieptul și ciolanele și ce-au zis: ăsta da, ăsta bun la tăvăleală... Ia scrieți-l pe Mitru al lui Sigartău din Lunca, colo, la geniu, și înarmați-l cu o rangă! Nu m-am cerut eu la buldozere? Păi dar cum! Mitru al lui Sigartău s-ar fi vrut colo, sus, la volan și manivele! Și ranga? Cine, că fără rangă, oricâtă mecanizare s-ar băga peste tot, nu se poate, frățioare. Tot ranga, la o adică. Numai că trebuie careva s-o poată viii sub stânca de colo, să se proptească și să icnească, hai, acuma hai! Și-ori se îndoiaie ranga, ori se urnește stânca. Apoi iar: hai, acuma... Așa, Măgură, deodată, hai, că mămăliga aia dacă nu o punem noi la foc moare Oacă de foame, mă! Uite pe cine au ales să înceapă tăiatul muntelui și croitul drumului! Numai zdrahoni... Doar câțiva de-alde tine, mai mărunți, buni pesemne să dea din gură când e osteneala mai amarnică.

Măgură dădu din cap. Iar împărțea Sigartău după cum îl tăia capul lumea pe din două. Mai întâi că el, Măgură, mai are un an să isprăvească liceul. Atunci ce o să fie? Oacă sau măgarul? Sau una și alta? Pe el cum de l-au ales pentru șantier? Ca ce? Bun de dat din gură? L-au găsit!: Pe el, care se îneacă după două vorbe? Mărunțel? O fi, dar să nu-l pună la ambiție cu ranga, că îl face de rușine pe Sigartău, cât e el de malac.

— Poate o să zici că și la trântă mă dobori, zise Sigartău.

— Ba bine că nu, răsă și Măgură.

— I-auziți, fraților! strigă Sigartău. Ia veniți aproape, să vedeți ce n-ați văzut!...

Curioșii făcură cerc în jurul lor. Mai înalt cu un cap decât rivalul său, Sigartău se propti pe picioare, lăsându-se prins de centură. În clipa, când Măgură încercă să-l urnească din loc, se îndoi brusc de mijloc și-l prinse strâns pe după gât. Fulgerător, însă. Măgură se feri din încheștare, reușind să-l dezechilibreze pe celălalt și să-l apuce mai bine de mijloc.

— Hai, Măgură, aruncă-l!

— D-apoi! gemu Sigartău, scuturându-se, răsucindu-se cu adversar cu tot, mirat că acesta rămăsese atârnat de el. „Ia te uită, scaiul...!” încercă să-l cuprindă.

— Așa, Sigartău, îndoiaie-l!

Măgură se aruncă înapoi, îl așteptă și, când namila se năpusti cu brațele înainte spre el, se repezi împotriva și intră dedesubt. În secunda următoare Sigartău, cât era de lung, se afla în aer, eu trupul orizontal, ținut de Măgură deasupra capului, ca un buștean. Toți militarii din jur amuțiseră. Dintr-o zvâcnire, Măgură își trânti rivalul la pământ. Un hohot de râs îi confirmă victoria. Năuc.

Sigartău se uită în jur. Nu înțelegea ce se întâmplase. Măgură îi întinse mâna, ajutându-l să se ridice.

— Hai, Mitrule, mai vrei o dată?

Sigartău dădu din cap resemnat, mirat:

— Cum... cum dracu', vere?

— Treci să-ți arăt...

Sigartău luase iar poziția de trântă.

— Nu așa, dă mâna încoace.

Își dădu mâna lui mare și grea, pe care Măgură, apucând-o ușor, începu să i-o strângă până ce Sigartău răcni de durere.

— Asta-i, frățioare, îi explică Măgură, arătându-i palma cu care-l strânsese. Ia zi tu, eu ce-s: Oacă sau ce?

Sigartău se strâmbă și își scutură laba, ca un urs scăpat din fălcile dințate ale unei capcane.

— Măi, Mitrule, pe lângă deștepți puturoși și proști harnici mai sunt și deștepți care nu fug de greu, mai

găsești și proști puturoși, găsești de tot felul, dacă te uiți bine...

Maiorul Negrea urmărise de la câțiva pași, neobservat, amuzanta întrecere de forță, fără să știe controversa ce o iscase. I se părea hârjoana flăcăilor semn bun pentru ceea ce avea să urmeze. După ce trântă se isprăvi pașnic, maiorul se îndepărtă grăbit, să nu tulbure buna dispoziție a ostașilor. Făcându-se nevăzut pe după o basculantă staționată în pantă, se uită să verifice dacă mașina era asigurată cu pene la roți, așa cum ordonase. Un caporal, șoferul basculantei, își găsisese loc răcoros sub caroserie și dormea dus. Maiorul îl trezi și-l sfătui calm:

— Dacă simți că te fură somnul, așază-te colo, sub brad. Sub mașină e periculos.

— Am înțeles, tovarășe maior! strigă caporalul, ca și cum ar fi vrut să-și sperie buimăceala cu propria-i voce.

— Ce-ai înțeles? se încruntă maiorul.

— Să nu mai dorm, să trăiți...

— Caporale, n-ai înțeles. Ți s-a ordonat să nu pleci de lângă mașină, pentru că staționează în pantă. Ai adormit, Dacă slăbea frâna sau cedau bolovanii puși sub roți? Când încâlci dispozițiile, ai cel puțin grijă – și ferește-ți viața de primejdie!

Plecă, lăsându-l pe caporal să-și limpezească singur greșeala. Se îndreptă spre mica baracă, cu patru încăperi, construită pe un tăpșan acoperit de ienupăr, ce avea să fie... Comandamentul" detașamentului.

Locotenent-colonelul Dobricescu, instructor propagandist dintr-un consiliu politic, detașat pe șantier ca să-i fie sfătuitor și de ajutor maiorului Negrea, cu bogata lui experiență, luase inițiativa gospodărească de a amenaja cât mai corespunzător baraca comandamentului. O încăpere urma să fie și cancelarie, sală de ședințe, birou al ofițerului de serviciu, tot aceasta adăpostind stația de radio și centrala telefonică. Altă încăpere, despărțită de prima de un perete subțire de placaj, fusese aleasă de Dobricescu pentru amenajarea dormitorului comandanților de companii și de plutoane. Încă două așa-numite camere,

de fapt două despărțituri ca două compartimente alăturate dintr-un vagon, ar fi fost bune pentru comandant prima, iar pentru el a doua. Câțiva militari descărcau și cărau mobilierul. Dobricescu întrerupsese pentru moment activitatea, deoarece masa cea mare de ședințe se înțepenise în cadrul unei uși și, oricum ar fi sucit-o, tot nu încăpea.

— Lăsați-o, deocamdată, afară, ordonă locotenent-colonelul mânios. Ca și cum militarii ar fi fost de vină că ușile barăcii erau mai mici decât blestemata aceea de masă.

Când apăru maiorul Negrea, Dobricescu îl întâmpină vesel:

— Într-un ceas, reședința noastră va fi gata. Vreți să vedeți?

Maiorul se lăsa condus, Dobricescu îi explică detaliile unui confort imaginat cu exuberanță copilărească. Un pat, apropiat de un godin... în serile friguroase avea să pâlpeie, roșiatic, focul... Pe o mică noptieră se puteau pune câteva cărți, eventual și o fotografie... Pe unul dintre pereții de scândură Dobricescu lipise un afiș referitor la prevenirea accidentelor. La multe se gândise Dobricescu...

— Și dincoace? întrebă maiorul, arătând ușa celeilalte cămăruțe.

— Camera mea... Doriți să o vedeți?

— Dar asta a cui este?

— A dumneavoastră...

— V-o cedez, eu o să-mi fac o colibă. Și dincoace?

— Dormitorul comandanților de companii și plutoane.

Maiorul deschise ușa. Se încruntă. Paturi de fier, ruginite, cu somierele rupte, saltele gloduroase, murdare. De-abia se putea strecura printre paturi.

— Acum, încercă Dobricescu să parăze un reproș, nu arată prea estetic, dar când vom pune cearșafurile și paturile, o să se schimbe...

— Ce?

Tonul dur al maiorului îl făcu să ezite.

— Aspectul...

— Cinci paturi trebuie mutate dincolo. Încă două ar încăpea și în camera dumneavoastră. Nu e păcat să vă plictisiți de unul singur?...

— Știți, eu... cam sforăi noaptea...

— Un impediment neglijabil pentru doisprezece oameni obosiți, înghesuiți ca sardelele într-o singură cameră! Și să se schimbe paturile. Cine se poate odihni în așa ceva?

— Nu avem altele.

— Cine a semnat luarea lor în primire?

— Plutonierii de la subunitățile respective...

— Vă sugerez să le ordonați să schimbe paturile aduse pentru ofițeri cu cele pe care au avut grijă să și le aleagă pentru ei. Cu masa de afară ce faceți?

— Nu încăpe...

În camera prezentată drept cancelarie maiorul nu avu nimic de obiectat, se uită la ceas. Trebuiau grăbite amenajările menite să asigure o parcare corespunzătoare a mașinilor. Afară se lăsase brusc frigul, soarele dispăruse în spatele culmilor încă înzăpezite. Un vânt tăios, ieșit din văgăuni. Îi scoase pe militari din ritmul comod în care se instalau. Dinspre șopronul sub care se adăpostise bucătăria de campanie se auzeau strigătele grăbite ale unui ostaș echipat cu halat alb și comanac de bucătar:

— Petracheeee! Aleargă, mă, să-ți cântărească zahărul, că fierbe ceaiul...

Plutonierii, sergenții de zi repartizau paturi, dădeau în primire pături, perne, cearșafuri...

— Mai repede, că ne prinde noaptea...

Noaptea veni tocmai când militarii serveau masa. Erau flămânzi, nu le mai ardea de vorbă, de hârjoană, de glume. După o zi de marș și de forfotă pentru instalare, aerul tare și rece al muntelui, apoi mâncarea și ceaiul fierbinte îi toropiseră. Li se închideau ochii, ca la puii care ațipesc pe lângă cloșcă îndată după scăpătutul soarelui. Mai era în ei sânge de copilandri, abia se mai țineau să nu doarmă în picioare, când stăteau aliniați în fața barăcilor, pentru apelul de seară. Comandanții de grupe raportau

comandanților de plutoane, aceștia celor de companii, iar maiorul Negrea, aștepta și el să se isprăvească această zi, să raporteze prin radio la comandament felul cum se executase instalarea.

— Tovarășe maior, lipsă la apel soldatul Stănilă Petre, din plutonul trei, compania a doua...

Vocea căpitanului Manolache sună strident, ca și când l-ar fi speriat cine știe ce amenințare a unei puteri nevăzute. Nimeni, niciun militar din plutonul respectiv nu putea da o relație. Comandantul de pluton susținea că fusese văzut cu o oră înainte, când se ordonase adunarea pentru masă. Dar fusese la masă? Nimeni nu îl mai văzuse. Din ordinul maiorului se alcătuiră trei patrule, Îl căutară pe dispărut până după miezul nopții. Maiorul aștepta. Dobricescu, la fel. Tot amânau transmiterea raportului. Nu i s-a dat însă de urmă. Toți presupuneau că a dezertat. Maiorul nu a specificat în raport dispariția soldatului Stănilă. Spera să apară dimineata. Însă întrebările nu conteneau. De ce, ce motiv ar fi avut? Căpitanul Manolescu avea o explicație:

— Totdeauna m-am temut de asemenea surprize, tovarășe maior. Militarul stă drept, ți se uită în ochi, bate călcâiele, răcnește „am înțeles!” și-ți face apoi un pocinog de nu știi ce să mai crezi.

— Dumneavoastră sunteți convins că a dezertat?

— Da.

— Eu nu. Pe acest Stănilă îl știu. Nu fusese inclus în detașament și mi-a raportat, rugându-mă să intervin, să vină și el cu noi. Duceți-vă și mai întrebați militarii, poate va apărea un indiciu mai concret...

După ce căpitanul s-a retras, Dobricescu zâmbi ironic:

— Nu sunteți încă familiarizat cu tertipurile soldatului... Aș fi vrut mai de mult să vă pun la curent, însă dintr-un motiv anume am ezitat...

— Și eu, tovarășe locotenent-colonel, tot din anumite motive m-am felit să vă întreb deschis de ce evitați sinceritatea.

Se aşternu o tăcere stingheritoare. Fiecare aştepta ca celălalt să o rupă. Dobricescu îl considera pe maior, tocmai pentru că era maior şi mai tânăr, dator să se explice. Negrea îl ghicise, dar era hotărât să nu cedeze. Era maior, însă era comandantul. Sesizase demult intenţiile de sfătuitor înţelept, priceput la orice, ale lui Dobricescu. Obiectase din capul locului superiorilor când i s-a comunicat că acest ofiţer cu o îndelungată experienţă în munca politică îi va fi subordonat. A fost sigurat că Dobricescu este un om harnic, oarecum complexat de unele nereuşite, dar era un bun activist de partid. În fond, ce se întâmplase? Nimic deosebit. Un accident, într-un fel. După ce fusese vreo zece ani secretar al comitetului de partid dintr-o unitate de tancuri, aşa, tam-nisam, cu doi ani în urmă, la adunarea de dare de seamă şi alegeri nu a obţinut majoritatea necesară de voturi. Nimeni nu îl criticase pentru cine ştie ce lipsuri, nu exista niciun motiv care să-l facă antipatizat. Pur şi simplu. Nu l-au mai ales. Dobricescu nu ar fi avut motive să regrete întâmplarea. A fost mutat în comandamentul trupelor de geniu, într-o funcţie de instructor, avea domiciliul în Capitală, aşa că unii îl şi invidiau. El însă se simţea cam în plus pe schemă, nu-i plăcea să tot întrebe zilnic ce are de făcut şi raportase generalului Fronea că vrea să muncească în detaşamentul care se constituia. Negrea îl acceptase în cele din urmă. Datorită insistenţei generalului. Raportase însă fără ezitare că la prima ocazie când diferenţa de grad, inversă cu funcţia, avea să provoace cea mai mică perturbare, va cere înlocuirea lui Dobricescu. Acum, cu tăcerea lui, Dobricescu îl provoacă. Era cazul să lămurească definitiv lucrurile. Negrea îşi călcă pe inimă.

— Am avea destul răgaz acum. Tovarăşe locotenent-colonel, să vă daţi drumul... să depănaţi, iertaţi-mă.

gândurile acelea pe care ziceţi că din anumite motive aţi ezitat să mi le *raportaţi*.

Negrea apăsase ostentativ pe ultimul cuvânt. Dobricescu tresări. Acest maior inginer, abia reîntors în armată după atâţia ani de „rezervă”, impusă de

împrejurări pe care le cam știa, ținea cu tot dinadinsul să-l intimideze? De ce?

— Atunci... accentuă la rândul său Dobricescu, permiteți-mi să *raportez*. Personal aș fi îndreptățit să nu am încredere în posibilitățile dumneavoastră de a comanda detașamentul într-o asemenea misiune și am convingerea că nici dumneavoastră nu aveți încredere în mine.

— Aveți dreptate, confirmă scurt maiorul.

— Ceea ce este mai grav, explică celălalt cu calm, așa, bătrâne. Ștel este faptul că nu înțelegeți rostul prezenței mele pe șantier. Mă considerați de prisos.

Maiorul se uită uimit la Dobricescu, ca și cum abia acum afla cum îl cheamă. I se adresa în poziție de drepti, ostentativ regulamentară. Negrea zâmbi. Se așează pe scaunul din spatele mesei și-l pofti și pe Dobricescu să ia loc.

— Vă contrazic. Aici e nevoie de un activist de partid care să ne ajute să nu uităm, muncind, rostul muncii. Mai ales că o. Să ne izbim de multe greutăți.

— Deci neîncrederea se limitează strict la persoana mea.

— Da. Ați cărat până aici o masă care nu încapă nicăieri, ca să țineți ședințe la care nimeni nu va avea timp să participe. Ați înghesuit într-o singură încăpere douăsprezece paturi pentru ofițerii inferiori, fără să vă gândiți că tocmai ei vor avea nevoie de condiții bune de odihnă, mult mai mare nevoie decât cei care și-au rezervat o întreagă încăpere pentru propria lor persoană. V-am urmărit de aproape. De la ieșirea coloanei din cazarmă până acum nu v-am văzut niciodată stând de vorbă cu vreun ostaș. Nu știți să glumiți, și nici nu râdeți când glumește cineva. Nu-i cunoașteți pe militari și trebuie să-i cunoașteți repede, cât mai repede. Aici nu e timp să aplicăm pe îndelete clasicul sistem al muncii de la om la om, potrivit cu cele scrise acum zece ani prin manuale de metodică... În tot timpul deplasării ați stat în aceeași cabină. Știți cum îl cheamă pe șoferul mașinii respective?

Dobricescu tresări. Cum naiba, cum se putuse

întâmpla? Uite, nu ştia cum îl cheamă pe şofer. Simţea că îl trec năduşelile, ca pe un student al facultăţii de matematică ce se pomeneste la examen, în faţa profesorului, că a uitat tabla înmulţirii.

— Consideraţi acest fapt esenţial?

— Da, şi eu sunt comunist ca dumneavoastră. Să vă amintesc eu, acel şofer se numeşte Guicea. Guicea Ion. E căsătorit, are un copil de câteva luni şi nu prea se înţelege cu alde socru-său, care şi-a dorit un ginere mai procopsit.

— Aveţi o memorie deosebită... în ce mă priveşte, mă puteţi considera neinspirat, comod, plafonat, oricum, adică altfel decât trebuie să fie un activist în accepţiunea dumneavoastră. Sper să vă convingeţi că sunt alt om, nu cel intuit în primul moment cu antipatie... Am studiat planul de producţie, graficele cu termenele anticipate. Aţi fixat norme la limita posibilului. Pe seama cui? A ostaşilor care îşi fac armata numărând zilele şi orele până la lăsarea la vatră... Unii sunt înclinaţi să susţină că ostaşul dă din mâini cât stă ofiţerul prin preajmă şi că aşteaptă numai să se ordone adunarea pentru masă. Ştiu că v-aţi ales miliarii cei mai capabili, dornici să se califice, să se afirme, să facă pe grozavii, sau să se spele de cine ştie ce păcate. Dar dacă nu veţi reuşi să vă încadraţi în termenii pe care i-aţi stabilit? Vor veni momente de mânie, când veţi constata creşterea decalajului dintre grafice şi realitate, în concordanţă cu primejdia de a vă compromite, de a nu vă realiza ambiţia. Atunci veţi veni la mine, o să-mi cereţi, poate chiar o să mă imploraţi, să scot din piatră seacă o soluţie, să găsesc formula magică a elanului şi a spiritului de sacrificiu. Cu orice risc vă avertizez de acum că nu voi avea de unde să găsesc aşa ceva pentru a salva nişte grafice. Graficele dumneavoastră!

— Ale mele?

— Ale dumneavoastră. Cine v-a obligat să promiteţi că în şase luni veţi termina o lucrare iniţial eşalonată pe doi ani? Cu un batalion vreţi să nimiciţi o divizie, aţi promis victorie şi o să fiţi în stare de orice, chiar să nimiciţi batalionul, dar nu veţi recunoaşte că aţi

subapreciat îi irtește inamicului.

— Vorbiți serios?

— Nu-mi arde de glume când e vorba de oameni.

Negrea, căzut pe gânduri, se ridică de pe scaun și se apropie de Dobricescu.

— Trebuie să înțeleg că v-ați asumat riscul să păstrați doar pentru dumneavoastră aceste îndoieli?

— Nu. Eram dator să-i previn pe cei în măsură să analizeze dacă am sau nu dreptate.

— Sunt cumva indiscret dacă vă întreb ce vi s-a răspuns?

Dobricescu surâse trist, resemnat.

— Totdeauna cei care promit minuni sunt mai repede crezuți decât cei care își mărturisesc reținerile. Mi s-au dat toate asigurările că pe șantier voi avea prilejul să mă conving de netemeinicia argumentelor mele.

— Deci nu prea v-au convins.

— Nu, deoarece mi s-a trasat pe de altă parte sarcina ca în momentul în care se încurcă lucrurile să informez imediat.

— Ca și când eu nu aș fi în măsură să...

— După o nenorocire, cine mai ia în seamă explicațiile unui temerar? Atunci e crezut numai circumspectul. Prudența e de vină.

— Vă mulțumesc că m-ați avertizat. Eu tot în șase luni o să fac tronsonul, dar e bine că știu pe ce mă pot bizui.

— Permiteți să mă retrag?

— Noapte bună, se mânie brusc maiorul și-i întinse mâna.

După plecarea lui Dobricescu, Negrea își puse mantaua pe umeri și ieși afară în răcoarea nopții. Adică s-ar putea ca Dobricescu să aibă dreptate? Hm! Limita posibilului nu poate fi decât egală cu imposibilul? Se opri pe marginea prăpastiei, în fundul căreia vuia o rostogolire de apă. În minte i se contura în detaliu harta muntelui, traseul drumului care trebuia croit, deschis mai întâi pentru utilaje, lărgit, terasat și consolidat până la punctul

unde creioanele făcuseră semnul convențional al viaductului. Șarpele negru de asfalt, văzut parcă aievea, se încolăcea pe versant, ajungând în fața unui abis peste care se arcuia cu vertebre de oțel, ca apoi să se afunde în burta muntelui din față, printr-un tunel a cărui existență viitoare era acum abia schițată în planurile de construcție... Tunelul rămânea deocamdată dincolo de gândurile lui. Intrarea în tunel era punctul final al năzuinței sale dure. O bortă încă neforată în pânțele imens de granit i se arăta drept reușită, confirmarea forței lui... Cam stupid ideal! Să te zbați, să-ți mănânci sufletul într-o încordare istovitoare, având în față o fundătură, la care, odată ajuns, să-ți strângi catrafusele și să faci calea întoarsă, lăsându-i pe alții să continue. Oare așa e și viața omului? Un drum, o porțiune întortocheată, suișuri, coborâșuri, sărituri peste neant terminate în fața zidului morții? Ei, poftim comparații! A urcat ani și ani potecile vremii și acum are, în sfârșit, în față porțile împlinirii... A dus în spate povara atâtor întrebări și îndoieli ca să ezite tocmai în fața unicului răspuns adevărat al vieții? Normele de lucru era» calculate bine, determinase toate procente, derogările posibile, minusurile de randament din zilele nefavorabile, inerentele indisponibilități, dificultățile previzibile. Sesizase Dobricescu un impediment atât de copleșitor încât să întrezărească eșecul întregului plan? Care divizii inamice stau gata să-l spulbere ca pe-o ambiție stupidă, asemănată cu un batalion sortit decimării? De parcă aici s-ar încumeta o adunătură de cascadori zănateci să sfideze orice echilibru. Să se fi gândit Dobricescu la un potențial moral, la o rezistență omenească situată cu mult sub nivelul luat în considerație? Probabil că aici se concentra diferența de calcul. Maiorul Negrea operase cu plus, Dobricescu, cu minus... Deci o certă eroare. A cui? Răspunsul nu îl poate da decât timpul. Esențial rămâne să descoperi eroarea când nu e prea târziu, când ai încă posibilitatea să găsești o soluție. Una e să te asociezi cu timpul în rezolvarea unei ecuații ce pune în cumpănă „necunoscuta” omenească și alta e să regii orice șansă cu substituiți negative și să

abandonezi în fața imprevizibilului... Ei bine, va lucra cu semnul plus a vă avea grijă ca fiecare ofițer, maestru, subofițer, gradat, soldat să se integreze într-o rezultată cu valori pozitive, în pofida oricăror scăderi luate drept fatalitate, ca dispariția lui Stănilă! maiorul se simți tocmai acum pus la încercare, amenințat de un Dobricescu rece, riguros, insensibil și blindat cu principii capabile să te descumpănească tocmai când dispui doar de un punct de sprijin vulnerabil. Îi veni ideea să se ducă să-l trezească, dacă o fi adormit. Cum să nu fi adormit? Asemenea oameni se răcoresc înainte de culcare, se dezbracă de orice griji, se învelesc cu logica lor invulnerabilă, pun capul jos și adorm imediat. În loc de coșmaruri au vise incolore, cu plutiri pe ape limpezi, vise ce se uită în clipa trezirii. Ar trebui să-l zgâlțâie din visele nevisate și să-i spună verde: „Măi, omule, decât să-mi cânți prohodul înainte de a fi avut nevoie măcar de vreo injecție, du-te mai bine unde vrei și lasă-ne să ne vedem de treabă...” Hm, și totuși sinceritatea lui Dobricescu era o bună promisiune. Altul care ar gândi ca el dracu' știe ce i-ar ieși pe gură, cum ar răsuci-o ca să se ferească. N-a ezitat și a explicat răspicat, chiar și la comandament, ce crede. În ce măsură se justifică neîncrederea lui în oameni? Cam absolutizează. Poate din asta i s-a tras și a ajuns să nu-l mai vrea oamenii secretar. Bine i-a zis cine i-a zis: „Du-te pe șantier și o să vezi dumneata acolo”... Ce să vadă? Cum se confirmă de la început prognozele lui întunecate? Maiorul simți o poftă grozavă să-l aibă în față pe soldatul Stănilă, dispărutul, Ei și? Presupunând că iese acum, spăsit, din cine ștk, ce ascunzătoare. De ce, soldat Stănilă? O să audă o explicație, apoi el, comandantul, scurt și ferm, îl va pedepsi. Măsurile regulamentare și basta! Și dacă nu i-ar zice decât: „Pune mâna, tovarășe soldat, ia târnăcopul și dă-i!”... Așa, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Și-ar asuma un risc, neconformându-se obligației de A pedepsi. Ce va trebui să însemne aici, în esență, disciplina? Normă îndeplinită cu price preț? Șoseaua, atâta tot? Chiar cu prețul renunțării la scrupule? în niciun caz! Armata trebuie să fie armată,

soldatul trebuie să păstreze neatinsă demnitatea lui de militar. El. Maiorul Negrea, va trebui să se ferească de pripeală, de mânie, de îngăduință, de slăbiciune, de tot ce ar confirma optica circumspectului care doarme împăcat, ca și când dispariția unui soldat i-ar fi luat o piatră de pe inimă... Și? Ce dacă doarme? Nu cumva o fi tot Dobricescu vinovat și de insomniile altora! Bineînțeles că atunci când te zbați singur, în puterea nopții, în hățișul gândurilor tale, ești pornit împotriva tuturor celor care dorm... „Ferește-mă, doamne, de stafiile singurătății, că destul mi-au dat târceale zece ani. Ajunge! Aici, eu, de unul singur, numai de capul meu, n-aș putea decât să mă dau cu capul de toți munții...” De unul singur... își aminti o vorbă a Anei: „În sfârșit acolo, în șantierul vostru, n-o să mai fi singur, să-ți porți doar ție de grijă!” Ca și când Emilian Negrea n-a avut până acum altă treabă... Ce-ar fi să ceară pentru viaduct macaraua ei? Dintr-un gând șugubăț, macaraua, gigantica macara proiectată de Ana și pe care el o văzuse într-un poligon experimental, începu să-l obsedeze, asociindu-se unor tehnologii de montaj ce se potriveau de minune... „Pe naiba, se debarasă maiorul, până la viaduct mai va!”

Însă era deja decis să studieze alternativa și, îndreptându-se spre baracă să se culce, își aduse aminte că se înțelesese cu Șoimaru ca imediat după sosire să-i comunice tot ceea ce trebuia adăugat la primul transport de materiale și utilaje grele. Ce-o fi și cu ăsta. De-și înecă singur corăbiile?

În vara anului 1953, când Emilian și Vlad au venit acasă în primul lor concediu, cu uniforme de locotenenți, toată țara îmbrăcase podoabele de mare sărbătoare. Iăcureștiul găzduia festivalul mondial al tineretului. (Lumea citea prin ziare și admira fotografii, machete vi proiecte uluitoare. Doar în câteva luni se construisese în Capitală un stadion gigantic, Stadionul „23 August”, la care munciseră voluntar zeci de mii de tineri. Monumentala Casă a Scânteii își oglindea marele turn în apa lacurilor înconjurătoare. Era gata și impunătoarea clădire a Teatrului de Operă și Balet. Fie citind ziarele, fie

contemplând construcțiile la fața locului, oamenii vedeau că proiectele comuniștilor, denumite planuri de stat, nu erau doar propagandă. Erau fapte, miraculoase izbânzi ale unei încordări maxime și mai ales ale entuziasmului. În privința asta, impiegatul nu avea ce zice, era de acord cu fiu-său. Vedeă și el bine, că orb nu era, cum partidul luase taurii de coarne. Și armata era altcum, puseseră: comuniștii pe roate o armată cum nu mai avusese țara I niciodată. O puseseră pe roate și la propriu și la figurat... Fără marșuri de batjocură cu tălpi roase în obiele, fără înjurături și bătaii și plutonieri parșivi, fără păduchi și arpacaș cu viermi. O armată nou-nouță. „Măi băiete, eu zic să te însori. Rânduiește-ți o casă și tu, cu copii, și I dacă vrei mă mut și eu cu mamă-ta în garnizoana ta, J să-ți creștem copiii. Îți găsiși și tu vreo fată?” Emilian I răsese: „Nu, tată, încă nu. Mi-au propus să mă trimită la specializare...; „Unde?” Emilian nu știa precis. „Și Vlad?”; „Nu, el nu merge la specializare, sunt niște probleme...”; „Adică ce-s problemele alea?”; „Nu știu. Vlad a rămas un încăpățânat și mi-e teamă că o să aibă neplăceri din cauza asta”. Mama lui Vlad era mai puțin bucuroasă și mândră decât părinții lui Emilian. Se uita pe furiș la epoletii aurii ai lui Vlad și fără niciun motiv, o cuprindea o teamă surdă, greu stăpânită, ca și când ar fi văzut în uniformă băiatului ei culorile unei primejdii... J însă cine avea vreme de pierdut cu îngrijorările unei bătrâne îndoliate, tăcute, rămase departe de ce se petrecea: pe lume? Fotomontaje, proiecte simplificate sau supradimensionate de plasticieni înfățișau ansambluri arhitectonice în care cu greu mai puteai recunoaște înfățișarea tradițională a orașelor și chiar a țării. În cărțile de școală apărea închipuirea Bicazului, a hidrocentralei, cu lacul pe care se vedeau circulând vapoarele sus, în creierii munților. Vapoarele astea ale viitorului ajungeau chiar și în Capitală, pe imagini intitulate „București, port la Marea Neagră”... Totul devenea posibil, ușor de făcut, simplu. Atât de simplu era să răscroiești vadurile și să urci marea și Dunărea la deal, încât unii dădeau din cap nedumeriți. „De unde, măi

frate, de unde atâția bani, și atâta oțel, și ciment, și mașini, și ingineri?...” Tineri entuziaști, în salopete de brigadieri, răspundeau oricărei întrebări și lansau chemări mobilizatoare, invocând exemple demne de urmat. Vlad și Emilian, într-o escapadă de câteva zile în București, dansaseră și ei „Perinița” în Piața Universității, în învâlmășeala de delegați ai Festivalului. Erau mândri și fericiți. Singura umbră care apărea din când în când în strălucirea planurilor comune de viitor era alternativa plecării lui Emilian la specializare. Nu era vorba de o despărțire prea lungă, dar... Luaseră, într-o după-amiază, o barcă în Herăstrău. Au vâslit, au stat pe lac în larg și pe sub sălciile plângătoare până când soarele a alunecat în asfințit. Apoi, când înserarea își întindea vălurile ei violete, s-au aprins luminile Casei Scânteii. Steaua roșie de deasupra turnului cel mare devenea treptat un luceafăr neobișnuit, mai apropiat de lume, însă aflat la o înălțime inaccesibilă, peste gândurile tuturor, ostentativ și cutezător. „Vlad, de ce nu faci cerere să intri în partid?” Vlad a tresărit, Emilian nu avea cum să vadă chipul prietenului său în întunericul în care se ascuseseră înadins, ca să contemple puzderia luminilor înconjurătoare... „Am stat de vorbă la școală cu locțiitorul politic, mi-a spus să mai aștept.”; „Ce să aștepti, de ce, ai vreo problemă?”; „Nu știu. Mi-a explicat doar că nu întrunesc încă niște condiții. Dar să nu mai vorbim despre asta...” N-au mai vorbit. În seara aceea au alergat tot orașul să găsească două locuri la o masă într-un restaurant. N-au găsit nicăieri. Peste tot, mesele, cu flori și stegulețe, erau ocupate de invitații festivalului. Se vedea grija organizatorilor de a lăsa neștersă în amintirea participanților ospitalitatea românească. Nimic de zis, dar parcă se întrecuse o măsură. „Măi, să fie, exclamase Vlad exasperat la un moment dat. Să vezi că o să rămânem nemâncați...” Emilian izbucnise în râs. „Tu pe toate le vezi în negru! Uită-te la italienii de colo, ce mai râd”; „Ia hai încoace!” izbucnise Vlad. Până să-și dea Emilian seama ce are de gând, Vlad a ajuns lângă masa italienilor, a făcut o

plecăciune în fața unuia dintre ei, smulgând de pe scaunul (Ialături o blondă amețită. Blonda râdea, amuzată de brutalitatea cu care o invitase un ofițeraș frumușel la dans.

Dar nu-l scăpa pe italian din ochi. „Fă-le că te duci la toaletă, i-a șuiertat Vlad, și cară-te, ai înțeles?” Blonda și-a revenit puțin, a zâmbit strâmb și, când Vlad i-a făcut brânci spre toaletă, s-a strecurat printre dansatori, făcându-se nevăzută. Până la urmă au renunțat să mai caute mese; libere prin restaurante. Au intrat într-o cofetărie, au mâncat câte două prăjituri fiecare și s-au dus la căminul de garnizoană să se culce. Erau plictisiți, morocănoși, supărați unul pe altul fără să știe din ce pricină. Emilian deschisese larg ferestrele, rămăsese în maiou și se aruncase pe dormeză, stând cu ochii în tavan și mâinile împreunate sub ceafă. Vlad stătuse în baie, sub duș, aproape o oră. Revenise într-un halat de mătase albastră, care lui Emilian i se părea o inutilitate, un capriciu boieresc, un lux, se așezase în patul lui și căuta în al doilea volum al „Donului liniștit”11 pagina unde rămăsese în seara precedentă. Sta cu spatele la Emilian, iar acesta număra trecerile zgomotoase ale tramvaielor. Număra tramvaie de ciudă, ca să adoarmă, să se convingă singur că toate treburile lui mergeau cât se poate de bine. Era apreciat, absolvise școala de ofițeri de geniu cu rezultate foarte bune, fusese numit provizoriu comandant de pluton, până la plecarea la specializare. I se spusese că la înapoie va fi avansat și promovat, I se părea destul de firesc faptul că perspectiva lui era clară și că a lui Vlad era oarecum încurcată. Îi părea rău că-l întrebase despre intenția lui de a intra în partid. Știa ceva, i se atrăsese atenția de către șeful cadrelor din școală să fie foarte precaut în relațiile sale cu Vlad Șoimaru și i se ceruse o referință în care să relateze detaliat tot ce știa despre familia Șoimaru. Intrarea lui Vlad, din proprie inițiativă, în rândurile cadrelor armatei era probabil privită cu o firească circumspecție, pe care Emilian o aproba. Cei ce nu-l cunoșteau bine era normal să se întrebe de unde și până unde fiul unui ofițer din armata burgheză vrea să se

facă musai ofițer în armata populară. O fi fost dumnealui, maiorul Șoimaru, viteaz la Budapesta, dar era ofițer din 1931, un timp făcuse parte din garda regală, apoi intrase în Școala superioară de război, pe vremea când în fruntea acesteia era generalul Antonescu, mareșalul dictator de mai târziu. Emilian își amintea cu exactitate un episod povestit de tatăl lui Vlad. Nicolae Iorga, predându-și cursul de istorie militară, a ținut să prezinte ofițerilor-elevi conferința despre Mihai Viteazul, la Mănăstirea Dealului. Tot personalul școlii era aliniat într-un uriaș careu, sub cerul senin al unei zile de vară... Oare cu câți ani înainte ca Iorga să fie ucis de legionari? În centrul careului, marele istoric s-a urcat la mica tribună improvizată. Iorga ținuse multe cuvântări în viața lui, în amfiteatre, în fața celor mai diferite alcătuiri de public, în țară, în străinătate... S-a uitat o clipă la uniforma de paradă purtată demn de sutele de ofițeri. L-a impresionat, desigur, faptul neobișnuit că acești ofițeri își scosese rămășișoarele și rămăseseră cu de într-o poziție rigidă, regulamentară, încremeniți cu bună știință pentru două ceasuri cel puțin... Domnea o tăcere solemnă și Iorga spintecase această tăcere cu vocea lui bine știută: „Domnilor ofițeri, în fața noastră, a tuturor se află acum marele voievod... Priviți-l...” Iorga a fost întrerupt de o comandă monosilabică, neînțeleasă, urmată în secunda următoare de o mișcare a întregii asistențe. Ofițerii au îngenunchat și, așa, cu un genunchi în țărână, cu frunțile plecate în neclintirea unei venerații profunde, au ascultat aproape trei ore entuziasta evocare a personalității lui Mihai Viteazul... Emilian omisese în referința ce i se ceruse să amintească nenumărate asemenea episoade povestite de maiorul invalid, intuind că de ar căpăta o semnificație anume, care i-ar aduce prejudicii lui Vlad, Nu scrisese decât că tatăl prietenului său era un om retras, bolnav, se îngrijea de educația fiului său, nu avea niciun fel de atitudine dușmănoasă față de regimul democrat-popular, ci dimpotrivă. Citind referința, șeful cadrelor strâmbase din nas. Cum se putea așa ceva? Știa el, un băiețandru, să

priceapă care fuseseră de fapt adevăratele gânduri ale unui ofițer burghez? Rupsesse referința și îl așezase pe Emilian la un birou. „Ia scrie, elev, o referință cum trebuie. Lasă chestiile astea, pune problema partinic! Că altfel... Oi fi dumneata prieten cu ăsta, Vlad Șoimaru, dar partidul e partid, înțelege?” Nici a doua referință nu a fost mai bună decât prima. Chinuitor pentru Emilian era mai ales faptul că nu înțelegea rostul acestor investigații tănuite. În fond, dacă existau dubii, de ce îl primiseră pe Vlad în școală? De ce nu-i spuneau răspicat: „Uite, noi nu avem încredere în dumneata”. Se gândise să-și calce angajamentul de a păstra „secretul de partid” și „secretul militar” ce îi fuseseră invocate și să-i spună lui Vlad totul. Însă s-a temut. Vlad ar fi reacționat imediat, ar fi dezertat sau, în cel mai fericit caz, ar fi raportat de ce vrea să părăsească școala. Ce s-ar fi ales apoi de el, de elevul Negrea? Nici nu îndrăznea să-și închipuie. „Măi. Vlad - se pomenise Emilian vorbind, rupând lunga tăcere și așteptând să se îndepărteze un tramvai... De ce nu ne-am dus noi la arhitectură, ce-ți veni ție, atunci, să ne ducem la comisariat?” Vlad lăsase cartea jos și se întorsese cu fața la Emilian. „Știi de ce? Pentru că atunci când a murit tata am crezut că cea mai bună soluție de a trăit cinstit e să trăiești după cum ți se ordonă. Adică să fii militar. Îl; „Nu mai spune! Faci drepti și scapi de toate grijile. Și acum tot așa crezi? *; „Nu, am greșit intrând în armată. Am preluat greșeala bătrânului, m-am luat după el. Nicăieri și cu atât mai puțin în armată nu poți trăi ca struțul. Îl; „Și?”; „Cum și?”; „Ce ai de gând?” Vlad reluase cartea și se întorsese iar cu spatele, fapt ce-l scoase din sărite pe Emilian. „N-auzi, te-am întrebat ceva?!”; „Nu am niciun gând în afară de acela de a aștepta. Îl; „Ce?”; „Ce-o să fie. Îl; „Adică ce să fie?”. Toată noaptea s-au certat, s-au jignit crunt, iar spre ziuă, copleșiți de ciudă, de neputința de a se convinge reciproc, incapabili să-și cedeze unul altuia, să-și recunoască partea de vină și de neînțelegere, au adormit osteniți, fiecare baricadat în propria-i încăpățănare.

Dincolo de ani, maiorul Emilian Negrea. Încercat tot

de o noapte albă, surăse propriilor amintiri. El nu putea să-și însușească obiceiul unora de a pune pe seama unei perioade, a unor evenimente, a greșelilor și exagerărilor inerente primilor ani de revoluție, toate nereușitele, bâjbâielile și necazurile unuia sau altuia... Anii aceia aveau ceva decisiv, poate necruțător, în zilele lor cam furtunoase. Însă dacă erai om, cine te putea face neom, cine ar fi avut puterea să te prefacă într-un ticălos? Vremea și-a adus limpezirile și iată că oamenii nu se mai tem de umbra lor, dar ticăloșii se mai petrec în continuare, oricât de îngrădite ar fi de de legile omeniei! Omul în puterea cuvântului a avut totdeauna prilejul să aleagă binele de rău și să-și păzească cinstea...

...Chiar a doua zi după noaptea aceea de sfadă, s-au întors acasă. Îi jenau totuși, pe amândoi, ridicolul și nefirescul unei supărări, care, la urma-urmelor, nu avea nici în din nici în mânecă cu prietenia lor. În fond, erau doi băieți veseli, gata să râdă de orice... Acasă, Emilian înfulecase un pui fript pe jăratec, băuse cu taică-su, bărbătește, un litru de vin. Mama îi asculta mulțumită, cum sporovăiau ei, tată și fiu, despre câte și mai câte, din lumea asta nouă, în care băiatul era deplin fericit. Aveau să se înmulțească așa, unele după altele, realizările socialismului. Impiegatul de mișcare vedea toate trenurile câte treceau prin gară. Trenuri pline cu tot felul de mașini nemaivăzute. Avea dreptate ăl mic, comuniștii se apucaseră de treabă! Terminaseră masa, bătrânul aprinsese o „mărășească” de-a lui, când a bătut în poartă mama lui Vlad. „Poftiți, madam Șoimaru, poftiți înăuntru, ce dumnezeu... II, insista mama lui Emilian, contrariată de faptul că cealaltă femeie nu vrea cu niciun chip să intre în curte. „Nu, iertați-mă, vreau numai să-l întreb pe Emilian ceva... II Emilian s-a oferit să o conducă până acasă. Bătrâna, complet albită, slabă și puțin încovoiată, pășea grăbită, explicându-i tânărului ofițer de lângă ea că Vlad, abia venit de la București, și-a făcut bagajele și a plecat fără să-i explice nimic, la unitatea aceea unde fusese repartizat, deși mai avea încă zece zile de concediu. De ce,

ce se întâmplase? Știa el, Emilian, ceva? Avea vreun necaz, ce era cu el? „Nimic, nu s-a întâmplat nimic”¹¹, o asigurase Emilian, deși nici el nu pricepea ce putuse să-l grăbească pe Vlad să plece de-acum la unitate. Abia acasă la Vlad, în mică. Sufragerie-bibliotecă în care stăteau neclintite pe rafturi cărțile legate în piele ale maiorului, cărți militare semnate de generali iluștri și de alții mai puțin iluștri, mama lui Vlad și-a luat inima în dinți. Tremura, avea o voce sugrumată, îi fugeau cuvintele potrivite din minte. „Dragul meu... n-am pe nimeni... eu și soțul meu eram singuri pe lume, fără rude, fără prieteni... eu... și el... și Vlad... Și acum... soțul meu... știi cum s-a dus. Adică nu știi... Nimeni nu știe. Numai eu... Nici nu-ți închipui, e groaznic să taci, să nu ai voie...” Emilian nu înțelegea nimic. „Dumneata, dragul meu, ești singurul om căruia am curajul să-i spun... Mă tem să nu facă vreo prostie, să nu fi aflat din altă parte. Emilian – a izbucnit deodată mama albită –, dacă Vlad află că tatăl lui a fost arestat și a murit acolo, se sinucide...” Emilian a crezut o clipă că se năruie totul sub el. Mama prietenului său îi povesti cum se succedaseră, într-un vârtej de neînchipuit, durerile ei din ziua aceea, când băieții zburdau prin București, fericiți că intraseră la arhitectură. Când seara l-au adus pe o targă, decedat, au pus-o să semneze o declarație prin care se obliga să nu destăinuie nimănui un „secret de stat”. L-a semnat, căci se temea pentru Vlad... Și el luase o hotărâre care-i răpise orice posibilitate de a-și reculege curajul și de a alunga permanenta așteptare a dezastrului! Plecase la școala de ofițeri, în pofida tuturor implorărilor. Era leit tatăl, omul care toată viața s-a zbatut cu dorința lui de a trăi demn și adevărat. Căci maiorul de-aceea îmbrăcase haina militară, ca să poată pleca dintr-o sărăcie de cinci pogoane, ca să nu slugărească și să nu ajungă vreodată la nesăbuițele pornite din ura nedreptăților... Omul ei refuzase să participe în '33 la măcelul de La Grivița. Puțini îi linseră ca el pe fasciști, pe legionari, pe toți cei ce nenorociseră țara... Emilian încercase să o încurajeze. „Vlad îl venera pe tatăl său, nu-ți dai seama de ce ar fi în

stare dacă cineva i-ar spune un cuvânt rău despre el. Vlad este urmărit, desigur, este veșnic în primejdie...” Femeia nu plângea. Căpătase treptat un calm nefiresc, ca și când ar fi reușit să se despartă de propria ei frământare, pentru a putea privi din față, cu obiectivitatea unui martor obligat să reproducă în fața instanței tot ce se poate întâmpla cu o mamă datoare să-și salveze fiul de o periculoasă molimă. Îi încredințase lui Emilian taina, atrăgându-i atenția că de-acum devenise și el ținta aceleiași primejdii. Nu i-ar fi spus, dacă Vlad n-ar fi plecat așa cum plecase. Îl implora doar să aibă grijă ca Vlad să nu fie singur în momentul disperării.

Un soare spălăcit se ridica indiferent pe bolta diluată. Era frig, pământul înghețase în timpul nopții, prinsese o crustă subțire, ce se spărgea sub talpă. Vântul tăios înghesuia șuierând valurile de ceață către fundurile văgăunilor, spre vale, de-a lungul pâraielor răzvrătite. Muntele după-amiezii care îi întâmpinase în ajun pe tinerii oaspeți cu binevoitoare urări de bun sosir, cu miresme și culori îmbietoare, primăvăratice, se răzgândise peste noapte, se făcuse vrăjmaș.

Deșteptarea se petrecu cam aiurea, căci în barăcile cu iz de lemn crud, din pricina focurilor de vreasc inaugurate în godinele de tuci, dar mai cu seamă datorită aerului tare alpin, după un drum de-o zi, de hurducăneală și urcuș, ostașii trăgeau aghioase adânci, în somnul ce s-ar fi vrut lungit către amiaza mare... Buimaci și morocănoși. Mârâiau la plantoanele care trăgeau păturile de pe ei cu glume și răfuieli iscate de necazul celui pe care căzuse chinopasta veghii tocmai în prima noapte de tabără.

— Hai. Frățioare, hopa sus! răcnea câte un planton. /

După echiparea sumară, grăbită de insistența gradaților, ostașii se scurseră fără chef către uși, dar rămaseră chirciți pe praguri, gata să o zbughească înapoi, deși nu puteau, fiind buluciți de cei veniți din spate. În poiană sergentul de serviciu Pândeale, și el tot o putere de voinic, tinerel, cam de puțină vreme despărțit de banca școlii, se proptise vitejește pe picioroangele sale larg

desfăcute și-și fixase mâinile în șolduri, arătându-și pieptul gol și mușchii puternici, cu o mândrie amarnic înțepată de frig.

— Pe două rânduri adunaaa... rrea!

Accentele imperative ale sergentului de serviciu se irosiseră însă în ecouri, ca și când ostașii ar fi fost surzi.

— Hai, hai mă, n-auzi, adunarea... se asociază gradații.

Se aliniază cu chiu cu vai, le zdrăngăneau dintâi. Sergentul se prefăcea că are destulă răbdare, însă numai el știa cam cită mai avea. Programul trebuia respectat cu strictețe. Băieții se scuturară mânioși din moleșeala somnului. Începură să râdă fără motiv și să țopăie. Mișcările ordonate de sergent se executau cu exces de zel. Zece minute s-au scurs repede. Sergentul ordonă marș în pas alergător. El fugea în fața coloanei. Urmându-l, sutele de ostași alergară la vale, pe panta de glod înghețat, parcă rostogolindu-se printre colți de granit, pe grohotiș, mulți alunecând pe așternuturi de frunziș putrezit, împiedicându-se și chiuind, însă menținând ca prin minune rânduiala alergării în coloană.

Un ofițer se uita la ei de pe creastă și râdea. Așa or fi arătat și minunații aceia de la Mărășești. Porniți la contraatac ca la nuntă, doar în cămășile albe rămase de pomină.

Ajunși jos la pârâu, soldații se înșirară pe două rânduri dx-a lungul vadului. Se ordonară oprirea, alinierea și o întoarcere la dreapta.

— Primul rând înaintează până-n marginea apei. Executarea!

Măiculiță, ce soi de apă o fi fiind asemenea vălătuceală deasupra căreia fiecare trebuia să se aplece, să-și facă mâinile căuș și să se spele pe față, pe gât, pe umeri...

— Urechile, vere, să nu le uiți cum e uitai acasă la mămițica!

Se frecau apăsător și repede, fornăind, cu un fel de jăratec de gheață topită, plină de ace și tăişuri nevăzute,

ce pătrundeau la rărunchi. Le ardea pielea, ieșeau aburi din trupurile lor tinere.

— Primul rând încetarea, la dormitor fuga marș! Rândul doi, lasă râsul, tovarășe! Hai, curaj, grăbiți-vă că se răcește ceaiul...

În jumătatea de oră a programului matinal nimeni nu avu vreme să se gândească la ce va să zică viața ostășească de azi înainte, în asemenea creier de munte. Abia când se văzură încolonați pentru deplasarea la masă, cu pufoaicele pe ei și cu căștile de protecție, militarii deslușiră, amenințarea surdă a muntelui.

— Sigartău, ia uită-te tu colo sus, la crestele alea...

Din ajun până acum nu avuseseră prilejul să vadă culmile, dezvelite în sfârșit, ca niște căpățâni scoase din plapuma norilor. Sub cerul curat, mult, mult mai înălțat decât în alte părți, urcat dimpreună cu soarele, piscurile dominau strălucitoare, uriașe alcătuiți de cleștar, care îți săgetau privirea... Mulțime de oglinzi jucând luminile dimineții.

— D-apoi ce-ai fi vrând să văz? Munte, no!

Ceaiul era grozav. Dulce și fierbinte. Niciodată nu băuseră ceva mai bun și mai priincios. Poate că nici nu le fusese vreodată așa foame. Nimeni n-a lăsat pe lângă câni, prin castroane, urme de unt sau de gem, cocoloașe de miez sau colțuri de coajă. Toți înfulecară tăcuți, parcă îngrijorați de dimensiunile devenite cam mici ale cânilor...

Oricum, altfel stau lucrurile când ți s-ar astâmpărat foamea. Ți se pare că se pierde vremea, iar adunarea, iar alinierea... Ar fi cazul să se apuce fiecare de treabă. Aș! Ofițerii luară plutoanele și companiile în primire și începură instrucția de front, plus niște exerciții cu rost neînțeles, cu adăpostiri, cu consemne ca în cazurile de alarmă, când se execută ordine menite să te ferească de cine știe ce primejdie. Or, pentru atâta poate nu ar fi fost. Nevoie să vii tocmai în sălbăticia asta, cu instrucția se poate ocupa soldatul și pe lângă cazarmă... Dar, în sfârșit, noroc că nu dură nici măcar o jumătate de ceas, era doar o aducere-aminte a regulilor de căpătâi ale ostășiei. După

distribuirea uneltelor și repartizarea pe sectoare, neîndemnați de nimeni, fără să fie nevoie de prea multe explicații, începură lucrul. Unii tăiau copaci. Alții izbeau cu târnăcoapele. Se descărcau mașini. Se puneau în funcțiune motocompresoare. Mai mulți militari exersau mânuirea perforatoarelor și a ciocanelor pneumatice. Unii le știau rostul bine, se vedea că avuseseră destulă vreme să le învețe din felul cum le arăta novicilor cum se ține în mână și cum se apasă... Un plutonier, sub supravegherea atentă a unui locotenent-major, arăta unei grupe de artificieri cum să pregătească dinamitarea unui pinten de piatră proptit în mijlocul drumului forestier, care trebuia lărgit și nivelat.

Militarii înțeleseseră repede cam încotro se adunau toate câte erau puși să facă. Drumul forestier, îngust, răsucit și ondulat, pe care abia reușiseră să urce camioanele până la locul unde se instalase tabăra, era abordat de sus în jos. Traseul, în mare parte coincidând cu cel al. Viitoareii șosele asfaltate, avea să fie corectat. Balastul dislocat din cel mai ridicat punct al serpentinei urma să fie împins sistematic în pantă, umplându-se adânciturile, lățindu-se rambleul. Astfel, în cel mult patru zile de lucru deschidea accesul utilajelor grele, staționate deocamdată jos, la poalele muntelui, acolo unde se înfunda o șosea județeană.

Maiorul Negrea nu ieși din cancelarie decât după ce trecuseră mai bine de trei ceasuri de muncă. Mulți se mirau. Cum de nu se ivise comandantul încă? Să nu fie dânsul curios să asiste la primele izbituri de târnăcop în spinarea muntelui? Uite că nu era... Cumva o fi dintre aceia care ordonă și dau seara dispoziții amănunțite subordonaților, care încep lucrul în zori, ca dumnealui să se ridice din pat înaintea prânzului? Presupuneri și gânduri nerostite. Negrea nu dormise însă decât două ceasuri. Se trezi înainte de ora deșteptării trupei, ieși în vârful picioarelor din cameră, să nu tulbure somnul adânc al lui Dobricescu. Se răsă și se răcori și el la pârau, apoi se aplecă asupra diagramelor. Să mai verifice o dată, să confrunte anticipația cu realitatea strictă a inaugurării

lucrărilor, să măsoare forțele intrate în bătălia cu muntele. Își notă o sumedenie de frânturi, prescurtări, inițiale într-un carnet. O listă cu diverse detalii, măsuri menite să elucideze din capul locului, în fiecare sector al șantierului, noianul de sarcini pe care planul de ansamblu le lăsase în seama deciziilor sale. Nici nu-l auzi pe Dobricescu urându-i bună dimineța și întrebându-l dacă obișnuiește să servească dimineța cafea. La rândul său, nici Dobricescu nu se simți jignit de tăcerea maiorului. Își dădu seama că era concentrat. Locțiitorul își găsi rostul în sectorul unde începuse defrișarea, verificând dacă s-au respectat măsurile necesare prevenirii accidentelor. Se interesă apoi de soldatul Stănilă. A aflat cineva ceva? Nimic nou. Era zece și jumătate când apăru maiorul. Trecu grăbit pe la fiecare sector, pe la fiecare punct de lucru. Pretutindeni își consulta carnetul. Fiecare însemnare era bifată numai după ce era transferată în carnetele comandanților de plutoane, de companie, ale unui șofer, șef de echipă, maestru... Acestor însemnări li se adăugau observații scurte și exacte. Nevoile, greutățile, soluțiile propuse de subordonați, maiorul și le nota cu migală. Totul era obligatoriu să fie notat în carnețele, în acele carnețele distribuite încă din cazarmă și cărora nu le înțelegea încă nimeni rostul. Chiar și acum insistența și meticulozitatea maiorului păreau cam exagerate.

— Notează, te rog. La fiecare ieșire din schimb se ascut joagărele și topoarele.

— Am înțeles.

— Ai notat?

— Nu. Dar...

— Te rog să notezi... Ai notat?

— Da, tovarășe maior...

— Să văd.

Agasantă pisălogeală. Înapoia carnetul și plecă.

Din prima zi, maiorul Emilian Negi ea obținu porecla: Pătrățică. Adică omul care notează tot, verifică tot, la milimetru, la secundă, fără să uite nimic și fără să permită cuiva să uite cel mai mic amănunt. Prezența lui pe șantier

se arată din capul locului a fi o meticuloasă urmărire a modului cum se execută ordinele. Toate, fără priorități care să justifice omisiuni, fără circumstanțe. Intuiția le arată tuturor că aveau de furcă cu un comandant exigent. Unii se speriată. Alții zâmbiră, Așa face fiecare șef la început. Pe urmă i se face lehamite să tot zică „notează, te rog”. Unde s-a pomenit vreo strășnicie să dureze până la capăt? Dar alții raportau în poziție impecabil regulamentară, cu carnetele în mână. Executarea fiecărei dispozițiuni. Negrea asculta, consemna datele raportate, mulțumea și strângea mâna subordonatului respectiv, care se retrăgea satisfăcut, cu încrederea deloc neglijabilă că treaba mergea bine. E mare lucru că ai o asemenea convingere încă din prima zi, mai cu seamă că se auzeau tot felul de vorbe, care mai de care mai contradictorii despre maiorul Negrea. Că ar fi mai mult inginer decât ofițer și că nici ca inginer nu are experiență, pentru că abia a terminat facultatea, la vârsta lui... O fi, n-o fi așa, deocamdată are un fel al lui de a conduce și dacă are s-o țină mereu așa, bravo lui, înseamnă că e capabil.

La sfârșitul zilei avu loc o scurtă analiză, un bilanț la care maiorul ascultă rapoartele șefilor de sectoare. Nu era o convocare anume. La popotă, ofițerii serviră masa, conform ordinului lui Negrea, toți odată. Toți, la o singură masă, în capul căreia maiorul așteaptă cu răbdare, ascultând glumele ofițerilor, să se umple farfuriile cu supă. Ură apoi poftă bună tuturor. După desert, comandantul scoase carnetelul... Era momentul, fiind toți împreună, să pună la punct programul pentru a doua zi, pentru că el nu vrea să se piardă vremea cu adunări ale cadrelor, cu ședințe... În primul rând fu nevoit să constate că se împlineau douăzeci și patru de ore de la dispariția soldatului Stănilă. Ce ar fi putut căpitanul Manolescu să adauge la cele știute? Se putea totuși găsi o explicație? Tăcerea căpitanului, parcă vinovat de dispariția unui soldat din compania lui, îl determinase pe Negrea să-l declare pe Stănilă dezertor și să raporteze în consecință. Îl privi o clipă pe Dobricescu, să-i citească pe față gândul...

Era prima oară când punctele lor de vedere diametral opuse ajungeau la momentul determinării câștigului de cauză. Dar căpitanul Manolescu? Dumnealui presupusese de la început că e vorba de o dezertare, pe când el, Negrea, acordase o încredere anume soldatului. Iată că simpla bănuială era mai tare pe poziție decât complicata justificare a unui gest extrem de grav. Nu, nici Dobricescu, nici Manolescu nu aveau nici cea mai ușoară urmă de surâs ironic pe față.

Maiorul se ridică de la masă, gata să le ureze odihnă plăcută ofițerilor, când dădu buzna, gâfâind de alergătură, un ostaș:

— Tovarășe maior, vă rog să-mi permiteți să mă adresez tovarășului căpitan Manolescu...

— Spune, ordonă comandantul scurt.

— L-am... pe soldatul Stănilă, acolo... l-am găsit în pădure, ne-am dus după uscături, să facem focul și...

— Ce-i cu el, spune odată!

— S-a... s-a spânzurat, tovarășe maior...

Ofițerii încremeniră. Negrea cerceta tăcut, scormonitor, pe chipul înspăimântat al militarului din fața lui două șuvițe de păr umed, căzute pe o frunte îmbrobonată de sudoare.

— Tovarășe locotenent-colonel Dobricescu... *, o să vă rog pe dumneavoastră să anunțați procuratura... Dumneata, tovarășe căpitan, vino cu mine...

Ancheta a elucidat ușor și repede cauzele nenorocirii. Soldatul Stănilă primise exact în ziua plecării din cazarmă o scrisoare de la mama lui. Rânduri scrise greoi, dar citeț, îi aduseseră la cunoștință că nevastă-sa fugise ca o netrebnică de acasă, cu un zăbăuc de italian cu mașina, și că murise într-un accident.

Lângă scrisoarea mamei, în portvizitul lui Stănilă, procurorul mai găsisese o fotografie, a tinerei soții care, cu scrisul ei repezit, înainte de a se semna Vali, îl avertizase: „Iubește-mă așa cum sunt și uită-mă când n-o să mai fiu”.

Procurorul se uita la fotografie.

— Amestec absurd! Frumoasă, inteligentă și... brân/a

bună în burduf de câine. Și băiatul ăsta a fost la fel. Poate ar fi fost un tânăr vrednic, dacă nu l-ar fi copleșit eroarea generată de exaltarea naivă a primului sărut, a primelor bucurii erotice...

— Oare?! s-a îndoit maiorul.

— Nu făceam presupuneri, tovarășe maior, vă explicam un fapt evident. Soldatul Stănilă ne-a lăsat o mărturisire.

Procurorul îi întinse lui Negrea o foaie de caiet scrisă mărunt cu creionul. „Nu e nimeni vinovat. Nu mai vreau să trăiesc. Vali era totul, ea nu mai este, iar restul este o aiureală care nu mă interesează. Rog pe-ai mei să mă ierte. Nu mă judecați. Nu vreau să fac umbră pământului degeaba. E dreptul meu să hotărâsc”.

— Bună de pus în ramă și de expus într-o colecție de adevăruri întoarse pe dos.

Râsul strident, nervos al procurorului îl irită pe maior.

— Și ce găsiți amuzant, de ce râdeți așa?

— De ciudă. Dacă tânărul acesta ar trăi, l-aș pune să înghită hârtia. Trebuia băgat sub un duș cu apă rece ca gheața, supus unui șoc care să-l oblige să înțeleagă. Că lumea nu e o aiureală. Nu l-a născut mamă-sa și nu a fost crescut doar pentru a-și închipui dumnealui o unică fericire cu chipul și asemănarea celui mai stupid egoism. Toate sistemele represive ale lumii au scornit chinurile iadului pentru cine merită sau nu răzbunarea justiției, dar nu s-a născocit încă o pedeapsă care să ne lecuiască de egoism. Iată consecințele. Un băiat în toată firea își pune ștreangul, considerând că e dreptul lui să comită o crimă a cărei victimă a căzut propria-i persoană.

— Vax! scrâșni maiorul, scos din sărite, obligându-l pe procuror să-și înghită vorbele uimit și totodată mini os.

— Ce-ați spus?

— Vorbărie goală, la fel de falsă ca și aiurelile acestui sinucigaș. Adică să trăiască omul oricum, să rabde oricât, până dă boala sau trenul peste el, doar așa, să nu-l faceți dumneavoastră răspunzător de propria-i moarte? Admiteți,

tovarășe procuror, ipoteza că omul, înainte de a se naște, ar fi un embrion conștient și ar avea posibilitatea să decidă el însuși în alternativă: „mă nasc sau nu”... Că ar fi capabil să-și aleagă rasa, țara, orașul, neamul, sexul, casa și culoarea ochilor, adică să-și impună destinul din capul locului. Dacă așa ceva e imposibil, cum puteți trage la răspundere pe cineva pentru vina de a fi trădat viața?

Procurorului nu-i venea să creadă.

— Cum, aprobați gestul unui...?!

— Pe al acestui Stănilă nu, pentru că e stupid să mori pentru ce nu merită. Dar e nedrept să judeci un disperat și să absolvi viața de partea ei de ticăloșie. Și eu am fost odată la un pas de a comite o crimă similară cu a soldatului Stănilă. Doar că eu o făceam, probabil, cu o mai certă și mai îndelungată premeditare. Credeți-mă, ajunsesem să mă doară în cot. Și de mine și de lume. Vorba lui Stănilă: aiureală! Am amânat-o, am tot amânat-o căutând câte și mai câte pretexte, muncind și învățând ca să nu mă gândesc la esența esenței, până când iată-mă aici, ajuns în situația să nu mai mă iau în considerație și să-mi fac pur și simplu datoria.

— Vorbiți serios?

— Da, fac șoseaua, porțiunea care mi, s-a repartizat, pentru că am impresia că puțini s-ar fi încumetat să ia în spate o asemenea răspundere. Însă mie îmi place. E o creație inginerească de mare îndrăzneală. Proiectul viaductului e al meu. Este o creație, o premieră mondială, cum se spune... Ei și? Nu dau în brânci nici pentru medalii, nici pentru gradul de general. Mă interesează șoseaua, atâta tot. Faptul în sine, fără nicio consecință.

— Bine, dar acest drum are, cum să spun, un sens, o utilitate! Construiți ceva fără să vă gândiți la rostul edificiului?

— Rosturile le cunosc. Ar fi o prostie să faci o casă în care nu va locui nimeni niciodată. Dar repet: nu mă îmboldește nici pasiunea, nici entuziasmul creator. Treaba poezilor să inventeze ce vor. E vorba de șosea. Eu am renunțat de mult la idealurile mele personale.

- Altruism deci!
- Nu. Am o poliță de plătit vieții.
- Nu exagerați?
- Deloc. Sunt lucid și nu mai cred decât în fapte.
- E bine dacă reușiți. Probabil sunteți un om dur.

— Evit să fiu așa cu militarii. Însă când nu am încotro, nu pot fi altfel. Îmi pare rău de băiatul acesta. Dacă i-aș fi cunoscut necazul, poate aș fi reușit să-i sugerez o altă soluție, nu moartea.

— Soluția dumneavoastră probabil...

— Da, soluția mea.

Procurorul se mai uită încă o dată la documentele, actele de dosar care aparținuseră înainte unui tânăr deznădăjduit de zădărnicia iubirii sale. I s-a oprit privirea pe fotografia celei ce își spusese Vali, pesemne Valeria, poate Valentina...

— Era o fată tare frumoasă. Priviți numai acești ochi, mari, curioși, deplin convinși de propria lor strălucire lăuntrică... O strălucire însă cam frivolă. Dumneavoastră ați iubit?

Emilian zâmbi strâmb. Jenat, ferindu-se de privirea scormonitoare a unui profesionist deprins să joace rolul celui devenit indiscret fără să vrea, chipurile.

— Iertați-mă, am pus o întrebare prostească...

— Oho! răspunse Negrea, am iubit și eu, la fel ca băiatul ăsta!

Procurorul și ajutoarele sale plecară din tabără după orele prânzului. Ducând cu ei și trupul soldatului Stănilă, pentru autopsie. De-a lungul drumului, militarii se dădeau deoparte sau se prefăceau că își văd de lucru, ca și când nu ar fi știut ce rost aveau cele trei mașini ale miliției tocmai pe acolo. Se mulțumeau să le urmărească pe furiș, cu coada ochiului.

Maiorul Negrea inspectă apoi sectoarele, cu carnetelul lui de note în mână. În locul unde o grupă de ostași spărgeau bolovani de granit, mărunțindu-i cu niște baroase grele, maiorul se opri lângă cel ce îl descoperise pe Stănilă în pădure. Militarul, în poziție regulamentară,

aștepta să i se ordone.

— Cum te numești dumneata?

— Tovarășe maior, sunt soldatul Dinu Ilie. Din plutonul doi, compania a treia...

— Ei, ți-ai mai venit în fire?

— Da, tovarășe maior, însă...

— Hai, spune, nu te codi.

— Raportez. De ce... căci Stănilă...

Mai „târziu, Negrea dădu dispoziție ca militarii să fie adunați înainte de servirea mesei de seară. La ora hotărâtă, în fața întregului detașament explică:

— Nu e bine că prima noastră zi de muncă s-a isprăvit cu o nenorocire. Nu e un semn rău, dar moartea e o prevenire. Aici vor cădea avalanșe. Se vor surpa maluri. Ne vor pândi lupii. O să suportăm geruri grele. O să muncim din greu, vom lucra cu dinamită. Primejdii numeroase se vor ivi la tot pasul. Nu ni se va întâmpla nimic dacă vom fi atenți, curajoși și vom avea grijă unii de alții. Primejdios este când uitați instrucțiunile și ordinele comandanților. Nimeni nu are voie să facă pe grozavul. În ce-l privește pe soldatul Stănilă, ce v-aș putea spune... Ar fi rușinos să ne amestecăm în tainele sufletului său. Și-a curmat zilele din motive strict personale. Să ne descoperim și să păstrăm un minut de reculegere... Păcat de el, a greșit, dar unele greșeli nu le mai poate îndrepta nimeni. Feriți-vă de greșelile grave și mai ales de câte se pot întâmpla când socotim că putem hotărî singuri, de capul nostru... De mâine vom începe, tovarăși, derocările. Să se respecte cu cea mai mare strictețe toate măsurile de securitate ce s-au stabilit... Sunt mulțumit de felul cum ați muncit în aceste două zile. Vă urez poftă bună și odihnă plăcută...

Ofițerul de serviciu aștepta să se termine adunarea ca să raporteze. Generalul Fronea ordonase acum un sfert de oră ca maiorul Negrea să-l sune la comandament. Dorea să cunoască primele concluzii ale procurorului în cazul Stănilă. Maiorul a obținut repede legătura. Centrala telefonică abia instalată funcționa corespunzător. Vocea

generalului era neschimbată. Calmă, puțin îngroșată, a unui fost fumător, care aprindea țigară de la țigară chiar și pe vremea când îl cunoscuse tânărul locotenent Emilian Negrea...

c'nd locotenentul Emilian Negrea a plecat la unitate, cu toată împotrivirea părinților, ca să nu fie Vlad singur, abia împlinise douăzeci de ani. Cine spune că la douăzeci de ani omul e în toată firea are și nu are dreptate. Depinde de cât îl ajută mintea pe fiecare. Și mai depinde de obrazul omului. Emilian nu era nici mărginit, nici lipsit de caracter. În tren, la vagonul restaurant, a băut coniac și a fumat pentru prima oară în viața lui. Încerca în același timp să scape de imaginea obsedantă a maiorului Șoimaru, a omului care îi povestise adevăruri de pe front sorbind păhăruțele lui de vișinată. Orice fumătois-ar fi amuzat pe seama acestui ofițeraș frumos, cu trăsături de adolescent, care își dădea ifose de bărbat. Totuși, pentru că abia trecuse de douăzeci de ani, pentru că îi lipsea experiența vieții – deși știa că această experiență există, e importantă, atârnă greu în cumpăna înțelegerii –, era inerent să fumeze... Citise mult ca să împrumute experiența altora, dar nu era de ajuns. Petardele, pocnitorile de bâlci din timpul aplicațiilor nu erau prea edificatoare în ceea ce privește vacarmul ucigător al războiului. Trăsese cu pistolul și automatul, cu carabina și mitraliera, dar în ținte, alții trăsaseră în oameni... Când vorbeau despre viață și moarte, ca maiorul Șoimaru, aveau o imagine întreagă, în spațiu și timp, a vieții și a morții. El nu sesizase aceste dimensiuni ale experienței. Se credea el însuși pe un front pe care trebuia să descopere pozițiile inamicului. Care? După ce însemne putea identifica dușmanul? Al cui? Al lui, al lui Vlad, al adevărului... Adevărul! Când se gândea la Vlad și la adevăr simțea că roșește... Căci nu rareori Emilian avusese impresia că tocmai Vlad purta pe dedesubt o uniformă vrăjmașă. Tx ebuise să afle de la mama lui adevărul, pentru că pe Vlad, pe singurul lui prieten nu-l credea. De ce? Din cauza celor care îl îndemneau să mintă și să-și iscălească minciunile?

Din cauza cui? El de ce nu văzuse lucrurile pe toate fețele, de ce Vlad și nu el s-a repezit indignat să smulgă de lângă italianul acela pe toanta amei? De unde i s-a tras orbul găinilor? De ce socotise a fi adevărat numai ce auzise în ședințe, iar năduful oamenilor, deplasat, înapoiat, dacă nu chiar dușmănos? Nu fusese el înclinat uneori să creadă că și taică-său are o optică reacționară? Poftim de vezi: tata reacționar, tocmai tata, procopsitul procopsiților, ars do to! pârjolul vremii și al sărăciei. Dacă era un om adevărat, dacă era deplin convins de justetea aspirațiilor comuniste, atunci de ce mama dracului făcea pe el de frică? Unde mai pui că era și ofițer, ostaș înarmat al partidului. Mai mare rușinea! Avea dreptate tatăl lui Vlad să îi considere niște tânci înfumurați. Lumea se schimbă cu curaj, nu cu frică iepurească. Ajuns la unitate, s-a prezentat la comandant. Un coloalet scund, îndesat, ce își păstra un chip aspru, energic, cu - trăsăturile neîngropate nici de vârstă, nici de grăsime. Om trecut de cincizeci de ani, cu părul cărunț, țepos, tuns. Scurt, ca o perie de sârmă. Tuns așa, deoarece dacă ar fi fost mai lung părul nu i-ar mai fi stat chipiul pe frunte. Auzindu-i numele, colonelul se uita, parcă să se convingă că orice e posibil pe lumea asta „pe ordinul de serviciu și mormăise: „Mda. Dar ai întârziat, tovarășe locotenent. Ți-a luat-o altul înainte. Nu ești primul. Locotenentul Șoimaru, colegul dumatăle, a fost și mai și. S-a prezentat de alaltăieri. Dacă o să fiți toată viața atât de conștiincioși și o să renunțați mereu la concedii o să ajungeți cel puțin generali! O să ajungeți departe, voi aștia, că răcnește conștiința în voi: „Tovarășe colonel...”; „Lasă, nu-ți face sânge rău. Te așteptai cumva să te pup, să-ți zic bravo și să-ți atârni și-o decorație pentru gestul dumatăle gratuit? În loc de bun venit, îți atrag atenția că în regimentul pe care îl comand nu prea au sorti de izbândă devotamentul de paradă și nici demagogia. Ai înțeles?”; „Am înțeles, tovarășe colonel.”; „Veți locui la căminul de garnizoană deocamdată. Lux nu prea avem pe acolo. Niște paturi, niște dulapuri și o chiuveță pe sală. O să vezi dumneata. Dacă aud că ai introdus în cămin vreo putoare,

te pasc zece zile de arest la garnizoană. Ai înțeles?; „Am înțeles, tovarășe colonel!"; „Sau ești cumva însurat? -; „Nu, nu sunt."; „Vezi că în fiecare toamnă, cum apăreți așa, câțiva boboci în regiment, se și întind capcanele. Tot felul de pramatii dau târcoale cu măritișul și, ale naibii, izbutesc să pună gheara pe voi, îmi vin aici cu burțile la gură, iar eu n-am ce face. Ori, ori! Vezi că alții s-au procopsit fie cu niște țațe blegi, fie cu niște curvulițe istețe... De mâine, după ce-ți faci formele, iei plutonul în primire. Ai ceva deosebit de raportat?" Emilian ezita. Ce fel de comandant are în față? E colonel sau plutonier-major? O fi membru de partid? S-a hotărât totuși: „Da, tovarășe colonel. Vreau să vă raporteze de ce am venit cu opt zile mai devreme. Nu ca să vă epatez, cu excesul meu de zel, cum spuneți. Am venit pentru că..."; „Scurt, locotenente, trebuie să plec în poligon. I „Nu pot! a strigat deodată Emilian. Vă rog să mă ascultați cu răbdare, orice s-ar întâmpla..." Colonelul l-a fixat pe sub sprâncenele lui mai țepoase decât părul și și-a muiat glasul, invitându-l: „Șezi colea și dă-i drumul. Poți fuma". Lui Emilian îi era teamă că se va încurca sau nu va izbuti să explice exact ceea ce credea el că ți-ebuie bine înțeles. Se străduia, povestind, să-l convingă pe colonel că Vlad e un tânăr ofițer excepțional, că tatăl lui a fost la fel, că s-a comis o mare greșală și că greșala asta se poate extinde și asupra lui Vlad și chiar asupra altora, a multor oameni de bună credință... Colonelul l-a ascultat fumând țigările una după alta, cu o încruntare ce avea să rămână întipărită pentru totdeauna în amintirea lui Emilian, foarte atent, fără să pună întrebări, fără să-l întrerupă, până când locotenentul a încheiat regulamentar: „Acestea am avut de raportat!" Comandantul și-a mai aprins o țigară, de la cealaltă, consumată până sub deget. „Bine, tovarășe locotenent... Cum ziceai că te cheamă?")... Locotenent Negrea, Emilian Negrea."; „Așa, Negrea. Du-te și vezi-ți de treaba cum ți-am ordonat și calmează-te. Locotenentul Vlad Șoimaru trebuie să afle totul de la dumneata și de la nimeni altcineva. Dar nu acum. Ci atunci când va fi în stare

să reziste. În rest, iau totul asupra mea. Voi informa pe linie de partid și te asigur eu că atâta vreme cât mă numesc Fronea lui Șoimaru nu i se va clinti nici fir de păr. Nimica. Eu îl știu bine pe maiorul Șoimaru. Am luptat în aceeași divizie, pun mâna în foc pentru tot ce a putut gândi omul acela, toată viața lui. Nu, nu ai de ce să-mi mulțumești. Eu, mai bine zis partidul trebuie să-ți mulțumească dumitale. E nevoie de cinstea și curajul nostru, al tuturor. Fără de partidul nostru ar fi în primejdie. Pricepi, băiete?"; „Da, tovarășe colonel...”: „Du-te la cămin și spune-i plutonierului de acolo că am ordonat să vă dea dumitale și lui Șoimaru o cameră cu două paturi. Cu saltele bune...”

...Vlad dăduse ocol orașului și își găsisse loc răcoros, plăcut, de ședere, retras, în zăvoi. O bancă cioplită dintr-un trunchi de fag, lângă lac. O salcie plângătoare, cu rădăcinile încolăcite în malul apei. De jur-împrejur, numai brazi, cetină neagră și deasă, prin care nu pătrundeau decât firicele firave, aurii din lumina soarelui după-amiezii. Stătuse pe bușteanul ascuns sub salcie și brazi ca să citească. Dar nu reușea, căci din ochiul de apă scânteietoare țâșneau mrețele -, sperind cu plescăitul apei orăcăitul brotacilor. Vlad regreta că nu propusese mamei să vină cu el. Ar fi stat împreună într-o cameră mobilată până i s-ar fi repartizat o locuință. O lăsase singură, suferindă, neîmpăcată. Ce vină avea dânsa să-i poarte de grijă că el se certase cu Emilian... Prin urmare nu știa încă să-și păstreze luciditatea, se lăsase în seama unei porniri fără rost, fusese chiar ridicolă fuga lui. Vlad și-l imagina pe Emilian amuzindu-se împreună cu Verbina pe seama fugii sale. „Neînțeleșul tău a plecat să caute umbra lui Mircea la Cozia...” Verbina, cu râsul ei chițcăit! Ea nu complică nimic, se face profesoară de naturale, o să se mărite cu un tip asemănător cu artistul ei preferat, Drujnicov. Și o să facă copii. Un băiat să semene cu tată-său și o fată să semene cu ea. Pe băiat o să-l cheme Mugurel, iar pe fată Otilia. Ce nume! De ce Otilia? Probabil îi stă gândul la romanul lui Călinescu. Pe Verbina

o interesează prea puțin problemele fundamentale ale vieții, nu ca pe el și pe încăpățânatul de Emilian... Botanica și zoologia ei se împacă de minune cu toate filosofile, poate mai puțin cu cele idealiste și cu Dumnezeu. Ceea ce n-o interesează! Ce i-a căsunat acum pe Verbina? Când erau într-a unsprezecea, trecând într-o seară prin parc, Vlad se uitase la ea mai atent și descoperise cât era de drăgălașă, de potrivită cu numele ei de floare, în vreme ce sporovăia inteligent – neapărat inteligent – despre posibilitatea ca și în comunism să mai persiste ignoranța, deși dispare diferența dintre munca fizică și cea intelectuală, deoarece diferențele de ordin particular... Verbina scosese limba la el. „Tu știi să săruți o fată?”; „Bineînțeles!” se supăraseră Vlad. „Atunci, hai!” Vlad o sărutase încurcat, timid, abia atingându-i buzele, ca pe o icoană făcătoare de minuni. „Nu așa – se enervase fata –, uite așa!” Aruncase servieta din mână, îl cuprinsese cu brațele și îl sufocase cu un sărut lung, strivindu-i buzele, topindu-se toată în brațele lui. Vlad simțea cum își pierde gândul într-o toropeală ce izvora din buzele și răsuflarea ei înfierbântată. Dar vraja a rupt-o tot Verbina. S-a încordat, și-a ascuns fața la pieptul lui, apoi l-a îmbrâncit: „Nu vezi că mi-a căzut servieta? Dă-mi-o!” O întrebase după aceea într-o măcă sfadă, pe coridorul școlii, când mai e dispusă să treacă prin parc și să scape servieta. „Pune-ți pofta în cui. Atunci am vrut să verific dacă sărutul îți ia mințile...”; „Și?” „Cam... cam ia”. Verbina ai explicase că ea interpretase de fapt, alegându-l partener, o scenă dintr-un film pe care îl văzuse de două ori doar – doar să deslușească în ce fel se pune pl oblema erotismului. Căci în discuțiile pe această temă colegile – chiar și acelea edificate, mă-nțelegi – nu erau sincere, iar sfaturile mamei... Verbina considera că mama ei pricepea dragostea așa cum pricepea ea astronomia, la care nu lua nicio notă mai mare de cinci... Lui Vlad îi părea rău că plecase din Roșiori fără să o vadă. Să-i fi spus un cuvânt de rămas bun. E posibil ca Verbina să se mărite cu careva, pe la București. Prea o interesează din punct de vedere teoretic

și practic erotismul... Oare ce-ar fi spus Emilian dacă i-ar fi povestit scena din pape, experiența sărutului...? Fără să vrea, iar se gândea la Emilian. Îi era ciudă că tocmai prietenul său refuza să priceapă ceea ce era normal, firesc. Indiferent despre ce venea vorba, dumnealui se posta de-a curmezișul, cu principiile lui juste în fond, dar aplicate forțat, anapoda...

În acest timp Emilian se întreba unde putea fi amicul lui. Rezolvase totul la cămin, aranjase lucrurile lui și pe cele ale lui Vlad în cămăruța cu două paturi de fier, cumpăraseră chiar și o oglindă pe care o atârnașe pe perete, făcuse rost de un dulap, pe care îl acoperise, căci era jupuit, cu imagini dintr-o revistă ilustrată. Muncise grăbit, să nu apară Vlad înainte de a isprăvi el treaba, îi era foame, însă ar fi vrut să ia masa împreună cu Vlad. Îl aștepta convins că trebuie să apară, pentru că nu avea unde să-și petreacă timpul. Se făcuse șase și Vlad... își pierduse răbdarea, își pusese costumul lui gri și cravata de mătase chinezească, la mare vogă pe acea vreme. Mulțumit de confirmările oglinzii, ieșise în oraș. Hotărât să dea de Vlad, oriunde și cu oricine s-ar fi ascuns. A luat-o în sus pe bulevard, cotind prin grădinița cu terase, a inspectat restaurantul de lângă tribunal, unde mușterii beau bere și înfulecau mici. Și-i era o foame teribilă și după ce s-a mai învârtit pe diverse străzi s-a pomenit la poarta zăvoiiului. A intrat în acel parc foarte puțin răscoit de mâna omului. Nu mai văzuse încă ceva atât de frumos... Când a mai descoperit și lacul de cleștar într-acel căuș mare de piatră scorburoasă, a crezut o clipă că, în sfârșit, a dat de ascunzătoarea în care scoboară mereu, seară de seară, soarele să se odihnească. Tocmai acolo l-a văzut pe Vlad, singur cuc. Pășind îngândurat ca un poet pe sub sălciile de pe malul lacului... Vlad... Îl ce putea spune un om singur în clipa când i se arăta aieva unicul lui prieten, de a cărui necredință se speriașe copilărește și fugise? A surâs vinovat, dar fericit. „Fir-ai tu să fii de măgar, mă Emile... Au uitat tot ce se iscase între ei. – „Știi ce mi-a spus colonelul despre însurătoare?"; „Știu, m-a pus și pe

mine în gardă. Pe mine m-a luat și mai și, zice c-a fost prieten cu taic-ă-meu și să nu-mi închipui vreodată că aş avea ceva de câştigat din asta. Îl; „Nu zău! Să ştii că mie îmi place majurul ăsta cu mutra lui de fox sârmos corcit cu bulldog...”

Au izbucnit amândoi în răs. Bulldogul i-a rămas numele colonelului Fronea. Bucuroşi că aflaseră o poreclă omului ce le inspirase din prima clipă un optimism robust, s-au grăbit să ajungă la o masă în grădina sugestiv numită „Ciuperca11, datorită ringului de dans acoperit cu un şopron rotund, ca o pălărie de ciupercă. Au mâncat câte o friptură. Nu s-au săturat. Au mai cerut câte o porţie de cârnăciori olteneşti. Au golit două sticle, vinul de Drăgăşani era dulce. Invidiind nişte perechi care se învârteau în rumbele timpului, începuseră să se învârtă şi ei, fără să danseze... Şi-au amintit de Verbina. Au ajuns filosofând despre dragoste la cămin. Vlad era încântat de camera aranjată de Emilian. „Măi, Emi, cu prima ocazie, nu-mi pasă nici de Verbina, nici de ameninţările Bulldogului. Risc zece zile de arest, să mor eu, na! Uite, dacă dau peste una ca asta... Îl şi încerca să-şi aleagă, din pozele lipite pe dulap, o tentaţid corespunzătoare. „Vlade... Trebuie să-ţi spun ceva... Adevărul e că eu... eu n-am reuşit încă să... II Emilian avea o figură spăşită, de păcătos pornit pe spovedanie. „Du-te la naiba, iar începi? Dă-o încolo de politică, măcar acum... Îl; „Nu, vreau să spun doar că în problema moralei... E greu, zău e greu... Ştiu, înţeleg necesitatea de a privi just, principial relaţiile cu femeia, însă... Îl; „însă ce?” „Tu... te-ai culcat vreodată cu... cu o femeie?” Vlad a respirat adânc şi a răspuns ferm: „Nu. Dar trebuie. Tu?”; „Ştii, într-a zecea, când îmi scria Marieta bileţele... Îl)... Aha, când ai fost cu ea la pădure. Ia zii, cum... Îl; „N-am fost la nicio pădure. Ce ţi-am înşirat eu atunci era aiurea, citisem «Elevul Dima dintr-a şaptea» de Drumeş. II Cât pe ce să leşine Vlad de răs. „Cum, tovarăşu’, tocmai dumneata să citeşti o asemenea... Cum te mai rabdă pământul, imoralule; demagogule, stricature! Şi pe Marieta nu ai... Îl; „Nu... dar am vrut. Am ameninţat-

o că dacă nu merge cu mine la pădure, nu mă mai plimb cu ea. Uite ce mi-a răspuns dumneaei...” Emilian a scos din portmoneu o hârtie veche, roasă pe muchii și i-a dat-o lui Vlad s-o citească: „Dacă vrei să mergem singuri la pădure, înseamnă că nu mă iubești. Și dacă tu nu mă iubești, viața mea ce rost mai are? Mă internez în spital și mă operez de apendicită. Adio, Marieta.” Trecuse pe nesimțite noaptea, se luminase de ziuă când ajunseseră să aprecieze la justa lor valoare disperatele amenințări de îndrăgostită neînțeleasă ale Marietei. Atunci a bătut la ușă un curier de la unitate să le comunice un ordin. În ținută de campanie, cu ochii cârpiți de somn, pe la cinci dimineața, și Vlad, și Emilian, fiecare se afla în câte o mașină, îmbarcați cu militarii din plutoanele lor încă neluate în primire după toate regulile. Se pleca în marș lung. Destinația - Bicăz. Geniștii erau chemați de partid să dea o mână de ajutor la realizarea planului de electrificare a țării.

opindăul sta neclintit de cine știe câte mii și mii de ani în poponeață, de-a curmezișul drumului, care la început fusese vreo potecă de-a oierilor... O stâncă dreaptă ca un turn imens de cetate, înaltă de peste șaiszeci de metri, bara accesul de-a lungul versantului, pe firul văii tăiate de pârâu. Drumeții vremurilor nu avuseseră încotro și proptiseră niște bulumaci de fag pe pântecel popândăului, înconjurându-l ingenios cu o punte pe care omul călca atent fără să se uite dedesubt, ca să nu-l ia amețeala... Ceva mai recent, lucrătorii forestieri coborâseră firicelul de drum pe sub popândău, chiar pe buza pârâului. Dar urcușul și coborâșul erau așa de abrupte, încât buștenii erau târați dintr-o parte în alta unul câte unul de câte două perechi de boi, specializați într-o asemenea transbordare până la punctul de unde se putea circula pe roți...

Proiectanții șoselei transalpine prospectaseră și ei posibilitățile de ocolire a popândăului. Nu erau deloc rezonabile, ar fi implicat o diferență de nivel și o întortocheală ce ar fi făcut această porțiune de șosea impracticabilă pentru autovehicule grele și primejdioasă

pentru orice mașină. Unica soluție o sugera chiar brăul oierilor. Însă, în locul punții de bușteni suspendate pe exteriorul uriașului pinten de granit, inginerii au decis tăierea în pântecul popândăului a unei platforme. Situată la aproape treizeci de metri deasupra pârlului, viitoarea șosea urma să treacă pe sub o streășină de granit lată de șase metri, extinzându-se lateral deasupra prăpastiei prin ramblierea materiei dislocate din pântecul popândăului. Un fel de tunel, căruia îi lipsea un perete. Deasupra lui, streășina rămânea suspendată ca o căciulă lăsată voinicește pe o ureche... Mai mare plăcerea pentru oricare drumeț să călătorească la răcoare, cam un sfert de kilometru, având deasupra lui un umbrar de cine știe câte mii de tone de stâncă.

Perforatoarele ciupeau, cu răpăitura lor, din trupul popândăului. Artificierii își intraseră în atribuții, erau importanți și sobri, precauți, tăcuți. Se isprăviseră cu antrenamentele și marcajele cu pocnitori distractive. Acum transportau la îndemână lăzile cu zeci de kilograme de trotil. Se uitau ostașii la turnul de piatră, încercau să-și reprezinte efectul exploziilor pe care le pregăteau și nu pricepeau cum ar putea să rămână acel turn în picioare. Unul dintre pionieri îl întrebă pe plutonierul adjutant Stratulat, comandantul plutonului care lucra la minarea pintelului:

— Și dacă răsturnăm muntele în văgăună, ce o să se întâmple cu pârlul? Facem lac de acumulare?

— Aș! îl liniști plutonierul adjutant. Muntele ăsta, măi băiete, nu îl răstorni nici cu cinci bombe atomice. O să vezi tu ce a dracului e piatra. Stă țeapănă, de-abia o piști când vrei s-o sfarmi, dar se năruie ca o nimica tocmai când o socoți de neclintit în vecii vecilor, o să avem noi însă grijă să-i rămână popândăului trupul zdravăn, ca să nu ne pomenim cu el fără căciulă... Căci, vorba ta, dacă-l răsturnăm, avem de furcă...

Perforatoarele răpăiră fără încetare două zile și două nopți. Urma prima explozie, prima decorare a popândăului. După ce toate operațiunile de pregătire a minării au fost

isprăvite, după ce maiorul verifică personal toate ramificațiile instalației care conducea spre punctele de pușcare, încercă încă o dată să prevadă efectul exploziilor, calculând modul cum acestea, în succesiunea anume chibzuită, aveau să disloce stâncă în proporțiile scontate.

La popotă, seara, în timpul obișnuitei ședințe de după desert, Negrea ordonă:

— Explozia va avea loc mâine dimineată, la ora șapte și douăzeci de minute. Executați programul normal, inclusiv exercițiul de alarmă planificat, apoi încolonați detașamentul și îl deplasați la locul stabilit pentru adăpostire. Nu rămân în șantier decât cei ce vor executa minarea.

Curiozitatea ostașilor, care își închipuiau în fel și chip spectacolul exploziei, rămase a doua zi nesatisfăcută. Fuseseră duși în pas forțat, o jumătate de oră de urcuș, sus, pe un plai despădurit. Se întrebau cât de teribilă ar fi putut fi explozia dacă a fost nevoie să-i urce tocmai pe creasta muntelui. Erau cam contrariați, li se părea exagerată precauția. O să bubuie tare? La un moment dat, căpitanul Manolache care menținea legătura prin radio cu șantierul primi un mesaj și răspunse: „Am înțeles, tovarășe maior... Peste trei minute...”

Trei minute nu se auziră decât foșnetul ierbii și șuierul vântului. Toate privirile, într-o emoție comună, erau ațintite într-o singură direcție. Parcă ar fi fost toți convinși că din valea ascunsă sub brazi și stânci avea să țâșnească spre cer popândăul întreg.

Se auzi mai întâi o detunătură surdă, ca un ecou de tunet. Apoi tăcere. Și încă o detunătură, ceva mai înverșunată, parcă mai prelungă, mai apropiată. Apoi o vuială, o salbă de zeci de explozii, stârnite una dintr-alta, se înlănțuiră în neștire, cutremurând muntele, trezindu-l din amorțeală ca o erupție, o scormonire tectonică a rărunchilor săi de piatră. Însă de văzut nu se văzu decât o pălărie de praf, sau de fum, repede risipită pe fundul văgăunilor. Și atât. Prin radio se ordonă întoarcerea în șantier. Prin urmare, asta fusese... Nu cine știe ce. Mai

mare emoția decât... Coborârea se făcu „de voie”. Alergau ostașii, ca și când s-ar fi întrecut să ajungă care mai întâi la locul cu pricina, să vadă el, înaintea tuturor, minunea. Urcaseră o jumătate de oră, dar calea întoarsă dură. Zece minute.

Ajunși la douăzeci de pași de stâncă, militarii, nedumeriți, priveau cu teamă. Abia acum înțelegeau de ce stânca aceea purta un asemenea nume. Popândăul căpătase contur. Sta în șezut deasupra vâgăunii. Picioarele dindărăt și burta se lățiseră ca de o apăsare, dar restul trupului se arcuia suplu deasupra tăieturii, astfel încât pe labele din față, un cap țuguia stătea într-o poziție amuzantă, ca și când popândăul s-ar fi uitat tot timpul curios să deslușească ce treabă are plutonierul adjutant Stratulat, furnica aia de-l gădilă pe la subțiori, tocmai acum după ce un fenomen anormal îi smulsese o parte din trup, subțiindu-l. Tiptil, câțiva mai curajoși se apropia că parcă” nerăbdători să treacă pe sub bolta zimțuită, ca să se convingă că namila aceea de căciulă de deasupra plutonierului adjutant stă bine și la locul ei și n-o să cadă. Că nu se va rupe streășma și n-o să se lase așa. Pe-o rână, cum s-ar putea lăsa un șopron proptit pe câțiva pari putreziți la rădăcină...

— Ia ședeți voi la distanță, că nu-i panoramă și nici nu aveți după ce minunății să scormoniți încoace, se răsti Stratulat la temerarii care veneau spre el. În vreme ce scruta cu băgare de seamă zigzagurile tăioase, crăpăturile și colții de piatră.

Comandanții începură să împartă ordine. Apărură perforatoarele. Stratulat, cu câțiva ostași aleși de el, încercau într-un fel anume, izbind de jos în sus cu târnăcoape și baroase grele, rezistența tavanului de granit. Nu cumva vi e o pietricică de câteva tone să se desprindă și să-i cadă în cap la careva... Abia după câteva ceasuri, după ce se isprăvi căutarea aceea migăloasă a subofițerului, pătrunseră sub streășină ostașii cu perforatoarele, alții cu baroasele, alții cu răngi, cu târnăcoape. Nenumăratele tone de piatră dislocată urmau

să fie împinse în hăul din dreapta. Apoi, de jos în sus, stivuite și zidite bine, unele peste altele, ca să se facă taluzul, cum denumeau ofițerii acel perete oblic din marginea șoselei până jos în malul pârâului.

Urmărind cum se încingeau la treabă militarii, Negrea îi zâmbi așa, într-o doară, lui Dobricescu, parcă spre a-l îndemna să constate că nu-i zorea nimeni, iar ei dădeau și se opinteau ca și când ar fi vrut ca cel târziu până-n seară să se dea drumul la circulație. Dobricescu se gândea însă la altceva și credea că surâsul maiorului are același sens.

— Mda, zâmbi la rândul său și Dobricescu, este uimitor cum întâmplarea naște o asemenea splendoare... Atâția oameni urcă Bucegii de zeci de ori. An de an, ca să contemple Babele. Ca și când nu pot concepe să treacă cine știe că! timp fără să revadă acele stane de piatră oficiindu-și bizara lor rugăciune. Dar printr-o tăietură de dinamită s-a născut un monument. Vor veni mii de curioși să-l admire. Nu seamănă cu un popândău, numele nu i se mai potrivește, pentru că nu mai stă de-a curmezișul drumului. I-ar trebui o altă denumire...

Negrea privi și el cu atenție „popândăul” I. Da, avea dreptate Dobricescu, căpătase acum ceva spectaculos în înfățișare, însă lui îi inspira un vag sentiment de oroare.

— Pare o fiară mitologică, cu trupul sfârtecat... Un glumeț ar putea să șlefuiască acolo, sus, în dreapta, câțiva colți, ca șoferii să simtă plăcuta senzație că intră cu mașină cu tot între maxilarele unui monstru.

— Nu, se împotrivi Dobricescu, eu aș sugera mai degrabă un portal, un arc de triumf.

— De vreme ce tot l-au iertat proiectanții și l-au lăsat să ne amenințe permanent cu o imprevizibilă prăbușire, hai să-l amenajăm că are de triumf și să ne iscălim pe el. Cel puțin să știe omul, când s-o trezi cu streășina-n cap, cui să mulțumească, mormăi Negrea, și se îndepărtă, după ce atrase încă o dată atenția unui ofițer să se lucreze cu cea mai mare atenție sub streășină.

Cu Dobricescu se reîntâlni abia după prânz.

— Nu aş vrea să rămâneţi cu impresia că mă amuzam într-un moment în care eraţi emoţionat, zise Negrea. Mie, în general, nu-mi plac arcurile de triumf. Mi se par nişte statue masive în stare să susţină deasupra noastră o felie de boltă inutilă. Orice acoperământ are rostul lui. Balaurul acesta nu are sens, mă înţelegeţi? Mie mi-e frică de el. Nu am încredere în rezistenţa rocii. Am zdruncinat-o. Sute de metri cubi de granit, suspendaţi fără niciun sprijin deasupra unei şosele, mi se par mai primejdioşi decât orice avalanşă posibilă.

— Aţi spus asta proiectanţilor? Generalul ştie?

— S-a studiat, s-a calculat, s-a verificat, granitul oferă toate garanţiile. Totuşi, eu aş chema un geolog să cerceteze bine streşina asta.

— Cred că nu există niciun impediment...

— Ba da, am telefonat şi mi s-a dat să înţeleg că trebuie să termin cu precauţiile mele alarmiste. Poate că nu ar strica să mă susţineţi intervenind şi dumneavoastră la consiliul politic. Precauţia e precauţie, nu e nici panică nici altceva!

— Consiliul, ezită Dobricescu, l-a însărcinat pe un tovarăş instructor să facă investigaţii asupra condiţiilor în care s-a sinucis soldatul Stănilă...

— Ce fel de investigaţii? S-au apucat de psihopatologie sau de ce? Ce are una cu alta?

— Deschiderea şantierului urma să fie marcată ca un eveniment, popularizată în presă. Când colo, se spânzură unul, încep să sune telefoane, să curgă întrebări, să se nască presupuneri. Vă daţi seama...

— Îmi dau, cum să nu... scrâşni Negrea şi fără să mai zăbovească se duse la centralist şi-i ordonă să i se dea urgent legătura cu generalul. Dobricescu, lângă el, încercă să-l oprească.

— Poate că ar fi mai bine să mă duc eu personal până la Bucureşti.

— De ce, s-a rupt pământul în două?

Generalul fiind acasă, se obţinu mai greu legătura.

— Ce este, Negrea, ce s-a mai întâmplat?

— Tovarășe general, vă rog să-mi permiteți să raporteze. S-au început derocările. Lucrurile se desfășoară conform graficului. Vă rog să interveniți să ni se trimită un geolog. Un specialist care să cerceteze rezistența rocii la pasajul terasat sub streășina rămasă după minarea pintelui.

— Bănuiești ceva, e cumva pericol?

— Nu, vreau să fiu sigur, tovarășe general.

Urmă o scurtă pauză, ca și când generalul ar fi ezitat, apoi i se auzi iarăși glasul.

— Bine. Va veni la voi un geolog. Cum te înțelegi cu Dobricescu?

Dobricescu, ascultând alături, tresări.

— Normal, tovarășe general, raportă scurt Negrea.

— Mă bucură... Dar te rog să nu mai faci pe filosoful cu procurori deprinși să facă din țânțar armăsar. Eu am treabă, nu am vreme să dau explicații despre trecutul, prezentul și viitorul dumatile. Ai înțeles?

— Am înțeles, tovarășo general.

— Poate mă reped pe la voi, când o să am timp să stau câteva zile.

Legătura o întrerupse generalul, după obiceiul lui de a evita saluturile și formulele regulamentare care încheiau dialogurile cu subordonații. Dobricescu rămase uimit.

— Extraordinar! Ați reușit... Bine, dar asta înseamnă că generalul cunoaște proiectul în detaliu, dacă a înțeles din capul locului de ce este necesar...

— Îl știți numai ca general? Proiectul acestui drum alpin îi aparține.

— Încep să vă înțeleg temeritatea.

— Și eu care speram că mi-ați înțeles teama!

Pentru prima oară Negrea și Dobricescu își zâmbiră deschis, privindu-se reciproc fără nicio reținere, în gândul fiecăruia răsărise convingerea că aici, în creierul muntelui, unde fiecare venise oarecum sihăstrit de propriile-i nemulțumiri, nu se putea trăi în singurătate, ci dimpotrivă. Mocnirea dârză, ascunsă în ambiția unuia și a celuilalt, se vedea a fi ima și aceeași: trebuia să izbutească. Din acest

punct, unul se gândea la celălalt cu angajamentul intim, nerostit, că va face tot ce se poate să-l ajute. Nu mai rămânea de lămurit decât o singură întrebare. În ce mod? Pentru că de asta depindeau foarte multe.

„De ce nu m-aș împrieteni cu acest om?“, se pomeni Emilian întrebându-se, în prima ședință a organizației de partid, urgent constituită, după ce i se perindară prin minte, Succesiv, certele calități pe care Dobricescu și le etalase doar în câteva zile, fără nicio ostentație, ci, dimpotrivă, parcă jenat că le posedă, că era nevoit să contrazică mereu cine știe ce judecăți preconcepute ale unui șef cu grad mai mic... Arăta o tandrețe aparte, părintească, ca și cum toți ostașii ar fi fost copiii lui, atunci când li se adresa: „Măi băieți, ia veniți încoace, să vedeți cum se joacă păstrăvii...“ Era cel mai atent supraveghetor al bucătăriei. În fiecare seară trecea prin dormitoare, mereu avea câte o snoavă la îndemână. Recita fabule, făcându-i pe ascultătorii de ocazie să se amuze copios... Chiar când era aspru, nu izbutea decât să producă amărăciune și regret vinovatului: „Bine, măi băiete, de ce vrei să te creadă toată lumea un chiulangiu?...“ Avea un suflet bun Dobricescu, însă pe maiorul Negrea îl stopau, în momentele pornirii spre intimitate, senzații nedefinite, care îl făceau să evite apropierea, să fugă de orice intrus, ca și când sentimentele lui prietenești ar fi fost definitiv și în întregime dăruite sau reținute numai pentru un singur om, din păcate aflat în asemenea clipe departe de el, pe meleagurile amintirii.

...La Bicaz, când au sosit militarii din detașamentul comandat de „buldog -, activitatea constructorilor era în toi, în toate sectoarele, la tunel, la baraj, la fabrica de ciment. Cei cu stagiu îi invidiau pe militari că nu apucaseră și ei măcar o săptămână din blestemata iarnă a lui '53, când ori în baracă, ori afară în zloată sau viscol, tot un drac. Să fi văzut dumnealor cum era când toate mergeau anapoda. Pe grafic erau termeni calculați conform randamentului utilajelor, dar acestea în condițiile iernii neașteptat de grele nu au dat randamentul scontat.

Graficul era grafic, puneai mâna pe lopată unde zăcea excavatorul ca o piesă de muzeu, și dă-i! Ce face omul cu mâna lui e sfânt. Nu-i vorbă că și oamenii! Acum se stabiliseră echipele, Se alesese grâul de neghină. Chiar și pușcăriașii aduși la muncă trăgeau la normă de le scăpărau palmele. Fiecare își făcuse carnet cu noime, pe zile, o contabilitate serioasă, ca regula de trei simplă: dacă atâtea zile de condamnare se reduc cu atâtea zile, la atâtea zile-normă cu cât se reduce condamnarea la o depășire de 168 la sută? Procente, ori zile, săptămâni și o muncă de ispășire care treptat, în iureșul eforturilor, își transformase rostul inițial în deprinderea muncii și, odată cu asta, în înțelegerea exactă a ceea ce înseamnă reabilitarea. Borfași deprinși cu castronul penitenciarelor ajunseseră să răcnească, în ședințele lor prezidate de milițieni, că o anumită deficiență organizatorică îi împiedică să-și îndeplinească angajamentele. Se petreceau multe minuni, dar cu vremea nu prea le mai lua omul în seamă, că ajunseseră minunile niște fleacuri. Pentru că toate soiurile se amestecaseră. Pe inginerii veniți, „la bocanci 1 cu ținte și „la pantalon

bufant, cu sticle de coniac Segarcea din care ziceau că mai înainte nu băuse decât regele, cu valize de piele și cu scobitori în gât îi vedeai dezbrăcați până-n brâu, numai în izmene, negriți de praf frământat cu sudoare ca aluatul... Unii își căraseră sus la barăci nevestele. Militarii se amestecaseră în mulțimea eterogenă a șantierului și nu reușeau să se mai regrupeze în jurul comandanților decât pentru a raporta un ordin executat și a-l primi pe următorul. Emilian, cu plutonul lui și cu trei buldozere care mureau pe rând și nu înviau decât datorită unui sergent-major, mecanic strălucit, lucra la șoseaua care avea să se cocoate pe spinarea barajului. Vlad Șoimaru lucra la câțiva kilometri depărtare, defrișa cu plutonul lui fâșii de pădure prin care se trasau liniile de înaltă tensiune. Treaba mergea. Greu, ca orice treabă grea. Ofițerii își ungeau bătăturile din palme pe fui is, cu alifie sulfamidată. Erau momente când lui Emilian îi venea să

plângă ca unui copil. Mai ales când se repezea hulpav la supa de roșii cu macaroane, o mâncare pe care niciodată nu și-ar fi putut închipui că o poate înghiți. Dar nu îndrăznea să se plângă nimănui. Vlad. La fel. Cântase voinicește cu soldații, în timpul deplasării spre Bicaz, dar în trei zile șantierul îi luase piuitul, ca apoi să se acomodeze mai ușor decât ar fi putut crede. Avea băieți strașnici în pluton. El zicea că a avut noroc, însă la fel se felicita și Emilian. Ceea ce însemna că în unitate fuseseră instruiți și educați temeinic. Așa confirmau și alți ofițeri. Bulldogul, el era „spiritul” care sporise energia militarilor din detașament. El, cu asprimea lui. Emilian aflate de la alți ofițeri că Fronea nu lipsea de la orele de pregătire fizică. Pentru el, instrucția de front era i-i o cale de fortificare fizică. Ofițerii, subofițerii, gradații erau permanent supuși la eforturi, el nu putea concepe ca cineva. Să ordone o mișcare fără ca el însuși să fie în măsură să o execute ireproșabil. Un maiortransferat în traiul major al regimentului, recordmen în scutiri medicale, primise o lecție exemplară. Bulldogul citise certifica lele și se uitase la maior cântărindu-l din ochi. „Câte chile ai, dragă?”; „Nouăzeci și șase”, gâfâise cu un aer de nefericită victimă a propriei obezități, maiorul... Oho. Zisese colonelul, ești mai gras ca mine cu cînșpe chile. Cam mult”. A doua zi îl dăduse pe mâna unui doctor pe maiorul obez. În trei săptămâni, acesta se întorsese raportând că scăzuse la optzeci și două de kile. „Sâc! a râs bulldogul. Eu am scăzut la șaptezeci și șase, fără doctori. Știi cum? Iii vino încoace...” L-a dus în complexul sportiv. S-au dezbrăcat împreună. Start contra cronometru la pista cu obstacole... Maiorul a crezut că o să înnebunească, trebuia să sară un gard înalt de doi metri, să fugă pe bună, să se strecoare târâș pe sub sârmă ghimpată. Lucrul pe care nu-l mai făcuse dinainte de război. S-a poticnit la gard. Nu se putea ridica în mâini, avea mușchii moi. „Nu pot!”, scâncise maiorul. „Peste trei zile să-mi raportezi că poți sau că îți dai demisia din armată!” ordonase bulldogul. Peste trei zile fostul obez sărea gardul. Peste câteva

săptămâni se cățara pe frâng hie, în trei luni lucra la bara fixă și juca volei destul de bine. Și nu îl mai ura pe colonel, îl iubea pur și simplu, ca și când colonelul l-ar fi scăpat de un blestem ce-l urmărea din naștere. Așa se explicau rezultatele excelente ale militarilor din șantier. Toți subordonații „buldogului” nu făceau nici febră, nici insolație, nici nazuri. Pe cei doi boboci colonelul îi inspecta zilnic. Întreba de sănătate. Avea ochi să constate, ca să nu mai pună întrebări... într-o duminică colonelul a dat învoiri. A recompensat câțiva ofițeri și gradați cu bani, a acordat câtorva soldați permisiile de câte zece zile, iar majoritatea au căpătat învoirea să petreacă o după-amiază la Piatra Neamț, unde au fost transportați cu camioanele. Băieții erau veseli, vorbeau de fete, auziseră că la Piatra se înființase o școală cu sute de textiliste. A plecat și Emilian. Împreună cu Vald, bineînțeles. În oraș era o puzderie de lume înghesuită pe centru, ca și când s-ar fi adunat populația întregii regiuni la un iarmaroc. Fete, nici pomeneală. Care ar fi îndrăznit să intre în îmbulzeală, între constructori, în hărmălaia cu vorbe deșuchete, între băieți care se îmbrânceau, își puneau piedică... Bere, unde să găsești? Se isprăvisse de mult. Nu numai berea. Tot ce se putea isprăvi, de băut, de mâncat, tot. „Hai să mergem la Bacău – a sugerat Vlad –, ajungem acolo într-o oră cu trenul. La noapte ne întoarcem.”; „Hai!” La Bacău era altă socoteală, te puteai mișca, aveai ce mânca și ce bea, eventual. Au dat o raită pe centru și în cinci minute au cunoscut două moldovence care ziceau că sunt eleve. Le pufnea râsul din senin. Băieții, cam timizi, nu prea știau anume cum să înnoade o discuție cu asemenea gen de persoane... Le treceau prin minte numai nerozii. Una era o blondă ștearsă, cam grasă, cu picioare scurte și șolduri căzute, pe când cealaltă avea un dinte strâmb în față și un mers cam lălâu. Amândoi se gândeau că cel mai nimerit era să le lase-n drum și să-și vadă de treaba lor, dar se gândeau și la altceva, erau evident de acord că acesta era genul potrivit pentru experiența plănuită... Și unul și altul se temeau că sila, ezitarea i-ar fi considerată de celălalt

drept lașitate. „Ce-ar fi să mergem să dansăm?”, propusese Emilian eroic. Fetele, nu și nu, că le vede lumea, nu că ar face nazuri, însă... Cea bondoacă, cu șolduri căzute, care îl îneca pe Emilian în ochii ei apoși, verzui ca o baltă, zisese că tanti nu-i acasă, să cumpere „mizel” și de băut, și să le lase doi poli suvenir. Când au ieșit din casa aceea, cu paturi de scândură proptite de pereți murdari, plini de scârbă și neîndrăznind să se uite unul la Altul, i-a oprit, salutându-i respectuos, un milițian, un om trecut de mai multă vreme de tinerețe, bine încărunțit, explicându-le că e musai să dea amândoi pe la spital, să facă injecție, deoarece cele două erau în tratament, semnaseră la miliție, dar afurisitele tot se țineau de prostituție... Așa au cunoscut amândoi, Emilian și Vlad, „femeia”, marea „taină”, căpătând un răspuns stupid la un noian de întrebări firești și obsedante ale adolescenței. După ce s-au lăsat înțepați de o soră mai tânără ca ei care îi privea batjocoritoare, au luat trenul spre Bicăz. A doua zi i-a chemat colonelul pe amândoi: „Să treceți zilnic pe la infirmerie, ați înțeles?” Au lăsat nasurile în pământ. Ce puteau răspunde, care formulă regulamentară s-ar fi potrivit cu o asemenea rușine? Dar bulldogul nu era prea mânios: „Altă dată, dacă nu mai puteți răbda, să luați cu voi pe unul care se pricepe să aleagă!” Aventura din Bacău a fost ultima escapadă petrecută în tovărășia lui

Vlad. Peste puțină vreme Vlad îl conducea pe Emilian la gară. Nu trăsesese încă la peron autorapidul care avea să-i ducă pe Emilian până-n București. „Vlad... poate că este momentul să afli ceva foarte important, ceva ce nu trebuie să afli în lipsa mea...” Aparent grăbit de teama garării trenului, Emilian îi destăinuise condițiile în care murise maiorul Șoimaru. „Am bănuț - scrâșnise Vlad - încă de la înmormântare, dar m-am convins în școala militară, după cum mă verificau și mă frecau... De-aceea am și fugit astă-vară, de milă, mi-era milă de mama, și pentru că doream să se lămurească definitiv cu mine.”; „Colonelul știe tot, ai încredere în el. Dacă cineva va încerca să-ți facă vreun rău, du-te la el”.; „Nu cred că o să mai fie nevoie a surăs

trist Vlad - a fost suficientă recomandarea pe care mi-a dat-o. Se va discuta primirea mea în partid..." Se gara trenul. Oare ce sens a avut îmbrățișarea, îndelungă, aproape dureroasă, a celor doi tineri ofițeri pe peronul gării Bicz? Era un gest al despărțirii, o promisiune a gândului bun, permanent purtat peste depărtare, ori se adunau pentru întâia oară toate gândurile lor într-un mănunchi al împlinirii luminoase, în care se limpezeau pe deplin toate căutările lor înfrigurate, în care se confruntaseră mereu cu furia crudă a credinței lor curate în adevăr și în viață? Da, avusese toate sensurile, și pe cele ale despărțirii și pe cele determinate de bucuria intrării lui Vlad în partid. Când drumul lor s-a definit, tocmai când era decis definitiv drumul lor comun, ca și când nu ar mai fi avut nevoie unul de altul, sentimentul prieteniei s-a risipit în pofida tuturor revederilor și, a încercărilor fiecăruia de a reface ceea ce crezuseră că a rămas uitat pe peronul gării Bicz. În ce-l privea pe Emilian, icoana prieteniei sale cu Vlad a rămas atât de profund întipărită în sufletul lui încât de-a lungul anilor, oricât de generos i s-au oferit ca prieteni atâția și atâția oameni, nu a mai fost capabil să înfiripe o reciprocitate decât în limitele considerației firești pe care totdeauna o acorda celor ce o meritau. Orice efuziune se izbea de zidul amintirii lui Vlad, Dobricescu nu avea de unde ști toate acestea.

În u trecuseră nici trei săptămâni de când militarii mișunau pe sub munte și de când șerpuiala aceea firavă a drumului forestier se zvârcolea sub târnăcoape, ca și când ar fi dat din coate să împingă bivoli de stâncă mai într-o parte, tot lăbindu-se și întinzându-se peste marginile văgăunilor. Parcă și muntele se deprinsese cu pișcăturile acelea mărunte și dese, ce nu-l lăsau să șadă în tihna sa, înainte tulburată doar de răzvrătirile anotimpurilor. Ai fi zis că poate să-și vadă mai departe de somnul eternității sale, deoarece freamătul trudnic al furnicarului omenesc nu avea alt rost decât să-l gâdile plăcut prin zbârciturile trupului său bătrân și răbdător. Adevăratul tumult al șantierului îl trezi din amorțeală abia în ziua când începură

să treacă pe sub „streașină”11 bizarele arătări de oțel, sforăitoare și grele, cu gurile lor rânjite amenințător către ochii nevăzuți ai muntelui. Buldozerele începeau, să muște, grohotișurile pantelor netezite de avalanșe erau mestecate de fălcile excavatoarelor și apoi aruncate sub călcâiele grele ale compresoarelor...

Glasurile flăcăilor abia se mai auzeau în vuietul scrâșnit al mașinilor. Chiar și ei, de unde până deunăzi păreau mulți, acum parcă se împutinaseră, căci se împrăștiaseră mult, se lungiseră sectoarele, iar majoritatea ostașilor se ascuseseră în dosul parbrizelor, în cabine de comandă. Nu se mai desluseau bine decât când umblau laolaltă, în formațiunile ce se îndreptau către tabără la orele de masă, la începutul zilei ori la sfârșitul ei, când se zăreau plutoanele întorcându-se spre dormitoare, către mult râvnita odihnă.

Însă nici această amplificare de tumult nu părea să incomodeze cu ceva muntele. Răsufarea lui era din ce în ce mai blândă întru începutul verii, aveau dreptate militarii să se uite cu drag și emoție către culmile strălucitoare în amiezile limpezi, însoțite, bucurându-se de ospitalitatea unor asemenea meleaguri înălțate deasupra lumii, hârjonindu-se. În clipe de răgaz, cu umerii goi, în spuza rece a pârâului...

Maiorul Negrea avea obiceiul să le contemple din cine știe care loc ferit joaca. Avea senzația că asistă la un dialog amuzant în care ostașii se obrăznesc cu șotii pe seama ființei tandre, generoase, părintești a muntelui, parcă încântat și el de năvala mânjilor veseli și gălăgioși, mai cu seamă că până nu de mult nu prea avusese prilej să cunoască mai de aproape adevărate bucurie a vieții, pentru simplul motiv că pe aici trăiseră și umblaseră mai puțini oameni...

— Am confruntat rapoartele șefilor de sectoare cu graficul, azi a mers excelent, tovarășe maior...

Îl întrerupsese din contemplația sa Dobricescu, apărut lângă el în papuci, îmbrăcat cu niște pantaloni scurți, doar în maiou. Avea într-o mână trusa de bărbierit,

o mică oglindă, iar pe celălalt braț îi atârna un prosop mare, pufos. Era în drum spre pârau.

— Da, am avut noroc până acum de vreme frumoasă...

Dolofan, dar cu o urmă de talie tăiată energic de cureaua pantalonilor, cu pieptul proeminent rumenit de vânt și soare, cu pulpele cărnoase, își reluase la altă dimensiune înfățișarea sa de copil mâncăcioe, căruia nu îi pasă de evidenta deosebire dintre el și colegi și ca atare se simte în stare să joace înaintaș într-o echipă de fotbal, alergând sau mai degrabă rostogolindu-se vitejește după o minge pe care alții o ajung înaintea lui... Așa și acum, fără să-i fie teamă de o foarte posibilă căzătură, își lăsă greutatea trupului la discreția gravitației, țopăind caraghios pe povârnișul bolovănos, gata-gata să ajungă de-a dura la pârau. Câțiva ostași amuțiră, așteptau să-l vadă căzând. Însă nu, spre marea lor uimire, Dobricescu ajunse întreg, pe picioare, la apă. Vesel, râzând copilărește, aruncă pe mai prosopul, oglinda, trusa de ras, azvârli papucii din picioare și chiuind intră în apă, în spuma aceea de gheață „până la genunchi. Așa îmbrăcat, se afundă apoi cu totul, dincolo de un bolovan peste care apa se prăvălea învolburată, ca o cascadă mică, Dobricescu plutea sub cascadă ca o geamandură ancorată de fundul apei, chiuind voinicește.

Sus, la marginea proaspătului taluz al viitoarei șosele, maiorul Negrea privea jocul capricios al gălăgioasei geamanduri, auzea strigătele de admirație, ușor ironice ale militarilor, cărora li se părea amuzant și nefiresc ca un ditamai locotenent-colohei, apropiat de cincizeci de ani. Să se încumete la o asemenea hârjoană, rezervată, după convingerea lor, doar vârstelor neîngrădite de niciun fel de teamă. Abia după câteva minute, silindu-se să iasă din vârtejuri, Dobricescu începu să se împiedice de propria-i greutate. Apa îl plesni fără milă, dezechilibrându-l, nelăsându-l să se agățe de cutele unei stânci deasupra căreia ar fi vrut să se ridice. La un moment dat, un pas greșit îi făcu să se răstoarne. Ca și când atâta ar fi

așteptat, apa îl lovi în piept cu toată puterea ei vijelioasă și îl izbi cu spinarea de alt bolovan... Negrea strigă ceva, un cuvânt nearticulat, neauzit în vacarmul de jos... în clipa următoare, trupul lui Dobricescu se îndoi moale, dispăru și reapăru din spume, rămase agățat între bolovani... „Să nu se fi lovit la cap...”, se temu Negrea, sărind cu pași uriași pe panta pe care alunecase mai înainte și Dobricescu... Un ostaș însă, răsărit ca din pământ, se aruncase la câțiva pași mai în josul pârauului și când trupul lui Dobricescu fu smuls dintre bolovani, apa îl proiectă exact în brațele ostașului. Puternic, bine proptit pe picioare, deși acolo apa îi trecea de brâu, ostașul prinse în brațe trupul devenit și mai greu și mătăhălos. Ridicându-l însă cu ușurință deasupra capului, ca un halterofil, ostașul păsea spre mai precaut și totuși grăbit. Maiorul îi sări în ajutor, însă tânărul nu avea nevoie de așa ceva. Așezându-l pe Dobricescu jos, pe mai, sprijinindu-i capul sub braț, îl liniști pe Negrea:

— Nu-i nimica, l-o izbit apa și i s-o tăiat răsuflarea, acuma are să-și...

Într-adevăr, Dobricescu deschise ochii, gemu, încercând să-și îndoaie genunchiul. Surâdea ca și cum totul nu ar fi fost decât o glumă de-a lui.

— În... am văzut stele verzi... aoleu, genunchiul... I-a dă mâna, băiete, să mă ridic...

Se ridică și șontâc-șontâc se apropie de locul unde abandonase prosopul și trusa de ras.

— Măi flăcăiaș, care-mi ții și mie oglinda?

Apa curgea din straiiele de pe el, însă așa se părea că ar fi normal să curgă. Ieșea o boare de abur din pielea încinsă, roșită, dar nu tremura. Își săpunea calm obrazul rumen și țepos, privindu-și în oglinjoară, foarte de aproape, ochii săi căprui și jucăuși, de sub sprintenele care albiseră mai abitir decât tâmplele.

— Să nâf răciți, îl avertiză maiorul.

— Aș, râse Dobricescu, la frig se frăgezește slănina!

Cu neînchipuită îndemânare și repeziciune, Dobricescu își acoperea obrajii cu spumă deasă, ce se

înmulțea miraculos în pământ, apoi cu mișcări măiestrite dirija tăișul briciului pe rotunjimile obrajilor, descoperind cărări de piele rumenită și catifelată, lăsând însă intactă o mustață moale, mătăsoasă ca niște firisoare de sticlă fumurie.

Emilian Negrea nu-l privise niciodată astfel pe acest om ce își dezvăluia surâzător chipul, în fața oglinjoarei pe care se oferise să i-o țină în momentul când Dobricescu apelase pentru aceasta la un ostaș. Fie din decență, fie din timiditate, ori dintr-o repulsie, ori din grabă - se gândea Emilian - ne vedem unii pe alții mereu, zilnic, luni, ani de zile și la o adică, dacă ne-o cere cineva, nu suntem în stare să descriem în mai mult de câteva cuvinte stereotipe o fizionomie, chipul unui om pe care îl considerăm apropiat. Se chinui să-și amintească numele unui mare actor american, văzut în multe filme, ale cărui trăsături ar fi putut să le descrie cu nenumărate detalii, în amănunțime, asociate cu firea personajelor interpretate, care, oricât de deosebite ar fi fost, căpătau în prim-planul marelui actor o reprezentare unică... Da, își aminti, Spencer Tracy îl cheamă... Asta, desigur, deoarece de noi se apropie mereu prim-planul, adică expresia intimă a cuiva, în momentele sale caracteristice, când devii martorul cel mai indiscret al unui fapt și când între tine și gândurile omului de pe ecran nu se mai interpune nicio distanță, niciun paravan, nici măcar cel al indiferenței. Într-atâtea zile nu-l văzuse pe Dobricescu așa de aproape și de firesc. Oare de ce? Căci din capul locului a simțit nevoia să-l deslușească bine, să știe la ce se poate aștepta... Curios lucru, trebuia să intervină această joacă devenită periculoasă, să-i țină câteva minute oglinda și să-l vadă bărbierindu-se, ca să descopere în fața lui un bonom, fudul de mustața lui, o privire caldă, paternă, un surâs degajat, care ar vrea să te fata să înțelegi că oricât ne-am încrunta noi, unii la alții, și am vrea să convingem pe oarecine că noi, numai noi, știm ce știm și că restul omenirii comite marea greșală că nu ține conf de teribila noastră istețime, suntem la urmări-urmilor niște truditori gata să uităm totul în clipele în care

ne vine așa, o poftă, să ne scăldăm, ori să țopăim, ori să ne strâmbăm în oglindă, indiferent dacă avem cincisprezece ani sau cincizeci, fiindcă niciodată nu dispăre din noi adevărata poftă de viață, mereu suntem gata să devorăm câte o clipă de bucurie iscată din nimic, dacă acel nimic poate fi o zi de vară timpurie ca aceasta...

— Gata, vă mulțumesc... Ei, ce spuneți? Altfel arată omul ras proaspăt...

Emilian izbucni în râs. Dobricescu, contaminat imediat, hohoti și sări iarăși în apă, dar numai la margine, ca să-l se clătească pe față...

— Ia te uită, abia acum constat eu ce afurisit de rece este apa asta...

Zgribulit, încercă să se ascundă în prosop, chicoti caraghios ca o cadână care își ferește sânii de privirea hulpavă a unui intrus în harem. Emilian nu-și mai putea stăvili veselia.

— Acum vreo cin șpe ani, când eram șeful unei case a I armatei, se lăuda Dobricescu, am jucat rolul Coanei Chirița... Am avut un succes nemaipomenit... Apoi, fără nicio legătură cu Coana Chirița: Hai, dragă, ieși câteva minute din uniformă, funcție și grad și aruncă-te în viitoarea asta a dracilor...

— Nu... n-am slip, se sperie maiorul.

— În chiloți, cum o fi! E păcat, zău e păcat...

Emilian se lăsă convins. Rămas doar în chiloți, caută cui privirea în mijlocul apei o bulboană, un găvan care se vedea că e mai adânc, și, pășind din piatră-n piatră, ajunse la el și se aruncă. Era minunat. Senzației de biciuială din prima clipă îi urmă alta; parcă niciodată nu se simtke atât de ușor, de suplu, ca și când ar fi sorbit cine știe ce licoare vrăjită. Nu îi mai venea să iasă din apă. Se temea că abia pe mai îi va fi cu adevărat frig... Câți ani trecuseră, de când căpătase spaima extazului?

...Plecat de la Bicaz, avusese lungi dialoguri la București. Cu câțiva ofițeri superiori din comandament - Care se interesau îndeaproape de tot ceea ce-l preocupase pe Emilian ia școala de ofițeri și înainte, în ultimele clase

de liceu. Pentru a-și confirma parcă un punct de vedere stabilit pe bazăpropunerilor, rezoluțiilor, referințelor ce alcătuiau un dosar – destul de voluminos pe care îl avea în față, l-a. Solicitat și un tovarăș colonel din Direcția superioară politică: „Ce. Fel de materiale ziceți că ați publicat în ziarul local?” Emilian înșira reportaje, poezioare publicate la ale festive, modeste prezentări de cărți. De ce dăduse examen tocmai la arhitectură și nu la filogogie și-apoi de ce, admis, preferase să se înscrie la școala de ofițeri? Ce intenții avusese? Era chiar așa de pasionat de geniu? Răspunsurile lui nu prea satisfăceau. Neînțelegând ce se dorea de la el, își încurca interlocutorii cu explicații prea. Sincere. În cele din urmă, un șef de direcție îl chemase. Să-i strângă mâna și să-l felicite. O înaltă comisie, răspunzătoare cu promovarea cadrelor, studiind și selectând mai multe dosare, pusese pecetea norocului pe cel al lui Emilian. Tânărul locotenent de geniu avea să devină ziarist militar; Adio. Șantier, lopată, arșiță, vânt, istovire! Era imit cum oameni necunoscuți descoperiseră tocmai în Luatul încă necrescut al opțiunilor-sale de elev înclinații: „I care singur renunțase, socotindu-le prea temerare, fanteziste. Își văzuse neașteptatul noroc concretizat în documentele cu care urma să se prezinte la cursurile unei școli superioare de partid. La adresa indicată, se oprise în ața unei porți ferm păzite, fără nicio firmă. Se legitimase, figura pe un tabel, era binevenit. Alei mozaicate. Se – trecurau printr-un crâng de tei și castani până când într-o albă strălucire a persoanelor de marmură apărea fațada unei clădiri lungi, monumentale, faste probabil palat princiar, acum fiind căminul în care Emilian avea să locuiască doi ani. Amabili funcționari ai administrației îl inițiasferă în detaliile condițiilor de studiu. Avea la dispoziție, împreună cu un anume Radu Chiru, tot viitor ziarist, o garsonieră. I se eliberase un bon pentru atelierul de croitorie. Două costume de gabărdină, cămăși albe și crem, pardesiu și palton, tot ce se cuvenea într-o garderobă impusă de exigența protocolară a școlii. Masa nu se servea pe bază

de cartelă. Într-un salon ova cu coloane de marmură, arcade, cu arabescuri aurite și picturi murale afrodisiace, ospătari în negru, cu gulere satinat, luau comanda și serveau meniuri îmbelșugate, doar o semnătură a consumatorului fiind suficientă pentru conturile administrației. La cină se oferea câte un păhărel de coniac, apoi un vin bun, tămâios, o sticlă fără etichetă pentru fiecare masă. Băutură nimeni nu cuteza să ceară „supliment11. Deoarece căminiștii respectau un regim de internat și nu ieșeau pe poartă decât cu o anume justificare, de regulă cina era urmată de desfătări spirituale. Tot la parter, în sala oglinzilor, aveau loc o întâlnire cu un prozator, care citea un capitol din ultimul său roman, un mic concert de operă sau operetă, o seară lirică străluminată de trei-patru poeți, un program satiric, muzică populară cu Angela Moldovan sau ușoară cu Ala Baianova.

La cursuri Emilian lua sânguincios notițe, însă se pregătea pentru seminarii ca pentru o recapitulare a noțiunilor însușite în liceu. Se remarcase fără să depună efort. Dacă învățătura nu-i rezervase cine știe ce revelații, Emilian avusese în schimb prilejul să cunoască un mediu pe cât de eterogen, pe atât de frapant. Desprinsese dintre colegi pe cei cu bune intenții, evidențiate mai ales prin caracter și conduită. Oameni modești, cărora nu le plăceau icrela de Manciușia, care se gândeau la ale lor de-acasă, se mirau tăcuți de ce vedeau și învățau, toceau, nivelând cu trudă golurile de cunoaștere datorate numărului redus de clase absolvite. Își dădeau silința, puneau întrebări lectorilor, nu se jenau să se refere în toiul discuțiilor teoretice la realitățile cu care știau că se vor confrunta după absolvirea școlii. Erau activiști deprinși să doarmă pe mesele primăriilor, preocupați de problemele transformării socialiste a agriculturii, care povesteau tot felul de întâmplări din tâlcul cărora se putea învăța mai mult decât din lecțiile predate, pentru că Propuneau cele mai surprinzătoare soluții practice, bazate pe bunul simț și omenia celor învățați să ducă greul în spinare, până la

capătul oricare răspunderi încredințate de partid. Colegul de garsonieră, Radu Chiru, un gorjan, fost corespondent voluntar, care avea să devină mare reporter. Învăța pe de rost fragmente din eseistica lui Kisch, însemnările lui Dickens și polemicile lui Cocea. Noaptea, ferindu-se de Emilian, învăța limba engleză. De ce se ferea, el știa mai bine și Emilian nu-l sâcâise cu întrebări fără rost. Niciunul, nici celălalt nu încercau o apropiere. Se menajau reciproc, împărțind frățeste confortul garsonierei, și se țineau, tot reciproc, la distanță. Singura comunicare mai sinceră intervenise ca o convenție: „Tovule, propusese olteanul, eu evit orice confesiune între patru ochi. Orice opinie personală o exprim de față cu martori, ca să n-am probleme.”¹ Emilian. Amintindu-și intimitatea cu Vlad a tăcut, șocat de mărturisirea circumspecției însușite ca principiu de relații. Olteanul, șocat și el de tăcerea lui Emilian, nu-și pusese plapuma în cap să se culce, înainte de a adăuga: „Eu nu dau sfaturi, dar pari băiat de comitet, fă ca mine, o să-ți prindă bine, crede-mă!” Emilian pusese punct: „Mulțumesc”. Și a ținut cont. Au dormit doi ani în aceeași încăpere și au rămas doi străini. Dar Emilian comisese o mare greșală. Radu Chiru i-ar fi putut întinde o mână salvatoare mai târziu, dar n-avea s-o facă pentru că, în iureșul întâmplărilor ce-aveau să-l amețească, Emilian nu-și trădase cu nimic nevoia de ajutor. Respectase convenția izolării... într-o sâmbătă seara, în sala oglinzilor, avusese loc un micrecital de balet. Emilian nu fusese niciodată la operă, despre balet știa foarte puțin. Suplețea, grația dansatoarelor i se păruseră doar o etalare a desăvârșirii fizice. Semnificația gestului, simbolurile mișcării, fabulația dansului, a muzicii le înțelegea numai în relație cu subiectul sugerat de titluri. Se anunța „Moartea lebedei” din dansul respectiv și vedea cum o ființă încerca să mimeze zborul, incidentul tragic, căderea, zvâcnirile disperate, durerea și moartea păsării rănite... La un moment dat, prezentatorul anunțase pe invitată de onoare a serii, Rita Grai, primsolistă a Operei, revelația stagiunii, care interpreta „Bolero” de Ravel. Într-

adevăr, o revelație! Ce-l impresionase pe Emilian în mod deosebit? Delicata frumusețe a balerinei? Uluitoarea ei transfigurare? Patima aceea din izbucnirile surprinzătoare cu care își trăia iubirea? Emilian nici n-avusese putere să aplaude. Rămăsese dus pe altă lume, nu era în stare să scoată, o vorbă. Se isprăvisese recitalul, urma muzică de dan. S, Chiru îl ademenea să rămână în continuare, la un șpriț; dar el s-ar fi dus să se culce; dacă n-ar fi apărui Rita Grai, veselă și. Zburdalnică, o fetișcană ce părea mai mică acum, în rochia de mătase verde, ca o libelulă. Venea către ei, se așezase la masa lor, firesc, cerând sifon rece gorjanului, pentru că pe el îl cunoștea. Radu Chiru i l-a prezentat pe colegul său, Emilian Negrea... Doar atâta și-ar fi fost prea mult... Rita însă dorea să danseze cu Emilian, chicotea pusă pe șotii, conștientă de efectul frumuseții sale asupra băiatului înalt, drăguț, intimidat, care valsa ca un rinocer. Târziu, în cameră, înainte de culcare, gorjanul îl prevenise: pe cât era de simpatică, sociabilă și prietenoasă, Rita Grai era mai inaccesibilă decât luna de pe cer. Orfană de război, crescuse, se făcuse codană, până când un tovarăș „de sus” a scos-o din internatul unui liceu și a trimis-o să studieze baletul în străinătate. Când s-a întors, a intrat de-a dreptul în celebritate. Rita Grai era adusă cu un Zim la repetiții. Și spectacole și tot Zimul o lua s-o ducănu se știe unde. Nu avea adresă, se zvonea că ocupă singură singurică o vilă undeva pe malul lacului Floreasca... Emilian spusese. Ce-ar mai fi avut de spus olteanul dacă i-ar fi destăinuit că Rita îl invitase la o plimbare? Preferase să-și lase amicul să înșire presupunerile lui despre viața misterioasă și romantică a Ritei. „Dar tu de unde o cunoști personal?” „l-am luat un interviu - explicase Chiru. Dacă vrei, îl poți citi în *Contemporanul* de vinerea trecută”. În după-amiaza convenită, Emilian a așteptat-o în față la cinematograful „Patria”. S-au plimbat, apoi Rita l-a luat cu ea la Operă, să vadă „Macul roșu”. După spectacol, dansau într-un restaurant, el spunea versuri, ea îl asculta visătoare, avea un surâs fluid, de o candoare deosebită. Îl înnoantase mai

ales faptul că Rita nu avea emfaza pe care el presupunea -, că o are orice artistă față. De muritorii de rând; S-au mai văzut și după aceea, de două ori. O, ce mândru era că o fată atât de frumoasă, o balerină celebră se afla la brațul lui! Nici nu i-ar fi trecut prin minte, n-ar fi îndrăznit nici în vis să o sărute or. I să-i seringă mai tare mâna, să-și Permită cel mai mic gest de tandrețe... îi ajungea poezia întâlnirilor pline. De. Farmec. O vedea pe Rita un fel de eroină, un embrion de splendoare răsărit din cenușa războiului. La atât se încumetau gândurile în clipa când Rita, seara târziu, în locul unde se despărțeau de fiecare dată și de unde ea lua un taxi, îl întrebasese: „Ai vrea să fii iubita ta?” Pârxă să-și vină în fire și să înțeleagă dacă Rita a glumit. Sau nu, aceasta l-a sărutat iute. Pe obraz și a dispărut... Atâta tot, un Sărut copilăresc pe obraz. La cămin, Chiru îl examina cu coada ochiului, lui Emilian i se părea că-l urmărește ironic, amuzat și complice, așteptându-l răbdător să se mărturisească. Ei bine, nu, n-avea să-i ofere o asemenea satisfacție. „Ascultă, tovule, rupsesse totuși Chiru tăcerea, știi snoava aia din Decameron cu rindașul care-a intrat în iatacul împărătesei?”; „Cred că o știi, răsese Emilian, dar tu o știi pe-aia cu vulpea care n-ajunge la struguri?”; „Bineînțeles, se supărase Chiru, dar aia e fabulă, amice, nu snoavă. De ce confunzi genurile?” Emilian preferase să rămână dator cu replica, să se poată refugia, stingând lumina și urându-i noapte bună, de unul singur în câmpia verde, crudă și înmiresmată a visurilor sale, aurite de chipul Ritei. Peste câteva zile și Emilian și Chiru au primit câte o invitație la o premieră. S-au dus amândoi. Au trimis Ritei flori și au așteptat-o la intrarea actorilor, s-o felicite pentru succes. Când a apărut, ea și o garderobieră abia izbuteau să ducă la mașina care-o aștepta buchetele și coșurile cu garoafe, trandafiri și tuberoze. Au sărit deodată și băieții și șoferul să le ajute, să umple mașina cu flori. Rita râdea, strălucea de fericire, i-a luat cu ea la banchetul pregătit la Athénée Palace. Era o zână în adunarea aceea de somități intelectuale și artistice, își conducea prietenii,

prezentându-i marilor actori, balerini, poeți, muzicieni, ca tineri ziariști. Chiru îl acaparase pe redactorul șef al unei publicații literare, oferindu-și colaborarea. Emilian rămăsese cu Rita. Au băut șampanie, au dansat. „Tu nu mi-ai răspuns nimic”, a adus vorba Rita, bosumflată la un moment dat, în timpul dansului. „Te-aș iubi, dar n-am curaj”, a glumit Emilian. „Îți împrumut eu”, i-a propus fata, foarte serioasă. S-a isprăvitmelodia și au ieșit pe terasă. Rita, într-o pornire năvalnică, l-a îmbrățișat. „Rita – a gemut Emilian –, tu știi povestea rândașului care a îndrăznit să intre în iatacul împărătesei?”; „Ești un prost, a izbit Rita cu piciorul... Ce fel de bazonii ți s-au spus despre mine? Sărută-mă!”; „Nu-i așa că nu-i nimic adevărat?”; „Taci! Să plecăm de-aici. Acum!”. Emilian s-a lăsat în voia Ritei. Au fugit de la banchet, s-au zbenguie pe străzi, au ajuns cu un taxi undeva, la o adresă indicată de Rita. Ea avea cheile unei case vechi, cu ferestre înalte, cu draperii grele, cu mobilă „Empire”, cu multe încăperi în care nu locuia nimeni. Un salon enorm, cu candelabre grele de bronz, cu un pian de concert... Emilian privea în jur năuc și stingher. „Ce-i aici, a cui e casa asta?”; „A noastră”, a râs Rita, așezându-se la pian... Și uitând parcă de Emilian, se concentrase într-o nocturnă a lui Chopin, pe care după numai trei minute a abandonat-o. „Știi ceva? vreau să dansez. Treci tu la pian.”; „Nu știu să cânt la pian.”; „Păcat, a oftat ea. Atunci... ce facem?” Parcă avea poftă să se joace de-a babaoarba, să facă orice, să nu se plictisească într-o companie searbădă, în această izolare într-o casă parcă părăsită. „Dacă nu avem ce face, să plecăm”, a propus el. „Bine, a consimțit Rita. Dacă la atât te duce capul”.; „Tot nu mi-ai spus unde ne aflăm.”; „Asta te frământă? A fost casa unui rentier, așa mi s-a spus când mi-a fost dată în primire cu tot ce există în ea...” Emilian a încercat s-o împace. „Iată pickup-ul. Căutăm o melodie care-ți place mult și dansezi. Vrei?” Rita a dansat o tarantelă, apoi a descoperit printre discuri o romanță veche rusească. A fugit din salon, strigându-i din altă încăpere lui Emilian: „Pui placa și dai drumul când strig eu gata...” Rita

a apărut îmbrăcată țigănește. O fustă roșie, violent înflorată, sfâșiată de la șold, îi lăsa picioarele albe să strălucească o clipă în zvâcnirile de durere ale țigăncii pe care Loico Zobar nu o putuse iubi decât trecând-o prin moarte... Căzută, înjunghiată, apăsându-și mâna pe sânul dezvelit, țiganca se târâse lângă picioarele lui Emilian cu pletele răvășite, descoperind cu ochii ei mari, uimiți, imensitatea unui cer amestecat cu lacrimi, care îi primea sărutul prelungit în destinderea treptată a trupului... Emilian avusese o clipă de groază, neștiind ce făcuse Rita dincolo, l-a trecut prin minte că mâna ei a rămas crispată pe o rană adevărată... „Rita, strigase el luând-o în brațe, ce-i cu tine?”. Rita rămăsese amorfă în brațele lui, se lăsase purtată spre canapeaua enormă și zăcuse nemișcată pe cuvertura de mătase. Emilian îi săruta părul, vrăjit de frumusețea ei și a clipei în care-l adusese... Uitase totul, avea în brațe un trup care ardea, care gemea de patimă și încordare. O încordare, o luptă tăcută se topise târziu, dincolo de timp, dincolo de cuget, într-o istovire și bucurie neștiută, neînțeleasă, cu totul nouă pentru el... „Rita, te iubesc, Rita...”; „Gata! tresărise ea și râzând sărise de lângă el. Dansul s-a terminat”. Se despărțise de Rita derutat. Era nervoasă, pretexta că i-e frig, scăpase din vedere că a doua zi avea de dimineată repetiție. O lună întreagă, zi de zi, Emilian încercase zadarnic s-o revadă. Voci răstite îi spuneau: „E în scenă, nu poate veni la telefon”. O așteptase de câteva ori la intrarea actorilor. Rita ieșea, îi surâdea alergând, se urca în Zim și se scuza că era extrem de grăbită. Șoferul acela bondoc și chel, cu fălci de tătar, se uita urât la el. Pe de altă parte, colegii de curs, lectorii deveniseră distanți, la masă se simțea privit de cunoscuți cu evidentă ostilitate. Până și ospătarul părea c-ar fi vrut să citească pe fața lui ceva greu de crezut. Chiru era mai tăcut ca niciodată. Emilian n-a mai rezistat. „Ce mama dracului se întâmplă, Chirule?”. „Te-am prevenit, tovule! Ți-am spus că Rita Grai este slăbiciunea cuiva de sus.”; „Și ce dacă?; „O să vezi tu ce-i, dacă n-ai intenții serioase. O iei de nevastă?”; „Cum s-o iau? a

izbucnit Emilian. Domnișoara Rita Grai nu dă doi bani pe mine. A tras un dans țigănesc cum a vrut ea și gata! De-o lună nici nu mai exist pentru ea. Cum s-o iau de nevastă, ce, ați înnebunit?". Gorjanului i s-a făcut milă. „N-am voie să-ți spun. Mi s-au cerut și mie relații, ești cercetat, s-ar zice că cineva anume, de sus, vrea să știe ce poamă ești... în fond și la urma-urmelor, îți place fata sau nu?"; „Dacă nu mi-ar fi plăcut..." însă Emilian n-a putut să-și termine gândul, tocmai atunci a sunat telefonul. Era chiar Rita. Se scuza din nou, dar a doua zi îl ruga, dacă are timp după amiază, să vină la ea, acasă... Pentru că Emilian rămăsese cu gura căscată, gorjanul l-a bătut pe umăr: înseamnă că ești valabil, corespunzi exigențelor, ești poamă bună, băftosule!" Rita l-a primit rece, curtenitoare. Purta un capot moale și larg, străveziu, peste maiou! de antrenament ce îi contura în negru liniile unduitoare ale trupului suplu pe care știa să și-l etaleze discret, cu fiecare mișcare. S-a așezat turcește într-un fotoliu și. A aprins. Țigara. Aștepta. „Rita, știi ce se spune despre noi?"; „Nu știu și nu prea mă interesează discuțiile pe seama mea.": „Se spune - a rezumat Emilian - că mi-aș fi bătut joc de tine". Rita a izbucnit în râs. „Zău? Chiar așa?" și, devenind deodată serioasă, reluă: „Eu una nu m-am plâns nintănui, crede-mă! Nu știu dacă ți-am spus, am și eu un unchi, nu sunt chiar - chiar singură pe lume... Mi-a cerut să-i explic ce se întâmplă cu noi, iar eu nu obișnuiesc nici să mint, nici să-mi ascund sentimentele. I-am spus totul". „Și de ce trebuia ca unchiul tău să stârnească asemenea furtună? De ce ai evitat atâta timp să ne vedem?"; „Emilian - vocea Ritei recăpătase candoarea, timbrul ei duios, care-l mângâia ca o adiere blândă -, unchiul ține enorm la mine, poate că a exagerat, mărturisirea mea l-a înspăimântat pentru că nu știa ce fel de om ești... Mi-a interzis să te mai văd, abia ieri, m-a invitat la masă, era bine dispus și m-a dojenit... Adevărul, Emilian, e că noi doi... Nu trebuia, nu se cuvenea, să profiți de o clipă de uitare în care mă transpusesese dansul. Dansam, înțelegeți?" Avea lacrimi în ochi. Și-a ascuns fața și, ca să nu se lase compleșită de

starea ei, a vrut să fugă... Nu plânge, te rog... Toți, toți au înțeles aiurea, chiar și eu!"; „Și-acum ce mai vrei?”, a scâncit ea. „Am venit să-ți cer mâna”. Rita l-a privit pătrunzător, o clipă sufocată de indignare, apoi ironică: „O, ce favoare, câtă mărinimie!...” Emilian a simțit că-i cade cerul în cap: „Nu-ți cer mâna de frica nimănui!” Ea devenise iarăși serioasă și calmă: „Scuză-mă, nu te-am întrebat dacă bei o cafea. Hai, liniștește-te, am să fiu soția ta. Emilian.”¹ Și-l sărutase pe frunte, ca apoi să-l roage: „O să mă înțelegi, nu-i așa? Eu sunt cam nebună puțin. Nu pot să iubesc pe cineva tot atât cât iubesc dansul, dar am să te iubesc și pe tine destul de mult, dacă tu...” Peste puțină vreme, după terminarea școlii, Emilian și soția lui s-au dus să stea câteva zile de concediu la Roșiori. Ea n-a făcut cine știe ce impresie. Stăteau la masă – tata, mama, Emilian și Rita, dar nu prea aveau ce vorbi când erau toți patru laolaltă. Numai când erau ei doi se înțelegeau, într-adevăr ca doi îndrăgostiți, căroră nu le ajungea niciodată timpul să se iubească pe săturate. Rita era o femeie care știa să-și hrănească soțul cu bucurii imprevizibile. Emilian nu putea crede că soarta îi dăruise tocmai lui atâta fericire...

...După ani. Și ani recapătă pofta bucuriei, afundându-se cu totul în bulboana rece, simțindu-și tinerețea mocnită, vigoarea și zburdălnicia, ca o coacere a zilei de vară, amestecate cu hohotele voinicești ale ostașilor pe care acum înțelese cât de mult îi iubește.

Seara, în dormitoare, militarii care nu-i văzuseră pe maior și pe locotenent-colonel la scăldat ascultau relatările martorilor cu nedumerire și neîncredere.

— Da, măi, pe onoarea mea! Colonelul a intrat îmbrăcat, era cât pe ce să se înece, dar n-a avut nimica, pe urmă a intrat și maiorul în apă și se veseleau și râdeau...

— Ehe, țipase un prichindel frecând de zor și lustruind un bocanc, li s-o fi făcut și la alde dâșii dor de muiere. Au dat-o pe dușuri reci.

— Tot ce se poate, catadicsise un caporal totdeauna înțelept și pus pe considerații. În fond și la urma-urmei nici dumnealor nu le este ușor, departe de casă, tocmai pe-

aici... Chit că sunt totdeauna la dungă, rași și curați, nu ca tine, măi Ciochină, de arăți ca un gunoier... Ia treci și curăță-ți bocancii și pantalonii că n-o să intri mâine-n front cu noroiul uscat pe tine...

Medicul detașamentului, căpitanul Octavian Izvoranu, care de la începerea lucrărilor nu-și găsisese alt rost decât să supravegheze cu strășnicie respectarea normelor de igienă în viața de tabără, având grijă mai ales ca ostașii să se spele obligatoriu dimineata, înainte de servitul meselor. Și seara, devenise ofițerul cel mai temut din detașament.

Mai toc timpul tăcut, acceptat ca o prezență sâcâitoare dar inerentă, doctorul își vedea de-ale lui. Intervenea cu ordine seci, precise, date într-un mod ce nu îngăduia celor vizați nici păsuire, nici măcar posibilitatea unei justificări. Constatase, bunăoară, prezența între alimente a câtorva lăzi cu biscuiți mucegați. Fără să îi explice subofițerului magaziner ce. Are de gând, îl ajutase să care lăzile afară, în mijlocul unei poieni, îl rugase apoi să le desfacă până când se va întoarce dânsul... Și s-a întors cu un bidon cu motorină.

— Tovarășe căpitan, bâiguise subofițerul, ce vină am eu? Așa i-am primit, o să mi se impute întreaga cantitate.

— Ați primit, nu ați verificat... N-ai un chibrit? Sunt curios să văd dacă arde...

Turnase motorina pe biscuiți, iar subofițerul se agățase neputincios:

— Puteam să-i facem pesmet, să recuperăm, să...

— Și să intoxicați câțiva militari. Hai cu mine să scriem procesul verbal!...

În seara aceea de început de vară, scăldați și bine dispuși, Negrea și Dobricescu se grăbiră spre popotă, însă se punea problema: de unde naiba s-ar putea procura măcar o înghițitură de coniac, de orice, tărie să fie! Dobricescu avea o bănuială, că șeful popotei ar avea niște sticle bine dosite, însă de existența lor nu ar fi mărturisit nimănui, iar comandantului, nici dacă l-ar fi pus să jure... O împrejurare când regreti oarecum că subordonații te știu

exigent și dur în respectarea dispozițiunii care interzice orice băuturi alcoolice în șantier.

Maiorul oftă și el. Ar fi bună o dușcă, dar dacă nu e, nu el Tocmai atunci îi întâmpină medicul.

— Ascultă, doctore, în farmacia dumitale nu ai nimic care să miroasă a coniac? îl acostă Dobricescu.

— Dacă și tovarășul maior acceptă o excepție, aș fi dispus să vă fac o surpriză.

— Se aprobă, râse Emilian.

La masă medicul împărți conținutul unei sticle de coniac în toate ceștile de ceai. Abia de-i revenea fiecăruia câte o înghițitură. Dar se ciocni ca la mare festin, Negrea ură tuturor sănătate, neuitând să-i mulțumească doctorului.

În toiul veseliei, după servirea mesei, parcă mai gustoasă ca oricând, maiorul anunță cu satisfacție că față de grafic lucrările au înaintat cu un avans de zece zile. Cena ofițerilor propuneri pentru evidențieri, căci a doua zi urma să aibă loc un scurt bilanț, o adunare a întregului detașament, în care dorea să-și exprime mulțumirea pentru sânguința tuturor.

Când ofițerii își cerură permisiunea să se retragă, medicul se apropie de Dobricescu.

— Tovarășe locotenent-colonel, dacă aveți câteva clipe de răgaz...

— Da, da, chiar mă gândeam pe cine să invit la o mică plimbare de seară... „Ce naiba - se gândi Dobricescu

— O fi având doctorul cu mine? De regulă, când se izbește de vreo dificultate apelează pe față, regulamentar, la comandant... O fi vreo chestiune mai intimă...” S-a lăsat frig...

Constatase ca să constate ceva...

— Tovarășe locotenent-colonel, vă rog ca pe viitor să nu mai faceți imprudențe și mai ales băi prea reci.

Dobricescu izbucni în râs. Deci asta era problema.

— Ei, doctore, doctore... Prea îți iei și dumneata rolul în serios. Ce poate să strice omului o bălăceală? Mai iese și el din praf și transpirație... Mă pui acum să pledez în locul

dumitale?

— S-au pus în funcțiune dușuri cu apă caldă, tovarășe locotenent-colonel. Băi de genul celei de azi sunt un exces primejdios pentru dumneavoastră.

— În ce sens?

— În sensul pe care îl știți. Am revăzut fișa dumneavoastră.

— Care fișă?

— Fișa de tratament de la clinica Fundeni, tinde ați fost internat ultima oară. Ați omis să o depuneți la policlinica noastră odată cu foaia de ieșire, așa cum v-ați înțeles cu doctorul Urziceanu.

— De... de unde știi dumneata?

— De la Urziceanu. Mi-a fost profesor. Azi nu ați căzut în apă din cauză că v-ați împiedicat, ci datorită unei crize. Puteați fi victima unui infarct.

Se lăsă o tăcere apăsătoare, prelungă.

— Și acum? Ce vrei dumneata? Maiorul Negrea știe?

— Nu, dar vă dați seama! Ați ascuns diagnosticul ca să veniți aici. Șantierul vă poate ucide. Trebuie să vă trimit la comisie.

— Doctore, să nu faci una ca asta!

— Deocamdată vă rog să evitați eforturile. Mai ales teribilismele. Iertați-mă că vă vorbesc așa. Când voi constata primul semn de agravare vă trimit la București.

— Bine, doctore... Oricum, îți mulțumesc pentru șansă. Dumneata nu știi - ce înseamnă acest șantier pentru mine.

— Sunt medic. Nimic nu e mai important decât viața.

— Viața... din punctul dumitale de vedere, desigur!

Nu mai aveau ce-și spune. Medicul își ceru permisiunea să se retragă.

— Bine, am înțeles. Mă trimiți la culcare. Noapte bună, doctore!

— Să trăiți!

Căpitanul salută regulamentar, lăsându-l pe Dobricescu singur. Din pricina întinericului căpitanul nu văzu că acesta îi întinse mâna.

„Să trăiesc!... După ce îmi numără zilele, amintindu-mi că sunt cu un picior în groapă? Mult rău mai pot face unii socotind că-ți fac bine... Dacă știa ce știa și putea să presupună că și eu cunosc la fel de bine ca și el taina mea, de ce trebuia să-mi spună că este și dumnealui posesorul secretului meu? De ce? De ce mereu alții se consideră răspunzători pentru noi? Ca să fie prevenitori, precauți cu noi? Să ne atragă de fapt atenția că dacă vrem să numărăm zile mai multe nu avem încotro și trebuie să le acceptăm pilulele?... Nu, doctore, știu și eu să număr și n-o să plec de aici pentru că vrei dumneata. Nu am jucat eu în van rolul amarnic pe care a trebuit să mi-l inventez singur ca să nu mai fiu ales. Secretar de partid! Am un fiu, doctore, care se uită compătimitor la mine și se amuză că mi-am irosit viața de pomană. Dumneata nu-ți dai seama ce greu este să constăți că tocmai feciorul nu crede în idealul tău... Aici am venit ca să-l conving, și o să-l conving până la urmă, cu faptele! O să mă ajute acest maior Negrea, și toți băieții ăștia care știu să muncească... N-am să plec și n-o să mor eu eu una cu două...”

Înainte de a adormi, Dobricescu îl iertase totuși pe doctor.

— Are dreptate! Nu m-ar fi luat la rost, ar fi tăcut ca și până azi, dacă nu m-ar fi îndemnat dracu' să mă arunc în apă rece...

Sigartău, înalt de unu și nouăzeci, zdrahonul de aproape o sută de chile, care devora într-un minut cât nu reușeau alții cinci la un loc să mănânce într-o jumătate de ceas, deveni piesa de rezistență a unei „mașinării” compuse din șase militari. Caporalul Neacșu, un tip descurcăi eț și înfipt, mic și îndesat, neastâmpărat, cu ochii ca argintul yiu, se oferise voluntar ca împreună cu grupa lui, mai exact cu cinci soldați pe care avusese voie să și-i aleagă pe sprânceană, să alcătuiască așa-numita echipă de spărgători. Își alesese în mod bizar cinci ostași, care laolaltă, când mergeau „în coloană câte unul” sau când executau comanda „v-aliniați”, stârneau râsul. În flancul stâng sau în cap de „coloană” se arăta, bineînțeles,

Sigartău, zisul Mitică, sau Mitru cum îi spusese ai lui din cătunul de lângă Topii ța, la stâna de unde plecase să-și facă armata. Greu îi mai găsiseră haine pe el, care să-l cuprindă cât de cât. Al doilea se cocoșa într-un fel al lui, ca și cum i-ar fi fost teamă să se deșire și să nu-l întreacă pe Mitru. Îl mai chema și Cocoșilă! Radu Cocoșilă. Puțin lăsat pe-un șold tot timpul, slab de ai fi zis că-și pierde oasele pe drum. Strivea un surâs în colțul buzei, parcă ar fi mâncat întruna aguridă. După el, Costache Măgură, pui de țaran de prin Teleorman, plecat la meserie, „să se industrializeze”, cum zicea el. Veșnic cu țigara în căușul palmei, cam tuciuriu, lat în fălci, cu ochii oleacă oblici, deruta pe toți care se uitau mirați la el, înșirându-le că e neam de turc corcit cu o tătăroaică din Belderim Căldâc... Cine dorea să știe unde era acest municipiu n-avea decât să caute pe hartă mult și bine. Părea mic de statură pentru că era sub nivelul lui Sigartău și Cocoșilă, însă și el se fălea la unu șiaproape optzeci că se putea uita mai mult de sus în jos decât invers la cine avea curajul să-i zică ceva ce nu-i convenea. După aceștia trei, seara, ca și când i-ar fi lipsit câteva trepte, totalizând vreo cincisprezece centimetri, cobora la cei doi frați gemeni Ilie P. Ilie și Ilie P. Constantin, pe care cine-i socotea dimpreună striga „măi Ilie”, iar dacă țineai morțiș să știi care-i unul și care-i altul, era neapărat de trebuință să strigi „Lae” ca să auzi respectivul „ordonați!” strigat de Ilie P. Ilie sau „Dinu”, spre a catadicsi celălalt să iasă din muțenie și să-l dea ușor deoparte pe frate-său, ca să iasă el în față... Aveau, toți cinci, o calitate comună: niște mușchi de oțel. Echipa avea două porecle: mai întâi i se zisese „Sfarmă-piatră”, dar după o vreme, careva le-a dat porecla „ConcasoruF. Era, oricum, mai modernă, mai adecvată epocii cea de-a doua poreclă, provenită, după unii, din faptul că ei cinci, cu brațele lor, ca niște pârgii teribile, autopropulsate, (comandați de caporalul Neacșu, imprimau ritmic, oi e în șir, între pauze stricte, o putere de izbire constantă, nimicitoare, celor cinci baroase cu care se spărgeau bolovanii de granit, spre a fi aduși la dimensiunea impusă

de alți militari, deveniți aici mari meșteri pietrari, și care zideau panta aproape verticală a taluzului, cu temelia lui situată chiar în malul pârâului.

„Concasorul” intră în funcțiune după primele pușcături, luând în primire fiecare bucată smulsă din trunchiul stâncilor rupte de dinamită.

Un locotenent le explicase rațiunea îndeletnicirii lor.

— Tovarăși, ne trebuie un concasor, însă o asemenea instalație este imposibil de adus tocmai aici. Și ca să cărăm piatra cu basculantele la vale, s-o spargem și-apoi s-o urcăm înapoi, mai mare daraua decât ocaua. Cine se oferă să lucreze la concasare?

Ieșise un pas în fața frontului caporalul Neacșu, grăbit să nu i-o ia altul înainte, crezând că operațiunea de concasare este ceva mai convenabil, din mai multe puncte de Vedere, decât să tragi la joagăre, la defrișare, să scoți rădăcini cu târnăcopul, ori să încarci la basculantă...

oo

OO

Totul, orice ai fi făcut, era greu, istovitor și Neacșu se grăbise să prefere eon casarea...

Locotenentul nu-l știa prea inimos pe Neacșu, dar se gândi că nu e bine să rămână la niște aprecieri fixe, pentru că, uite, omul se schimbă când nici nu te aștepți.

— Bravo, Neacșule, alege cinci soldați din pluton, mai zdraveni, și vino cu ei după mine.

Zdraveni? De ce tocmai zdraveni, ar fi vrut să întrebe, însă locotenentul plecase și lucrurile erau deja stabilite. Alese pe Sigartău și pe Cocoșilă, dar ieși după ei Măgură, prietenul lui Sigartău, și tot de bunăvoie se oferiră și gemenii.

— În coloană câte unul, adunarea!

Îi alinie, se uită contrariat la ei, pentru că tot frontul izbucnise în râs, și ordonă plin de năduf:

— Ia hai, să vedem ce-avem de făcut cu clasarea, mă, că auzi răți că altfel nu se poate, ca să tot urcăm și să coborâm unde-i clasorul. După mine, marș!

Locotenentul îi duse la un plutonier să le dea

baroasele, apoi îi plasă la locul cu pricina, lăsându-i în seama sergentului Vlad, comandantul echipei de pietrari.

— Ia zi, frăţioare, care-i problema? Ce facem cu baroanele astea? Că noi suntem cu clasarea...

Se cam mira caporalul Neacşu şi aştepta ca măcar sergentul Vlad să-i explice ce au de făcut. După câte îşi amintea el, clasarea ar fi însemnat așa ceva, adică să vezi că un lucru nu mai este bun de folosit cu rostul lui vi să întocmeşti nişte acte, care să dovedească anume că lucrul acela e bun de aruncat. Dar de ce să arunce ei, totuşi, tocmai aceste cinci baroase nou-nouţe, cu cozi de lemn tare, abia puse? Şi ce amestec avea sergentul Vlad? Trebuia să semneze şi el de folosinţă în procesul verbal?

Sergentul Vlad zâmbi:

— Băi, Neacşule, băi! Ce tot îndrugi tu? Luă un bolovan în vârful bocancului, răsturnându-l către Neacşu: Asta-i modelul. Uite colo grămada aceea de piatră prăvălită din munte. Spargeţi bolovanii, unul să nu fie mai mare decât ăsta!

— Ce faaace? se ului Cocoşilă. Dar ce, aia e gheaţă n-o mărunţeşti să-ncapă în frapieră?

Sigartău fluieră a pagubă. Se aplecă, luă bolovanul din faţa lui Vlad, îl cântări într-o palmă, ca pe un cu, **d** «**v** i pietroiul avea pe puţin 10 ocale.

— Cum le vreţi domniile voastre - cuburi pe o muchie! sau pe două?

Vlad rămase năuc: ce vrea să zică mătăhălosul? Cum, cuburi pe o muchie sau două?

— N-are importanţă, evită el bănuita hat jocatoră. J

— N-are, deci?

— Nu, să fie doar de-o mărime aproximativă ea al ăstora, ca să le putem potrivi şi zidi în beton unul pestei altul. I

Fără vorbă, Mitru Sigartău le făcu semn celorlalţi! care-l mâncau din priviri pe caporalul Neacşu, arătându-lel cum. Să se* claseze" jur-împrejurul unui pietroi colţos, mar cât un bou culcat în mijlocul drumului. I

— Hai, odată dimpreună, să vedem ce-are într-însul. I

Baroasele scăpărau și săreau îndărăt, zdruncinându-i pe militari. Din pietroi abia de se desfăcu o așchie, două J

— Ia dă, Măgură, târnăcopul de colo...!

Mitru văzuse o ușoară crăpătură în pântecul pietroiului. J

— Ține așa - arată el lui Măgură cum să fixeze vârful târnăcopului în crăpătură, apoi ridică și izbi în muchia! lată a târnăcopului, fixându-l ca pe o pană.

— Dă-i la cap! Arde-l, Cocoșilă!

Trei lovituri izbite cu sete de Cocoșilă și pietroiul, citi fusese el de tare și mare, plesni, se rupse în două.

— Ei, de-acuma, fiecare cu porția lui. Hai să mărunțim, l conform stasului...

Așa începu să funcționeze „concasorul”, alcătuit din cinci baroase, zece brațe și un caporal care, din când în Când, mai puneă și el mâna, să arate băieților că e cam? plictisitor să stai și să te uiți la alții Pietrarii erau încânl tați de sânguința concasorului, nelipsindu-le niciodată* materia primă, de calitate superioară. Dar, după câteva zile Cocoșilă, pipăindu-și bătăturile din palmă, i le arătăs caporalului:

— Ia să văz, la alde dumneavoastră, cât de mari sunt! bășicile?

— Ce bășici, se răsti Neacșu, la treabă, soldat, lasă vorba!

Peste vreo două ore, Neacșu simți că-l împiedică șiretul deznodat de la un bocanc, se aplecă să și-l lege, însă tocmai atunci un pietroi, plecat ca un zăbăuc de-a dura, nu-și găsi alt sprijin decât vârful bocancului lui Neacșu. Se auzi un urlet, Cocoșilă sări, dădu bolovanul deoparte, se puse capră să-l sprijine pe caporal, căci nu se mai putea ține pe picioare.

— Stați, oleacă, să vedem... Măgură, ia descaltă-l pe tovarășul caporal, să vedem...

Nu era cine știe ce. Doar degetul mare, puțin strivit, o unghie ce avea să cadă și atât. Șontâc, șontâc/ caporalul.so duse să se panseze, cu bocancul ca o traistă pe umăr.

Sigartău, în aceeași seară, îi ceru lui Cicoșilă un foc:

— De ce împinseși, mă, bolovanul pe piciorul caporalului?

— Eu? Ești nebun!

— Dacă se mai potrivește o dată una ca asta, te zdrumic!

— Adică de ce?

— Aici nu-i ce crezi tu. Aici e cu rost și dacă ne strivim labele unii la alții, facem pe dracu'...

Frații Ilie au auzit și ei.

— Măi, Mitrule, s-a apropiat Lae. Mitrule, ce vrei tu, de gândești așa și pe urmă o schimbi? Ba înjuri că ce ești tu să-ți iasă sufletul, ba iei apărarea caporalului.

— Uite așa, explică Mitru. Ce nu pricepi? Asta e caporal, are grad și răspunde. El are, tu nu ai. Când o să ai o să comanzi și tu și nu se cuvine să-ți rup eu țurloatele! Cu înjuratul e altă socoteală.

— Care?

— Aia, că sunt niște mașini și nu e cazul să istovim fără socoteală. Ofi mașinile greu de adus tocmai aici, dar se mai fi gășind și altă metodă.

— Să nu zici că ți s-a făcut poftă de vreo inovație!

— Care?! Spuneam și eu lui Neacșu, să se tragă aproape un maț de la un compresor și să crăpăm bolovanii-cu ciocane pneumatice. Ar fi mai cu spor. Mai puțină istovire.

— Și Neacșu. Ce-a zis?

— Că să-mi văz de treabă.

Cicoșilă rânji:

— Păi vezi? Când eu...

— Tu ești rău, Cicoșilă, cu suflet câinos...

A doua zi, cu un picior încălțat și cu celălalt bandajat, caporalul Neacșu se cățăra pe o stâncă. Sta acolo la soare și se uita la ostași cum lucrează. Era încruntat, îl privea cu coada ochiului pe Cicoșilă, doar - doar o descoperi ceva care să-i dovedească dacă incidentul fusese intenționat sau nu... Nimic însă. Cicoșilă trudea și cânta, iar și iar, aceeași frântură de cântec pe niște versuri ale lui: „De la noi pân-

la Ploiești, / Multe lucruri mai găsești, / Construite de partid, / într-un ritm foarte rapid.../

„De unde, adică, de la noi își verifica Sigartău cunoștințele geografice, imaginându-și pe amintirea unei hăi ți un fel de traseu în linie dreaptă, având la un capăt un punct lângă care s-ar fi putut citi „Calafat”, iar la celălalt capăt, „Ploiești-l. „Ce minuni - doamne iartă-mă - 1 are ăsta de înșirat ca mărgelile pe-o ață de la Calafat către Ploiești? Dracu' să-l ia, că ăsta și când cântă, parcă vrea să-ți îndese căciula peste ochi”.

— Ia taci, ori schimbă placa, se răsti din senin la Cocoșilă.

Cocoșilă însă, proptit în coada barosului, ciobănește, se uită uiit la Sigartău, apoi miorlăi batjocoritor către caporal:

— Eu, tovarășe șef, ies la raport, dacă nu-l puneți la punct pe dumnealui. Se tot leagă de sufletul meu, parcă el ar fi căprar.

— Lasă vorba, continuați!

— De unde, to arșe caporal, să-i cânt eu ce vrea? Cânt și eu ce-mi place... Cui nu-i convine, să nu asculte...

Soldații chicoteau, Sigartău îi privea dintr-o parte, în vreme ce Cocoșilă, docil și mulțumit de o închipuită izbândă, își relua lucrul deodată cu cântecul: „De la noi pân-la Ploiești...”

Soarele de amiază îi izbea cu văpaia lui aprigă în creștet. Ostașii asudau, praful li se lipea pe față, simțeau o moleșală în ei, bolovanii nu mai crăpau. Baroasele parcă se turteau de pomană.

— Ce faceți? se răsti un pietrar, de sub malul umbros, răcorit de apa pârâului.

— Mulțumim, bine! îi răspunse Măgură cu năduf.

— Piatră! Nu mai e piatră!

— Dați zor, ordonă caporalul Neacșu.

Dar baroasele continuau să cadă la fel, într-un ritm tot mai sleit, mai rar.

— Piatră! Dați piatră! strigau pietrarii.

— Ho, că ne mai tragem și noi sufletul, le răspunse

Sigartău, Aruncând barosul într-o parte și așezându-se pe un bolovan. Ca tot el: Care aduci o găleată cu apă, să ne răcorim?

Niciun răspuns. Sigartău mormăi ceva și în cele din urmă coborî tot el panta taluzului, la pietrari.

— Dați-mi o găleată, mai curată...

Coborî cu găleata la pârâu să o umple. Își spală fața, nu se îndura să se întoarcă. Se uita la malul pe care trebuia să-l urce și dintr-odată nu-i veni să-și creadă ochilor. Văgăuna asta, întortocheată și adâncă, sugrumată, unde nimereau să se adune mai multe prăvăliri din coasta muntelui, începuse a se rotunji și îndrepta ca un zid prelung de cetate, un zid pe care se întindea de-acum o felie de șosea, acoperită și ea, pe o porțiune destul de mare, de streășina aceea amenințătoare, imensă, ca o căciulă țuguiață, cu vârful înfipt în creștetul cerului.

Îi venea greu să înțeleagă cum de-au putut ei așa, iute, fără măcar să bage de seamă trecerea timpului, să izbutească asemenea prefacere, încât acum să i se ivească în față o adevărată minune. „Măi, c-al dracului om e omu’, dacă-și pune mintea”. Admirând unduirea îndrăznească a zidului de piatră înalt de peste douăzeci de metri, Mitru Sigartău izbucni în râs: „Când te gândești câte mișoare de bolovani din zidul ăsta au sărit de sub baroasele noastre...” Se aplecă, umplu căldarea cu apă, porni în sus, grijuliu să nu o verse și când ajunse la ai lui se uită cum își turnau unul altuia apă în căușul palmelor să se spele, să se răcorească... îi venea la un moment dat să strige la ei: „Căpoșilor, veniți încoace să vă arăt ceva, că voi sunteți orbi, de n-ați băgat de seamă...”. Însă tăcea, se uita la ei și surâdea așa, pe ascuns, ca și când cine știe ce mare taină ar fi aflat dânsul și nu avea s-o dezvăluie decât cui o să merite odată.

Baroasele începură iarăși să izbească în dălțile cu tăișul strecurat în crăpăturile bolovanilor mari de granit... După ce își făcură și ei repausul lor, pietrarii începură din nou obișnuita strigare: „Hai, concaeorul! Dați piatră...”

Curios lucru. Echipe distribuite în executarea unor

lucrări care solicitau eforturi mai mari, adesea istovitoare, făceau față, lucrările avansau în ritmuri constante, corespunzătoare termenelor. Dar ofițerii, coordonatorii diferitelor sectoare, începeau să semnaleze din ce în ce mai frecvent neconcordanța între unele operațiuni, succesiunea lucrărilor nu putea fi deplin asigurată. Apărură stagnări. Derocările se aminau din cauză că transportul masei dislocate întârzia. Urmau explicații. Basculante defectate. Utilaje lucrând cu un randament scăzut. Întorcându-se cu IMS-ul său de la un punct de defrișări, maiorul Negrea se pomeni cu drumul barat de o basculantă părăsită. Claxonă, coborî să vadă ce se petrece cu basculanta. Ce să afle? Nici șoferul, nici ajutorul lui nu erau. Presupuse o defecțiune. Probabil că militarii respectivi plecaseră la autobază după cine știe ce piese sau scule, să înlăture pana. Între timp, din sus, rămăseseră blocate din cauza mașinii părăsite, opt basculante încărcate.

- Cine lucrează pe basculanta asta?
- Sergentul Miculecea, tovarășe maior!
- L-ați întâlnit cumva?
- Nu...

Maiorul se urcă în cabina lăsată descuiată, cu cheile de contact la bord. Încercă să pornească motorul. Porni, însă pentru câteva secunde. Rezervorul era gol. „Cum o fi plecat sergentul în cursă nealimentat?” Șoferul altei basculante avea o canistră de rezervă plină. Puse carburant, motorul porni normal și un ajutor de șofer eliberă drumul. În șantier, maiorul ordonă să fie adus la el sergentul Miculecea. Dar acesta nu apărură decât după două ceasuri, împreună cu ajutorul lui. Spășiți, cu capetele plecate, se opriră la o distanță, știau cele întâmplate din cauza lor; o dereglare a transporturilor de rocă, echivalentă cu o întârziere de o jumătate de schimb... însă dumnealor ridicau din umeri. Nu uitaseră să se aprovizioneze, socotiseră ei așa, că ar fi putut face plinul la întoarcerea din cursa respectivă. Dar au avut ghinion, că** au făcut pana prostului tocmai când mai erau vreo trei.

Sute de metri de urcuș - Atât. Numai trei sute de metri. Maiorul socoti că un dus și-un întors cu o canistră de motorină ar i-i însemnat cel mult un sfert de ceas... Dar au blocat drumul două ore. Unde pierduseră vremea? Au plecat după motorină, însă nu era nimeni la punctul de alimentare. Au așteptat acolo, până a venit tovarășul plutonier...

Nu-i pedepsi. Se chinui să-și amintească, după ce împricinații se făcuseră nevăzuți, ca scăpați din pușcă, pe plutonierul de la punctul de alimentare. „Uite - se supără pe el însuși -, uite că nici nu știu cine e subofițerul respectiv... Iată un fleac din care iese câte o dandana ca ivista!” Se grăbi să ajungă la punctul de alimentare. Exact, vedea pentru prima oară la față un plutonier mărunț, tuciuriu, trecut de cincizeci de ani, care nu izbutea să-și încheie vestonul peste o burtă revărsată și să-și pună chipiul lăsat pe o stinghie înfiptă ca un arac.

— Tovarășe maior, sunt plutonierul. Vancea, șeful punctului.

— Îmi pare bine de cunoștință - scrâșni maiorul mintos, mai ales că înfățișarea plutonierului nu-i plăcea. Arăta neglijent, era neras, ar fi trebuit să poarte salopetă. Ce treabă ai dumneata prin alte părți, ca să fii nevoit - să lipsești de aici cu orele?

— Vă raportează - asudă plutonierul, deși își pregătise justificarea. Am fost să dau un telefon... La centrală, că Se isprăvesc uleiurile și de la depozit zice că nici ei nu au primit...

— Ce face? Vreți să spuneți că nu mai avem lubrifianti?

— Vă raportează, nu s-au primit; pe luna viitoare, așa mi-au zis. Că să facem economie, să ne descurcăm cumva...

Verifică. Asta era situația, așa cum o explica telefonic lui Negrea un șef de depozit găsit cu greu, după o oră de căutări și reveniri. Maiorul îl urcă în mașină pe căpitanul Staicu și acesta coborî în aceeași zi la baza de aprovizionare. Se întoarse și el dând din umeri. O

comandă, răătăcită pe undeva se soldase cu omiterea unei livrări de lubrifianți. Era necesară de acum o intervenție de sus în jos. Nimic nu i se părea mai obositor lui Negrea, decât să rezolve asemenea dificultăți iscate ca din senin și de a căror rădăcină nu se putea da.

— Probabil că acestea sunt greutatea pe care le denumiți obiective - îl ironiză pe Dobricescu, în momentul când acesta încercă să-l calmeze.

— Mai curând inerente, tovarășe maior.

— Neglijența? De când a devenit și asta o inerentă?

— De când e neglijența pe lume. Tot omul se ia cu una, uită de alta, Amână pe mâine ceva, mai bagă o hârtie urgentă la un dosar în care n-are ce căuta și dacă mai e și cazul unei puzderii de interferențe, cum st întâmplă într-un șantier, e foarte greu să excluzi categoric orice omisiune, orice dereglare, orice neglijență.

— Și ce facem după ce s-o scurge ultimul bidon de ulei? Câte zile luăm vacanță? De ce lasă șoferul basculanta de-a curmezișul drumului și stă două ore gură-cască să aștepte lângă o ușă încuiată? Ce facem cu nepăsarea unora?

Dialogul se complică. Dobricescu nu se simțea vinovat și nu primea reproșurile pe care intuia că Negrea i le adresează chiar lui, ca și când. I-ar fi spus: ce vrei dumneata să-mi explici? Că n-ai nicio putere să convingi, să mobilizezi, să dezvolti conștiinciozitatea tuturor? Deaia-mi vinzi mie teoria inerentelor, că pădure fără uscături nu există? Dumneata nu poți să pui mâna să dăm uscăturile deoparte? Poate că maiorul nu se gândea exact așa, dar Dobricescu refuza în continuare să accepte o logică ce excludea orice slăbiciune omenească și ca atare izbucni:

— V-am mai avertizat o dată. Nu toate se potrivesc voinței noastre. Încercați să vă adaptați condițiilor. Dacă le puteți folosi, ori evita când vă sunt potrivnice, e bine. Numi cereți imposibilul.

— Cine v-a cerut așa ceva?

— Dumneavoastră.

— În cazul acesta, scrâșni Negrea, până mâine

dimineată vă veți ocupa personal de rezolvarea acestei probleme... Iertați-mă, dar a trecut destul timp în care am tot așteptat să vă văd ocupându-vă de ceva concret.

— Am înțeles! Dar dacă tot ați amintit de acest lucru, am și eu să vă amintesc ceva...

— Vă ascult.

— A trecut destul timp de când am discutat în adunarea de partid despre necesitatea organizării unor activități educative, mobilizatoare, și mai ales odihnitoare, reconfortante după atâtea ore grele de muncă. Ați fost de acord, dar încă nu s-a întreprins nimic, mereu ați găsit argumente și-ați amânat de la o săptămână la alta. Era vorba să construim un teren de volei sau de baschet. Să facem și noi, într-o sâmbătă, un foc de tabără. Să aducem un film, să-i lăsăm pe ostași să-și tragă sufletul și să mai stea și ei laolaltă la câte o mică șezătoare, în care să li se spună ce munți sunt aceștia, ce rost are munca lor, și să audă un cântec...

— Cine v-a împiedicat să faceți toate astea? Eu?

— Da. Dumneavoastră.

Maiorul Negrea se uită îndelung la Dobricescu, ca și când nu ar fi putut crede că vorbește serios.

— Vă dați seama ce-mi reproșați?

— Studiați încă o dată graficele pe care le-ați întocmit, o să vedeți că nu mai lasă nici măcar un minut pentru altceva în afară de instrucție, muncă, somn, servirea mesei. Am cărat de pomană până aici trei televizoare.

Negrea nu mai avea replică. Se așeză la planșetă fără să-i răspundă. Dobricescu avea dreptate. Amânase, mereu amânase stabilirea unui program normal, grăbise etapele inaugurale și făcându-și socoteala că alte preocupări, cele „secundare”, mai puteau să aștepte, uitase că viața ostașului reprezenta un lucru mult mai complicat decât chiar șantierul. Da, într-adevăr, trecuse timpul uluitor de repede, pe nesimțite. Timpul! De când începuseră lucrările în șantier!... De când dorea să trăiască un timp condensat în esența faptului concret, util, dăinuitor... Oare cât a

vreme trecuse în van până când a reușit să descopere reala dimensiune a timpului, a vieții lui? Trebuise neapărat să treacă prin atâtea ipostaze întortocheate? Era cineva de vină? Cineva în afara lui? Cine. Timpul? Trecutul? Trecutul – mai precis niște ani de încercări și frământare, pe care destui îi reclamau și le puneau în sarcină felurite povești – nu i se arăta doar în culori sumbre. Ar fi fost nedrept să judece niște ani în care el avusese de a face cu oameni cărora le păstra o amintire neștersă. În fond, tocmai anii aceia l-au plămădit, tocmai încercările timpului l-au făcut om... Poate că pe alții i-au măfunțit, i-au distrus chiar. Însă pe el, dimpotrivă. D-pinde de om, de ce este el în stare să priceapă și depinde în ce. Sens! Și încordează puterea. A avut noroc? Nu Oricum, nu ca alții. Nici ghinion. A avut doar încredere, în el. Și în timp.

t, milian Negrea, avansat locotenent-major, fusese încadrat în redacția unei reviste teoretice militare, un colectiv restrâns: vreo șase ofițeri – toți tineri – compuneau două secții conduse de doi maiori. Mai era un adjunct al redactorului șef, tot maior, unul cu uniformă de aviație, care era și secretar general de redacție. Redactorul șef, un locotenent-colonel de infanterie, mic de statură, slab. Debil și bolnăvicios, cu ochelari cu mai multe dioptrii, căruia toți subalternii îi ziceau „nea Grigore”, era unicul ofițer mai în vârstă, un om, pâinea lui Dumnezeu, cum îi fusese caracterizat lui Emilian. Mai erau în redacție doi civili: un corector și o dactilografă mândăcioasă, în pragul pensionării, rea de gură, dar excelentă în meseria ei. Nu era vorba de nicio dificultate de adaptare în această muncă. Venise înarmat cu îndrăzneală, cu dorința de a intra cât mai repede, în pâine”. Studiase mai multe numere ale revistei, pentru a-i cunoaște problematica, stilul, modalitățile publicistice. Multe articole stereotipe, trase pe un singur calapod, parcă erau scrise de oameni ce nu aveau nimic de susținut. Se sublinia. În câteva fraze introductive, importanța unei probleme (cuvântul „problemă”, sinonim cu orice, era bun pentru a nu-ți mai bate capul să cauți un altul care să definească mai exact

despre ce era vorba). Urma invariabila întrebare: cum se procedează în acest sens în unitatea unde muncește cutare ofițer? Iată cum... Aceleași și aceleași fapte: o ședință în care se analiza problema, niște măsuri luate în consecință – adică o expunere, un schimb de experiență, o convorbire cu agitatorii, munca de la om la om... Ca atare, efectele: în unitatea respectivă, datorită atenției acordate problemei, se obțineau rezultate bune în toate privințele. Se trecea apoi la exemplul negativ, pe variante ca: „Din păcate, nu pretutindeni... Mai sunt unii tovarăși, pe alocuri, ca spre exemplu...” Emilian își notase observații, teme pe care ar fi vrut să le abordeze, însă la redacție, șeful fiind plecat undeva la o ședință, se juca șah, se discutau meciurile de duminică, se citeau ziarele. Dactilografa fiersese o oală cu ceai pe reșou. Se cumpăraseră salam și se răsfoiau și niște scrisori, materiale sosite de la unii corespondenți. Tihnă, multă voie bună. Băieții s-au grăbit să-l liniștească. Revista apare lunar, fiecare răspunde de două, cel mult trei articole la număr, care, când te pui pe treabă, le răzbați în două-trei zile de teren și le scrii în două nopți. Colegi de zahăr, viață lipsită de primejdii sau peripeții! mai sobru, maiorul Scarlat îl lăsase să înțeleagă că dânsul era Procust și deținea măsura exactă a tuturor ideilor, faptelor, frazelor, el știa când și de ce trebuie și când era necesar să... După primele zile de acomodare înțelesese că bine o duceau cei șmecheri și supuși lui Procust, care-și căutau laudele cu lumânarea și-și tămâiau mentorul. Ceilalți, respectuoși cu meseria, aveau de suportat consecințele, șicanele „bisericuței”. Bună treabă: eu cu cine votez? se întrebese Emilian. Era tax-e curios să-l cunoască pe nea Grigore. Șeful s-a arătat cu totul deosebit. „Ei, frate Negrea, ia să te văd... Și se uitase lung, prin ochelarii lui cu multe di ptirii, și râsete: „Așa, ia spune, cum fuse?” Fusese instructiv, bineînțeles, util. Șeful îl pusese în gardă. Să nu se ia după unii și alții. Să se apuce de scris. Să scrie cum gândește, cum simte el. O să-și ridice lumea în cap, dar n-are încotro, dacă vrea să devină ziarist. I-a prezentat sumarul numărului următor ca să-și aleagă o temă, Emilian

și-a ales. „Ei, fă-ți ordin de serviciu. Pleci mâine”. Și îi înșirase patru garnizoane, se întorsese cu articolul scris. Maiorul Scanat l-a citit, a pus pe margine o mulțime de semne și l-a chemat: „Ia vino, tovarășe Negrea.) Să stăjfn puțin de vorbă... Articolul nu mergea. Nu; explica importanța problemei. Nu era dar. Cum adică, în aceeași unitate era și bine și rău? Ori îi dai exemplu demn de urmat, ori îi critici... Și ce-i cu stilul ăsta, când umflat, când răstit, când ironic... Ce, aici facem literatură? „Ia, șezi colea, să te ajut să faci planul materialului”, îi propusese maiorul părintește. „Aș prefera să-mi dați articolul îndărăt, să mă gândesc la observațiile dumneavoastră... Nu aș vrea să-l fac după rețetă. „Poftim, fă-l cum vrei, dar să fie articol, nu aiureală!” După ce-l mai citise de trei ori, să-nțeleagă temeiul reproșurilor maiorului Scanat, îl dăduse redactorului șef, care-l citise pe loc, de fața cu Emilian, având grijă să-l cheme și pe sei iviniul general de redacție. „Ce-are, frate, articolul? îl întrebase el pe maior. Do ce nu-ți place?”; „Eu, tovainșc locotenent-colonel, am punctul meu de vedere, care...”; „Și locotenentul Negrea pe-al lui. Hai frate, să-i dăm drumul. Ce-o i i o fi...” Și semnase pentru „Bun de cules”.

Dactilografa îi șoptise lui Emilian că a intrat groaza în tovarăși. Toți se întrebau care general îi este unchi sau protector. Unul opinase că „pila” principală e nevastă-sa. Altul auzise că Emilian este fiul unui ceferist care participase la o acțiune ilegală a partidului. Dactilografa îl auzise chiar pe Scanat, liniștindu-i: „Lăsați-l pe seama mea că...” Într-o ședință de partid, Emilian își luase avânt. Trebuia să se isprăvească cu șabloanele, cu ideile transcrise la nesfârșit dintr-un articol în altul. Nimeni nu obiecta. Nici chiar maiorul Scanat. Sigur că se impunea o luptă hotărâtă împotriva dogmatismului, împotriva șabloanelor! Ce mare noutate venise tovarășul Negrea să-i învețe pe dumnealor! Șeful l-a invitat după ședință să meargă împreună spre casă. „Hai, frate Negrea, hai prin Cișmigiu, să ne aerisim puțin...” În parc, pe tot drumul, micul locotenent-colonel, care nu ajungea decât până la

umerii tânărului locotenent-major, încercase să-l facă rezonabil: „Nu așa, frate Negrea, nu e bine așa. Orice poți să critici, lipsa de atenție, supei ficialitatea în documentare, conținutul și forma unui material, mă rog;

orice... Dar să vii dumneata în adunare de partid și să spui răspicat că pe cutare și cutare nu-i ajută capul, că sunt incuți și proști și trântori, așa ceva nu mai e critică...”; „Dar n-am spus așa ceva, tovarășe colonel”, se speriasse Emilian. „Păi nu le-ai zis că a înlătura dogmatismul înseamnă mai întâi să înveți gramatica limbii române?... Asta nu se iartă. Dacă-i zici unuia dă-te-ncolo, că mi-e cald, e una; dacă însă te strâmbi și-l trimiți să se spele pe dinți ca să nu-i mai pută gura, te-ai ars! O să-ți poarte sâmbetele, iar de spălat pe dinți, tot n-o să se spele. De ce crezi, frate Negrea, că nu le zic eu nimic, știu cine pierde vremea, cine joacă toată ziua șah, iar pe teren se uită doar prin procese-verbale. Să mă burzuluiesc? Niciodată nu vor fi în stare de mai mult. Eu am fost corespondent de front. Înainte am fost maistru, reparam centrale telefonice. Dar mi-a plăcut să scriu. Pe front erau multe de scris. M-am trezit, povestind de unul și de altul, încadrat în presa militară. M-au trimis prin școli, m-au făcut ofițer, am terminat acum un an școala medie la fără frecvență... Dar eu nu-s ziarist. Am fost ceva – ceva, dar acum nu mai sunt. N-am mai scris cinci rânduri de când nu mai țin mifite. Aștept să mă pensioneze, sunt bolnav cu ochii, cu ficatul, cu rinichii, cu toate. Eu zic așa, frate Negrea: lasă-i pe nechemăți în pace, de unde nu e nici dumnezeu nu cere, dar timpul are răbojul lui; dumneata scrie despre oameni, încearcă să le pricepi gândurile, străduința, necazurile și dacă te țin puterile pune umărul acolo unde vezi pe careva că se poticnește, că Se apucă de o treabă serioasă... Și-apoi, dreptatea... E-he, frate dragă, între oameni sunt și-au să fie mereu neînțelegeri. Bun, rău, dat dracului, cum este el, omul îl cântărești după ce face și ce anume vrea să facă. Dacă vrea ceva pentru folosul altora, ăsta e cu dreptatea, lui să-i ții partea. Dacă se văicărește că așa și pe dincolo, că el e buricul pământului

și-a nimerit între niște oameni de nimic, la fel: vezi ce vrea. Dacă nu e în stare să spună precis ce-l doare, atunci să știi că-l doare fundul de-atâta stat. Și-atunci e musai să-i cauți victimele. Ăștia, lipiți de scaun, nu pot trăi fără victime. Și dacă ai găsit pe individul care-i provoacă coșmaruri, să fi sigur că ai dat de eroul reportajului tău, frate Negrea. Cam ăsta e terenul pe care e bine să-ți încerci șutul! Ferește-te de maiorul Scanat.”; „Cum să mă feresc tocmai de șeful meu nemijlocit?”; „Pune-i pe masă numai materiale excelente, pe care ești sigur. Partenerul dumatăle să fie noul și adevărul. Ți-am spus tot ce ținam neapărat să-ți spun, pentru că este vorba să fiu înlocuit”. „Nu se poate! se îngrozise Emilian. Atunci eu ce fac?”; „Ceea ce te-am sfătuit. Am cerut să fiu dat în altă muncă. Nu am nimic comun cu revista asta. Am spus de la început, dar au insistat, că experiența mea, că așa și pe dincolo... Degeaba, că n-am reușit. Vouă vă trebuie cineva care să aibă idei.”; „Aveți dreptate, oftase și Emilian, compilatorii și specialiștii în adoptarea ideilor altora nu vor renunța ușor la poziția lor...”; „Ei, frate Negrea, acum se discută mult de dogmatism. Dumneata te repeziși colo în ședință! Bine ai făcut, daicrezi că numai cu inteligența scapi de dogmă? Cum? Invenlărui roata?” Șeful îi vorbise după aceea de cărțile lui Hârjeu și-ale lui Florescu și Radu Rosetti, de o seamă de generali, colonei, maiori, căpitani, locotenenți români care au scris tratate, care au elaborat cursuri, care au depus o istovitoare muncă pentru. Sintetizarea experienței lor de comandă, pentru extragerea unor învățăminte utile din știința militară europeană, dornici să pună bazele doctrinei românești de apărare a țării. „... Când ai învățat ai auzit de alții. O să zici, frate, că teoreticienii din trecut oifi gândit ei, dar nu de pe pozițiile concepției științifice marxiste. Dar dacă citim bine niște lucrări, cât sunt de de nemarxiste. Avem multe de învățat. Aia care au zdrobit fortificațiile lui Osman la Plevna, și-apoi alții care au făcut Mărășeștiul și Oituzul și-apoi au elaborat strategia apărării României...” Emilian îl întrerupsese, nemulțumit parcă de această

lecție: „De bine ce-au elaborat-o, s-a întâmplat ce s-a întâmplat?”; „Nu de aia s-a întâmplat, ci pentru că nu s-a ținut seama de experiența noastră de veacuri: apărarea, războiul total, participarea întregului popor... Cine să înțeleagă? Maniu sau Brătianu?”)... Au înțeles comuniștii și tocmai pentru că au înțeles au ieșit învingători în insurecție”, precizase Emilian. Iar șeful și-a reluat gândurile după o lungă tăcere: „Eu am luptat în gărzile patriotice și am văzul uimit cum un maior – scos din cine știe ce bârlog de stat-majoriști hârțogari – s-a uitat pe hartă, sus în Șoseaua Pandurilor, unde porneam atacul contra hitleriștilor care ocupaseră Școala Superioară de Război, și-a zis: – Nimeni nu trage un foc. Ne strecurăm pe aici, așa, și-așa... Și ajungem colea...» Parcă ne jucam de-a fața-ascunselea...

O companie întreagă de hitleriști s-a pomenit cu noi în spate, ca și când am fi picat din cer. Au rămas cu gurile căscate și s-au predat. Maiorul acela cunoștea tot subteranul Academiei Militare, îl avea schițat, de aproape o lună înaintea insurecției, chipurile pentru asigurarea apărării în cazul lansării de desant anglo-american. Făcuse. Și exerciții. Maiorul acela avea scrisă o carte încă de pe când era locotenent ca dumneata și comanda un pluton pe la Târgu-Jiu! Dumneata, frate Negrea, ai avea ce să scrii într-o carte de patru sute de pagini despre apărarea localității unde ai crescut? Eu i-am citit cartea, tipărită cu banii lui pe la Craiova, prin 1938 – 1939. În concepția acestui maior, în orice război românul trebuie să știe în Ce fel buturuga mică poate să răstoarne carul mare. Și știi câte buturugi inventează maiorul? Mii și mii de obstacole, teribil de ingenioase și simple, la mintea oricărui copilandru... Toate însă, alcătuite într-un sistem, constituind un hățiș, un labirint de capcane, în stare să reducă la neputință și să nimicească orice mașină de război, cât de perfecționată ar fi ea. LVli-a plăcut grozav cartea lui și mi-a plăcut mai ales amarnicul regret cu care constata în încheiere că un asemenea sistem nu se poate realiza decât într-o societate liberă.”; „Și-acum? Unde, e,

mai trăiește acel maior?"; „Nu știu. Ultima oară l-am văzut în timpul războiului, la Budapesta, comanda un divizion de artilerie. Erau – îngrozitoare bombardamentele lui, de o precizie drăcească. El, pex-sonal, era un tunar nemaipomenit. În tragerile indirecte, pe baza datelor furnizate de un sergent pe care-l formase observator înaintat, calcula cu meticulozitate elementele de tragere, executa reglajul pe alt obiectiv și când trecea la salvă cu tot divizionul pe obiectivul real, era prăpăd. În cinci minute a distrus un regiment hitlerist descoperit în momentul debarcării într-o gară, la mai bine de zece kilometri în spatele frontului.”)... Nu cumva, pe maiorul acela îl chema Șoimaru?” Nea Grigore a rămas uimit: „Da. Șoimaru. L-ai cunoscut?”; „Foarte de aproape. Băiatul lui e prietenul meu.”; „Șoimaru... Șoimaru... Ia stai: nu e cumva tot ofițer, într-o unitate de geniu? A lucrat Bicz?”; „Da. Și eu am lucrat la Bicz, câteva săptămâni.”; „El, va să zică, e fiul lui Șoimaru? Ce face, unde este artileristul?”; „A murit. Era invalid de război. A suferit un atac de cord... Acum patru ani, tocmai terminasem noi liceul...”; „Nu ți s-a părut un om extraordinar?”. Emilian zâmbise amar: „Abia acum sunt convins că era un om deosebit, dar atunci, când trăia, era un bătrânel ursuz, căruia îi plăcea vișinata și se contrazicea cu noi până-n pânzele albe. Nu prea mi-am dat eu seama în cine-aveam de-a face.”; „Păcat, frate Negrea! Pacul cu 1111 (i-ai dat scama.”; „Regret și eu acum, însă...”; „Și băiatul V Am citit un material despre el. Că așa și pe dincolo, harnic, disciplinat...”; „Mi-a luat-o înainte cu gradul. A fost avansat la excepțional. E căpitan, deși nu are decât 24 de ani neîmpliniți. Comandă un batalion de geniu.”; „Uite, un subiect de reportaj...”; „Aș fi, poate, cam subiectiv...”; „Ce dacă? E chiar recomandabil. Nu-i rău să fii subiectiv, dacă prin preferințele dumitale te identifiți cu un fapt pozitiv în esența lui. Laudă-ți fratele în gura mare, dacă într-adevăr calitățile lui merită să nu rămână cunoscute doar în familie. De ce n-ai scrie un material despre viața de familie a căpitanului Șoimaru, să evoci exemplul tatălui, contribuția acestui exemplu pentru

formarea prietenului dumitale? Știi ce? Hai până la mine, să-ți dau cartea aceea a maiorului Șoimaru. S-o citești neapărat". Acasă la șef, Emilian a descoperit o tragedie: soția locotenent-colonelului, bolnavă de inimă, odihnindu-se într-un șezlong, în fața unei ferestre larg deschise, citea. O bucura sosirea soțului și a lui Emilian. Soțul i-a dat medicamentele de seară, i-a povestit cum arată crizantemele toamnei în Cișmigiu, i-a mângâiat părul, iar dânsa, cu un surâs de copilă șireată, și-a strecurat mâna în buzunarul vestonului, sustrăgând de acolo un mic baton de ciocolată. Colonelul i l-a prezentat pe Emilian, atrăgându-i atenția să-l rețină un minut, să nu cumva să fugă la frumoasa lui soție, până nu servește un păhărel de coniac. „Nu-i așa că este un om tare bun soțul meu?"; „Da."; „Eu îl iubesc mult de tot, a oftat suferinda, sunt tare necăjită că nu i-am dăruit un băiat, sau o fetiță... N-am putut... Și nu m-a lăsat nici el... Să vii cu soția dumitale pe la noi. Grig o să se bucure foarte mult. Și eu, mai ales eu... Ții mult la ea, nu „Da, răsese și Emilian jenat. Numai că nu stăm prea multă vreme împreună. Eu, cu terenul, ea, cu repetiții, cu turnee, spectacole seară de seară..." Soția colonelului era deci principalul motiv pentru care fostul specialist în centrale telefonice, corespondent de front, omul cu o gândire atât de generoasă și cuprinzătoare se resemnase profesional ca să se poată consacra exclusiv îngrijirii soției sale – o femeie încă frumoasă, doar de 35 de ani, care nu mai avea mult de trăit și aștepta inevitabila clipă a fulgerătoarei despărțiri... Nu după mult timp nea Grigore. Fusese schimbat. Venise în locul lui un colonel Fulgeanu, cu o identitate puțin cunoscută, om aspru. La sosirea lui au dispărut cutiile de șah, ceainicul și buletinele pronosport. Nea Grigore, mutat într-o funcție oarecare într-un regiment din Capitală, făcea rapoarte să fie trecut în rezervă. I se aprobau învoiri și concedii, i se crea posibilitatea să stea cât mai mult lângă soția suferindă, dar nimeni nu era de acord cu scoaterea lui din rândul cadrelor active militare. Negrea publicase totuși articolul sugerat de fostul redactor șef, despre familia Șoimaru.

Unii se cam miraseră: în ce sens, în ce scop dezgroapă locotenentul ăsta major morții? Doar așa, ca să i se urce gârgăunii la cap unui căpitan de geniu? Nu prea era laudabil să-ți ridici prietenii în slăvile cerului. Ce etică gazetărească o, mai fi și asta? Păi dacă am face toți așa... Colonelul Fulgeanu aprobase însă fără să stea prea mult pe gânduri publicarea articolului. Nu avea rezerve în privința „eticii” lui Negrea. Dificultatea publicării constase în sensul articolului, în faptul că propunea editarea de lucrări memorialistice ale foștilor comandanți din războiul antihitlerist. Unora dintre aceștia nu li se mai pomeneau de mult numele, din motive mai mult sau mai puțin întemeiate - Fulgeanu ceruse și părerea altora. Unii ezitau: „nu e momentul”. Alții erau mai categorici: „Ce v-a găsit, măi tovarăși, de asta vă arde vouă?” Dar un șef mare se uitase pe am

colul lui Negrea și-i plăcuse: „Dați-i drumul! ia te uită la puștiul ăsta ce-i trece prin minte! La 23 August să-i facem căpitan. Până atunci, tovarășe colonel Fulgeanu, pune-l secretar general de redacție. Pe maiorul Scanat să-l trimitem să mai învețe, s-a cam plafonat”. De când secretarul de redacție, căpitanul Emilian Negrea, croia împreună cu colonelul Fulgeanu sumare și planuri de bătaie lungă, nea Grigore - de la el de acasă - da câte un telefon la redacție: „Măi, frate Negrea, Fulgeanu e pe acolo? Am o propunere”. Fulgeanu ridica receptorul. „Ordonăți, tovarășe colonel!” În revistă au început să apară memorii de război. Nea Grigore avea darul de a descoperi adresele foștilor combatanți, adrese greu de aflat de către cei ce păstrau în evidența veteranilor de război doar pe cei „fără probleme. Inițiativele lui nea Grigore s-au curmat brusc într-o vară. I-a murit soția. Nea Grigore nu se mai gândea la nimic. În fiecare dimineață era la mormântul ei, în cimitirul Ghencea. Se ducea apoi la unitate, suportând cu greu orice îndeletnicire. După program se oprea în primul restaurant ieșit în cale. Bolnavului de ficat și rinichi îi erau suficiente două păhăruțe de coniac, băute zilnic, ca să nu mai poată

mânca. Se ruina sistematic, cu bună știință. Emilian încercase să-l sustragă, cerându-i sprijinul în elaborarea unor materiale. Da din cap trist. Nu-l mai interesa nimic. „Eu, măi frate Negrea, vreau să mor. Știu. Nu e just, nu e principial, m-au criticat tovarășii, că așa și pe dincolo. Au dreptate, dar eu nu pot trăi fără ea. Alții or putea, eu nu pot”. Și după un an nea Grigore era zilnic la mormântul soției, îngrijea florile, smulgea buruienile, își făcea de lucru ceasuri întregi... Bea în continuare și – culmea – parcă nici ficatul nu era de acord cu disperarea și renunțarea lui. Nu-l mai durea. Doctorii se mirau. O suferință cronică să dispară tocmai din cauza diminuării instinctului de conservare? Aveau intenția să-l ajute, să avizeze medical pensionarea. Un internist însă s-a supărat: „Dumneata, tovarășe locotenent-colonel, ești apt pentru încă cel puțin zece ani de activitate în armată. N-am cum să-ți propun pensionarea. Oameni ca dumneata nu se găsesc pe toate cărările”. Exact a doua zi după comisia medicală, nea Grigore a suferit un blocaj k...

de rinichi. A murit pe masa de operație. Internistul care-l îndemnase vesel să muncească plângea lângă trupul neînsuflețit al lui nea Grigore ca un copil. Abia la autopsie s-a constatat că blocajul fusese provocat de un medicament pe care nea Grigore știa că nu are voie în ruptul capului să-l folosească. Înghițise douăzeci de pastile, în actul de deces se consemnase „ingestie voluntară medicamentoasă”. Nea Grigore era un sinucigaș, un laș incapabil să-și depășească propria condiție de viață – el, omul căruia toată lumea îi stimase modul curajos în care trăise până la moartea soției. Emilian nu-l putea ierta.

S-a dus la înmormântare cu inima strânsă, parcă îi era rușine de fapta lui nea Grigore. Nu îngăduia ca tocmai el să facă una ca asta. Colonelul Fulgeanu îi ghicise gândul. „Căpitane Negrea, puțini oameni pot iubi cu adevărat, așa cum și-a iubit el soția”. Emilian tresărise: „Și credeți că dragostea este esența vieții? Ei trebuie să-i subordonăm totul? Absolut totul?”; „Nu știu. Dar este cea mai frumoasă expresie a omeniei.”; „Nu o putea iubi în

continuare trăind?"; „Iată dovada: n-a putut. Nu se sinucid numai nebunii.”; „Este o lașitate să-ți curmi viața, orice argumente te-ar îndemna la asta”.

Când s-au tras salvele, dându-i-se ultimul salut ostășesc. Apoi când a fost coboiit în mormânt, Emilian a strâns în pumni doi bulgări de țarină, încordat, cuprins de mânie. De durerea neputinței, cu amărăciunea omului care nu poate. face nimic altceva în asemenea clipe decât să-și dea seama cât de nemiloasă e viața – inclusiv moartea, inclusiv această humă, acest perpetuum al existenței, această frământare de a face ceva, de a construi, de a gândi. De a depăși impedimente, neînțelegeri, viei și tu –, din, un duium de imprevizibile obstacole... De ce tocmai iubirea aceasta, atât de minunată, a doi oameni total dăruiți unul altuia trebuise supusă unor asemenea încercări și suferințe? Nu poate să existe pe lumea asta nicio bucurie deplină? Nicio fericire neciumpăvită? De ce tocmai dintr-o astfel de iubire nu se născuse un prunc, care să strălucească, să lumineze ca soarele, să arate tuturor ce poate zămisli o mare dragoste? De ce totul se irosise într-un asemenea mod? Nu ne putem desprinde niciodată de umbra durerilor? Nu poate exista o viață de om strălucitoare ca soarele? „Nu e posibil așa ceva – îi ipundea alt gând, parcă venit dintr-o amintire, poate din cine știe care lectură, vag întipărită... Chiar și soarele... și el are umbra lui, umbra soarelui... Numai că noi denumim această umbră lumină... Așa îi zicem noi, trăind și muncind sub oblăduirea unei nebuloase care se mistuie în arderea ei multimilenară...; „Unde dracu' îmi fuge mințea? E lipsit de sens... Copleșit, se dusesse acasă, fără să-și dea seama în ce tramvaie și autobuze se urcă. Nici acasă nu mai obsei va ceea ce de regulă îi plăcea să privească ori de câte ori se înapoia în ambianța plăcută, cochetă, a apartamentului pe care-l primise cu un an în urmă într-o vilă din Cotroceni: tandrele atenției ale Ritei – masa luată totdeauna în doi, plăcerea de a se servi unul pe altul, de a face din fiecare prânz un mic festin –, chiar dacă nu mâncau uneori decât câțnăciori cu cartofi prăjiți... Rita nu gătea decât

când nu avea repetiții, iar repetiții avea aproape zilnic, în fiecare dimineață. De data aceasta o sărutase pe Rita cu gândul aiurea. „Rita, s-a pomenii. Emilian întrebându-și soția, de ce nu vrei să avem un copil?”; „Pentru că, explicase foarte exact Rita, o balerină, când devine mamă, nu mai poate fi decât o balerină terminată. După ce voi dansa pe *Giselle* și *Dulcineea* am să mă gândesc și la ce spui tu. Totul e să nu fii grăbit. Vom avea destul timp să ne plimbăm cu căruciorul prin parcuri, dacă ții neapărat la asta.”; „Da, țin neapărat la «asta»!”; „Dar faptul că intră în repetiție *Dama de pică* și că în rolul principal este distribuită tot Irinel Liciu. «asta» nu te interesează?”; „Nu mă pricep la arta voastră. Dar Irinel Liciu este...” Rita a trântit mânioasă furculița, spărgând o farfurie: „Și eu? Ce să fac? Să-mbătrânesc în umbra ei?”; „Nu. Să te afirmi prin tine însăși. Nu prin tot felul de aranjamente”; „Adică?”; „Adică să nu se intervină pentru tine, să fie scoasă Irinel Liciu din rol...”; „Cine ți-a spus asta?” Era perplexă de ciudă și uimire. „Directorul artistic. Mi-a telefonat mie, să-mi spună că unchiul tău se amestecă în munca lui. M-a rugat să-ți explic că nu e cinstit din partea ta să recurgi la asemenea procedee.”; „Nu putea să-mi atragă mie atenția?”; „Nu, pentru că nu vrea să-și piardă plinea.”; „Bine, atunci o să și-o piardă.”; „Ceea ce nu ar fi de dorit.”; „Eu nu mă amestec în treburile tale. Tu de ce te amesteci într-ale mele?”; „Pentru că trăim sub același acoperiș.”; „Acoperiș? Știi de ce ni s-a dat «acoperișul» ăsta? Știi de ce ești căpitan și mare șef în redacția voastră? Știi de ce?”; „S-ar zice că sunt dotat cu niște calități apreciabile.”; „Da? Puteai să aștepți mult și bine casă, dacă nu interveneam eu. Ascensiunea ta, iartă-mă. Se explică prin faptul că acele calități cu care te lauzi le-a amintit unchiul meu unui șef de-al vostru care nici nu știa că exiști pe lume.”; „Rita, nu-i adevărat!”; „Ba este! Așa că nu-i mai lua apărarea unei balerine, că nici unchiul nu l-a apărat pe maiorul Scanat.”; „Scanat? Ce vrei să spui?”; „Nimic. Vii diseară să mă iei de la spectacol?”; „Da, cred că da”. Rita se ridicase de la masă și venise în brațele lui. „Vreau să ne împăcăm.

Sărută-mă și iartă-mă...” Emilian a uitat și de ce ar fi trebuit să o ierte. Rita își pusese o rochie de jersey cafenie care-i sublinia perfecțiunea formelor. Își peria pletele lungi, reușind și de-astă dată, cu o îndemânare ce-l încânta, să le adune într-un coc elegant. „Cum a fost la înmormântare? Nu mi-ai spus nimic.”; „Cum să fie? Trist...” își fixa cocul cu acele de fildeș, ale căror gămălii înfățișau capete de drag om și se uita prin oglindă la Emilian. „E adevărat? Se zvonește că s-ar fi sinucis din mare amor pentru nevastă-sa aia bolnavă...”; „Nu, nu e adevărat”, mințise scurt Emilian. Nu o mințise niciodată, dar acum înțelesese deodată îngrozit că, deși o iubea, deși era soția lui, va fi nevoit să o mintă, să se ferească. De ce? Datorită enigmaticului unchi. Omul căruia el îi știa doar numele și chipul dintr-o fotografic oficială. Omul care nu dorise niciodată să-l cunoască pe soțul Ritei. Ce fel de unchi? Un unchi adoptiv, considerat ca atare din recunoștință, deoarece lui îi datora Rita toată cariera ei... Și care continua să-i poarte de grijă. Era bine sau rău? Dacă numirea lui în locul lui Scanat era rezultatul intervenției sale, atunci cu siguranță că nu era bine. Într-un I din serile următoare Emilian se dusesse s-o ia de la teatru. Nu dansase. În spectacolul acela. Dar ea plecase totuși la teatru. În noaptea ce urmase Rita lipsise de acasă. Pe la cinci dimineața, îngrijorat, mânios, amețit de-atâtea țigări fumate pe întuneric, Emilian se urcase într-un taxi și dăduse adresa vilei din Floreasca. Ce căuta - acolo? Doar știa de la Rita că vila, după ce Emilian primise apartamentul din Cotroceni, fusese preluată de Ministerul de Externe, pentru găzduirea unor oaspeți străini. Poarta înaltă, de fier forjat, era încuiată, dar Emilian a văzut Zimul, cu numărul bine știut, în fața intrării, pe alee... Escaladase zidul. Zgâlțâise ca un apucat ușa groasă de lemn sculptat, obsedat de licărirea batjocoritoare a vizorului, ca un ochi hidos de ciclop, ca la un moment dat să simtă o lovitură grea, în ceafă, să cadă moale pe trepte... Dintr-un coșmar, ce-avea să-i rămână neșters în minte, îi rânjea urât șoferul bondoc și chel, cu Jălci di tătar,

de la volanul Zimului. Când și-a revenit, se alia întins pe o canapea, la o secție de miliție. Stupidă situație, se crucea ofițerul de serviciu, scuzându-se în același timp! Ce căuta dânsul, tovarășul căpitan, într-o asemenea incintă? Da, era dar, venise la vechiul domiciliu, dar acum era acolo o reședință diplomatică, personalul de pază n-avea de unde bănuî cine ar putea fi un individ care sărise gardul și forța ușile... Amabil, milițianul îl sfătuisese în șoaptă să fie mai cuminte când bea. Emilian îi mulțumise, se scuzase, dar plecase decis să se trezească definitiv din beție. Întors acasă, o găsisese pe Rita mirată, contrariată de îngrijorarea lui. Cum unde fusese? Acasă la regizor, lucraseră cu maestrul coregraf. Și partenerul de rol. Era fericită, i se repartizase marea partitură din „Dama de pică”. El de ce n-a răspuns la telefon? Cum să nu răspundă? Emilian însă avusese surpriza să constate stupida pricină a unei nopți de coșmar. Telefonul era defect, iar el gelos din cale-afară!

...

În împrejurări care-i puneau la încercare discernământul, uneori caracterul, alteori tactul, însă cel mai adesea sentimentele, Emilian se întreba: ce-ar face, ce-ar zice Vlad? Ce m-ar sfătui? Nu-i era greu să presupună răspunsul. Surâdea sau se încrunta, ripostându-i la rândul său încăpățânat, tot în gând: Bine, o să iau seama, cum spui tu... Dar nu puține erau situațiile când Emilian era conștient că se află pe o cărare incertă, periculoasă. Atunci avea senzația că s-ar putea pomeni pe cine știe ce meleaguri, unde Vlad nu l-ar fi putut nici căuta, nici găsi. Emilian tresărea, alungându-și asemenea îngrijorări. Nu era stăpân pe sine? Nu rămăsese cumva cu o inutilă deprindere copilărească? Numai plozii se iau de mână: „Hai, mă cu mine că e întuneric și mi-e urât singur”. Exista, oare. Reciprocitate? Vlad ezită? El este credincios acelor criterii comune pe care și le însușiseră după îndelungi le certuri din liceu și din școala militară? Între timp, trecuseră niște ani. Spusese Vlad odată că nu are decât să aștepte, să treacă timpul care alege grâul de neghină... Timpul își vede de-ale lui, depinde mult pe ce

orbită te înscrii. Dar tot o lege a evoluției este și aceea că fiecare individ este constrâns în limitele sale.

...Emilian primise în săptămânile acelea de tensiune, când redacția era mereu criticată prin ședințele de analiză, sarcina să facă un raid prin mai multe unități pentru a constata preocupările de studiu ale cadrelor, cum se concretizează mai ales efortul de însușire a cunoștințelor militare de specialitate. Planul de documentare era complicat. „Important este, îl sfătuisese șeful, să nu-ți pierzi timpul cu descoperirea lucrurilor pe care le știi. Și încă ceva. Să nu vii cu fraze de-astea: tovarășul ofițer cutare n-a deschis o carte serioasă de trei ani de zile și când cască gura să spună ceva te uiți la el și te miri cum de-l rabdă pământul. Știu, o să găsești și de-ăștia. Vezi pe unde o iei: unii tovarăși acordă un insuficient interes, pe alocuri se mai întâlnesc situații care, mă rog...”)... Despre «uneori», «pe alocuri» și «unii tovarăși» pot să scriu fără să mai bat drumurile.”; „Totuși, du-te și documentează-te ca lumea. Vedem noi ce-om scrie până la urmă”.

— De unde să înceapă? Emilian își amintise de „Buldog”. Omul acela cu părul alb și țepos, căruia îi păstra în suflet chipul ca pe o icoană a bărbăției, pe care-l vedea a fi o perfectă întruchipare de oștean, fusese avansat general. Emilian își propusese să-și revadă fostul comandant. Dar iată că trecuse destulă vreme și revederea nu avusese loc. Tot amânase să formeze numărul de telefon al cabinetului generalului Fronea. Se gândise chiar să renunțe la interviu. De ce? Că nu poate el, căpitanul Emilian Negrea, să-și învingă timiditatea? Aste era! Sunase. A doua zi dimineața generalul îl primise. Nu îmbătrânise. Era același om. Doar epoleții care-i sporeau prestața de totdeauna îl făcuseră pe Emilian să se bâlbâie prezentându-se. „Hm, mormăise generalul. Dacă, rămâneai pe mâna mea, învățai cel puțin să vorbești... Lasă, stai jos, scoate-ți carnetul ăla și condeiul din mapă și dă-i drumul că am treabă. Bei cafea?”; „Nu, tovarășe general, vă mulțumesc. Revista noastră și-a propus...”; „Stai o clipă. Ți-am spus că am treabă, dar nu mă lua chiar de-a dreptul

la întrebări. Întâi lămurește-mă și pe mine cu ceva: ce-ți veni să te apuci de ziaristică și să părăsești așa, tamanisam, treaba pe care o porniseși?"; „Tovarășii au considerat că am aptitudini și m-au convins. I*"; „Da, a recunoscut generalul, ți-am citit câteva articole. Nu scrii rău. Mi se pare însă că la geniu erai mai în elementul dumitale. Șoimaru ce spune?"; „Ce să spună, tovarășe general, el consideră că armata, pentru un ofițer adevărat, înseamnă contactul nemijlocit cu trupa, cu soldatul. El n-ar pleca din unitate în ruptul capului."; „Știi de ce te-am întrebat? Pentru că atunci, la Bicaz, te-am văzut un excelent constructor. Cu ziaristica zici că te împaci bine..."; „Oarecum. Aș fi și mai mulțumit dacă am izbuti să ne facem mai utili."; „Adică?"; „Cred că prea ne omorâm să învățăm de la alții lucruri pe care le știm mai bine noi."; „Ile-he, râse generalul. Dacă așa spui tu, s-ar putea să ai dreptate. Articolul acela, despre principiile lui Bălcescu, privitoare la făurirea armatei naționale era cam... nu știu cum să spun... E bine să studiem atent, meticolos pe Bălcescu, dar ideile rămân idei, fără o materializare practică. Trebuie să ne construim concret un sistem de apărare, bazat pe o soluție strategică de care să se teamă orice dușman eventual."; „Oricare agresor, tovarășe general, va fi nevoit să țină seama că pe pământul acestei țări nu va găsi niciun învins resemnat."; „Da, da, meditate generalul. Dacă au biruit cei ce-și apărau. Sărăcia și nevoile și neamul, cu atât mai greu va fi să-i biruie careva pe cei scăpați de sărăcie și nevoi."; „Vorbeați de o materializare practică, tovarășe general.";

„Noi trebuie, zic eu, să gândim și să muncim în a. Șa fel, încât acest așa-numit principiu al apărării să devină un element de conștiință, al fiecărui cetățean. Asta înseamnă, concret, ca militarul să fie un bun constructor și mai ales un înflăcărat revoluționar, iar cetățeanul, oricare ar fi el, de orice vârstă și îndeletnicire, să fie un trăgător de elită, un luptător disciplinat, desăvârșit prin puterea lui de sacrificiu. Ce faci acolo?"; „îmi notez, tovarășe general"; „Dar ce, au astea vreo legătură cu articolul?"; „Cred că da,

tovarășe general.”; „Ia stai... Ziceai că ai să-mi pui niște întrebări.”; „La una ați răspuns. Alta ar fi cam așa formulată: Ce ați recomanda unui ofițer să facă pentru a ajunge la înălțimea răspunderilor încredințate de partid, de popor?”; „Ce să facă? Să-i instruiască bine pe soldați și să-i educe, cu toată puterea lui de convingere.”; „În cariera dumneavoastră vi s-a părut ușor de realizat acest lucru?”; „Știu eu ce să spun? Uneori e foarte simplu. Alteori e mai dificil. Nu concep ca cineva să dea un ordin pe care el însuși nu-l poate executa.”; „Fără nicio excepție?”; „E imoral să ceri sacrificiul suprem unui subordonat, iar tu să faci în pantaloni când îți țiue glonțul pe la ureche. Dar asta să n-o scrii, păstrează-o pentru dumneata.”; „Ce trebuie să studieze cu prioritate un ofițer?”; „Multe, Mai ales în zilele noastre. Tehnica, matematica, toate științele, inclusiv cele sociale, inclusiv arta – ceea ce ar fi, zic eu, știința sufletului omenesc –, toate sunt implicate în luptă și mai ales în prevenirea războiului. Azi nu mai contează blindajul propriu-zis fără inteligență.”; „Ați cunoscut în munca dumneavoastră de comandant ofițeri în armata noastră nouă care să vă amintească, prin ceva anume, de Moș Teacă?” „Da. Mai există. Trebuie să recunoaștem. Școlile noastre de ofițeri au lucrat, să zic așa, febril în primii ani ai puterii populare. Când făceam naționalizarea și dam loviturile decisive claselor privilegiate ale vechii orânduiri n-aveam vreme să vă trimitem prin academii, să vă ținem pe băncile școlilor pl ea mult. Dumneata câți ani aveai când ai ieșit ofițer? Ai fost repede promovat și avansat, acum ești, după cum văd, căpitan. Unii au înțeles: își dau silința, învață, își fac academiile în particular, trec examene grele direct în procesul de instrucție. Prietenul dumitale, Șoimaru, a proiectat și se află aproape de omologare cu un sistem de pod de campanie. N-are diplomă, dar e inginer de fapt. Are stofă, dacă o ține așa, peste trei ani cel mult putem să-i încredințăm comanda unui regiment. S-ar putea să-l vezi general, nu ca pe mine la aproape șaiszeci de ani, ci la treizeci de ani. Timpul operează în avantajul valorilor autentice. Selecția se

realizează pe două căi: pe cea directă, făcută de noi - mai mult sau mai puțin corect -, și pe cea indirectă, făcută de dezvoltarea generală a societății.'1

Interviul a determinat o suită de materiale - opinii, note critice, raiduri-anehetă -, toate apărând în mai multe numere succesiv, sub titlul comun „Profilul spiritual al ofițerului de tip nou”. Atitudinea deschisă a generalului Fronea stârnise vâlvă. Au început să sosească scrisori. Cu numeroase propuneri... Abia după șapte numere de revistă s-au putut contura concluziile anchetei. Căpitanul Negrea și nu numai el, toți redactorii, chiar și colonelul Fulgeanu, aveau satisfacția că duseseră la bun sfârșit o acțiune de amploare, stimulând opinia cititorilor, dând un aer proaspăt, tonifiant, întregii reviste. Când a apărut numărul cu concluziile anchetei, Emilian, întors din tipografie cu un exemplar „cald”, s-a dus la redacție vesel: „Gata! Am plăcerea, stimați tovarăși, să vă prezint acest exemplar de semnal...”; „Te-a căutat în ful”, i-a spus un coleg. Emilian a intrat în biroul colonelului. „Ordonăți, tovarășe colonel!”; „Unde e soția dumitale, tovarășe căpitan?”; „Cum... unde... în turneu, știu că astă-seară au spectacol la Timișoara... / Emilian s-a îngrozit. Un accident? „Soția dumitale a fost arestată”. Nu credea. Era, probabil, o confuzie... „Nu e nicio confuzie. Du-te acasă”. Ofițerul de securitate care i-a percheziționat apoi apartamentul era canv de aceeași vârstă cu căpitanul Negrea: mic de statură, aparent timid, jenat parcă tot timpul de penibilă situație în care era pus. Nu scotocea. Nici el, nici ceilalți doi subordonați care nici măcar nu-și spusese numele și gradul. Ca și când ar fi căutat un lucru anume ce nu putea fi ascuns nicăieri; e uitau de jur-împrejur prin încăperi, oarecum mirați de faptul că obiectul căutat întârzia să-și facă apariția. Se uitau la tablourile de pe pereți, la cele câteva fotografii așezate prin bibi; 4 ecă, pe etajeră, examinau cu interes bibelourile, perdelele, tapetul fotoliilor, parcă ar fi evaluat în gând valoarea lucrurilor din apartament. Emilian aștepta să fie interogat, dar ei tăceau, văzându-și de treabă. Deveneau agasanți. Dădeau un ocol, apoi iar o luau

de la capăt, în fiecare cameră în parte. Probabil

— Se gândea Emilian - încercau să-l intimideze, să-l înspăimânte. Cine știe ce stupidă confuzie îi adusesese aici... Emilian căuta să ghicească despre ce-ar putea fi vorba. Nu-i apărea nimic plauzibil. După mai bine de un ceas. Tânărul ofițer de securitate se decisese: „Gata! Putem să mergem/ însoțitorii salutaseră tăcuți din cap și ieșiseră. Ofițerul cel timid și-a amintit însă ceva: „Așteptați-mă și pe mine. Cobor peste cinci minute”. După ce au ieșit cei doi, ofițerul i-a surâs timid, vinovat, lui Emilian: „Eu vă rog să mă iertați, tovarășe căpitan. Am primit ordin. Cred că mă înțelegeți... /I; „Da, vă înțeleg. Dar nu știu ce anume s-a întâmplat de la.pentru Cred că este o confuzie.”; „Nu, nu e”, îl asigurase ofițerul, fixându-l de data asta fără niciun strop de timiditate, ci disprețuitor.; „Soția mea este...”; „Soția dumneavoastră a încercat să treacă fraudulos granița, împreună cu amantul ei, maestrul coregraf”. Emilian încremenise. De ură. De indignare. Nu credea nicio iotă. Era o lucrătură, desigur, o explicație ticluită, pentru a-l face să-și piardă firea; individul ăsta își verifică eficacitatea metodelor... îl fixă și el ironic: „Amantul ei?! A, da! Și eu ce trebuie să fac acum? Să scotocesc prin memorie un indiciu, un fapt anume care să-mi dovedească cât de naiv-am fost, că nu mi-am dat seama?”: „Nu. Nu puteați s-o bănuți, și nici nu avea cine să vă avertizeze... Se întâlneau numai când erați în deplasare sau când se afla dânsa în turneu. Pe noi ne-a interesat cuplul din momentul în care au intrat în legătură cu o ambasadă pentru a-și pregăti fuga. Și-au procurat pașapoarte false și...”; „Nu mă interesează.”; „Va trebui totuși să mă ascultați. Sunteți ofițer, lucrați într-o redacție a unei reviste militare...”; „Și ce e cu asta?” Toată noaptea Emilian se întrebasese; Ce se va petrece cu mine? Cum de alunecase Rita pe o asemenea pantă? Rita nu era ahtiată de bani, nu făcea lux, nu era o femeie vicioasă... Atunci?

O tentase oare promisiunea unei glorii în Occident? Bine, dar Rita era mândră de succesele ei... Cum se poate? Totul era prefăcătorie? Pentru ce făcuse asta? îl sugruma

neputința de a-și răspunde. Și dacă totuși e nevinovată? Și el? Ce se va întâmpla cu el? îi veni în minte Vlad: „Cum, mă, cum ies eu din mocirla asta?” Apoi generalul Franca: „Aveai aptitudini de inginer, dragul meu...” Avea, vavea și talent, avea de toate. O avea și pe Rita... Nu-i mai lipsea nimic... Nimic nu-i mai lipsea... Și totuși îi lipsea ceva. Cu siguranță că-i lipsea, de vreme ce ajunsese aici. Ce? Intuiția? Puterea de a descoperi ceea ce era înșelător în ființa Ritei? Sau, poate, tăria de a-și destrăma propriile iluzii, de a ști să trăiască cu picioarele pe pământ? De unde putea să capete o bănuială? Nimic nu era fals, nu era discordant... Rita îl iubea, puținele ceasuri pe zi petrecute împreună erau pline, Rita știa să-l liniștească, să-l scoată din gândurile lui de la redacție, aducându-l lângă ea, în jocurile ei năstrușnice, inventate de fiecare dată cu neasemuitul dar de a descoperi bucurii. Și-n joaca unor asemenea trăiri, Rita devenea o frumusețe fără margini, căldura dragostei îl împrejmuia, apoi îl arunca pe fâgașul unei porniri sălbătice, din care nu se putea elibera decât târziu, când Rita rămâțiea toropită, fragilă și ușoară ca un fulg în brațele lui, cu ochii larg deschiși către un vis trăit aievea. Emilian îi mângâia pletele de zână, încerca să o readucă la viață cu un sărut timid, abia atingându-i sânul, cu buzele lui aprinse. Inima Ritei bătea, un ticăit molcom, continuu, se prefăcea într-un cântec neauzit, un cântec de leagăn naiv și tandru... Și bărbatul, cu obrazul rămas nedezipit de pieptul iubito, ațipea ca un prunc în plutirea ușoară a unei bărci pierdute pe oglinda tremurătoare a nopții... Diminețile, Rita era totdeauna alta: țâșnea, ca o pasăre năzdrăvană, ciripind o clipită și dispărând... Nimic fals. Și totuși... Putea oare Rita să fie și alta? Altă ființă în afara aceleia pe care-o știa el? Putea, pentru că de fiecare dată izbutea să creeze imprevizibilul. Abia când își dăduse seama de acest adevăr, Emilian se îngrozise. Rita îl înșelase deci. Nu atunci când era el în deplasare, ci în clipele în care se afla în brațele lui. Atunci, atunci își juca rolurile, îl amăgea cu o fericire care de fapt nu exista decât în închipuirea lui... Cum era cu putință să existe asemenea

oameni? După o noapte albă, dimineata, sub duș, se gândea dacă trebuie să se mai ducă la redacție sau să se ducă undeva, unde să-și descarce tot chinul, toată teama, să caute pe cineva care să-l ajute... Unde, la cine să se ducă? Nu-și putea imagina decât circumspecți, compătitori și invidioși satisfăcuți de ridicolul în care se afla... Ba nu! Oh, cum nu se gândise? Unchiul Ritei. Și la ăla ce-ar fi căutat? Poate că și el e plin de aceeași mânie. Fulgeanu! Numai el l-ar putea sprijini, dacă există vreo șansă. De ce șansă? În fond ce-l neliniștea pe el, ca ofițer, ca om? Nu l-a acuzat nimeni cu nimic. Atunci ce nevoie are de-o șansă? Nu trebuie decât să se debaraseze de ființa aceasta odioasă, să uite tot ceea ce-l amăgise... Dar un regret amarnic, fulgerător, îl atinse în clipa când descoperi perspectiva inevitabilă a singurătății... Rita! O mânie cumplită îl cuprinse! „Dacă ar fi în fața mea acum, aș zdrobi-o!” Ceea ce însemna că nu era chiar așa de simplu să ți se amputeze un braț cuprins de gangrenă! Era gata îmbrăcat, să plece, când ea apăruse. Descuiase ușa, Emilian se uitase perplex la ușa în care se răsucea cheia. Știa, simțea mâna Ritei... Ea se opri în vestibul, în fața lui, mirată oarecum de faptul că era încă acasă: „Ce-i cu tine? N-ai întârziat?” Și cu reflexul gospodinei care nu se poate împăca cu comoditățile soțului, începuse să deschidă ferestrele, să strângă scrumierele pline, examinând nemulțumită vraștea din casă. „Rita, se reculesese Emilian, ce naiba s-a întâmplat?”; „Nimic grav.”; „Cum nimic? Au făcut percheziție, au spus că...” Rita se opri locului și-l privise rece, cu asprime și reproș: „Dacă sunt aici, trebuie să înțelegi că tot ce s-a întâmplat ieri a fost un coșmar, o aiureală pricinuită de niște idioți care încropesc povești stupide.”; „Ce povești? Fii mai explicită!”; „N-are rost”. Râsesse copilărește, ca o fetișcană pusă pe șotii. „Sărută-mă și du-te, ai întârziat”. Emilian se apropie de Rita. Aceasta își țuguia buzele, așteptând sărutul, când o palmă fulgerătoare o făcu să-și piardă echilibrul și să cadă peste un fotoliu. Emilian a ridicat-o, i-a căutat privirea: o privire rea, urâtă, doi ochi încremeniți, verzi-cenușii,

umflați de venin. Și un rictus de durere, de vrăjmașă neputință. Era alta, nu Rita lui. Emilian șuierase: „Să-ți iei imediat ce crezi că-ți aparține și să dispari din casa asta!”; „Rine - gemuse Rita, la rândul ei. Și-așa aș fi plecat... La redacție, Emilian avea să primească scuzele bălmăjite ale ofițerului care în ajun îi percheziționase apartamentul. Nu era vorba de... el nu era în măsură să... i se explicase că tovarășa Rita Grai ajutase organele de securitate să dejoace planurile dușmănoase ale coregrafului acela, care... în rest, căpitanul Negrea n-avea nevoie să cunoască mai multe, din considerente ușor de înțeles... Negrea îl vedea pe ofițer cum se bâlbâie, îi era milă de el. Colonelul Fulgeanu asculta alături, la biroul său, explicațiile penibile ale ofițerului de securitate; Negrea nu se mai putuse stăpâni: „Lăsați-o baltă! Nici nu mă mai interesează. Am gonit-o de-acasă”. Ofițerul se speriasse. „Tovarășe căpitan, nu e bine! Dacă pleacă, o să...”; „Să plece, să se ducă dracului!”; „Vă rog să mă înțelegeți...”; „Ce să mai înțeleg? Am înțeles de ieri, când ați fost sincer. Acum îmi vindeți gogoși.”: „Mă puneți într-o grea situație. Voi fi făcut răspunzător”; „Și-ar trebui să fiți!” Ofițerul tăcuse, abia într-un târziu îi strânsese mâna lui Negrea, cerând colonelului Fulgeanu permisiunea să plece. „Aveți dreptate - îi spusese amar: deși, ca să vă spun sincer, dreptatea dumneavoastră o să vă coste”. După plecarea lui. Fulgeanu îl privea mâhnit pe Emilian: „Să-ți spun și eu ceva... Am avut onoarea, prin '46. Să-l cunosc pe așa-zisul unchi al soției dumitale... E o lichea, n-ai cum să mă înțelegi. Și nici n-aveam posibilitatea să-ți mărturisesc ce-am aflat întâmplător despre adevărata natură a grijii pe care o are pentru Rita Grai. Dar, în sfârșit, acum vei avea. Din păcate, ocazia să afli de ce ticăloșii poate fi în stare un asemenea «unchi-”. Fulgeanu avusese dreptate. Rita s-a mutat iarăși în vila din Floreasca... Și-a pus la adăpost numele de orice învinuire posibilă și a înaintat divorț pe temeuri care-l făceau pe căpitanul Negrea cea mai netrebnică ființă de pe fața pământului. Emilian nu a fost întrebat ce este și ce nu e adevărat, nici nu avea nimeni timp să-l asculte. Sarcinile

sale redacționale s-au împruținat, s-au pierdut pe teme periferice, semnate cu un pseudonim „impus de situația lui familială”. În anul următor, cu prilejul unei reduceri de personal în armată – reducere care realiza practic ceea ce-i explicase generalul Fronea lui Emilian referitor la necesitatea „curățeniei” –, căpitanul Emilian Negrea a fost trecut în rezervă și trimis să muncească, mai exact să se califice, pe un șantier oarecare. Tot ce învățase el, ca ofițer, nu avea nicio valabilitate în presa civilă. Trebuia să o ia de la capăt. Încotro?

Anul acela blestemat pentru el, da... anul 1960, i se părea însă acum lui Emilian Negrea atât de îndepărtat, încât îi spuse și lui Dobricescu, fără nicio legătură cu discuția începută mai înainte: „Nu știu ce mă apucă... tocmai când am mai multă treabă și vreau să mă concentrez la ceva, mi-o iau gândurile razna îndărăt, mă podidesc amintirile, cu un noian de amănunte pe care ar fi normal să le fi uitat, la naiba, să nu mă mai obsedeze...”

Dobricescu citea. S-a uitat la maior cu multă îngăduință. „E dar – gândea el – e obosit. Pe mine m-a uitat, prefăcându-se că se afundă în calculele lui, dar de calculat, nici vorbă!; t

— Ceea ce vă reproșam în ce-i privește pe alții, e perfect valabil și pentru dumneavoastră, tovarășe maior...

Emilian izbucni în râs, înțelegând că Dobricescu aștepta răbdător, dar insistent un răspuns privitor la latura educativă a activității din șantier. Se uitase în consecință la ceas.

— În regulă. Este ora șaptesprezece. O să văd eu cui mă voi adresa mâine dimineață pentru lubrifiantii lui Van cca. Ce ziceți? Am putea face chiar în seara asta un foc de tabără? Așa, pe nepusă masă; să vedem și noi ce talente stau ascunse în detașamentul nostru...

Se întâmplă ca exact în acea zi, când nu trecuse niciun ceas de când Negrea se despărțise de Dobricescu, să apară în tabără un grup de musafiri neașteptați. Grupuri de ostași se întorceau din punctele de lucru, cam mirați că erau conduși la spălătorie și apoi la masă cu

aproape două ore mai devreme decât de obicei. Pe sub „streășină” se strecura, cu teama unui șofer neobișnuit să circule pe un asemenea drum suspendat pe marginea de prăpastie, o dubiță cu număr de București. Coborî, la punctul de control, la intrarea în tabără, un tânăr slab, deșirat, pletos și cu o mustață imitând pe a unui celebru campion de tenis, cerând permisiunea intrării în tabără. Sări țopăind și o fetișcană mărunțică, cu plete blonde și cu blugi strâmți, care-i subliniau pulpele, și un tors ademenitor. Flăcăii care tocmai treceau pe-alături, rămaseră cu gâturile strâmbe. Degeaba tuna caporalul Neacșu:

— Privirea înainte, soldat!

Sigartău, Cocoșilă, Măgură, gemenii, cu baroasele lor pe umăr, se uitau îndărăt după fata aceea, ca la altă minune.

J La rândul lui. Pletosul, proptit în stâlpul de susținere ia barierei, îi urmărise pe cei din grupa lui Neacșu și fluierase a mirare:

— Ce-or fi făcând cu baroasele alea, dragă?

— Sparg munții, tu nu vezi?

— Aha! Nu mă așteptam să văd toate acestea...

Pletosul nu vedea ce ar fi, în fond, de neașteptat. Ce era extraordinar? Ana îi explicase - pletosul fiind un coleg, tot inginer și el - că, după socotelile ei, șantierul ar fi trebuit să se afle în faza de organizare, însă, după câte constatasese până ajunseseră aici, lucrările se aflau într-un stadiu avansat, astfel încât ea presupunea că există posibilitatea începerii lucrărilor la viaduct...

— Oh! Mare e nerăbdarea ta, omule, și optimistă mai ești tu, femeie, când crezi că a venit ceasul să-ți vezi visul cu ochii...

Ana râse.

— La urma-urmelor, trebuia să-mi imaginez; o să-l cunoști pe Emilian și o să-mi dai dreptate.

— Arde sufletul în mine să-l cunosc pe nemaipomenitul tău... Cum zici că-l cheamă?

— Du-te naibii și taci.

St apropie un ofițer. Evident, grăbit.

— Ana!

— Bine te-am găsit, tovarășe maior! Ne țineți la poartă... Faceți cunoștință, colegul meu, inginerul Pintilie, zis Nichi.

— Bine-ați venit. Maior Negrea.

Îi strânse mâna, apoi află că pletosul era chiar geologul solicitat cu insistență. Coborâra imediat, unul după altul, încă doi ingineri, doi puștani tăcuți și circumspecți, un tehnician mecanic și un maestru montator, lăcătuș și electrician - un om bun la toate, capabil să ridice pe verticală schele, cu toate instalațiile respective ale uriașei macarale pe care Ana a venit s-o pună la încercare tocmai aici. Ei, ce-avea de zis dumnealui, marele șef al acestui șantier? Ce să zică? Examina documentele care oficializau rostul sosirii acestor musafiri:

— Ești teribilă, Ana! De-o lună de zile mă tot frământam să găsesc modalitatea de a solicita macaraua ta. Cum te-ai gândit?

— Simplu. M-am invitat într-o zi la generalul vostru. Simpatic; L-am rugat să-mi arate proiectul, ca să văd dacă e sau nu nevoie de-o asemenea girafă capabilă să ridice douăzeci de tone la cincizeci de metri înălțime... Dumnealui ne-a trimis la fața locului să ne înțelegem. Așteaptă decizia ta.

Duși direct la popotă, oaspeții recunoscură că le era o foame teribilă.

Li se servi masa, rămaseră singuri. Ofițerii aveau niște probleme urgente de rezolvat... Căutau lucruri bizare. Un locotenent grăbit se da de ceasul morții să afle unde ar putea găsi acum, repede, un volum cu versurile lui Vasile Voiculescu. Un ostaș regreta cu năduf că un coleg are o chitară, dar nu vrea s-o împrumute în ruptul capului. Un sergent umbla de colo-colo cu un braț de hârtie roșie creponată și întreba mereu cui s-o dea, că nu se știa exact cine o ceruse și ce nevoie avea de Ea.

— Dar ce facăștia? Au carnaval?

Nu avea cine să le explice. Sătui, musafirii așteptau

să vină careva să le arate unde puteau să-și aranjeze și ei culcușurile... Desigur că Anei i se va găsi un pat, o cameră a ei, chit că o să doarmă vreun ofițer pe-afară, dar lor?

Măcar să le arate unde să-și așeze sacii de dormit, și nu-i someze santinelele...

Apăru, în sfârșit, maiorul, cu scuzele de rigoare. După ce îi liniști cu problema cazării, ținu morțiș să asiste. Și dumnealor la un foc de tabără.

Pletosul spera că e, probabil, ceva așa, cu vreun animal rumenit pe jeratic și cu vreo damigeana, altfel nu-și putea explica Ana de ce tocmai el, Pintilie, acceptase invitația pe loc.

O poiană, sprijinită pe marginea lacului format ca o albie lătită în repausul pârâului zgomotos, fusese amena - jată-l destui de simplu. Ostașii se așezaseră în semicerc, pe pantă, iar jos pe mai, în centrul unui cerc, se stivuiseră cruciș și curmeziș, într-o piramidă înaltă de vreo doi metri, buturugi și uscături adunate din pădure. Se montase o stație de amplificare, nu lipseau nici două microfoane proptite pe două crăcane meșterite din nuiele de alun, și plasate, desigur, pe o scenă - un blat de scânduri pus peste câțiva bușteni culcați. În față, organizatorii avuseseră grijă să rânduiască câteva bănci și scaune, printre care și cele rezervate oaspeților.

Maiorul îi prezentase încă de la popotă lui Dobricescu, care acum alerga, dădea dispoziții, de regulă șoptite, ca și când cine știe ce „surprize1” I trebuiau ascunse până la momentul oportun. În sfârșit, veni un ostaș pe scenă, muzica din difuzoare încetă și începu spectacolul. Se dădu foc grămezii de uscături, un grup de ostași cântă un cântec patriotic, veni apoi la microfon un caporal, ca să recite tot o poezie patriotică... O striga cât putea el de tare, ca să fie mai convingător. Ostașii îl aplaudară însă frenetic, până când apăru un alt militar, oficiind un mic recital la muzicuță - o frântură năbădăioasă de sârbă, o calmă revenire la pas pe câteva acorduri sfioase de doină, și iarăși alergătura printre niște jocuri ardelenesti amestecate cu brăul oltenilor și cu ceva ce

aducea a geamparale, dar și a horă moldovenească... Ostașii se dezmoreteau, și Ana, care încerca să-și dea seama ce anume îi putea încânta. Nu avu vreme să vadă de unde apăruseră în jurul focului, militarii înșirați, gata să bată sârba. Pe ostașul cu muzicuța îl împinseră din scenă alții doi, cu fluierașe. Și-apoi chiuiturile de rigoare, bătutul împleticii.

cu talpa bocancului în podea, o căutare grăbită a măsurii în care trebuiau să se adune, căci un flăcău mai priceput și nemulțumit de bălmăjeala pașilor celorlalți, striga: „Hai, măi, toți într-o zi, deodată!”

La un moment dat, fluierașii se opriă, jucătorii așteptau nerăbdători, gâfâind, să înceapă altă cântare, când se auzi glasul celui ce-primise răspunderile prezentatorului.

— Gata, ajunge, zise acesta. Ajunge, că mai sunt și alții în program... Apoi, într-o poziție rigidă: Am plăcerea să vă prezint pe cunoscutul și nemaipomenitul interpret de muzică folk... (se uitase pe-o fițuică, respirase adânc ca să răcnească numele celebrității aflate încă după cortina de întuneric, în spatele focului): Radu Cocoșilă!

Spectatorii izbucniră într-un hohot general. Printre militari se auzeau fluierături, strigăte: „I-auzi, mă! Ne cântă Cocoșilă!”, „Cocoșilă, unde ești „Bravo, Cocoșilă!”

Ana se aștepta să apară pe „scenă” vreun șugubăț, capabil să spună glume mai sărate sau mai puțin sărate, de soiul celor unși cu mirul unei popularități, deosebite între soldați. Cocoșilă apăru totuși cu o chitară, potrive microfonul, suflă în el să se convingă dacă funcționează sau nu ca lumea: întârzia, tot pregătindu-se, fapt pentru cai e gălăgioșii îl și luară în primire:

- Hai, dă-i drumul, că m-a apucat somnul!
- Ce tot moșmondești acolo?
- Cucuriguuu!

Cocoșilă însă părea că nu-i aude. Câteva acorduri prelungi, dădeau chitarei un suflu de viață. Soldații tăcură. Urmă o pauză. Trebuia să se audă, pesemne, mai înainte de orice, ce anume are de șoptit vântul, ori, poate, ce

cântec ar vrea să asculte valea dintre munți; căci pentru soldatul acela deșirat, tăcut și parcă speriat de ceva, nu se aflau de față decât el, valea și vântul. Surâdea trist, cu ochii pironiți în vâlvătaia focului, tresări când se prăbușiră arzând câteva crengi și-n acea clipă se cutremurară, într-o apăsare scurtă pe toate coardele deodată, iar dintr-o voce neașteptată, gravă și totodată melodioasă răsună întrebarea dureroasă, întrebarea vieții...

— ... Ce te legeni, codrule...”

Ana și colegii ei ascultau cu emoție. Versurile lui Eminescu nu erau cântate. Erau numai spuse. Nici măcar declamate. Intonațiile nu plecau de la un sens, de la un gând, de la fireasca străduință a oricărui interpret de a desluși tainele învăluitoare ale fiecărui cuvânt... Poetul era undeva, în ascunzișurile acestei seri, pe scenă se auzeau îngânate de ecou neliniștile codrului, iar chitara murmură răspunsuri liniștitoare... Nimic nu era trist în faptul că viața se isprăvea, pentru că erau bine știute anotimpurile eternității... Și nici măcar durerile, zvârcolirile sfârșitului nu aveau de ce să înspăimânte, de vreme ce așa se cuvenea să fie... „De ce nu m-aș legăna¹⁴... Iar legănarea aceea era atât de prezentă, atunci când totul se contopea în improvizațiile unei linii melodice simple, de joacă, inspirate din îngânările copilăriei, încât repetarea târzie a unui vers devenea o stranie revenire la realitatea cugetului, mereu aflat în partea opusă a uitării de sine...

Nimeni nu credea că s-a terminat. Ostașul, cu chitara lui, nu mai era pe scenă... Nici nu se aplaudă. Ana se uită pe furiș să-l surprindă pe Emilian. Numai el putuse să-i ofere o asemenea bucurie. Sutele de ostași nu pricepeau ce se întâmplase, izbucni, până în cele din urmă, Pintilie:

— Cine-i ăsta, dom'le!?!... N-am auzit așa ceva de când cânt!

Ropotiră brusc aplauzele și maiorul îi răspunse târziu:

— Nici eu.

— Nu se poate, se indignă Pintilie, îl auziți acum pentru prima oară?

— Da.
— Totuși nu pricep: ce caută ăsta aici?
— E militar. Își face stagiul militar.
— Aici? Bine, dar... este absolvent de conservator, nu-i așa?

— Nu, a surâs maiorul, aste absolventul unei școli de corecție!

— Imposibil!

— Aș fi de acord cu dumneavoastră, dar după câte se pai ce perfect posibil...

După încheierea serbării militarei bisară încăpățânați, dar zadarnic pe Cocoșilă, căci acesta nu mai viu în ruptul capului că se întoarce pe scenă. Pintilie, parcă grăbit și nemulțumit, fără să-și ascundă cătuși de puțin antipatia față de Negrea, mulțumi pentru „impresionantul spectacol11 și întrebă dacă este totuși cumva posibil „să se facă nani11, undeva.

— Ce este, d; ragă, îl certă Ana, de unde atâta somn pe capul tău?

— Are dreptate, interveni maiorul, și chemă la o: rdi. N pe un plutonier, dând niște dispoziții pe care oaspeții nu le prea înțelegeau, pălind ca un dialog codificat.

— Am să vă rog, se adresă maiorul lui Pintilie, să-i însoțiți pe tovarășul plutonier și să ne iertați că deocamdată nu vă putem oferi ceva mai agreabil. În două-trei zile însă...

— Lăsați, vă mulțumim oricum. Hai, Ana, să ne aranjăm culcușurile...

— Dânsa va dormi în altă parte.

— Da? se miră ostentativ pletosul. Atunci... mă rog, nu știam. Scuzați. Noapte bună, Ana! Haidem, tovarăși, îi îndemnă el cu o resemnare echivocă, pe ceilalți bărbați din echipa de specialiști.

Abia când rămaseră singuri Ana izbucni în răs:

— Îl chinuiești pe Nichi, îi pui în situația să-și verifice bănuielile.

— Bănuieli?

— Da. I-am spus atâtea despre tine, încât și azi, în

microbuz, mi-a repetat: „Ana, ambiția ta de a inaugura prototipul tocmai în văgăunile astea e cusută cu ață albă. Tu ești leșinată după maiorul tău, asta-i toată chestia... Îl

— Și?”

— Și! Este inutil să obosesc convingându-l că între noi nu este decât o frumoasă colegialitate, pentru că Nichi este un... cum să-ți explic, are idei puține, dar fixe. Pot să Ț. I-1 citez: „Între un bărbat și o femeie nu acționează decât legea perpetuării speciei. II Am încheiat citatul.

— Parțial are dreptate. Puteai însă. Să-i precizezi cu lumea nu e împărțită în perechi.

Lusă-l în plata domnului! Am sosit aici de câteva ore și nu mi-ai dat încă ocazia să te întreb ceva.

— Nu ți-e somn?

— Deloc.

— Totuși să mergem. Să-ți arăt unde vei dormi.

— Bănuiesc. Comandantul și-a luat perna și pătura, I 6 a mutat undeva, lăsându-mi mie cinstea de a ocupa apartamentele domniei sale... Mă duc și mă culc cu băieții.

— Tu dormi unde hotărâsc eu. I

— Bine, bine, nu te înfuria.

Maiorul o luă de mână:

— Fii atentă că pe întunericul ăsta, printre bolovani...’7: Anume co voiai să mă întrebi?

Da... Vreau să știu: ce mai faci? I

Kmilian știa exact sensul întrebării. Un sens larg și t toiiin.il foarte precis în ceea ce îi privea pe ei doij „Ce I mai l’ael V” putea să însemne: „S-a întâmplat ceva deosebiți eu line de când nu ne-am mai văzut? Ești același? Nu?; Iii ce, sens?”

Ana încerca să-i deslușească expresia ascunsă în tuneric.

— Tu, Emile, când taci, bagi omul în groază!

— Iartă-mă... Mă gândeam ce să-ți răspund... ca să fiu mai exact. Aș zice doar atât: Bine.

Ana îi strânse mâna.

— Acum aș putea să-ți spun, Emile... Când mi-ai I

vorbit despre proiectul lucrării mi-am imaginat complexi-
tatea șantierului care-ți fusese încredințat și te invidiam.
Știi? Am fost chiar rea. Când i-am povestit tatii și dânsul,
st mira de curajul tău, l-am liniștit: „Lasă, că n-a plecat să
ia probe de rocă de pe Mar te... El ordonă și se exel cută.
Nu se poate într-o lună, o să se poată în două, în I trei...
Nu-l pândește nicio primejdie. Numai să nu stea I
descoperit în ploaie și să răcească...” Pe urmă am citit prin
ziare, am primit, în sfârșit, și o scrisoare de la tine. Stânci,
I buldozere și timp frumos. Însă după ce am fost la general
și am studiat proiectul în detaliu mi-a pierit somnul, j

— Da, este foarte greu. Dar este așa cum e firesc să i
fie, deși imprevizibilul rămâne imprevizibil. Până acum n-
am avut ocazia să mă sperii... -”.

126!

— Ai zis bine: până acum”. Știi ce-ar însemna
surparea unui rambleu din spatele frontului de lucru? Aici
avalanșele au proporții catastrofale.

— Știu.

— Viitura acestui pârâiaș. Care se furișează viclean
pe sub voi are puterea să smulgă și să târască la vale tot
ce-ați făcut până acum.

— Mușcă-ți limba - se prefăcu Emilian supărat. Nu
stârni balauri.

— Să nu-mi spui că tu nu te gândești zi și noapte la
ei.

— Ba da. Li aștept. Sunt chiar curios. Trebuie făcute
niște probe.

— Și dacă probele vor dovedi că munciți zadarnic?

— Cât de mare ar fi o avalanșă, problema constă în
rezistența lucrului pe care l-am făcut și în puterea
militarilor de a-și multiplica efortul până la un nivel
capabil să neutralizeze orice dezlănțuire oarbă a naturii.

Ana se abținu să-i răspundă că în acest calcul al
confruntărilor mai trebuie obligatoriu luat în considerație
proiectul, din toate punctele de vedere. Avea reținerile ei.

— Am ajuns. Iată, cam asta este cocioaba în care vei
fi nevoită să dormi. E ceva în stil ad-hoc. Un confort la

limita posibilităților existente în momentul de față...

Împinse o ușă fără clanță, adică vreo cinci scânduri de stejar împreunate de două șine metalice în diagonală, înăuntru s-a aprins totuși un bec: o încăpere destul de atrăgătoare. Pereți de bârne, un acoperiș înalt, țuguat, de scândură: tavanul ar fi fost de prisos, ar fi micșorat spațiul. O dormeză dispăruse. sub câteva piei de oaie. Lătoase, alte piei fuseseră așternute pe jos. În loc de dușumea. Direct pe pământul nivelat și bătătorit.

— Te las în tovărășia greierilor. Am să-ți trimit valiza. Noapte bună. Ana...

Ana nu se mai sătura privind. Era o încăpere banală, o colibă, nimic mai mult, însă îi plăcea, s-ar fi aruncat peste blănurile acelea, ar fi făcut tumble...

— Aici dormeai tu?

— Da...

— Și îi ceva? Să nu le-apuci cumva să dai mâine ordin să-mi facă mie. Și celorlalți cine știe ce baracă... Mă rog.

127

pentru ceilalți, hotărăște ce crezi, în ce mă privește, nu mă mai scoți de-aici nici cu procuratura. N-ai decât să-ți construiești o nouă colibă. Îți dau și bani să-ți cumperi alte blănuri. Astea-s ale mele.

— Bine, Ana - râse Emilian -, mă bucur că-ți place. Noapte bună.

Emilian se îndreptă spre ba căci le-do r inițoare, însă îl opri în drum un planton. Era așteptat la telefon, îl chema tatăl dumnealui...

Atanasie Negrea, fostul impiegat de mișcare, luase în 1953 examenul de șef de gară. De când erau gările gări și trenurile trenuri, se împământenisera ierarhiile micilor colectivități ale stațiilor de cale ferată, pe unde nu opreau decât cursele și personalele. Șeful gării Lița era dom'șef peste trei impiegati și șase acari, rânduiți în ture de douăsprezece ceasuri. Gara, cabina unu, cabina doi, o rampă de descărcare-încărcare și o mică magazie, trei linii de garare și atât. Trenurile, de orice fel ai fi fosti soseau, se opreau un minut-două și apoi își vedeau de drum,

lăsând liniștea câmpiei să învăluie iarăși mica a. Sezare feroviară. O dată pe zi, dacă nu chiar mai rar, un marfar local era garat pe linie secundară, frânarii începeau să fluiera și să agite fanioanele. Se făcea o mă-l nevră. Tot destul de rar se mai încărcau sau se descărcau două-trei lăzi sau butoaie dintr-un vagon al coletăriei către zori însă gara trăia și ea, zilnic, im freamăt firești de gară. La orele cinci, în Lița se încrucișau două curse; Din cea venită de la Salcia coborau zeci și zeci de lucră - tori ai unei întreprinderi agricole de Stat, în timp ce în cealaltă cursă o mulțime de țărani - grăbiți la urcare - se duceau să lucreze pe șantierul marelui combinat chimic ce se construia la Turnu Măgurele. „Ferește linia unu!” Și țăranii o fereau; întârziații traversau linia unu în goană, prin fața automotorului, care oprea scrâșnindu-și! Mnele. Țăranii din ambele trenuri se strigau unii pe alții, se blagosloveau, rămași cu deprinderea lor veche de a-și manifesta plăcerea mersului cu „trinu11*”, ca și când naveta spre locul de muncă ar fi fost un fel de frenetică rotire zburătoare în lanțurile tiribombelor de bâlci... Odată plecate trenurile, gara rămânea iarăși ca o moară părăsită în câmpie. Cocoșii din curtea șefului de gară, încurajați de liniștea perturbată vremelnic de trenuri, își relatau dialogurile lor matinale. Soția șefului de gară, din apartamentul situat în etajul stației, trăgea, înainte de răsăritul soarelui, zăvoarele obloanelor de lemn de la ușa dinspre curte. Scrâșnetul zăvoarelor declanșa imediat zarva. Găinile, cu cocoșii în față, năvăleau la picioarele stăpânei. Rațele, sechestrate pe nedrept în coteț, protestau cerându-și eliberarea. Curcile la fel. Din cocină începea guițatul grotacului care-și amintea brusc că e lihnit de foame. Doi motani ocupau imediat posturile de observație lângă troaca cu apă, fără să le pese că găinile săreau peste ei. Aveau răbdare și-și încercau încă o dată norocul... Căci la ospățul poiatei veneau și vrăbiile din salcâmii de lângă gard. „Pui-pui-pui, du-clu-cluuu... Biii-biii-biii...”, chemări pentru fiecare soi păsăresc în parte... Și-n acest timp, pe poarta dinspre peron, unul dintre acarii de serviciu, care aveau să înceapă

peste un ceas curăţenia gării, îşi făcea obişnuita prezentă: „Săru’ mâna”...; „Mneaţa, nea Gheorghe...”. Fără să-i explice nimeni ce are de făcut, nea Gheorghe intra sub seară, lua găleţile şi-o pornea agale spre fântina cu roată... Odată umplute butoiul de tablă din grădina de zarzavat, scaldătoarea porcului şi troacele din curte, urca încă două găleţi la etaj, în bucătărie. Apoi reteza şi despica vreo două traverse putrede, din stiva din curte, ca să fie lemne la maşina de gătit. Când isprăvea, apărea în curte şi dom şef, numai în pijama şi papuci. „Să trăiţi, dom’şef!”; „Mneaţa, măi Gheorghe... Avu cumva întârziere 1406?; „Nu. Fuse regulat, la cruce cu 1413”. Şeful îşi scotea pijamaua, rămânea gol până la mijloc, cu un săpun mare, de rufe, în mână: „Ia toarnă, Gheorghe.’1 Gheorghe azi, mâine altul, apoi pe rând ceilalţi şi peste şase zile iarăşi Gheorghe, fiecare acar îşi făcea conştiincios datoria, ca şi când altfel n-ar fi fost potrivit cu fi ea să se petreacă dimineţile în gara asta... Şeful era om bun, nu făcea tapaj din cine ştie ce fleacuri, când da peste un felinar de semafor cu geamul întunecat de fum sau când descoperea rugină pe patina de sub vârful acelor. Doar atât, că-l pune pe împricinat: „Ia pune mâna, măi Gheorghe „şi freacă patinele de la macazul 5, că te pomenşti cu locomotiva peste tine în cabină”.; „îndată, dom’şef...” Dar dom’şef nu scria la condică, cum făceau alţii, de te pomeneai suspendat sau retrogradat pentru te miri ce nod în papură, care nod s-ar fi putut, cum ziceau unii ai dracului şi piaţă rea, să provoace accident... Dom’şef Negrea n-avea decât o răutate, una şi bună: când lua seama unuia că venea cu căciula pe-o parte, râzând şi lălăind după vreo: cală de vin, numai ce da din cap şi-i zicea celuilalt, careieşea din tură: „Măi, Gheorghe, ia fă tu şi tura lui Ilie, că are treabă pe-acasă.”; „Care, ce dom’şef? N-am nici pe dracu’! Dădui numai pe la Ciacu, văru-meu, că-i fătase vaca. Zău, dom’şef!”; „Hai, du-te acasă”, se răstia şeful. Dacă celui anume acar Ilie sau domnului impieगत Po -, pescu i se întâmpla de mai multe ori să se-abată pe la veri şi cumetri, dom’şef nu se supăra, nici raport nu făcea. Chefliul se

trezea mutat. „Așa, măi Ilie. Tu te muți mai aproape de soacră, iar eu pot dormi liniștit în nopțile când nu mai faci tu comandă de intrare la cruce. Și nici motiv de supărare n-avem”.

Umbla prin regională o poveste hazlie referitoare la metodele lui nea Tăsică Negrea: se pomenise dom’șef cu o tinerică grăsuță și guralivă impiecată de mișcare la Lița. Nu i-a plăcut. Nu putea crede că o femeie poate fi atentă, perfect trează o noapte întreagă, fără să o fure somnul. Și punea deșteptătorul să sune cu douăzeci de minute înainte de trecerea acceleratului... Când zbârnâia deșteptătorul, șeful trăgea nădragii peste pijama, ieșea pe ușa din dos și se ducea la cabina unu, chipurile pentru revizie de noapte... De la cabină controla comenzile de intrare și ieșire pentru accelerat și mai cu seamă comenzile pentru coletăria care aștepta pe linia abătută să treacă bolidul pe principală... „Mă! se răstise nevasta la el odată. Ce tot ieși tu noaptea, la revizie, ori de câte ori e dumneaei de serviciu? Ce revizie faci tu, ai?”; „Fac pe dracu’!”, bombănea omul, culcându-se la loc. Și iată că într-o noapte, când sună ceasul, șeful aude soneria amestecată cu şuieratul prelung, insistent al locomotivei acceleratului, oprit fără nicio îndoială la semnalul de intrare. Peste un minut era în biroul de mișcare. Impiegata izbea cu pumnii în blocul automat de comandă; nu putea să pună semnalul pe liber, era ceva stricat... „Nu știu ce are, dom’șef!” scâncea ea disperată. Șeful, trecând cu o privire peste ochii verzi și roșii – semnalizatorii automatului – simți că i se face părul măciucă: coletăria era garată pe linia unu, iar fata, într-o zăpăceală, încerca să forțeze automatul ca să permită deblocarea acelor și intrarea acceleratului tot pe linia unu... „Dă-te la o parte!” tunase Negrea. Imediat mutase manetele de comandă pentru ace, chemase cabinele pentru a face intrarea acceleratului pe abătută, apoi pusese semnalul pe verde. „Unule! strigase șeful în telefon, ieși la semafor și pilotează acceleratul. Oprești la ac. Cinci kilometri la oră. Doiule, ieșire de la linia doi pentru 112... Paștele mamii voastre de adormiți...”

Acceleratul garase pe abătută, iar când mecanicul îi ceruse semnătură pentru hei minute întârziere, șeful îl rugase: „Lasă, măi. Grigorasule, dă-i bătaie și scoate minutele, că dacă-ți semnez, bag o bleagă la pușcărie. Fă-ți cruce că ai scăpat și cară-te!"; „Bine. Dom'sef", pălise mecanicul, om în vârstă, căruia nu-i trebuiau explicații de la un mișcărist cu experiența lui Negrea. Înțelegea. Gara rămăsese, iarăși singurică, tinerica cea durdulie tremura de groază, plângând, așteptându-și osânda pentru vina de a fi ațipit exact după ce dăduse cale liberă ambelor trenuri și de a se fi trezit buimacă, pentru a crea, în zăpăceala grabei, premisa unei catastrofe feroviare. „Măi fată - chibzuise Negrea, calmat, după ce-i trăsese un noian de înjurături zdravene, bărbătești, uitând cu cine are de-a face -, tu ziceai. că ai vrea să te faci inginer, parcă așa ziceai. Du-te și fă-te, lasă trenurile pe seama altora, care nu le dă peste cap... /— A doua zi, șeful se așezase să scrie. După ce copiasse din „Scânteia" niște fraze care-i sunau lui frumos, ca introducere despre importanța tineretului, scrisese o recomandare strașnică, propunând-o pe tovarășa, un element de nădejde, o tovarășă pregătită, serioasă și așa mai departe, pentru Institutul de căi ferate. Și bondoaca, în loc să se afle într-un proces penal pentru provocarea unei premise de accident feroviar, s-a trezit studentă la Facultatea de construcții căi ferate. Într-o obișnuită dimineață din vara anului 1960, șeful, după ce-și pusese haina de uniformă și șapca roșie, ieșise pe peron, în spatele impiegatului de mișcare, ca să onoreze, conform obișnuitului protocol feroviar, sosirea și plecarea din gară a personalului 1203; era trenul cel mai important al zilei, care pleca din București Nord la 5, 38, tocmai bun pentru toate comisiile... Și, chiar dacă la Lița n-avea să coboare nicio față simandicoasă, oricum se impunea ca șeful să fie pe peron pentru a-l saluta pe temutul inspector șef Tutunaru, sau pe cine știe care director adjunct de regională, care aveau obiceiul ca la fiecare oprire a lui 1203 să privească exigenți persoanele fiecărei stații și ținuta personalului. În dimineața aceea nici nu coborâse

din tren, nici nu apăruse la fereastra de clasa întâi cineva. Trenul plecase, defilase prin fața lui Negrea și ultimul vagon, în clipa când se pomenise cu Emilian lângă el. Șeful înmărmurise de emoția surprizei: „Măi, ceruica mâni-ta... de unde-apăruși?” Și-l primise în brațe, în clipa în care Emilian abandonase valiza ca să-ți poată săruta și îmbrățișa tatăl... „Să nu dai tu măcar un telefon... Hai la maică-ta...” Emilian luase valiza, își urmase docil tatăl, care-l prezentase, cu mândria lui bătrânească, impiegatului: „Uite, dragă Florică, pe dumnealui, fecioru-meu...” Apoi în sus, spre fereastra bucătăriei de la etaj: „Lenuțo, ia ieși!”... Mama apăruse, își văzuse băiatul, îi surâsese timidă, cald, parcă puțin rușinată de propria ei emoție și se răstise la soțul ei: „Și ce strigi așa? Bine că a venit... Ajută-l, că o fi valiza grea...” Minutele revederii nu conținuseră nicio nedumerire. Și mama și tata își închipuiau, desigur, că a venit la ei să-și petreacă câteva zile din concediul de odihnă... Așa venea mereu, în fiecare vară, fără Rita, ca să recompună puțin triumphiulara alcătuire familială, cu vechile și plăcutele îndeletniciri. Băiatul trebuia, în câteva zile, să asimileze cât mai multă liniște, să joace table cu taică-său seara înainte de culcare, să-și aranjeze lucrurile din camera lui, să dea și el câte o raită prin jur, să ude grădinița de zarzavat, să necăjească curcanul, să mângâie motanii, să încerce, cât îi mai stătea bine, să zburde și mai ales să mănânce pepeni răciți în pivniță, prune, din grădină, scovergi cu ceapă verde, castraveciori cruzi, mici cât degetul și buburoși, aburiți de rouă, semințe prăjite de dovleac, mieji din sâmburi de caise, nuci, pui fripți, cornulețele și checurile pe care mama le scotea mereu din cuptor, umplând casa cu miresmele îmbătătoare ale copilăriei... „Cred că am să stau mai mult cu voi” - surâsese, vag amar, Emilian, luând orice piatră de pe inima mamei. „Cum? se mirase tatăl, nu ți-o duci pe Rita la mare?”; „Nu, răspunsese scurt Emilian. Ne-am despărțit.”¹ A urmat o prelungă așteptare a unui răspuns la întrebări doar gândite. Dar, pentru că băiatul a tăcut, bătrânii au schimbat vorba, puțin stingheriți, nu

prea mult, pentru că Emilian observase că și tata și mama primiseră vestea ca și când de multă vreme s-ar fi așteptat s-o audă. „Ia dă-i băiatului să mănânce ceva...”, se liniștise șeful, aruncând pe un scaun șapca roșie și vestonul albastru al uniformei... Eu cobor în pivniță după o sticlă de-aia... Mama rânduise un mic dejun, apoi îi turnase apă din ibric să se răcorească. Tatăl umpluse paharele... Așezați toți trei în jurul mesei, tăceau stingheriți, până ce tatăl luase paharul. „Hai noroc și pastele mă-sii! Atâta pagubă!”; „Te-ai prostit, omule?” – se răstise mama. O podidea plânsul, îi tremura mâna și n-a mai putut sta la masă. A fugit... „Tată, se simțise Emilian parcă sufocat, nu știu, nu mai pot...” Și cu o pornire de copil, își ascunsese fața în pieptul tatălui, care-i mângâia părul... „Ce-ai mă? se supăraseră brusc bătrânul. Ce te-a apucat?”; „Tată, m-au dat afară din armată...”; „Cum?” Și fără să-i mai mângâie părul, luându-i capul în mâini, privindu-l aspru, fără milă: „De ce? Ce ai făcut?”; „Nimic, nimic”, scâncise Emilian. „Cum nimic? Tu munceai bine acolo la ei, aveai nume știut și prețuit, mi te-a lăudat un colonel care te cunoaște, nu se dă afară un ofițer așa, într-o doară... Ai făcut ceva, ceva rău de tot. Altfel nu se poate.”; „Nu, n-am greșit cu nimic. Totul e din cauza Ritei.”; „Adică?”; „Pentru că am gonit-o.”; „De ce?”; „Nu era cinstită. M-a înșelat, a vrut să fugă din țară, au arestat-o și i-au dat imediat drumul... Dar ea era vinovată, tată, era vinovată: pricepi? Am înțeles asta. Sunt sigur. Am gonit-o. Iar ei m-au dat afară. Pe mine. De ce... De ce, tată?” Bătrânul a golit trei pahare, unul după altul; când a reapărut mama, a schimbat iute vorba: „În sfârșit. Om vedea noi... La urma-urmei, n-a venit încă sfârșitul lumii”; „Ce s-a mai întâmplat?” se alarmase totuși mama. „Vezi mai bine; că ăsta n-a pus nimic în gură din pricina ta...” Emilian n-a avut încotro. A trebuit să mănânce. Apoi mama l-a îndemnat să se ducă-n camera lui, să se odihnească oleacă. Tatăl își amintise că are treabă. Mama tăiasă o găină și trebuia să afle ce are de gând alde Viziru, care-a promis, că aduce niște brânză de oaie. Emilian știa ce treabă aveau. S-a retras, a încercat să citească... Tata

era tot în bucătărie, vorbea în șoaptă cu mama... Dar ce putere:! aveau ei? Emilian își aminti iarăși cuvintele lui Ful-, geanu: „Negrea, au sărit pentru tine să te apere mai mulți oameni decât mi-aș fi putut închipui eu... Personal; i-am amenințat cu demisia... Nu s-a putut.”; „Am înțeles,» tovarășe colone111 - salutase în silă Emilian. „Ce-ai înțeles? Ce se poate înțelege dintr-o aiureală ca asta? Nimeni nu poate interveni în favoarea ta.”; „Și eu ce să fac?”; „Să aștepți”; „Ce să aștept?” Colonelul îl privise aspru: „Să treacă timpul. Un an, doi, trei, zece, până și-o rupe susținătorul fostei tale soții gâtul...” Gândurile păreau că se liniștesc de la o zi la alta. Mama își vedea, de ale ei, bătrânul stătea ceasuri întregi în biroul lui - răfuindu-se cu tot felul de situații restante pe care acum se ambiționase să le încheie și să le înainteze la regională. După-amiază dormea înadins mai mult, iar pe seară; își găsea de lucru cu acarii sau prin ogradă, înjurând cui dușmănie cine știe ce orătanie... Rar de tot, ca din senin; se trezea întrebându-se mai mult pe sine decât pe Emil ian: „Nu era mai bine să fi intrat și tu la Calea Ferată?” Sau: „Ce ți-o fi venit ție atuncea să nu-ți vezi de arhitectură aia a ta?” Peste puțin, ofta: „Uite, dom’le, ce va să zică să te încurci în politică...” Emilian nu răspundea. Căpătase o nejustificată vrăjmășie, ca și când tatăl s-ar fi făcut văirovat de situația lui. O singură dată ripostase, în timpul cinei: „Dumneata trăiești în afara timpului, prea puțin te interesează cum și ce o să fie. Totul e să-ți crească porcul mare și gras, ca să-l tai la Crăciun...” Tatăl se încruntase, retezându-i vorba. „Eu am o meserie din care nu m-au clintit niciunul dintre toți câți au tăiat și spânzurat ca să fie dracul mai alb. Tu ce meserie ai, mă? Ce știi tu să faci? Să înșiri vorbe? Nici măcar o zdreanță de diplomă n-ai la buzunar! N-ai nimic. Ba te mai și procopsiși cu prigoria aia, cu ochi de gheață...”. A doua zi, Emilian se urcase într-un tren din care coboi râse în Roșiori. Era hotărât să-și găsească o slujbă. La forțele de muncă i se completase o fișă cu o sumedenie de rubrici. Răspunsese exact și amănunțit la toate rubricile. Funcționarul citise fișa, îl

examinase ca pe-o nemaipomenită viețuitoare și se mirase: Cum, făcuse liceul în Roșiori? Chiar îl cunoștea bine tovarășul Voicilă de la județeană de partid? Da? Au activat împreună, în comitetul raional U.T.C? Și cum, scos din armată, fără nicio sancțiune pe linie de partid? Hm! Se codea, se uita năuc la fișa din față, pentru ca în cele din urmă să găsească arhicunoscuta soluție: „Treci dumneata peste vreo zece zile, să vedem.”; „Mai repede nu se poate? Un post de muncitor necalificat, pe orice șantier, într-o întreprindere...” Funcționarul îl apostrofase: „Lasă, tovarășe, chestiile astea... Cunoaștem stilul: șantier, faci pe eroul, pe victima persecutată, pui Oamenii pe gânduri, că adică de ce așa și pe dincolo... Nu ține!” Zilele au trecut ceva mai ușor. Era convins că i se va oferi totuși o posibilitate. Vorbise cu Voicilă, care-l chemase telefonic pe funcționarul de la „brațele de muncă” pentru a-i pune în vedere că în cel mult o săptămână să-l plaseze pe tovarășul Emilian Negrea într-o funcție „corespunzătoare”. „Ei, poate că nu-i dracu’ chiar așa de negru”, spusese și șeful gării Lița. La „brațele de muncă” i se oferise, în sfârșit, un post: administrator la o școală profesională. Un program comod, de opt ore, un salariu destul de precar, dar directorul adjunct al școlii, un soi de om dubios, îngrășat de lene, șiret și slinos, îi făcuse cu ochiul: „Nu te uita la leafă, că aia e bună de țigări. Ai pe mână magazia de alimente, haleală la discreție, carne, zahăr, ulei, biscuiți, gem și marmeladă, făină, puțină cu brânză, bașca varza și cartofii și ceapa... Tot ce-i trebuie omului, să nu mai umble prin târg după de-ale gurii... Nici treabă prea multă n-o să fie, căci îl ai de ajutor pe nea Anghelache... Dumneata, vorba aia, trasezi sarcini...” Resemnăt, Emilian luase în primire o gestiune în care nu putuse desluși prea bine cam cum s-ar ține o socoteală cât de cât cinstită. Contabilul îl liniștise cu un sfat: „Când bagi de seamă o gaură prea mare, să-i spui bucătarului că are el grijă să consume în trei zile tot ce-ți lipsește la inventar. Ai priceput? Ia dă-mi și mie o bucățică de halva de asta, că văd că e bună...” Emilian se uitase urât: „Și dacă nu-ți dau?”; „Atunci o să-i

spun directorului să te dea achizitor, în locul lui: Anghelache, să cari până o să ți se îndoie spinarea. Saci, cu câte cinci-șase băncioare de mălai, ai ridicat vreodată?"; „Dar dumneata?"; „Eu? He-hei, behăise contabilul. Păi eu..."; „Du-te-n mă-ta, dobitocule!", îl înjurase! scurt Emilian și-l îmbrâncise afară din magazie. Peste zece minute apăruse directorul adjunct: „Ce, bă, ce-ai cu contabilul? De ce l-ai înjurat, bă?"; „De-aia, bă, se roșise indignat Emilian. Și tu ce vrei? Tot halva?" Pusese ditamai lacătul și-o pornise spre poartă. „Ia stai, tovarășe; ce te-a apucat", gemuse adjunctul. „Mă duc la miliție, să-mi dea ăia de la economic gestiunea în primire; că voi..."

Se iscase anchetă, contabilul și nepotul său, fostul administrator, cel ce dăduse lui Emilian în primire, s-au! ales cu proces. Directorul adjunct scăpase și tremura de I teama lui Emilian. Și el, și bucătarul, și spălătoresele, toți se uitau la noul administrator ca la piaza rea, numai nea Anghelache râdea. Râdea așa, din orice. Lui Emilian nu i se părea nimic umilitor în această muncă pe care niciodată nu își închipuise că s-ar putea s-o facă. Nu-l; supăra decât faptul că zilnic era pus în situații ce-l obligau să accepte compromisuri, să se descurce cu mijloace; deloc onorabile, pentru a asigura cele necesare școlii și internatului. Tocmai se făceau reparațiile localului, se! luau măsurile cuvenite pentru începerea unui nou an școlar. Dar meseriașii cooperativei se plimbau cu mâinile: prin buzunare de colo-colo, găseau chichițe: cereau ciubuc, cu nerușinare, și n-aveai încotro, riscai să rămâi cu lucrările neterminate. Trebuia să caute dumnealui, cumva, o soluție, să aibă și oamenii un ban, colo, de-o țuică?

Cu o mie de lei ce nu face meșterul, dacă-l pui la ambiție? Și venea nea Anghelache, achizitorul, șchiop de-un picior: O mie? Bine, o să aibă el grijă, o să încerce s-o tragă de la un centru de legume: bagă la factură morcovii și castraveții pentru murat și se aranjează, numai să se dea numerar, că dacă-i virament nu se poate... Se făceau forme de plată pentru legumele respective, se achitau în numerar 3.500 lei, dar nea Anghelache avea grijă să nu scoată din

buzunar mai mult de două mii, umplea pe câmp mașina cu marfă mai multă, adesea cu o dublă cantitate, lăsa plusul de morcovi gestionarului de la aprozar, iar el cu acte-n regulă și cu marfa corespunzătoare cantitativ, pe alese, venea râzând la Emilian și, cinstit, îi da mia pentru tâmplari și încă cinci sutari. Pentru cine știa care altă nevoie... Neică Anghelache, șchiopul, nu prea se sinchisea că de fapt fura din câmp, din magaziiile și depozitele altora, plusuri cărora nimeni nu le prea ținea socoteala. „Cine stă să di-ămuiască toate? Dacă nu iau eu, ia altul, tot un drac. Șarem să se folosească într-un fel, copilașii ăștia să o ducă ei bine...” Emilian era convins că neică Anghelache este necinstit, își însușește bani, depozitează, probabil și acasă, poate face chiar speculă... Faptul că mesele lui, pe apucate, se rezumau la câte-un codru mare de lipie caldă, înfulecată cu o bucățică meschină de brânză și cu două-trei fire de ceapă verde, i se părea prefăcătorie. Dar șchiopul muncea cât șapte, ridica sacul ca pe nimica, nu avea nici copii, nici nevastă, era singur pe lume și nu avea nici lăascaie chioară. Într-o după-amiază în care Emilian rămăsese în școală să verifice inventarul claselor, Anghelache, fără să aibă o treabă anume, sta și-l privea, pufăindu-și țigara. „Ce-i, nea Anghelache?; „Ce să fie... Mă gândeam și eu la dumneavoastră.”; „Adică?”; „Știți... Când i-o făcurăți contabilului, cărpănosul... Mi-a plăcut, zău așa... Că și eu le spuneam, dar m-au dat iarna trecută afară, era cât pe ce să-mi pună mie în spinare toate învârtelile dumnealor... Chit că eu, să vă spui acum, că veni vorba: n-am pus nici măcar deștul, lua-i-ar dracu’, că erau pungași, puși pe apucate, dar dumneata, care nu știi ce soiuri de lume se află pe la abatoare, prin magazii și prăvălii, dacă ești cinstit, ăștia te lasă-n drum, cu buza umflată, stai și-aștepți ziua de ieri; legea e ea, dar ei - he-he - le au pe-ale lor, că dacă nu știi cum să-i iei te pomenești că...”; „Nea Anghelache, chiar crezi că o asemenea corupție nu poate fi dată peste cap?”; „S-o putea - chibzuise achizitorul -, dar când? Veniși la noi din altă lume, n-ai idee de nimica, e păcat, zău așa, să încapi în

cheremul ăstora... asta-i meserie bună pentru cine n-are meserie. Pentru unul ca de-alde mine... Că dacă n-aș fi șchiop, nu aș fi eu acilea... Hoț nu ești, prost nu ești, șontorog nu. Și mai ești și tânăr pe deasupra. Învață, tovarășele, o meserie, colo, din care să nu te poată zvârli nici dracu'!"; „Cunoști dumneata o asemenea meserie?"; „Parcă ce, e numai una? De-o pildă, știe omul să facă plăcinte. Dar plăcinte, nu orice cocăraie... De-alea, de zice lumea: altul să facă plăcinte ca eh nu se mai află... Și-l sapă unu, și-l dă afară din plăcintărie... Păi urlă târgul: ce-au plăcintele voastre, tovarăși? Ce-au, de se încheiază în gură și le scuipi cu scârbă? Ce să aibă? Nu le mai face cutare, că l-au dat afară. Așa? Se supără lumea, ei bine, atunci mâncați-vă plăcintele, mama voastră de neisprăviți. Și zac plăcintele pe tarabe, până când ăia n-au încotro și-l aduc înapoi pe-al de meserie, să le facă ca lumea.”; „Nu-i chiar așa neică, oftase Emilian, oamenii se deprind și cu plăcinte proaste. Șchiopul tăcuse. Stinsese țigara. „La asta nu mă gândisem... Zic să te analizezi dumneata mai bine și să-ți cauți rostul, să vezi la ce te pricepi, ce vrei să faci, dacă duci dorul să faci ceva.”; „Bine, nea Anghelache, o să mă gândesc...”

Discuția cu șchiopul îl iritase... Omul acesta era pentru el un străin, un individ în care n-avea nicio încredere, nu-i acorda nicio considerație anume. Dar mai mult îl agasase coincidența îndemnurilor sale cu ale tatălui și cu ale lui Vlad. Mai ales ale lui Vlad, care venise de la Râmnicu Vâlcea special, să stea de vorbă cu el, să-i dea sfatm-i. Sfaturi! Dumnealui se simțise dator: bătuse drumuri la București, ajunsese la generalul Fronea, care-i transmitea și el, prin maiorul Vlad Șoimaru, aceleași sfaturi să nu se lase descumpănit de „situație”, să aibă încredere în oamenii care-l cunosc și îl apreciază și cai e într-o zi... Dar care acum nu deschideau gura... Toți - toți mâncau plăcintă acrită în aluatul lașității... Toți, inclusiv Vlad! Însurat cu Verbina lui, senin, mulțumit! Se scoală la cinci, face dușuri reci, se supune unui regim de călire fizică după metodele bulldogului, avansează ferm, consecvent în toate. El pe-o parte, Verbina pe alta, cu fetița

de doi ani între ei. Cel ce fusese tipicarul și tocilarul Șoimaru Vlad își linia caietele vieții cu creioanele lui bine ascuțite, având aceeași grijă să nu cumva să li se șifoneze colțurile... „Ești bou! se răstise Vlad. Bou încăpățânat!”; „Bou ești tu! se rățoise și Emilian. Vorbe de soiul ăsta ne puteam permite când eram doi țânci. Acuma suntem doi oameni care nu avem comun altceva decât niște amintiri stupide.”; „Emil, revenise Vlad după otăcere, în amintirile astea sunt niște zile, în care tu mă sfătuiai să intru în partid, iar eu ezitam din motivele pe care le știi.”; „Sper că n-ai motive să regreti că mi-ai urmat sfatul.”; „Dimpotrivă. Sunt dator acum să-ți dau eu un sfat. Nu învinui partidul de ceea ce tu singur ești vinovat. Știu de la generalul Fronea mai multe decât știi tu însuși despre fosta ta soție. Există oameni care nu vor să creadă că tu ai fost un naiv”. Emilian tresărise. Dar el, Vlad, ce credea? Nu cumva Vlad... Verbina intervenise să aplaneze. Se arăta foarte curioasă: ce face Emilian în serviciul lui, ca administrator? I se pare greu? Se înțelege cu oamenii? De ce nu încercase să obțină un post de suplinitor, de pedagog, că doar avea destule relații la comitetul orășenesc de partid; de ce exagera cu orgoliul lui? „Verbina, se justificase Emilian, poate că eram, adevărat, cam orgolios... Cum să-ți spun, aveam senzația că aș fi un soi de arbore, atât de plin de sevă și de vigoare, încât îmi creșteau într-o noapte o mie de crengi. Cred că un grădinar nevăzut avea prea multă grijă de mine, mă sădise într-un pământ prea gras și mă uda prea des. Tu ești naturalistă, știi cum trăiesc plantele într-a căror structură celulară există prea multă apă... O zi, două de arșiță le ofilește, le ucide... Alte plante, înainte de a scoate fruntea către lumină, caută adâncul pământului. Coroana ambițiilor mele, confuze, neconturate, era un frunziș de brusture crescut aiurea într-un anotimp ploios. Nu mă sufoca nimic. Un singur lucru îmi păi ea insuficient: timpul. Nu mai puteam aștepta să-mi crească rădăcinile... Mă simțeam suficient de mare și tare să pornesc în căutai-ea norocului. Nici n-am avut cine știe ce drumuri grele de bătut, nu mi-a fost niciodată sete, nu am istovit la

drumeție, aveam masa și cazarea asigurate, deveneam ceva în afara aspirațiilor mele... Destinațiile mele erau deja hotărâte. Eram pus mereu pe cântar, ca să se vadă cât am luat în greutate... Credeam că sunt un integru, că vestonul era perfect croit pe măsura mea..."; „Emilian, îl întrerupsese Verbina, cutremurată parcă de un fior, de teama că și ea putea fi obligată să gândească la fel... De ce treci dintr-o extremă în alta? Nu-i adevărat, n-ai fost nici hrănit artificial, nici n-ai fost un colet expediat la o adresă greșită... Au fost oameni care-au știut să-ți stimuleze energia, să-ți hrănească, dacă vrei în Gândurile, să-ți dirijeze creșterea... Ce vezi tu rău în asta?"; „Nu condamn pe nimeni. Verbina. Spun numai că toată această «creștere» a fost forțată; sunt un produs de seră. Ca dovadă că nu pot regăsi în alt mediu.”; „Uite ce e, s-a înfuriat Verbina... Dacă tot te compari cu copacii... E drept că planieie cu rădăcini firave trăiesc puțin, dar dacă-ți închipui că acum n-ai altceva mai bun de făcut decât să-ți împrăștii rădăcinile, trebuie să știi un lucru: nu poți exista fără lumina soarelui, nu te poți îngropa, nu te poți ascunde în adâncurile umede și să nu putrezești; trebuie să respiri, să-ți cauți, stimate tovarășe, propria dumitale primăvară... Ce-ai de gând?"; „Ce să am? zâmbise Emilian. Îmi caut primăvara...”

— Tu, măi Cocoșilă, ia vino colea și numai proptește dalta, că dau eu... Așa, și ferește să nu te zdruncine, nu...

Cocoșilă ținea dalta mereu. I-ar fi venit de mult rândul să treacă el la baros, ca să răsuflă Sigartău. Îi și atrase atenția: „Gata, Mitrule, stai tu la daltă, că suflă ca o locomotivă!” Mitru nu-l auzea. Izbea mai departe și, când îl părăsiră puterile, se așază.

— Hai, ține dalta, îl îndemnă după câteva minute Cocoșilă iar la treabă.

— I\o, ține-o, dracului, că fu o ții mai bine!

Toată ziua de lucru Mitru Sigartău nu-l lăsă să pună mâna pe baros. Cocoșilă se mira „Ce-are ăsta?” Nu avea ce să priceapă nici din ce motive se răsti la un moment dat la el cu năduf:

— Mă, dacă nu ieși tu la raport să te dea în altă parte, ies eu! Tu nu vezi că-ți ies oasele prin piele? Aici nu-i de tine. Să dea pe altul la concasor.

— Te-a găsit mila că tu...

Caporalul se amestecă și el: „Gura, Cocoșilă, dați bătaie, tovarăși!”

În seara focului de tabără, venise Dobricescu, cu o listă. Îl căuta pe soldatul Măgură. Era adevărat că avea chitară? Da, avea. N-ar fi vrut el să cânte ceva tovarășilor. La o serbare ce urma să aibă loc peste un ceas? Nu, Măgură nu ar fi vrut. De ce? Au năvălit cu gura pe el. Să cânte, că dacă nu îi fac chitara praf! Sigartău mai ales: „Măgură, cântă mă, n-auzi? Cântă că de nu...” Măgură i-a întors spatele, iar Mitru s-a repezit spre cuiul unde sta chitara atârnată: „Măgură, o sparg!” Dar Măgură țâșnise spre el... Nu te atinge, că-i a lui frate-meu, și e mort!”; „Și de ce umbli tu cu ea?”; „Ca să vă mirați voi, de-aia”. A intrat Cocoșilă între ei: „Măgură, dă-mi-o mie cu împrumut, le cânt eu...; „Ia-o, a zis Măgură. Ia-o, dacă știi cânta, numai ai grijă să n-o strici”.

Și Cocoșilă cânta. Se. Cântase dumnezeiește. Mitru Sigartău se uita acum la mâinile lui, la degetele lungi, noduroase și la palmele bătătorite și socotea că mâinile lui Cocoșilă trebuiau ferite de bătătură, deci să nu mai țină barosul. Când se întoarseră la dormitor, Mitru îl întrebă: „Dar chitara ta unde-i Cocoșilă? O lăsași acasă?”: „N-am. Am spart-o într-o zi, când mi-a venit mie chef să dau cu ea de pământ.”; „No, dar ce năcaz ți-a cășunat pe ea?”; „Nu știu. Așa-mi vine mie, din când în când...”; „Așa ți-o fi venit mereu de-ai ajuns tu lacolo.”; „Da, după ce-a plecat taică-meu de-acasă și după ce-a luat maică-mea pe unul, prost și bețiv, care-o bătea și mă puneam să-l spăl pe picioare...; „Și te-ai înrăit până nimeriși acolo!”; „Cam așa, Mitrule! Că pe urmă, mi-am văzut visul cu ochii. Tată-meu a murit undeva, prin Moldova, bețivul mânca și bea leafa mamei, iar mama mă trimitea să cânt prin cârciumi și să stau cu căciula-n mână. De-aia am spart-o.”; „E păcat, măi, Cocoșilă! Păcat să te răzbuni pe ce nu are nicio vină. Tu să

pleci ție la concasor și când termini armata să intri la învățătură. Îți dau eu bani, mă, dacă n-ai". Măgură se ivi lângă ei și-i întinse lui Cocoșilă chitara. „Cocoșilă, ia-o, ți-o dăruiesc ție... E de la frate-meu, săracul, și el cânta frumos, dar tu..." Măgură se înecă. Dar Cocoșilă nu vru să se atingă de chitară. „Nu pot, frățioare, iartă-mă, am jurat să nu mai pun mâna pe coardă..."; „Ia-o, mă, tu n-auzi, era a lui frate-său... Ia-o și descoperă-te, că așa se cuvine, și spune-i omului o vorbă bună, să-i tihnească gândul".

Ce să-i poată spune Cocoșilă? Primi chitara, se uită; la ochii înecați ai lui Măgură și pentru întâia oară, după cine știe câți ani trecuți după o copilărie năruită, îl podidiră și pe el lacrimile.

La trei zile după sosirea Anei se hotărî folosirea macaralei sale pentru montarea structurii viaductului. Nici Ana, nici colaboratorii ei nu mai puteau fi găsiți decât întâmplător prin șantier și, bineînțeles, doar la masă. Studiau, prospectau, măsurau, întocmind documentația pentru țerasamentul pe care urma să fie montată gigantica macara. Dispăreau în fundul văii în zorii zilei și se întorceau frânți de oboseală și lihniți de foame înainte de amurg. Maiorul înregistra pe grafic metru cu metru de șosea, înaintarea înceată, dar fermă a țerasamentului acesteia, a brâului care avea să înconjoare muntele până la punctul unde trebuia să «sară» în cealaltă parte a prăpastiei... Mai erau o sută optzeci și nouă de metri până la viaduct. După calculele sale, peste cel mult zece zile putea începe transportarea materialelor și utilajelor pentru construcția viaductului. Ana trebuia să plece la București să-și îmbarce macaraua: bucată cu bucată, în rânduiala determinată de condițiile speciale în care trebuia montată. De microbuz aveau nevoie ceilalți din echipă, microbuzul fiind atelierul lor mobil, așa că Ana urma să coboare cu un ARO al militarilor. În ziua hotărâtă, Ana tot amina plecarea, mai găsind câte un detaliu încă nepus la punct și având ambiția să se prezinte la institut cu o documentație fără cusur - Șoferul o aștepta lustruindu-și mașina, în fața

barăcii-comandament. Soarele ardea în amiază, nu adia niciun strop de vânt, nu se auzeau decât motoare, perforatoarele, zgomotul normal al șantierului. Ana apărui la un moment dat cu o valiză pe care șoferul o puse în spatele mașinii.

— Încă cinci minute și plecăm. Numai să-i spun ceva tovarășului maior...

— Am înțeles, oftase șoferul, oprind motorul pe care se grăbise să-l pornească încă de când își văzuse pasagera venind cu valiza.

Maiorul nu era în comandament. Trebuia căutat la punctul cinci, acolo se pregătea o pușcătură... La punctul cinci se putea ajunge repede, în câteva minute, pe scurtătură, peste munte, numai că trebuia urcată pieptiș „seara ursului”, cum botezase careva poteca abruptă, strecurată printre colțuri de stâncă. Ana nu voia să plece fără să-l mai vadă o dată. O luă iute în sus, pe „seara ursului”... Ajunsă pe culme, tresări. Dinspre nord se grăbea să învâluiască culmile o pâclă neagră, mânioasă... Un vuiet surd ajungea la ea, parcă de undeva, de dincolo de munte; un vuiet care se apropia împreună cu norii. „Furtuna” - își dădu seama Ana. În clipa următoare, jos, în tabără, începu să urle sirena de alarmă. „De ce dau alarma?” Ana se întoarse. Nu pricepea nimic. Militarii alergau în toate părțile. Ofițeri și gradați dădeau ordine scurte, neînțelese. Mașinile se retrăgeau din punctele de lucru, încremenind tăcute în locuri mai retrase, mai depărtate de rambleu, dar și de pereții abrupti ai muntelui.

Șoferul de pe ARO îi explică și el scurt, grăbit.

— Mă iertați, trebuie să duc mașina în parc.

— Da... bine...

Apoi totul se întuneacă. Vuietul furtunii se năpusti deodată cu un vânt rece, tăios, care parcă ar fi vrut să te smulgă și să te ridice, să te arunce peste culmile pierdute în pâclă. Un fulger sparse în sute de cioburi pâcla și un tunet înfiorător o îngrozi.

— Adăpostiți-vă, strigă la ea. Un plutonier, însă, cum Ana paralizase parcă în locul acela de lângă baracă, sub

ofițerul o smulse și o târî după el sub streășina aceea pe care ea o admirase.

— Nu, nu vreau aici... De ce aici?

— Să nu vă plouă, o liniști plutonierul. O să fie furtună strașnică, dar nu vă speriați, că nu e nimic...

„Dar dacă”... în gând îi năvăliră toate îndoielile lui Emilian. Se uită împrejur. Sub streășină se aciuiaseră sute de ostași și priveau cu o uimire vag speriată la potopul dezlănțuit care și-ar fi pus parcă ambiția să umple hăul de sub ei cu apă. Continua să fulgere și să tune, muntele parcă se cutremura și Ana, instinctiv, după fiecare tunet se uita în sus, spre tavan, așteptând dintr-o clipă în alta să-l vadă plesnind. Avea senzația că toate trăsnetele izbesc cu înverșunare muntele de deasupra... Rămase surprinsă descoperindu-l pe Pintilie, care, de la câțiva pași, o fixa cu surâsul lui totdeauna amuzat și ironic.

— Nichi, îl strigă, bucuroasă totuși că se putea adresa cuiva mai apropiat.

Dar Pintilie n-o auzea. Sau se prefăcea că nu o aude.

Se uita și el curios la tavanul de piatră, la un anume punct al tavanului, ca și când acolo era cine știe ce soi de gânănie, ale cărei reacții era foarte interesant să le urmărești. Încercă și ea să descopere la ce anume se holba Pintilie. Se apropie de el.

— Ce e, ce se întâmplă? îi strigă la ureche.

— Nimic, mă uit să văd dacă apare vreun strop de apă în crăpătura de colo... O vezi?

— Și ce dacă?

— Ehe! rânji el. Ar fi un indiciu că trebuie să ieșim în ploaie.

Ana se întoarce spre plutonier:

„”: - Maiorul, maiorul Negrea unde este?

— Nu cunosc...

— De ce nu stau militarii în barăci, de ce i-ați strâns pe toți aici?

— S-a ordonat să ne adăpostim aici.

Dacă pe Emil îl neliniștea această streășină, cum de ordonase să intre sub ea - sute de oameni? Nu era decât o

singură explicație: probabil că oriunde în altă parte primejdia era și mai mare. Desigur, așa se și explică faptul că Emil nu era aici... Se afla acolo unde trebuia să intervină... Dar unde?

Furtuna nu contenea. Deși vântul se mai potolise, tuna și fulgera întruna, se revărsau în continuare nori inepeizabili.

Un ostaș se apropie de marginea rambleului și se întoarce ud learcă:

— Fraților, se umple valea, veniți să vedeți cum curg copacii și bolovanii... E prăpăd...

— Acuma o să vedem noice procopseală au făcut pietrarii lui Vlad... Uncie ești Vlade?

Ostașii râdeau. Păi da, ar fi fost mai mare hazul să te pomenești plutind la vale cu toată șoseaua asta, măcinată... Să te duci de-a dura cu atâta amar de trudă cu tot...

Deodată ploaia stătu. Se întezi un vânt grăbit să târască norii sau să-i împrăștie, mânios că altul dinaintea lui îi adunase grămadă. Numai valea hăuia asurzitor. Se auzi iarăși sirena. Apoi comenzi: „Adunarea pe platou”... „Pas alergător”... Ana ieși și ea de sub șopron, odată cu șirurile grăbite ale ostașilor, ca și când comenzile i-ar fi fost și ei adresate.

Afară însă rămase ținută locului. Panorama deschisă a platoului pe care se afla tabăra arăta incredibil. Din cele șase barăci, doar trei se mai vedeau. Celelalte dispăruseră. O basculantă răsturnată sta sprijinită, în cumpănă, deasupra prăpastiei. Întregul platou era o împânzire de ape care se scurgeau prin toate văgăunile de sus, din munte. Iar de jos urca, urca mereu nivelul unui fluviu nimicitor, care amenința să se arunce și peste platou. Acolo unde avusese loc focul de tabără, partea cea mai joasă a platoului, apa forfotea într-un vârtej nebun, anxvstecând ca un malaxor bucăți de barăci, copaci întregi și o mașină... Era chiar microbuzul! Se învârtea, se afunda, apoi ieșea din volbura apei, ca o geamandură. Încă întreagă. Ana țipă. Cu siguranță, colegii ei erau în

mașină... îi lăsase acolo când se pregătea să plece. Țipa și alerga, fără să ia aminte că trecea peste șuvoaiele repezi, printre bolovanii care se rostogoleau în viiturile scursurilor... Căzu. Se ridică, icnind de durere și vru să fugă mai departe, să se apropie de microbuz. Fugea cu mâinile întinse, ca și când ar fi putut să apuce o funie nevăzută și să tragă microbuzul spre mai. Apa îi trecea de genunchi... Făcu un pas, se descumpăni și sub ea nu mai era pământ... Se simți smulsă de o putere uriașă. Zadarnic încerca” să înoate. „Mă înec” - o fulgeră spaima, însă în clipa următoare minile i se înfipseră în trunchiul unui. Copac. Reuși să scoată capul din apă și apucă să-l vadă pe Emil cum trăgea disperat cu o cange, de trunchiul copacului... Trunchiul se rostogolea, se zbătea să scape din cangea aceea, Ana își încordă toate puterile și, alunecând de-a lungul trunchiului, izbuti să-i întindă mâna lui Emil, care-o smulse din apă...

Leșină. Când își reveni, se afla în coliba ei, sub blănurile mițoase de oaie. Nichi se uita la ea mirat:

— Ce dracu’ te-a apucat, soro, să te arunci în vârtej?

— Băieții... Ce-i cu băieții?

— Ce să fie? Bine, sănătoși!

— Nu erau în mașină?

— Nu. Când au simțit că alunecă microbuzul ca o sanie, au sărit...

— Maiorul?

— Lasă tu maiorul în pace, că numai de leșinul tău nu are dumnealui vreme acuma...

Maorul era nefiresc de calm. Preciză ce anume trebuia deocamdată raportat la comandament. Noroc că stația de emisie funcționa. Telefoanele erau moarte. Ordonase adunarea întregului detașament. Ofițerii și gradații își verificau efectivul. Nume rostite cu teamă: sunt sau nu sunt? Întârziații, ajunși gâfâind în formații, înlăturau cu răspunsul lor „prezent”, îngrijorările. Ud până la piele, maiorul aștepta neclintit. Aștepta. Paică nici n-ar fi văzut vraștea din jur, mașinile răsturnate, parcă nici nu l-ar fi interesat primejdioasa creștere a nivelului apei ce

recuperat din cotul Răsurii fierbea apă pentru ceai. Căpitanul Izvoreanu împărțea piramidoane și aspirine. Se făcea, lângă corturi, focul. Ana, schiopătând – abia acum descoperi că se lovise zdravăn la genunchi –, ieși din coliba ei, ajutată de geolog. Ceilalți din grup erau și ei la cotul Răsurii, căznindu-se să tragă din apă o stâlcitură ce fusese microbuzul atelier-mobil.

— Trebuie să te vadă doctorul...

— Lasă acum... Mai bine ai căuta și tu ceva de-ale gurii, mi-e foame.

Știa de la Pintilie că nu pățise nimeni nimic. Se simțea eliberată de o grea povară. Parcă mai avea acum vreo importanță paguba? Se vedea bine că nu e un fleac, însă oamenii...

— Uite colo, focul ăla, hai și noi...

Câțiva ostași își uscau hainele. Când Ana și Nichi s-au apropiat, tăcură stânjeniți.

— Ne dați și nouă voie să ne încălzim?

— No, d-apoi stați aici, aproape, se ridică de îndată Sigartău, cedându-i Anei un bolovan ca pe cine știe ce minune de fotoliu. Ana îl recunoscuse imediat pe Cocoșilă.

— Nu ești dumneata cântărețul cu ghitara?

— Chiar el, domniță dragă, îl recomandase Mitru, ăsta-i Cocoșilă, ehe... Am avut mare noroc să găsim ghitară. Că nu știu, de unde sta blindă în cuiul ei la dormitor, o găsirăm atârnată pe-o cracă, uitați colo, în bradul acela scos din rădăcină...

— S-a stricat, nu-i așa? regreta Ana.

— No, pe dracu'! Nici măcar o coardă plesnită. Atâta doar că era plină cu apă. Am scurs-o și-am pus-o în cort, să nu se usuce prea iute, că plesnește. «Dar de cântat, cântă. Ce zici măi, cântă?

— Cred că da, presupuse Cocoșilă, mai timid decât te-ai fi așteptat la un tânăr despre care ea, Ana, auzise destule. I

Apăru caporalul Neacșu, cu ranița încărcată cu alimente.

— Ia treceți, să facem distribuția... Dar, văzând-o pe

Ana, luă poziție de drepti: Permiteți, sunt caporalul Neacșu, comandant al...

— Lasă, măi, raportul și vezi dacă ne poți oferi și nouă ceva din dumicații voștri, i-o reteză Pintilie.

— Cum să nu... Pofțiți, pofțiți... Care ai briceag să desfacem conservele...?

Ana mânca fasole cu cârnați, încălzită la foc, și ronțăia pesmeți, care i se păreau cel mai gustos produs al panificației...

— Doamne, că paguba de care mi se rupe mie inima, strigă Mitru, e că aveam o sticlă neștiută, pe fundul valizei; țineam să o deschid la un prilej mare, și s-a dus, cu valiză cu tot...

— Pe voi unde v-a prins? îl iscodi Pintilie.

— Pe fundul văii. Eram în repaus, ne stropeam cu apă, și-am auzit sirena. Sus, sub streășină, că-i aviație inamică am zis, c-așa e rostul, când ți-e mai mare dragul sună sirena și executăm exercițiul de adăposlire. Și-apoi, vedeți dumneavoastră, ce-ar fi fost să fie dacă ne-am fi văzut mai departe de răcoreală... Ne-am fi răcorit de tot, că până ne-am urcat pe terasă, a și năvălit puhoiul.

— Cum? Înainte de ploaie?

— Deodată cu toate, urca urgia de sub noi, ne spăla de sus, și ne trăsnea și alunecam, ce mai, că am văzut moartea cu ochii...

— Bună treabă, se auzi vpeea maiorului, eu îi caut să-i poftesc la masă, și dumnealor înjumătățesc porțiile altora.

— Emile, stai și tu și ascultă...

Ce să mai asculte? Ostașii se ridicaseră, luaseră poziția regulamentară...

— Avem de discutat, Ana... Și pe dumneavoastră, tovarășe Pintilie, trebuie să vă răpesc.

O ajută pe Ana să se ridice, ezită o clipă înainte de a se adresa ostașilor:

— Culcați-vă devreme, băieți, că mâine...

— Am înțeles, tovarășe maior...

...În baraca-comăndament erau prezenți toți ofițerii. Buna dispoziție rămăsese undeva, în afara încăperii în care toată lumea tăcea, așteptând cuvintele comandantului.

— Va trebui, în noaptea asta, să stabilim ce e de făcut. Cincizeci de metri de rambleu s-au rupt, între punctul cinci și șase de lucru. Viitura a surprins lucrarea neconi solidată. Punctele avansate unu-patru, nu mai pot continua deocamdată derocările pentru că prin zona rambleului rupt nu pot trece basculantele... Avem de reconstruit; trei barăci. Raportați necesarul de echipament și cazar J mament. Tovarășe doctor, executați, pe serii succesive, în cursul zilei de mâine, controlul medical al întregului; efectiv. Măsuri de prevenire, să nu se îmbolnăvească nimeni. Atenție la apă! Se bea numai apă fiartă. Tovavăze Pintilie, când vă sosește aparatura?

— Probabil poimâine.

— Acum ne puteți spune ceva, măcar o prezumție?

Pintilie ezită o clipă.

— Observațiile mele sunt deocamdată mai mult decât superficiale.

— Totuși! insistă maiorul. Cei cincizeci de metri de rambleu luați de apă sunt sub streășină. Jumătate din lălțimea terasamentului nu mai există.

— Știu. Am fost la fața locului. Nu am descoperit nicio rupere, nici măcar cea mai mică infiltrare în consolă. Granitul e granit, tovarășe maior. Însă pe viitor...

Geologul tăcu. Maiorul aștepta totuși să continue.

— Pe viitor? J

— Pe viitor, v-aș sugera să-i adăpostiți pe ostași în altă parte. J

— A, la asta v-ați gândit! Da, aveți dreptate. Eu însă mă refeream la alt viitor, al șoselei. La un viitor îndelung! în care vor mai fi nenumărate furtuni ca asta și poate și mai și. Plus avalanșe. Totdeauna m-au pasionat lucrurile invulnerabile, tovarășe geolog. N-am vrea să isprăvim această șosea și pe urmă, cine știe ce zguduitură a muntelui sau o furie a vremii să-i pună pe drumeți în pericol.

— Aha! surâse Pintilie, e limpede! Doriți să vă semnez cât mai repede un certificat de garanție pentru o. J mie de ani!

— Da' de unde, îi replică Emilian, împrumutându-i stilul. Noi ne-am declara satisfăcuți pentru două sute; de ani.

— Aș îndrăzni să remarc, tovarășe maior, că nu vă pasionează numai invulnerabilitatea, ci și perfecțiunea! Inclusiv a unui geolog. Cred că mă supraestimați.

— N-am încotro. Fără semnătura dumneavoastră, aș fi nevoit să întrerup avansarea construcției și să ne întoarcem la popândău, ca să-l dislocăm în întregime.

— Vă cer im răgaz de o săptămână.

— Nu e mult! E chiar perfect...

— Și invulnerabil, sper!

IVI - aiorul Emilian Negrea n-ar fi putut explica cuiva, doică i-ar fi cerut-o, de ce în cugetul său, asocia felul de a i-i al acestui tânăr geolog, oarecum antipatic, cu figura total deosebită a lui nea Anghelache, bietul achizitor, care-i stârnise și el, în alt mod, ambiția perfecțiunii...

Într-o zi de noiembrie, când începuse să bată un vânt rece, viscolind o ploaie mărunțită, invizibilă, Emilian îl aștepta pe nea Anghelache la un depozit. Trebuia să transporte niște marmeladă și câțiva saci cu gris... Nea Anghelache întârzia. Trecuse o oră. Emilian își pierduse răbdarea. S-a dus la școală. Nimeni nu știa nimic de el. Emilian s-a urcat în camionul închiriat și-a plecat acasă la nea Anghelache. L-a găsit mort... Suferise noaptea, în timpul somnului, o congestie; murise, parcă, în cel mai firesc mod, adecvat singurătății sale. Nu trebuise să-i poarte nimeni grija suferințelor... Emilian și-a asumat toate îndatoririle pe care n-avea cine să și le asume: a găsit o sumă de bani, pusă bine, anume pentru ca să nu îndatoreze pe rumeni cu cheltuielile de înmormântare... Avea haine noi, toate lucrurile de trebuință pentru o îngropăciune creștinească... Se așteptase bătrânul, fusese prevăzător. Un om care muncise ca să trăiască și trăise

doar ca să muncească... îl zguduise pe Emilian mai ales amintirea hărniciei lui nea Anghelache; cum era oare cu putință ca un om să înoate cu asemenea vigoare, până la istovire, în largul vieții, fără să-și dorească nimic? Cu siguranță că nu-l cunoscuse bine, nu izbutise să afle esențialul. – își aminti însă pilda cu plăcintarul... Oare? Nu cumva cea mai autentică formulă de viață o reprezenta această acceptare modestă, a utilității zilnice, a trudei? În fond, tatăl lui ce realizase? Dar mama? Munciseră. Se bucuraseră în fața unei mese mai îmbelșugate sau se întristaseră în fațaj alteia mai sărăcăcioase. Îl crescuseră pe el, aveau mulțumiri că duseseră o viață onestă, că reușiseră să treacă cu bine peste atâtea încercări, fără să-și încarce conștiința, fără să sufere traumatisme... Oamenii aceștia, deprinși cu grija supraviețuirii, învățați să-și conserve ființa, care simțeau instinctiv apropierea furtunii și lăsau obloanele! cu un ceas mai devreme, mențineau credința lor fermă că nu tot ce zboară se mănâncă, că a dori de la viață maț mult înseamnă a te lua la trântă cu imprevizibilul... De la terminarea războiului încoace se produceau zguduiri neașteptate, unul care tăia și spânzura era dat deoparte, izbit de pământ, altul care se căznea să facă o treabă ca lumea se pomenea singur, neînțeles. Așa că nu prea se cuvenea să-l iei la rost pe dom șef Negrea că tace la ședințe și-și vede de poiata lui cu găini, rațe și curci... Sau pe nea Anghelache, că se învărtea ca un spândua printre speculanții intrați în comerțul socialist. Ei, oamenii ăștia care nu făcuseră și nu făceau politică o țineau una și bună: munca pentru pâinea cea de toate zilele. În rest ce amestec aveau? Emilian, printre câțiva profesori și elevi, însoțind pe nea Anghelache pe ultimul dram, se întrebase: oare acest mod de viață este într-adevăr condamnat? Ce e mai important? Să muncești și să taci sau să te agiți, să te bați pentru a grăbi un viitor în ac cepțiunea lui comunistă? Care dintre oamenii bine știuți ofereau un medel de viață comunistă? Generalul Fronea Da, era un comunist. Așa, în felul lui Fronea, era la fel de comunist și Vlad. Însă ceva din spiritul generozității

comuniste avusese și nea Anghelache, deși nu-i credea pe comuniști. Tatăl lui citea ziarul și parcă-i părea rău de gândurile bune risipite în van: „Adică, ce-ți închipui că o să ajungă vreodată Ilie-al lui Bâzdrâgă să se mulțumească cu ce-i spun eu că i se cuvine? Măi, măi! Puneți avutul țării laolaltă și ziceți că tot poporul e stăpân, fie care să muncească cât poate și să primească ce merită Bine, mai bună rânduială nu se poate. Dar cu prostul, cu hoțul, cu leneșul ce faceți? Se opintește haldăul de zici că-și dă sufletul, dar nu împinge nici cât musca aia la arat și vine la strachină, se înfige la bucătoaia a mai mare. Cine-i dă peste lingură? Dacă nu pui pândar cu parul în capătul viei nu mai apuci o vadră de vin nici din cinci pogoane. Conștiința? I-auzi colo... Omul nu se satură cât i-ai da!...”

În cimitir, în timp ce groparii aruncau pământ galben, clisos, peste coșciugul celui ce fusese nea Anghelache, învăluit de umbra spaimei, Emilian se dezmeticise dintr-odată, zgâlțâit de dangătul unui clopot... Dacă pretind ceva de la alții e firesc să știu precis și ceea ce sunt în stare să le ofer”. Părinții lui Emilian au rămas nedumeriți de schimbarea fiului. Emilian se scula la cinci, mânuia haltere, alerga pe câmp, își turna în cap o găleată cu apă rece, bea un ceai fierbinte și se urca în trenul cu care se ducea la koșiori, la slujbă. Se înapoia vesel, lihnit de foame; mânca repede și se băga într-o magazie din curte să meșterească. Își dăduse o leafă întreagă pe scule de tâmplărie, pe scânduri, furnir, materiale. „Ce faci, tu, mă băiete?”, se mirase odată maică-sa. „Îmi fac o bibliotecă...”; „Adică n-ar fi mai simplu de cumpărat una ca lumea, sau de dat comandă la un tâmplar de meserie? Să nu-mi bagi mie în casă cine știe ce ploșnițăraie”, bombănise mama. Însă nu era vorba de niște scânduri trase la rindea, băițuite și bătute în cuie, cum își imaginase mama. Emilian lipea, furnirua, lustruia, încleia, muncea trei zile la o stinghie. „Și asta ce-o să fie?”; „O să vezi dumneata...” Venise iarna, Emilian își sărase lemnăria în casă... Bocănea, cioplea, freca cu glaspapir ore în șir, i se aspriseră mâinile, se negriseră degetele de la băițuială și

erau numai zgârieturi și înțepături... „Băiatul ăsta nu-i în toate mințile se mira mama. „Lasă-l în pace, mormăia tata. Decât să cadă-n darul beției, mai bine să-și dea sufletul la rindea... Ce mi se pare mie mai de luat în seamă e că fi-tău are în el multă încăpățânare și o putere de drac. E tare la dârvală, tare-al naibii...”; „O fi – oftase mama –, dar ce nevoie are? La ce-i folosește?”; „Nu știu – căzuse bătrânul pe gânduri. El are alte rostim, nu se potrivesc cu ale noastre... Tu nu vezi?”; „Ba văd. În loc să-și trăiască tinerețea... Tot bezmetica aia e de vină... Trece pe lângă o femeie mai arătoasă și nici nu întoarce capul. Al Șcimarului are copil, are nevastă, își vede de casa lui...”; „Toate căciulile se fac pe un calapod, sunt la fel până când fiecare și-o poartă pe sprânceana lui...”; „Deșteaptă socoteală! Se răstise femeia. Nu vezi că truda asta a lui e o zădărnicie?” Bătrânul se supăraseră: „Nu știi să cauți oul decât în fundul găinii”. Într-o sâmbătă Emilian venise acasă cu un tren înainte de amiază, încărcat cu corniere, șuruburi cromate, cu o mulțime de accesorii, căroră numai el le știa rostul. „Mă ajuți, tată, s-o asamblez?”; „Oare!” Se mirase bătrânul privind camera lui Emilian, care semăna cu o prăvălie cu binale: lemnării proptite pe pereți, blaturi puse în mijlocul camerei, geamuri stivuite și de pe-o masă, talaj, rumeguș, scule, mirosul de stârv al cleiului, borcane cu uleiuri, lacuri. „Oare vrei să zici că ți-ai isprăvit minunea?”; „Așa cred”, se bucura Emilian, desfășurând hârtia cea mare, pe care era desenat întregul proiect al mobilei. Tatăl și fiul se apucaseră de treabă... Unul ținea, celălalt înșuruba. Piese, accesorii, lemnul, sticla, fierul începeau să-și arate o geometrie pe care bătrânul o privea uluit... Trecuse de două noptea când încăperea se golise, bizarul și dezordonatul ei conținut fiind ridicat pe verticală, simplificându-se și adunându-se pe un perete întreg, până la tavan... „Măi băiete – oftase bătrânul istovit –, parcă aș bea un pahar de vin. Tu, bei?”; „Beau și eu...” Se așezaseră pe două taburete, cu sticla și paharele, pline puse jos, pe dușumea, între ei. „Hai să bem...” Au ciocnit și au golit paharele. Au rămas cu ochii pe bibliotecă.

Rafturile, într-un joc de linii, compuneau suprafețele intermediare dintre vitrinele de cristal, ce păreau încadrate de rame cu tablouri... Tablouri, a căror compoziție coloristică avea să fie alcătuită din varietatea cărților, încă inexistente... în contrast cu vitrinele, ușile și sertarele unor dulăpioare, plasate asimetric, ofereau privirii nuanțele și desenul fibrei lemnoase, subliniate de o migăloasă șlefuire. Se jucau în lumina fețelor lucioase ochiuri de ape, sub care se vedea luxurianta vegetație a adâncurilor. Lemnul lăcuit semăna cu un fel de acvarii cafenii-roșiatice, prin care înotau vietăți nemaivăzute, pești cu aripi de îngeri, cu solzi de dragoni și gâturi de lebede... Până și muchiile rafturilor, cu sticloasa lor față, închipuiau linii de chihlimbar, ca și când toată biblioteca ar fi fost făcută dintr-un soi deosebit de marmură pe care gerul iernii ar fi așternut flori de gheață, flori transparente. Țâera teamă să le atingi, ca nu cumva să se acopere cu promoroacă... Numai cele câteva chei și butoane de metal dădeau o definiție exactă a ceea ce orice privitor trebuia să-și dea seama că nu-i altceva decât o bibliotecă. Dar oare era numai atât? „Măi băiete – se gândi tare bătrânul –, ăsta nu-i numai meșteșug. Este o stoarcere de suflet. Care e sufletul tău?” Emilian umpluse iarăși paharele: „Lucrurile de trebuință ale oamenilor au o calitate a lor: arată mai dar decât orice pe lume cu ce gânduri trăim... La noi în casă totdeauna parcă s-a intrat de-a dreptul în bucătărie... Și parcă totdeauna bucătăria ne-a fost două treimi din casă, oricâte încăperi am fi avut. Mașina de gătit, dulapul cel mare, pentru vase, masa, și încă alte două dulapuri... Și-apoi lada mare, despărțită în două

— Pentru mălai și făină –, zincată pe dinăuntru, ca să nu primejduiască nimic, în niciun fel, pâinea sau mămăliga de mâine... în plus, sacii, sticlele, sutele de sticle păstrate de mama, și lădițele de zahăr, golite în timpul războiului, căldarea cea mare de săpun, săpunul, bucățile mari, grele și uscate, de săpun, putinicile, hârdaiele pentru pus carnea porcului la saramură... Hudrube de umplut un tpod, cărate

mereu, dintr-o gară în alta, în câte două vagoane pline... Lucrurile noastre au pornit totdeauna din curte, de la cotețe și cocină, către casă... Toate, adunate către mașina de gătit a mamei... în rest... un pat al vostru și unul al meu, cu tăbliile jupuite, adâncite ca niște hamacuri, cu saltele și perne din zestrea mamei, apoi șifonierul mic cu oglindă spartă, parcă mucegăită, în care n-au fost niciodată mai mult de două rochii și un costum de haine... Trei preșuri din zdrențe răsucite și-o scoartă de perete... Și multe, foarte multe lucruri fără trebuință, parcă sedimentate, lipite unele de altele, sudate de ființa familiei noastre la flacăra nestinsă a grijii pentru ziua de mâine... O grijă amarnică, ca și când am fi trecut prin cine știe ce pustiuri ale foamei... Dar noi nu am dus lipsa pâinii, n-am știut de fapt ce este foamea, din pricina lăzii celei mari, zincate pe dinăuntru, lada pusă în odaia mare, sub icoane, lada aceea, în care-au încăput și-au fost înghițite toate zaverile lumii: curbele de sacrificiu din anii treizeci, exilurile din vremea răcnetelor fasciste, bombardamentele americane, fuga jefuitorilor, seceta neagră, tifosul exantematic pe care l-ai zăcut, toată teama devenirilor pe care nu le-ai înțeles și nici n-ai vrut vreodată să le pricepi... Of, tată dragă, necăjită viață mai avuseși și dumneata, ditamai șeful de gară..."; „Șef, pe dracu'! Golește paharul ăla, să mai băgăm un rând... Așa e, mamă-tii nu i-a fost dat să nu aibă vreodată ce pune pe masă, dar nici nu ne-a prisosit... Se mai ivea din când în când o geană de noroc și-atunci, eu cu mamă-ta făceam planuri..."; „Știu... Le cunosc, le țin bine minte: mă trezeai dis-de-dimineată, cu sprovăiala voastră; aveai de gând să strângi bani și să faci casă mare, de piatră, pe Sfânta Vineri, pe locul acela rămas de la bunica... Casa aia mare avea în gândul meu o formă bizară... Era făcută din lăzi de zahăr, cu pereții afumați pe dinafară și ciuruiți de schije, zincuită pe dinăuntru, ca un adăpost subteran, în care nu trebuie să se strecoare umezeala... în casă, mirosea totdeauna a pâine caldă... Ca la brutărie: pâine, pâine, mereu pâine, o casă totdeauna cu pereții aburiți de făină, cu pardoseala încinsă ca o vatră de

cupator, de cărămizi roșii și cu uși negre, de tuci; o casă în mijlocul căreia se afla un ceaun imens, pe o pirostrie de aur... Nu știu de ce toată copilăria am avut oroare de această acerbă închipuire a agoniseli, închipuire spun, pentru că în fond nu ai agonisit nimic..." Bătrânul se amețise puțin, surâdea vinovat, stingherit parcă de faptul că de la un moment dat nu mai izbutea să-și țină gândurile în rând, că dădeau năvală, învălmășite prostește, el singur înțelegând că n-aveau nicio noimă. „Hai să ne culcăm... Mamă-ta s-a întors până acum de trei ori pe partea cealaltă.”; „Hai s-o trezim să vadă și dânsa biblioteca.”; „Nu, se împotrivise bătrânul, are să te întrebe la ce-ți folosește...”; „Am s-o umplu cu cărți”; „Care cărți?”; „Cărți bune! izbucnise în râs. De-acuma, cam știu eu să aleg cărțile bune... Acum știu ce să caut... Esențialul e că sunt în stare să fac ceea ce altul, dacă mă aude, râde și spune: «Fugi, tovarășe, de-aici, că nu poți dumneata să faci o bibliotecă! * Am făcut-o. Uite-o! E făcută de mâinile mele, scornită din mintea mea! Deci nu sunt capabil numai să înșir vorbe, orice pot face și n-are să-mi fie niciodată teamă de ziua de mâine. Înțelegi, tată? Am curaj, știu că voi reuși.”; „Să-i spui asta și maică-tii, măi băiete... Ea se teme că ai apucat și tu pe calea zădărniceii, din care noi n-am ieșit niciodată”, Au urmat câteva zile de alergătură și curățenie generală în casa lui dom șef. A făcut bătrânul rate la mobilă: studio șifonier, toaletă cu oglindă* fotolii, masă mare, ovală de sufragerie, scaune tapisate... Mama a dat jos de pe pereți scoarța oltenească cea groasă, de Jână bătută, și a pus-o drept covor. Casa lui dom șef era de nerecunoscut. Lăzile, ziarele, sticlele, hudrubele dispăruseră toate într-o magazie. Și, pe nepusă-masă, la sfârșitul lui mai, Emilian și bătrânul și-au luat concediu de odihnă s-o ducă amândoi pe mama ta, mare... Erau zile frumoase, însorite, dar era încă puțină lume pe plajă. Mama vedea marea pentru prima oară în viață... „Paștele mă-sii! Ia zii, fecioare, ăluia să aducă niște șalăi fripți”. Aproape seară de seară coborau toți trei la restaurantul hotelului. Emilian descoperise uimit că mama lui știa să

danseze, că dansase pe timpuri, vals și tango, că și după ce-l născuse pe el, la 16 ani, rămăsese o frumusețe ascunsă, de femeie dăruită unui singur om, care o purta prin sihăstriile înșirate de-a lungul căilor ferate... Acum, mama, cu părul cărunt încredințat unei coafeze, descoperise și ea că nu are decât 46 de ani, că tatăl, cu nouă ani mai vârstnic decât dânsa, își păstrase robustețea și o anume suplete de odinioară, și așa, în fața valurilor care aducea în spuma lor șoaptele depărtărilor neștiute, toți trei erau fericiți pentru că trăiau și erau împreună, iubindu-se cu nesațul acelora care intuiesc că nu prea au destulă vreme să huzurească în joaca sufletelor lor cu marea... „Parșiva asta de mare” - glumea bătrânul când se plimbau seara pe faleză ținând-o pe mama de mână. Într-o seară, Emilian nu-și găsea somnul, se auzea orchestra din restaurant, poate că nici bătrânii, în camera lor, nu adormiseră încă. Se îmbrăcase, bătuse la ușa părinților, dar nu răspunseseră... Emilian coborâse singur, în restaurant... Erau puține mese ocupate. Orchestra cânta parcă numai ca să-și facă datoria.

Căută o măsuță laterală, să nu fie între zece mese goale”, când îi zări: tata și mama, ei doi, numai ei, cinau tăcuți și fericiți. Serveau clătite flambate și beau șampanie... Emilian, cuprins de emoție, se retrăsese grăbit, din local, ca nu cumva să-l vadă părinții. A doua zi dimineață, bătrânul, cam posac și evident jenat, își întrebă feciorul, la micul dejun: „Mă băiete, tu ce bani mai ai, că eu cu mama ta făcurăm o boacănă...”; „Lasă - îl liniștise Emilian - mai am eu ceva bani”. Către prânz, nisipul încălzit se făcuse ca o pătură, moale, pufoasă... Toți trei, întinși pe același cearșaf, stăteau cu fața spre soare. „Emile, se răsucise tatăl pe-o parte, eu cu mamă-ta ne-am gândit ca tu să te oprești câteva zile la București. Să-ți aerisești, casa și să te interesezi. Mai am vreo șapte ani până la pensie... Ai timp să-ți faci o facultate. Dacă vrei, are să stea mamă-ta cu tine... Cer și eu, să mă transfere către București și...”; „Bine, tată. Fac cum vrei tu...”; „Nu cum vreau eu... Să faci cum trebuie”.

Ana vru să-și amâne plecarea la București. Era nevoită, zicea ea, să recalculeze elementele necesare pentru terasamentul macaralei. Șinele pe care macaraua va rula nu puteau fi montate pe balast, ci pe planșeu de beton...

— Nu, Ana, se opuse Emilian cu o amărăciune pe care - ea nu i-o văzuse niciodată întipărită pe față. Orice planșeu ai folosi, o viitură ca cea de ieri îți răstoarnă macaraua... Am dat dispoziție să fie pregătită mașina. Fă-ți bagajele.

— De ce, Emilian? De ce socotești că ai dreptul să decizi în locul meu?

— Trebuie găsită o altă soluție, înțelege-mă. Nu-ți pot da avizul.

— Bine. N-am să-ți cer avizul. Bagajele sunt gata. Mă conduci la mașină?

— M-ai înțeles greșit...

— Nu-ți face griji, nu e căzui știi ce regret? Că plec într-un moment în care ai nevoie de mai multă luciditate.

— Nu are rost să ne certăm...

— De-aceea mă și grăbesc. Deși aș fi preferat să fiu aici, cu voi, tocmai acum după...

La despărțire, Anei îi veni să plângă. În ltimina puternică a zilei de vară, îl văzu palid, cu riduri adâncite pe frunte... I se păru cărunțit brusc, își pierduse privirea lui deschisă, sinceră și pătrunzătoare. Arăta istovit și învins. Ar fi vrut să-l smucească, să strige la el: „Numai atât e suficient să te descumpănească? Țsta este rexultatui primei probe pe care tu, tu însuți spuneai că o aștepți? Tocmai tu te lași lovit?” înainte de a se urca în „ARO” îl sărută în fugă, parcă nerăbdătoare să se plimbe cu mașina, râse, cu râsul ei cristalin, de copil neastâmpărat, și îl amenință:

— N-avea tu grijă că mă întorc cu toate ștampilele necesare și ne apucăm de treabă. Dar se speriasse singură de tonul ei nefiresc și adăugase în ultima clipă: Te rog, odihnește-te, nu exagera...

Mașina demară. Maiorul se întoarse cu mersul lui

măsurat, ca și când acum, în sfârșit, avea răgazul să se ocupe de un lucru de la care fusese sustras. Se surprinse singur că mergea într-o direcție care nu ducea nicăieri. Mai neplăcut era că se simți observat de geolog. Până atunci nu-i sesizase prezența. Era cocoțat pe un bolovan mare cât o casă, dezbrăcat pân-la brâu, și se bronza... „Ce-i pasă ăstuia! Face plajă! Bine că nu-mi cere lapte de bivoliță dimineața și seara... Vru să-și continue drumul.

— Bună, bună! A plecat, s-a dus? îi strigă Pintilie.

— Da, a plecat.

— Aveți un foc? Merită fumată o țigară. Pot oferi un „Marlboro: de-ăsta, superlong...

Au aprins țigările. Pintilie sorbea fumul și se uita la soare. Maiorul privea cercurile de fum...

— Ar fi foarte interesant, tovarășe maior, dacă am afla cu exactitate motivele pentru care nu prea ne agream reciproc...

— Nu sunt prea multe. Eu știu unul singur.

— Și eu m-am gândit la unul. Dacă nu coincid, înseamnă că există două.

— Atunci e dar, conchise maiorul.

— Totuși vă rog să nu mă considerați o lichea.

Maiorul tresări. Se uită la Pintilie cu atenție, fixându-l eu privirea lui duia, fără menajamente. Pintilie îl suportă.

— De unde-ai tras dumneata o astfel de concluzie?

— Din felul cum mă privești, trecu geologul la perbeana a doua singular. Am datoria să te informez: sunt căsătorit, îmi iubesc soția și copiii, îmi fac datoria la slujbă, îmi plătesc la zi întreținerea la bloc și am o comportare cetățenească justă. Nici bacșișuri nu dau. Nici măcar trimestrial, când mă duc la frizer să-mi fileze lațele. Acesta sunt și nu pricep de ce mă privești mereu cu același dispreț suveran.

Maiorul se înfurie.

— Intuiția e de vină. De ce strâmbi mereu din nas și te amuzi de orice? Nu tot ce te înconjoară e un fleac. Disprețul meu suveran e o reacție în fața acestui rictus

batjocoritor!

Pintilie rămase cu gura căscată.

— Dumneata vorbești serios? I se stinsese țigara. Trase de două ori enervat și-o aruncă. Pe onoarea mea! Cum adică?

— Uite-așa! Stai la soare și meditezi, Îs ce, nu știu, poate contempli furnicăreala noastră disperată, te amuzi să-i vezi pe ostași cum își caută prin nămoale valizele...

— Ei, nu, că e prea de tot! Dar ce-ai vrea să fac?

— Du-te. Și curăță cartofi, fă-ți singur o colibă, unde să doimi, că-ți dau eu tot ce-ți trebuie, pune mâna pe un târnăcop, că soare e și acolo, uite, unde se nivelează terenul pentru construirea unei barăci. Dacă nu, cară-te!

Pintilie era negru de indignare:

— Deci asta era! Eu eram parazitul... Hrănit, ținut în puf, acceptat de nevoie... Ei bine, stimată tovarășe maior, eu aștept aparatura de prospectare. Ce mănânc plătesc.

— Nu-ți vom primi niciun ban pentru mâncare.

— Perfect, n-o să mănânc de la voi. Pot să și rabd, până o să-ți precizez un răspuns sigur în privința sopronului ăla.

Ca un făcut, în aceeași zi Emilian mai avu câteva discuții neplăcute cu subordonați de-ai lui, nemulțumit de faptul că aceștia nu se gândeau să rezolve niște dificultăți, în felul în care el considera că s-ar fi putut rezolva mai simplu, mai eficient. „Ce dracu’ – mormăia de unul singur –, parcă le-a plecat și mintea cu apa la vale...”

Dar nici lui nu-i trecea prin gând că, în fond, nu avea încotro și trebuia să accepte situația: furtuna, inundarea taberei și prăbușirea unei porțiuni de rambleu întârziaseră lucrările cu aproape o lună de zile. Neacceptând această realitate, se mânia când vedea cinci militari opintindu-se să deplaseze o greutate, în vreme ce alături duduia degeaba un tractor, care ar fi tras greutatea aceea după el în câteva secunde... Dar tractorul stătea, pentru că nu era un cablu... Și cablul nu exista pentru simplul motiv că se ruptese cu două ceasuri înainte, la despotmolirea unui buldozer. Dar nu mai erau alte cabluri? Erau, sigur că

erau. La magazie, însă la magazie plutonierii inventariau materialele, primiseră ordin chiar de la el, căci și magazia fusese inundată... „Calm... trebuie să mă stăpânesc, să fac pe dracu-n patru și să nu mă mai răstesc la nimeni...” Se dojenea căci nu putea să nu țină seama că toți - ostași, gradați, ofițeri - munceau de două zile și dovia noapți fără răgaz, la lumina soarelui și la cea a reflectoarelor, și nimeni nu venise la el să se plângă...

— Avem noroc de băieți buni - constată Dobricescu, la un moment dat...

!

— Mda, avem de toate. Mai ales noroc, răspuse maiorul, răutăcios. Timpul, cu timpul stăm noi mai prost... Și cu o pagubă de câteva milioane! S-a lăsat iar noaptea i noi...

— Vă înțeleg... Ar trebui să vă culcați în noaptea asta.

— Dumneata ai putea dormi?

— Nu. Dar ar trebui să putem.

„Ar trebui! Dăm din mâini, dar ce folos? O lună de restanță înseamnă să intrăm în iarnă. Poate mai rău: să ne cărăm de-aici, până-n primăvară, și să lăsăm lucrările neconsolidate, la cheremul vremii, iar în primăvară s-o luăm cu refaceri, cu consolidări, și, uite-așa, restanța crește, mai vine încă o furtună, se mai întâmplă cine știe ce și gata: încă o iarnă... Oare nu se poate realiza nimic pe lumea asta fără întoarceri, fără chinul acesta blestemat al impedimentelor? auzi colo! Noroccă avem băieți buni... Dar ce-am fi putut avea?”

Fără nicio vorba, plecă din comandament. Dobricescu Jiu se mai mira demult de maniera în care Negrea încheia discuțiile. La început se simțise jignit, însă, cu timpul, se obișnuise. Învățase să descifreze în tăcerile comandantului, dar mai ales în deciziile imediate, calitatea deosebită a acestuia de a-și rectifica imediat pornirile pripite. Asculta, ținea minte și reacționa prompt, lucid. Era mai bine așa.

Maiorul se duse direct la „streășină”, coborî sub

rambleu, acolo unde câteva echipe de militari rezideau peretele de piatră smuls de viituri. Undeva, sus, duduia un grup electrogen. Militarii lucrau la lumina a patru reflectoare montate pe tulpinile unor copaci. Se apropie, nimeni nu-i simți prezența. O voce spartă, veselă, cânta stupid: „De la noi, pân-la Ploiești, / Multe lucruri mai găsești, / Construite de partid, / într-un ritm foarte rapid...”

„Cine dracu' zbiară așa, ca un nărod?” Nu mică îi fu însă mirarea când constată că „nărodul” cu voce spartă era însuși Cocoșilă. „E stupid!”

Militarii îl văzură. Caporalul strigă:

— Atențiune!

— Continuați! ordonă maiorul și se apropie de Cocoșilă. Există câteva lucruri care nu se pretează la niciun fel de glume, soldat Cocoșilă!

Soldatul încremenise în poziție de drepti.

— Unde-ai auzit dumneata cântecul acela?

— Acolo, tovarășe maior...

— Aici nu e acolo. Aici suntem noi, care nu muncim în ritm rapid să ne scurtăm timpul detențiunii; aici nimeni nu glumește pe seama patriei, a partidului și a muncii.

— Am înțeles, tovarășe maior.

— Vino, te rog, cu mine.

Emilian Negrea se înapoie însoțit de Cocoșilă în tabără, îl găsi pe medic, pe căpitanul Izvoreanu, treaz, citind.

— Doctore, mai ai cumva vreo rămășiță pe fundul de sticlă?

— Ar fi un strop, se sperie căpitanul.

— Ia sticla și hai.

Îl căută după aceea pe geolog. Nu da de el. Îl descoperi tocmai în parcul auto. Juca șptic cu subofiterul de serviciu.

— Dom-le, îi imită maiorul, te caut de-un ceas, vreau să ne mărturisim neapărat în setară asta.

— S-a făcut, se muie și Pintilie, în timp ce Cocoșilă aștepta deoparte, năuc, să priceapă ce are de gând

maiorul cu el.

— Băiete, noi ăștia trei, o să ne furișăm la deal, pe poteca ursului, știi tu, brădetul ăla de sus...

— Cunos, tovarășe maior...

— Du-te, ia-ți ghitară și vino acolo.

— Tovarășe maior...

— Te rog eu... și-i șopti în glumă: Fii discret, că nu avem decât câte-o înghițitură pentru câți suntem de față - mai mulți nu încap.

Și căpitanul, și geologul îl urmară tăcuți. Cocoșilă ajunsese sus, în brădet, înaintea lor. Maiorul îl rugă pe căpitan:

— Doctore, fă-i cinstea soldatului Cocoșilă să bea el prima înghițitură...

— Tovarășe maior, eu... eu nu beau.

— În seara asta trebuie.

Cocoșilă gustă stânjenit, rușinat și înapoie. Mulțumind grăbit, sticla. Se făcu apoi liniște. Fiecare aștepta. Maiorul se uită la ghitară. Cocoșilă înțelese. Cu pași abia auziți. Se furișă într-o parte și găsi un ciot să se așeze. Începu să cânte, așa. Cu felul său de a cânta de unul singur; oca o grăire tristă, doiniță, o poveste a cuiva rătăcit printr-o lume vrăjmașă...

— Să cinstim, tinere!

Geologul bău tăcut, apoi maiorul și la urmă medicul.

— Doctore, dacă-n noaptea asta nu înnebunesc, va trebui să-ți mulțumesc pentru stropul ăsta de coniac...

— Dar ce, ce s-a întâmplat?

— Nimic, doctore! Nimic deosebit în afara faptului că-mi vine să izbesc munții ăștia în capete! Am întârziat aproape douăzeci de ani, mi-am tot croit și răscroit drumurile vieții și a trecut timpul doctore, iar acum mă grăbe. Se degeaba, că-și bat joc de mine norii și munții...

Vorbea rar, cu un glas istovit, abia auzit...

— Voi construiți o șosea, dar eu? Eu ce fac?

1 Care., voi"? Oare cine se alcătuia în acest interlocutor colectiv pe care Negrea îl invidia, plasându-se pe el între cei ce nu sunt în stare să facă ceva folositor pe

lume.

— Același lucru, șoptise medicul calm.

— Nu-i adevărat, doctore, eu fac curse contra crono-
-, metru...

— Ceea ce nu e rău deloc, interveni Pintilie.

— Zău? insistă maiorul, mi se părea că ești un egoist.

Mie! Tocmai mie mi se părea

— Ascultă, se răsti geologul, astea-s muierisme, care nu-ți stau bine. Ce te doare? Îți dă conștiința junghiuri? Fii rezonabil și ia lucrurile așa cum sunt.

— Eu tot nu înțeleg...

Medicul încerca să-și dea seama de ce-ar putea fi vorba în fond.

— Nu e greu de înțeles îi explică mânios geologul. I) insul conduce prima oară un șantier și, colac peste pupăză, tocmai unul ca ăsta! Ehe! Să fii sănătos, dom'le, câte furtuni și necazuri o să mai întâmpini...

— Dar nu despre asta e vorba! se răsti Emilian. Știam că vor fi!

— Una e să știi și alta e să te lupți cu de.

— Nu-i adevărat! Sunt singur, înțelegi? Singur! îmi lipsește substanța omeniei!

— Asta-i altă socoteală... Și inginerul geolog Pintilie izbucni în râs, apoi îi strigă lui Cocoșilă: Mă frățioare, unde te duseși? Vino mai aproape, dom'le...

Cocoșilă se apropie, stingher și timid.

— Dacă aduserăm băiatul după noi, atunci să-l ascultăm, hotărî tot geologul. Ceva de inimă albastră ai?

— N-am, să trăiți.

— Dar așa, o zicătură nerușinată să fugă gândurile din noi? ia uitați-vă, dom'le la lună, cum se fandosește și-și arată rotunjimile în scaldătorile norilor! Și noi stăm pe vârfuri de - munți să jelim corăbii înecate la mama dracului!

Ghitara zdrăngăni la început strident, dar după aceea începu o joacă, un fel de sambă furtunoasă, auzită într-un film. Dură puțin, căci Cocoșilă, răzgândindu-se, trecu într-altă melodie și-și dădu drumul vocii, cu o strigătură știută

de el:

„Nu e-n lume nimenea.

Să nu-i placă dragostea...

Să nu-i ardă de cântat când pleacă la semănat...”

— Sigur că da! strigă geologul. Auzi dumneata, tovarășe maior, ce spune? Ce simplu și pe înțelesul tuturor vine de se leagă toate, ca să putem avea la o adică un strop de vlagă în noi... Ehe! Uite cum scapără neamul românesc, mai ales când iese soarele după ploaie...

— Vorba lui tata, își aminti și Emilian. Dacă nu-ți vine măcar o dată pe săptămână, așa, un chef să dai cu căciula în câini și să chiui de bucurie e musai să te întrebi de ce faci umbră pământului...

Bătrânul Negrea făcuse o socoteală cinstită. În nouă sute cincizeci și doi, când oricum avea posibilități mai reduse, un salariu mai subțirel, știa că are de tras o cheltuială de cinci ani, ca să-și facă băiatul facultatea... Ce se petrecuse, bine, rău, cert era că fusese scutit de angaraia asta, și că acum după unsprezece ani, când are și leafă de șef de gară, și câteva miișoare puse de-o parte, și n-are de ce se plânge, se cuvine să își achite vechea datorie... N-are de ce să se rușineze băiatul că la treizeci de ani se apucă de învățătură pe cheltuiala tatălui. Pe lângă bursa pe care spera s-o obțină, Emilian nu avea nevoie decât de cel mult patru sute de lei pe lună să întrețină casa din București, la care, într-adevăr, n-avea sens să renunțe... Instalarea lui definitivă avea să se decidă, evident, după terminarea facultății. Care facultate? „Construcții, drumuri și poduri”, îl informase Emilian. „Ceruica mă-tii... răsese tatăl. Deci vrei să rămâi tot un soi de genist... treaba ta... și mie îmi place”. Au urmat zile de mari emoții... Mai știa băiatul matematică? Mai avea timp să-și aducă aminte? Cărțile se îngroșaseră între timp. „Taci, femeie, se îngrozea bătrânul! Taci, că dacă ăsta micu’ nu reușește din prima încercare, nici dracu’ nu-l mai convinge să încerce a doua oară”. Dar reușise. Facultatea nu fusese doar un prilej de acumulare a cunoștințelor tehnice. Anii aceia din 1963 până în 1968 aduseseră și

pentru el, ca pentru mulți, foarte mulți oameni, evenimente de mare însemnătate, ce răspundeau limpede, pe față, la multe întrebări mocnite, ascunse. Student eminent, Emilian se integrase în lumea colegilor cu zece ani mai tineri, datorită în primul rând încrederii, stimei câștigate încă din primul an de facultate. La rândul său, el însuși trăise, în contactul acesta intim, al colectivității studențești, o revelație: cei eu zece ani mai tineri erau mult mai îndrăzneți în felul lor de a înțelege viața, mult mai cu picioarele pe pământ. Îl uimeau cu luciditatea spiritului lor critic, profund. În discuțiile din seminarii, în adunările asociației studențești, ori de câte ori era vorba despre viitor, mândrii – cum le spunea Emilian – făceau alergie la orice formule stereotipe, soluții preconcepute sau false criterii. În primul rând, oamenii și mai ales cei tineri căpătau convingerea că membrii de partid, care i trăiau împreună cu ei, muncind la fel, luptând cu aceleași greutăți cristalizează opinia și năzuințele tuturor, dându-le vigoarea faptului împlinit. Dispăruseră treptat distanțarea rigidă și emfaza acelor comuniști care cu câțiva ani în urmă erau gata să pună pe oricare la punct: „Vezi-ți de treaba dumitale, tovarășe, că nu dumneata hotărăști ce și cum...” De la o vreme, dimpotrivă, oamenii erau solicitați să decidă ei înșiși: „Ce părere aveți, fraților, ne apucăm sau nu de treaba asta?” Dacă tăceau, era semn rău: „Scârțâie ceva” – sesizau activiștii de partid, alarmați, și începeau să răscolească motivele tăcerii. Adesea constatau că oamenii au rezerve din cauză că un anume tovarăș, pus să răspundă de treaba respectivă, nu era capabil. În institutul de construcții, în toate facultățile, studenții se laisau într-o nouă modalitate de studiu: în laboratoare, la cursuri, prin seminarii, pregătindu-și examenele, acordau un interes prioritar noțiunilor care erau în relație directă cu munca de șantier... La repartizări, absolvenții nu se mai băteau pe posturile existente în marile orașe, ci pe cele disponibile în șan ti – erele: importante... Reprezentanții trusturilor dădeau târcoale pe lângă comisiile de repartizări și licitau între ei pe șeful unei promoții... Cât,

bă?”, întreba unul ce-și aștepta rândul. Pe cel ieșit de la comisie... Două mii, spor de noapte, spor. De șantier, prima și lasă-mă-n pace, că mă duc să-mi fac bagajele...” Emilian, ca președinte al asociației pe institut, ales încă din anul I, prezent la asemenea împrejurări, se bucura, îl entuziasma nerăbdarea colegilor lui mai „mari”, care țâșneau ca din pușcă din facultate spre șantier. Mamei, care sta cu el mai bine de opt luni dintr-un an, îi spunea: „De data as Ui n-am greșit! Asta mi-e pâinea, mamă”. În viață, lui se menținea același riguros program: deșteptarea la cinci, halterele, o jumătate de oră de alergări pe aleile părculețuțui de la colț, dușurile reci, orele târzii de studiu... Intervenise însă o nouă pasiune: muntele. În fiecare sâmbătă pleca împreună cu alți cinci entuziaști, cu otgoanele în spinare, în Bucegi... Vara ca vara, dar iarna, în timpul vacanței de după prima sesiune, o lua cu corturile prin viscoalele creștelor din Făgăraș... Odată îi căutaseră elicopterele, fură să le dea de urmă... Mama da disperată, zilnic, zeci de telefoane la federația de alpinism, doar – doar o afla ceva vești... Dumnealor, dispăruții, se aflau bine-mersi, sănătoși, într-o comună din căldarea Titeștilor și așteptau să se dezăpezească un traseu forestier, pe care puteau ajunge la Căineni, în Valea Oltului... Cum ajunseseră tocmai acolo? Schimbaseră traseul, intuind primejdia viscolului, și cedaseră altitudinea. „Bine, măi băiete – se văitase mama când îl văzuse cu barbă, cu fața arsă, arămită de gerul și vânturile înălțimilor – se poate una ca asta? Să...”; „Gata, mamă! Și-așa ne-am primit perdaful de rigoare la club... Am fost sancționați, gata!” Sorbise o jumătate de oală de supă fierbinte și dormise două zile. Nu se ridicase din pat decât ca să mănânce și să se culce iar... L-a zgâlțâit într-o seară Vlad: „Scoală-te, naiba, că e trecut de șapte, trebuie să-ți dai barba aia jos, să te îmbraci... Hai, mă, scoală-te odată...” Emilian se uitase urât și se întorsese cu fața la perete. Dar înainte de a adormi iarăși profund, își regăsise o secundă memoria: Era Vlad... Nu-l mai văzuse de ani de zile... Adică cum?

Își ridicase capul, năuc, îl privise ca să se convingă:

„Tu ești?”; „Da, cred că eu sunt”. Vlad purta uniformă de locotenent-colonel, o uniformă care-i stătea turnată pe umerii săi lați. Un locotenent-colonel tânăr de 34 de ani, vesel, cu cunoscuta expresie de siguranță și încredere în sine pe care o are cel convins că doi cu trei fac cinci, oricâte speculații s-ar face pe seama lucrurilor și a vieții. „Drace!”, exclamase Vlad, dând cu ochii de imensa bibliotecă a lui Emilian. De unde-ai făcut rost de splendoarea asta? „Am descoperit un tâmplar dat dracului...” Emilian căsca și se întindea... îi strânsese mâna lui Vlad, și-abia acum îi văzuse gradul: „Bun venit în Capitală, tovarășe locotenent-colonel.”; „Ce venit? Păi eu, frățioare, sunt în București de doi ani. Urmez Academia Militară. La anu’, gata!”; „Vrei să spui că Tu erai aici? Bravo!”; „De doi ani – se scuzase Vlad – ea două duminică în care-mi permit o învoire, și asta numai din pricina Verbinei. Am chemat-o de la Vâlcea să sărbătorim zece ani de la căsătorie. Ce stai, mă, și te întinzi?”; „Dar ce să fac? Ai dreptate... Hai dincolo, să ne dea mama să bem ceva... Mi-e și foame... Hai...”. Emilian a pornit-o spre ușă, dar în clipa când a deschis-o a și închis-o imediat, îngrozit de zarva de dincolo. „Ce-i, mă, cu creșa asta-n sufrageria mea?” Vlad a izbucnit în râs: „Copiii, mă, doi ai mea, patru ai cumnată-mii. Total șase. Tanti a zis să-i aducem încoace și noi să plecăm fără grijă”. Emilian tot nu înțelegea. „Unde să plecăm?”; „Deșteaptă-te, mi mai dormi pe tine. N-ai auzit că astăzi eu și Verbina...; „Felicitări.”; „Avem sindrofie mare la Lido, și-am venit să te luăm.”; „Pe mine? Ce să fac eu acolo?”; „Să mănânci, dacă zici că ți-e foame, să bei cu noi și să te duci dracului la baie! Fă un duș rece, trezește-te, dă barba jos și mișcă-te mai repede. I”. Emilian n-apucase să răspundă nimic. Droaia de copii, dezlănțuită din cine știe ce pricină de joacă, încurajată de mama lui, au dat buzna în cameră, dar văzând o namilă bărboasă, posacă, doar în pijama, proptită în mijlocul încăperii, încremeniră ca-n fața balaurului. „Ce-i mă, mânjilor?”. Au zbughit-o pe ușă fără să o mai închidă după ei. Așa că Verbina, în toaleta ei de seară, venită să strunească copiii,

rămăsese față în față cu Emilian. „Îmi dai voie să te sărut?“, îndrăznise Verbina și sărise de gâtul lui Emilian. „Ușor, ușor – mormăise el –, să nu te înțepi în măracini”.

Apăruse și sora Verbinei, o femeie ceva mai împlinită, tăcută și timidă, iar în spate bărbatu-său, un ins la fel de stingherit de modul în care își făceau cunoscute reciproc numele. În sfârșit, Emilian restabilise firescul relațiilor: „Cărați-vă cu plozii voștri de aici, până mă îmbrac!” Și răcnise: „Mamă! îmi trebuie o cămașă scrobită. Vă arăt eu vouă dacă-i pe-așa! Am un costum nou-nouț, făcut acum doi ani, și-o să-i facem inaugurarea? Ieșiți afară, că mă grăbesc”. Rămăsese Vlad, care-l ajuta, însoțindu-l până și în baie, sporovăindu-i câte-n lună și în stele, în timp ce Emilian, gol, sub duș, râdea cu hohote, chiuia, cântând refrenele melodiilor la modă... Se răsese în mare grabă. „Dă-te la o parte, să mă arunc în pantaloni”. În mai puțin de-o jumătate de ceas, Emilian se gătise, fercheș nevoie mare, vesel, amuzându-se pe seama lui Vlad: „Te-ai cam îngrășat, colonele!”; „Unde vezi tu că m-am îngrășat? se indignase Vlad. Dacă mă dezbrac acum, îți arăt numai mușchi”. La restaurant îi aștepta o masă aranjată pentru mai mult de douăzeci de persoane. Parcă înțelegi să întârzie la fel, invitații s-au arătat aproape deodată cu toții. Emilian simțise o ușoară strângere de inimă. Mai toți cei prezenți erau foștii colegi de școală militară, ofițeri geniști, cu soțiile lor, o mică și intimă colectivitate legată de o certă permanență, de ani trăiți împreună, pe un anume făgaș de viață. Numai el, cumnatul lui Vlad și inginerul Șerbănescu, care lucra tot într-o unitate de geniu, erau „civili”. Emilian, uitându-se spre două scaime încă neocupate, îi șoptise lui Vlad: „Barem, ăia doi, care-au mai rămas să sosească, sunt în afară de dialogul vostru? Ca să am și eu cu cine schimba o vorbă.”; „Oarecum, surâdea Vlad misterios. E un prieten de-al tău, cu nevastă-sa.”; „Cai e prieten T; „Ai răbdare...” Ospătarii începuseră să mișune cu platourile încărcate pe deasupra farfuriilor... Orchestra, cu o zvârlugă de solistă, intrase într-un rock, vinul era bun, așa că Emilian se surprinsese cuprins de invidie... Era în

jurul lui multă veselie, el însuși se simțea bine, dar

Se unul singur... Niciodată nu avusese această senzație de-a dreptul neplăcută, pe care-o avea acum, că lângă el nu se afla o femeie care să-i suradă, căreia să-i sărute, în timpul dansului, o șuviță de păr, un cârlionț răzvrătit deasupra urechii... „Mă, Vlad, trebuie neapărat să dau un telefon.”; „Bine invit-o”, pricepuse Vlad. Emilian telefonase Anei: colegă de facultate, alpinistă și ea, tovarășă a grupului de escapade montane duminicale... Era singura femeie căreia Emilian i-ar fi putut explica scurt, telefonic, sensul unei invitații pur colegiale... Și Ana înțelesese în felul ei, în virtutea solidarității sportive, că „Tapirul” – șeful grupului –, are nevoie de parteneră la o veselie. Dar înainte de a sosi Ana, sosise și perechea întârziată: generalul Fronea cu soția. Generalul, îmbrăcat civil, ca de altfel toți ceilalți camarazi ai lui Vlad, strânsese mâna lui Emilian, examinându-l de sus până jos și hotărâse: „Nici nu te-ai schimbat, nici n-ai îmbătrânit. Îmi place cum arăți, Negrea!”; „Nici... nici... dumneavoastră nu v-ați schimbat”, se împleticise Emilian, emoționat. „De ce n-ai mai dat pe la mine? Eu m-am gândit adesea la dumneata... Și m-am și interesat pe unde ești și cu ce te ocupi... Dar ce, ești singur? Unde ți-e soția?”; „Cine se frige cu supă, suflă și-n iaurt, tovarășe general”. Generalul se lăsase. Acaparat de Verbina, într-un mod care-l nedumerise pe Emilian. Când plecase de la masă, spre hol, s-o aștepte pe Ana, care trebuia să sosească, ai și întrebase pe Vlad: „Mă, nevastă-ta face ochi dulci generalului...”; „Nu. Fiica generalului lucrează împreună cu Verbina”. „Iat-o, ea e – sărise Emilian. Hai să te prezint”. Ana, o fată de douăzeci și doi de ani, cu aer de băiețoi, într-o rochiță scurtă de tot, de culoai ea ierbii crude, micuță de statură, fragilă parcă, ca un lujer, cu ochi mari, negri, îi întinse lui Vlad să-i sărute o mână cu degete prelungi și subțirele. „Ana Argeșanu, se recomandase ea sobru, adăugând apoi veselă: La facultate mi se zice Pătrunjel”. Îl luase pe Emilian de mână și-l certase, după ce-l sărutase tandră pe obraz: „De ce ți-ai ras barba? Erai delicios”. Prezentată la

masă tuturor, Ana ghicise sensul unor şușoteli și mai ales al unor priviri ironice ce comparau vârsta ei cu a lui Emilian și considerase necesar să-i precizeze Verbinei: „Dacă vreunea dintre prietenele dumneavoastră care arată atât de drăguțe îi par o fetișcană certată cu prejudecățile, vă implor eu să o asigurați că sunt virgină, că am zece la toate examenele și că nu-mi plac bărbații decât atunci când sunt cuviincioși.”; „Crezi că e nevoie?”, se mirase Verbina, stingherită de îndrăzneala studentei. Vreau să te simți bine între noi”. Ana părea că ascultă cu toată atenția amabilitățile Verbinei, însă ea avea altă ocupație: examina pe furis pe toți cei de la masă. Nu-i scăpase nici faptul că Verbina i se adresase cu certă convingere că are de-a face cu iubita lui Emilian. Prea era curioasă și vicleană Verbina asta. Așa că Ana începuse să sporovăiască: „Noi suntem un grup de cinci prieteni. De fapt, patru băieți și cu mine. Suntem colegi de institut, dar s-a nimerit să fim din facultăți, ani și grupe diferite. Rar ne vedem în timpul săptămânii... Ne întâlnim doar sâmbăta, la prânz, la trenul de Predeal. Și eu, și băieții ne ascundem o mică infirmitate: nu ne îndrăgostim. Fiecare, dintr-un motiv al său, a aderat la această mică familie a efortului, a curajului, a luptei cu muntele, care oferă, practic, o mie și una de soluții morale, purificatoare dacă vreți, într-o perioadă foarte delicată a existenței noastre.”; „Dragă Ana, Emilian al dumatăle am impresia că exact acum nutrește gânduri necurate”, se amuza Verbina, arătându-i Anei discret că Emilian dansa ca hipnotizat cu o femeie ce-l învăluisese cu totul și care-i ciripea fără întrerupere la ureche. „Ți-am atras atenția - îi explicase Verbina - ca să știi de ce nu prea cred în efectul purificator al grupului vostru celibat.”; „Nu există ecuații fără necunoscute”, acceptase Ana, întorcând privirea să nu-l vadă pe Emilian dansând. Gestul fusese suficient să o edifice pe Verbina. „Ce puneți la cale cu atâta patos? se amestecase Vlad. Voi nu dansați?” O invitase apoi pe Ana. „Cum să nu?! Dansez, dar dacă nu mă invită nimeni...” În timpul dansului Vlad, care, în pofida staturii sale, se mișca foarte ușor și cu o

distincție ce-o surprinsese pe Ana, atacase frontal: „De fapt cum trăiește individul acesta între voi, stimată tovarășă Pătrunjel?”; „Ca leușteanul – îl informase sec fata –, dacă vă referiți la diferența de vârstă.”; „Și de ce ești atât de pornită?”; „Pentru că, după câte știu, ați fost toți colegi, prieteni și ceea ce e mai important: camarazi.”; „Deci ar trebui să ne porți sentimente de genul acelor pe care le are fostul nostru coleg.”; „Nu pot. Știu că v-ați dispensat toți de el, ca de o măsea stricată...”; „Noi? s-a încruntat Vlad. Așa spune Emilian?”; „Nu, el nu. Eu spun.”; „Dumneata nu știi despre ce e vorba”, o repezise Vlad, bucuros că se isprăvise dansul și că o putea conduce la locul ei. „Tata – a continuat Ana – este bun prieten cu redactorul șef al revistei unde a lucrat Emilian. Ați auzit de colonelul Fulgeanu?”; „Da, am auzit.”; „El mi-a spus că atunci când s-a anchetat cazul Negrea s-au strâns la dosar și referințe ale colegilor de școală militară... Toate îl descriau ca pe un tip carierist, îngâmfat. Dumneavoastră ați refuzat să scrieți o referință. Iar în dosar refuzul a fost explicat prin faptul că vă era greu să vă exprimați profunda indignare...” Emilian lălăindu-se într-un cor ce se căznea să murmure „Pe Mureș și pe Târnave”, între vreo patru foști colegi, observase că Vlad și Ana vorbesc de el. Le zâmbise de la distanță. Verbina, îngrijorată de contractarea feței lui Vlad, se apropiase: „Dragule, ferește-te de dumneaei. Inspiră gânduri negre.”; „Ceea ce s-a și întâmplat”, recunoscuse Vlad. „Despre ce este vorba?”, se interesase Verbina. „Despre răni care nu se închid niciodată”, îi explicase Vlad, se scuzase apoi cu o plecăciune și plecase să invite la dans. „Prin urmare, draga mea, triumfase Verbina, îndemnând-o pe Ana să guste dintr-o înghețată de ciocolată, teoria celibatului provine din faptul că-l iubești pe Emilian Negrea. El te-a poreclit «Pătrunjel», nu-i așa?”; „Da. El. Fapt pentru care nu-i port decât o oarecare stimă în plus. Dar nu e vorba despre dragoste.”; „Pe cuvânt de onoare?”; „Pe cuvânt de onoare!”; „Păcat!”, oftase Verbina. Generalul Fronea, după ce făcuse o agreabilă prezență, îndrăznind să uimească

soțiile cu câteva anecdote, mâncând cu prefăcută poftă și stând cu un pahar plin în față, profitase de un moment prielnic ca să se facă nevăzut. Discret, îl felicitase încă o dată pe Vlad și strânsese mâna lui Emilian. „Îmi pare bine că sunteți tot împreună. Te rog să mă cauți neapărat săptămâna asta. Ți dau Vlad numărul meu de telefon. Vreau să stăm de vorbă”.; „Am să vă caut, tovarășe general”. După ce fusese observată plecarea generalului, ofițerii răsuflaseră ușurați și mai băură câteva rânduri de baterii. „Un general inteligent - își dăduse Verbina cu părerea - știe să se retragă în asemenea ocazii exact atunci când trebuie”... Vlad era de acord. Se uita la Emilian și la Ana. Dansau tăcuți, preocupați de plutirea cât mai ușoară, mai lină și mlădioasă pe melodia unui vals lent, pe care solista îl umplea cu șoapte insinuante, cu adânci respirații în microfon. „Muzica cere altceva - opinase Vlad, cu subînțelesuri -, nu rotocoale închipuite în jurul lumii presărate cu flori de tei... Uită-te la ăia din colț, cum se sufocă reciproc. Pe când Emilian cu pătrunjica lui, parcă-s din altă lume...”; „Nu-mi place fata sta.”; „E un om, nu e o fetișcană. Mie îmi place”.

Pe ring Ana a profitat de ocazie că valsul se isprăvise și începuse un tango, ca să-i spună lui Emilian: „Suntem bănuți de ceva teribil de grav...”; „Și ce dacă?” răsese Emilian. „Soția lui Vlad mi-a spus că te iubesc.”; „Ce i-ai răspuns?”; „Că nu”. „Puteai să o aprobi. Îmi făceai un mare serviciu.”; „Anume?”; „Eram lăsat în pace. Verbina i-ar fi șoptit mamei, iar dânsa nu s-ar mai zbate atâta să mă domesticească!”; „Iartă-mă că te întreb. Ești, într-adevăr, chiar așa de «sălbatic»?”; „Nu chiar!...; Mi-am iubit prea mult soția. După aceea n-am întâlnit o altă femeie care să-mi placă în mod deosebit.”; „Oare? Blonda asta, care... Chiar... chiar nu-ți place deloc”?

Las-o baltă, păcat de Șerbănescu, îmi pare x-au de el, dacă e adevărat ce se vorbește.”; „Este, știu de la Verbina. Spune-mi: ți se întâmplă des să fii asaltat așa, fără nicio reținere?”; „Din când în când «răsese Emilian -, însă li ke face repede silă când văd că au de-a face cu un mărginit

care consideră că și un sărut e o problemă de conștiință"; „Și dacă minți?"; „Ce?"; „Dacă mă minți, acum, pe mine? Uite că eu nu te văd făcându-i morală blondei că-și înșală soțul, în clipa în care o aripă a capotului i-ar aluneca pe lângă coapsa ei, într-adevăr înnebunitoare". „Adevărat", a recunoscut Emilian; „Și-atunci? Care-i adevărul?"; „Gata, isprăvește, Ana! De-aceea te-am chemat: să nu-mi închipui nimic în legătură cu blonda sau cu altele de soiul ei."; „Mulțumesc pentru rol. E tot ce-și poate dori o femeie!" Emilian izbucni în râs: „Mă taci să cred că Verbina a ghicit adevărul."; „Am o idee i sărută-mă."). „Ești nebună!")... Dacă nu mă săruți, îți fac!

O scenă stupidă și plec."; „Ana!" „Vreau acum"!... Bine -, na!" Și Emilian o sărutase pe frunte, continuând să se amuze. „Acum e rândul meu", a râs Ana; încolăcindu-și brațele în jurul gâtului său, se săltase pe vârful picioaj relor și pentru că nici așa nu-l ajungea, îl obligase să se aplece, ca să-l sărute pe gură. „Gata", răsuflă ea emoțională, ca după cine știe ce efort. Hai acum să bem ceva; că mi s-a făcut sete. Vreau coniac".

Revenind la masă, Emilian încercase să se asocieze în discuția celor din jur, jjar, din felul cum schimbaseră! brusc subiectul, înțelesese că discutaseră ceva care-lj implica... Așa că se întorsese tot spre Ana.

„Știi - se răzgândise însă fata - am altă idee. Cât e ceasul?"; „E trecut de două", se uitase mai repede Vlad la ceas. „Vă invit la mine la un coniac și o cafea. Veniți?"; „Cine, adică?" întrebuse Vlad. „Toți câți vă aflați de față. E duminică, îmi trimit babacii la plimbare, ca să rămână toată casa pe seama noastră. La ora șase după-amiază. Gălăgia mesei se topise în efectul unei asemenea invitații. Cine era la urma-urmei drăgălășenia asta și ce-ar avea dumneaei în din și-n mânecă? După ce că se afișa, fără jenă, cu un om în toată firea, mai avea și neobrăzarea de a-i băga pe toți într-o oală. „Hai, zău! insistase Ana. N-are rost să faceți nazuri. Și îl implorase, mângâindu-l drăgăstoasă pe Emilian: Spune, dragă, și tu ceva... Roagă-i să nu mă refuze..." Îi uluise în continuare pe toți - bărbați

și soții –, spunându-le câtorva pe nume, rugându-i. Să vină, indicându-le adresa, firesc, ca și când i-ar fi cunoscut de când lumea. „Ce rost are – ezitase blonda, încercând prima s-o refuze. Noi... ne-am întâlnit cu ocazia «acestei aniversări. Măine avem tren»)... Ne împrăștiem care încotro”, completase altă nevastă. „Tocmai – insistase Ana –, pentru că vă revedeți atât de rar, zău. Vă rog eu, veniți cu toții la noi”. Verbina încerca să evite: „De ce toți? Uite, eu și Vlad venim. Cine mai e dispus să meargă cu noi?” Niciun răspuns. „Atunci e perfect, se bucurase Ana. Exact asta și doream să aflu: câți dintre dumneavoastră se mai consideră colegi cu fostul ofițer Emilian Negrea. „Ana!”, se răstise Emilian. „Nu puteam, dragă. – se scuza ea cu glas tare, ascuțit, să fie auzită –, îmi stătea aici, în gât, de când am venit și mi-ai făcut cunoștință cu dumnealor”. În jurul mesei se făcuse o liniște asemănătoare unei reculegeri... „Scârț! se strâmbase blonda lui Șerbănescu. Dacă s-a achitat tot, ar fi bine să mergem.”; „Ai dreptate, se arătase înțelept și inginerul Șerbănescu. Totuși, dați-mi voie, o clipă, să o întreb ceva pe dânsa...”;

„Ana Argeșanu mă numesc.”; „Așa, mă rog... Nu ți se pare că ai o părere prea bună despre dumneata?”; „Lică, se opusese blonda. Se poate, dragă?”; „Ia taci, se răstise numitul Lică, taci, că tu nu pricepi ce vrea adică să zică dumneaei...”;

„Are dreptate soțul dumneavoastră, se amestecase Ana. Nu știți ce vreau eu adică să zic. Să mă exprim în dar, tovarășe inginer Șerbănescu? Nu e locul potrivit. De-aia. Era preferabil să veniți la mine, la o cafea. Acasă puteam vorbi pe șleau, fără nicio codificare. Aici e spre binele dumneavoastră să rămânem fiecare cu concluziile gândite. Ce părere aveți?”;

„Matale, puicuțo...” scrâșnise Șerbănescu, dar în aceeași clipă se pomenise prins zdravăn din spate de Vlad Șoimaru: „Dacă mai rostești o vorbă...”;

„Am înțeles, rânjise inginerul. Am înțeles tot, tovarășe locotenent-colonel. Îmi permiteți să plec?”;

„D-aia ne-ați chemat? a țipat speriată blonda. Taci, Lică, tu nu vezi?”;

„Măi, Negrea – se porni un alt invitat, care se păstrase mai rezervat, tot timpul petrecerii –, măi, ce

regreți tu ca fraierul? Că ai plecat din armată? Noi te-am dat afară? De ce ne înjură puștoaica ta? Văd că ne știe pe fiecare, ca și când numai despre noi vă este vorba. Ce ți-a cășunat, Negrea, pe noi, ăștia? Hai?" Emilian se ridicase de pe scaun, îi privise pe fiecare în parte... Toți, absolut toți erau mai mult sau mai puțin amețiți... Toți îl priveau năuci, cu surâsul nevinovat al celui care întreabă: „Ce-ai cu mine, frățioare, ce-ți veni să scormonești niște treburi de care am uitat de mult? Zău că am uitat..." Nu avea ce să le răspundă. Unii erau cu adevărat în afara oricărei învinuiri. Dar câțiva dintre ei, și el; nu. Știa care anume, dăduseră cu satisfacție o mână de ajutor celor ce-i plăsmuiseră dosarul acela. Așa că i se adresă Verbinei: „Hfciideți. Că că dădurăm dracului până la urmă! Halal!"; „Chiar așa, Răsese Verbina. N-ați mai avut ale prilej de răfuială... Să vă ia naiba pe toți!"; „De ce pe toți? întrebuse Ana-Să. Mă ia pe mine, că eu nu mi-am ținut; gura. Vărog samă-iertați..." Regretul Anei crasincer, adevărat... „Ce te-ai bosumflat așa, deodată?; o liniști; Verbina. Ai spart) geamul „îl plătești și gata. La șase suntem: ta, voi". „Vă aștept, pa!" Ana o sărutase pe Verbina -, apoi. Îl rugase pe Vlad: „Vreau1 să mă conduceți dumneavoastră, nu Emilian. Sunt supărată pe el,"; „De ce „Pentru; că nu rezistă ispitelor". Și trecând pe lângă blondă: „Doamnă, sunteți încântătoare! f Apoi îi șoptise la ureche: „Telefonează-ii îi găsești numărul în cartea de telefon. Nu pierde ocazia, că e păcat". Femeia roșise, iar bărbatu-său se înnegriseși cășunase: J, Ce... ce ți-a șoptit, spune ce ți-a. Șoptit aia la ureche..."; I, I» mai slăbește-mă! Te-ai îmbătat ca o curcă..." Ultimii care au plecat, împărțiți în două taxiuri „au fost Verbinacu soru-sa într-o mașină, Vlad cunmatu-său și Emilian în următoarea. Acasă la Emilian, prichindeii umpluseră dormitorul, iar mama picotea într-un fotoliu. S-au desfăcut două canapele pentru femei iar bărbații s-au culcat toți trei în camera lui Emilian, pe două saltele pneumatice și într-un pat pliant. Uitaseră tot tărăboiul iscat de Ana. Erau prea obosiți. Aproape că ațipiseră când Vlad a izbucnit în răs, așa, din senin, pe

întuneric. „Știi ce i-a spus, măr, pătrunjica, nevastei lui Șerbănescu? Să-ți caute numărul în cartea de telefon... Afurisită creatură!"; „Abia aștept; să fiu între patru ochi cu ea - amenințase Emilian -, să o întreb de unde și până unde este dânsa atât de documentată în domeniul biografiei mele. Mai ales că n-am prea vorbit cu ea decât de structuri, macarale și rezistențe". „Vrei să spui că nu știai de prietenia tatălui ei cu colonelul Fulgeanu?"; „Ce? De unde și până unde? Tu de unde știi?"; „De la Ana. Dacă eventual vrei relații suplimentare despre dosarul tău de scoatere în rezervă, întreab-o pe Pătrunjel. Știe tot de la Fulgeanu."; „Pe dracu'! Invenții de-ale ei..."; „Nu cred. Amănuntele știute nu sunt invenții."; „Bine, dar asta înseamnă..."; „Înseamnă că ține la tine și hai să ne culcăm odată, că uite. Cumnatu-meu a tras deja o porție de somn!

...

Când Negrea, Pintilie și Izvoreanu goliră sticla și plecară să se culce era trecut de miezul nopții. Dimineata, în colibă, Emilian se trezi după or. A opt. Se repezi să se spele, fredonând aiurea: „Nu e-n lume nimenea..."

Pe policioara de lângă canistra cu robinet. Ana își uitase o. Cutiuță... Curios, Emilian desfăcu capacul. Parcă ar fi fost o mică trusă de acuarele; cu negru, cu albastru, cu verde, cu un roz de culoarea piersicii coapte. Pe marginea cutiuței - un bețișor de бага, la un capăt învelit cu o pâslă fină, pufoasă. „Ceva, fard de ochi" „ghici Emilian. Luă cutiuța și-o puse bine în valizii lui, să nu se piardă. Barbierindu-se, se miră de propria-i indiscreție: parcă ar fi vrut să deslușească în oglindă o rămășiță din imaginea Anei din clipa în care își contura ochii ei mari, negri și profunzi, cu adâncurile strălucitoare, fosforescente...

„Nu e-n lume nimenea" ...

...Rapoartele comandanților de subunități, situațiile din punctele de lucru recăpatau, de la o zi la alta, conținutul lor normal. Se făcea, în sfârșit, recepția a doua barăci noi. A treia era aproape gata. Veniră „de jos" paturile, saltelele, pernele, lenjeria și păturile cerute.

Militarii își aranjau noul domiciliu, se certau pe paturile cu o poziție avantajoasă din diverse motive și schimbau pe furiș saltelele între de alegându-și-le pe cele considerate mai noi. Una dintre barăci a fost denumită „Vila Belvedere”. Locatarii celeilalte își puseseră și ei imaginația la încercare: „Hotel Rosmarin”. Cei din barăcile supraviețuitoare aveau însă o mândrie aparte: „Vila Detunata” (câțiva jurau că a căz. Ut trăsnetul pe ea și a scăpat), „Vila pe patru osii” (era baraca rămasă intactă, deși inundația a mutat-o cu circa patru metri mai la vale). O singură baracă părea să nu fi fost „botezată”, baraca unu – sediul comandamentului. Nu se-ncu-o

metau militarii, pesemne, să nu se supere cumva ofițerii care dormeau acolo. Însă, de fapt, baraca unu avea de mult numele ei: „Cabana zeilorzelei de-a șasea barăci, căreia i se monta acoperișul, i se profila un nume aparte: „Căminul” – fiind rezervată pentru oaspeții care urmau să sosească: muncitorii, tehnicienii și inginerii ce se vor ocupa cu viaductul.

Reintrară în funcțiune și circuitele telefonice, la utilajele avariate se lucra, deja două buldozere, cărora le plângeai de milă, reveniră la locurile lor. Funcționau. Refacerea rambleului continua, peste cel mult două zile traseul basculantelor grele avea să fie restabilit. Și, pentru că șantierul își recăpătă înfățișarea lui normală, ostașii ajunseseră la concluzia că nici dracul nu e chiar așa de negru. Dacă ai treabă, uiți repede spaima și necazul din care te-ai zbătut să ieși. Vorba lui Sigartău: „Mă, după ce ieși la mai, pot să-ți spună cinci că era să te îneci, tu râzi și zici că ăia s-au speriat ca proștii!...”

Maiorului i se luă, în sfârșit, o grea piatră de pe inimă. Cu aparatura lui, geologul studie rezistența stâncii și decise: „Stimați tovarăși, puteți să mai puneți deasupra acestui pinten încă trei munți unul peste altul, că nu se pune problema nici unei prăbușiri de versant. Iată documentația, semnat, parafat, la o adică, dacă s-ar întâmpla minuni sau cataclisme, să-mi tăiați mie nasul... E-n regulă?”

Da, era. Negrea îi strânse mâna, îl rugă să mai stea câteva zile. Nu se obișnuise cu ideea că Pintilie pleca definitiv după ce stătuse aici un timp. Geologul zâmbi:

— Aș! Adio, tovarășe maior! Pentru delicioase melancolii în perspectiva bătrâneții noastre, îți ofer această carte de vizită. București, Drumul Taberei, lângă Orizont. Am totdeauna cămara plină cu sticle culcate. Vinuri vechi adunate de pe drumuri”.

Doar cu un rucsac în spate, Pintilie o luă la vale, pe drumul cel mare; refuzase să coboare cu mașina, căci, zicea el, nu renunța la ocazie. Așa doar putea să contemple pe îndelete viitoarea șosea croită de simpaticii tovarăși constructori în uniformă.

Peste vreun ceas după plecarea lui Pintilie, sergentul de serviciu îl căuta pe maiorul Negrea. Dădu de el la Stăvilar. În sus, la mai bine de cinci sute de metri de șantier, pe vadul pâ râului, începuse construcția unui stăvilar care avea să înlătore primejdia revărsărilor furtunoase, stăvilarul cumi nșind definitiv cursul pâ râului și protejând pilonii viitorului viaduct.

— Tovarășe maior, raportă sergentul. Ați fost căutat la telefon... Mama dumneavoastră. Revine peste o jumătate de oră.

„Mama? Emilian tresări, însă își aminti: sunt îngrijorați bătrânii. Le-am promis că voi petrece câteva zile de concediu la ei și, uite, a trecut data promisă, iar eu nici măcar nu le-am scris”. Mulțumi sergentului și plecă spre comandament să aștepte legătura cu Roșiorii de Vede. Curios: de ce nu-i telefona bătrânul? Poate că nu are cum să piardă vremea la telefoane, cum este dumnealui ocupat cu casa... Casa bătrânilor - vechea ambiție a tatălui, de a-și face casă, casa lui, tânjită în zecii de ani trăiți prin locuințele gărilor, în peregrinările familiei, gospodăriei, lucrurilor, care, cu toate, trebuiau să nu depășească niciodată gabaritul a două vagoane de marfă... Băț t i nul, ieșit la pensie cu un an în urmă, demolase o bojdeucă moștenită cu vreo cincisprezece ani în urmă și rămasă în seama chiriașilor. Se apucase a ridica și el casă nouă, o

casă pe care Emilian o cunoștea până-n cele mai neînsemnate amănunte, nu atât din proiectul gândit împreună, cât mai ales din dorințele tatălui și ale mamei... O cameră mare, cu geamuri spre stradă, o baie, o bucătărie eu aragaz, dar și cu sobă cu plită și cuptor, unde se pot coace cozonaci buni și pâine... Și pivniță, și altă cameră, ținută sub cheie, cu mobilă nouă, rezervată pentru „băiat”... Și sufrageria aceea, care-i plăcuse mamei undeva, un fel de cerdac mare. Lat de vreo trei metri și lung cât amândouă camerele de dormit. Închisă cu geamlâc, pe care vara, pe dinafară să se cațere viță de vie, iar iarna, pe dinăuntru, să o înverzească leandrii...

Emilian știa din scrisori că se începuse construcția casei din primăvară. Tata se plângea de meșterii care-l jecmăneau, de necazurile întâmpinate pe la depozite, căci era de alergat după ciment, după var, după cărămidă, scindară și câte și mai câte... Emilian surâdea: aleargă bătrânul, nu se lasă în ruptul capului. Trebuie să se vadă, până în cele din urmă, în capătul străduinței casa aceea, în locul în care tatăl copilărise, și să priceapă vecinii și tot târgul că nu degeaba a hălădui! el, Atanasie Negrea, zeci de ani în Calea Ferată. „Asta el Vreun necaz cu casa” – presupuse Emilian. Însă, la telefon, mama îl rugă să nu se sperie, că nu-i nimic, niciun necaz. Atâta doar că tata îl aștepta, cum fusese vorba, să vină acasă câteva zile, că ar vrea în răstimpul acela să facă un control medical...

— Ce control? Ce e, mamă?

— Control, că știi tu, taică-tău are mereu o grijă... Să-l duci tu la un doctor la București, că profesorul Borcea, bătrânul. A murit...

— Dar el, tata, cum se simte?

— Bine sănătos, numai că paza bună trece primejdia rea...

— Mamă. E complicat, să văd cum aș putea să mă reped.

— Încearcă și tu. Când se poate, noi te așteptăm...

S-a întrerupt? Zadarnic încercă Emilian să recapete legătura. „Poate că nu sunt centralistele de vină, bănuie el.

A.sta înseamnă că a înecat-o plânsul și a închis. De ce să plângă?"

În aceeași zi raportă comandamentului și i se aprobă o permisie de câteva zile. Îl lăasă înlocuitor pe Dobricescu, își aruncă câteva lucruri în valiză și pleacă cu un ARO, grăbit să prindă un tren care trecea prin cea mai apropiată gară la 17, 40. Pe Pintilie îl găsi pe peron.

— Nemaipomenit! se bucură Pintilie. Să nu-mi spuneți că ați venit după mine, să mă luați înapoi...

— Nu, vom călători împreună.

— Cu ce ocazie?

— Câteva zile de concediu?

Orice putea crede Pintilie, însă concediu? El, Negrea? Ce are el în din și mânecă cu așa ceva? Nu vrea să-i spună, dar probabil se duce la București, la comandament, cine știe ce-o fi cu șantierul... Sau să fie vorba de Ana?

— A, șa, în concediu, deci! se prefăcu lămurit. Și încotro, la București, nu?

— Nu. La Roșiorii de Vede. M-au chemat părinții.

„Uite, dom'le - cugetă geologul -, are și el părinți... Cum l-au chemat, cum a lăsat baltă toate grijile lui formidabile. Până și dumnealui se conjugă la singular. Zice noi în loc de voi, dar eul tot eu rămâne”.

Trecuse de unu noaptea când Emilian ajunsese acasă. Curtea, luminată de un bec agățat sub streășina unei magazii, era un șantier, plină de materiale și de rămășițele casei bătrânești, demolate. Casa nouă se ridicase la un metru deasupra fundației... „Unde or fi dormind?”

Scârțâia poarta. Începu să latre Diță, cățelușul ca un pui de vulpe, fostul însoțitor al lui dom'șef la reviziile de noapte.

— Diță, mă Dițică, unde-s. Măi?

Diță îl recunoscuse, scânci, sări pe el și fugi spre magazie să-și proptească labele în ușă.

— Diță! se auzi muștrarea tatălui.

— Unde v-ați ascuns, salahorilor?

Se deschise ușa magaziei, se aprinse o lumină.

— Aici dormiți voi?

— Păi unde? Îl îmbrățișară pe rând mama, apoi tatăl. E bine, e vară, e răcoare, aer curat... Vorba e, unde o să te culcăm pe tine... Nu puteai să spui la telefon că vii?

— Și ți-o fi foame, ce-ți dau eu ție acuma... se văicărea mama, căutând cu privirea, ca și când oalele cu mâncare ar fi fost prin stiva cu cărămizi sau pe lângă varniță...

Dar tot găsi. Trase afară din fântână căldarea spânzurată deasupra apei. Era acolo pus la rece un pepene. Și un castron cu bucăți de șnițel. Emilian înfuleca, iar mama îi da zor:

— Vai și-amar. Băiete, uite ce e pe capul nostru...

— Merge, tată? Iese?

— Iese pe dracu'! Pungași, mă, hoți peste tot. Un sfert din cât mă costă e ciubucul.

— Păi nu ziceai matale că fără ciubuc se duce lumea de râpă?

— Când?

— Ei, când... Când mai pica, acolo, câte-o damigeană pentru dom'sef... Și-un sac de tărâțe de la i ampă și...

— Ia tu de mănâncă și taci!

— Mai potolește-te, mă, tu, ăl bătrân... Și. Tot mama, reclamându-l lui Emilian: Mi-a mâncat zilele! Bombăne, se răstește la zidari, se tocmește cu cărăușii de-ai zice că-i ia la bătaie, s-a făcut zgârcit și nu doarme noaptea...

— Caută, mai bine, un cuțit să taie băiatul pepenele?

— Așa mi-o retează, că îi zic și eu: o casă nu se face cât ai bate din palme. Acum e toamnă, și-o să-l văd eu unde o să dormim la iarnă.

— Glumă-glumă, zise și Emilian, dar chiar așa: vă apucă iarna! De dormit, nu-i vorbă! Veniți la mine, dar cum rămâne aici?

— Asta-s-o crezi tu, mormăi bătrânul. La iarnă dorm în casa mea!

Se culcară toți trei de-a latul studioului, însă mai încolo, către ziuă, după ce vorbiseră câte toate, de-a valma. După ce Emilian dormise q vreme, deodată,

trezindu-se, văzu că e singur... Printr-un ochi de fereastră mijeau zorii. Se auzeau guguștiucii gălăgioși în castanul din fundul curții. Descoperind abia acum adevăratele dimensiuni ale patului, își mută perna la un capăt și se întinse cât era de lung, sorbind cu poftă cunoscuta mireasmă de levănțică a pernelor și a așternuturilor spălate de mâna mamei. Abia acum adormi de-a binelea și se trezi târziu, sâcâit de căldură. Soarele verii încinsese catranul de pe acoperișul magaziei. Sări din pat, își trase pantalonii pe el și ieși afară. Doi zidari cerneau nisip agale, fără să-l ia în seamă, morocănoși și plictisiți... Băti înul se ivi de după o stivă de scânduri, surâzând:

— Te sculași?

— Oarecum...

— Maică-ta e prin piață. Să-ți tom să te răcorești...

Îl privi mai atent pe bătrân. Era ceva - ceva mai slab, poate pentru că nu se răsesese încă. Dar arăta bine dispus, cu toată precipitarea lui permanentă, cu tot năduful cu care se plângea de tot soiul de impedimente. Emilian îl asculta, plăcut surprins de o energie nouă. Casa asta îl scutea de amărăciunile primului în de pensie. Dacă n-ar avea atâta treabă, ar colinda năuc împrejurul gării, uitându-se la ceasul său întors la opt zile, ori de câte ori ar fi auzit vreun suierat de locomotivă.

Când mama, venită de la piață, rânduie micul dejun pe o măsuță improvizată în curte, lângă fântână, Emilian o luă înaintea întrebărilor nepuse:

— Nu mi-am luat încă concediu. Am doar trei zile libere. Așa că azi o să plecăm la București.

— Cum să plec?! se miră tatăl. Să-i las pe-ăștia baltă?

— Îi lași, mâine seară ești înapoi.

— Doamne, iartă-mă, se împotrivi și mama, nu are nici măcar o cămașă mai ca lumea, curată...

— Că și tu! se înfurie bătrânul. Parcă intraseră zilele-n sac!

Mama se uită însă aspru și tatăl n-a mai crâcnit. Fiul știa ce putea însemna tăcuta înfruntare: „Nu te mai codi tu, omule, du-te la doctor”.

— Mă rog, dacă zici că nu ai libere decât trei zile... Poate-l apucăm pe 206, la douăsprezece patruzeci...

— În regulă, am vi eme după-amiază să iau legătura cu cine trebuie.

Din întâmplare, soluția unei consultații competente, care să-l liniștească pe bătrân, se potrivea să apară ușor de găsit printr-o intervenție a Anei. Unchiul ei era însuși directorul unei ci mici de boli pulmonare.

— Atunci să vă pregătesc, decise mama.

Emilian aștepta zadarnic. Să i se spună motivele care-i îngrijorau pe bătrâni, mai cu seamă că tatăl nu era omul care să-și facă cine știe ce griji pe tema propriei sănătăți. Aștepta și evita să-i întrebe. Faptul că întârziiau să-i explice îl îngrijora. Abia în tren, singur în compartiment cu tatăl, îl încolțise:

— Ia zi, tată, care-i necazul?

— Am scuipat sânge, de câteva ori... Mi-e teamă că s-o fi redeschis caverna aia, de-o avusei după ce-am zăcut de tifos. Mamă-ta, cum o știi... Dar nu mă doare nimic...

Emilian zâmbi înțelegător. Teamă, permanenta teamă a mamei, îi revenea în minte, așa cum se perpetuase de-a lungul anilor în care el, un copilandru, nu izbutise să o deslușească prea bine... Cândva, în vreme ce el urma primele clase secundare, ținut în gazdă la Călărași, tatăl, impiegat la Ciulnița, contractase un tifos exantematic? Revedea și acum pe o peliculă vie, imposibil de șters, un pat slinos, jilav, niște cearșafuri ude, din care sticleați ochii tatălui încețoșați de o perpetuă febră, careepuizase și-l prefăcuseră în 49 de kilograme de oase și piele, într-un trup firav aprins, mereu răcorit în cearșafuri umezite cu apă rece ca gheața... Mama îl Ținuse strâns de mână, îl oprise să nu se arunce spre pat, să nu Țipe, să nu-l sperie pe tata... O noapte de istovire, în care aȥipise în poala mamei pe coridorul spitalului, se isprăvise cu o imensă, copleșitoare ușurare... Inima rezistase, criza se epuizase, scăzuse brusc febra și doctorii au liniștit-o pe mama: „A scăpat11... Două luni, ca o umbră care nu putea face mai mult de zece pași, teta se chinuise să-și reculeagă energia

și viața. Izbutise, dar în iarna următoare a început să-l sâcâie o tuse dureroasă, care-l scula din somn și nu-l lăsa ore întregi. „Așa, scrâșnea mama cu reproș, satură-te de tutun!” Un doctor i-a descoperit începutul tuberculozei. Pe Emilian l-au dat în seama bunicilor. Tatăl a stat într-un sanatoriu o jumătate de an. Drac mort, după cât zicea dânsul, nu există. Penicilina și hidrazida făcuseră minuni. Când a reluat slujba, tot răul era spre bine. Nu mai fuma, mânca cu poftă bunătățile prânzurilor, se mulțumea numai cu vin negru și mama se bucura că dumnealui isprăvisese și cu bețiile trase prin cârciumile de prin spatele garilor... Instalat apoi șef de gară, cu noul său orar de existență riguros controlat de mama, dom'șef era om la locul lui, zdravăn ca un munte, energic și apreciat, în pofida reținerilor unora, din anii săi de început într-ale șefiei. Din spaima bolii mai rămăsese doar obiceiul controlului făcut cu atenție, de două ori pe an, în cabinetul unei somități în materie de afecțiuni pulmonare. Profesorul murise însă cu un an în urmă, tata se speriasse, îi scrisese lui, ca de dispariția unui medicament miraculos și îl întreba pe el, pe Emilian, cu ce ar putea să-l înlocuiască. Uite că acum teama se arăta întreagă.

În București, descuindu-și apartamentul părăsit, Emilian îl auzi pe tată-său bodogănind în spate:

— Ceara mamii ei de treabă! Că nu te-ai mai adunat și tu într-un rost... Ca să-i asta?

— Așa-i, râse Emilian. Dacă sparg un geam, data viitoare găsesc apartamentul colonizat cu lilieci...

Aerisind, dând drumul apei în cadă, scoțând husele de pe fotolii, Emil îl lăsa pe bătrân să contemple cartierul, din balcon.

— N-aș sta aici, să mă tai! conchise dânsul, revenind în sufragerie. Asta-i colivie!

— Dacă veneați la mine, ați fi scăpat de toată harababura cu casă, avea mama apă caldă, tihnă, și de toate...

— Păi dar cum! mai bine telefonează după doctorii ăia...

Emilian formă numărul Anei. Era atât de convins că nu putea fi încă acasă, încât, când îi auzi vocea, se încurcă:

— Alo... Iertați-mă, maior... da... eu... Tu ești?

Stabiliră să se vadă peste o oră. Ana era îngrijorată.

Ce putea fi? De ce venise așa, atât de neașteptat la București?

— Să vă fac cunoștință. Tatăl meu... și Ana, prietena mea.

Bătrânul o crezu doctoriță. Se fâstâci tot, încercă să-i explice motivul care l-a determinat, să-l solicite pe Emil și să vină împreună la București.

— Da, da, se lămuri repede Ana. Bună idee! Să-i dau numai un telefon unchiului meu. Cred că ați auzit de doctorul Onescu.

— Cum să nu! s-a luminat tatăl. Am avut onoarea, dumnealui a lucrat la spitalul Viting, prin anii '50?

— Posibil... Eu eram cam prea mică pe vremea aceea... Ana vorbi tocmai seara cu doctorul. A doua zi, la clinică, condus de Emilian și Ana, bătrânul intră singur în cabinetul de consultații și ieși afară după o jumătate de oră, înnegurat:

— Gata. Hai să mergem...

— Ei, te-ai liniștit?

— Da. Mergem?

Ana se simțea stingheră, o străină care nu avea ce căuta acolo. Emilian își dădea seama că ceva nu e în regulă și că bătrânul nu vrea să spună. Ieși însă medicul, amabil, și protector și se adresă bătrânului ca unui copilandru capricios.

— Dragă, fii rezonabil și urmează-mi sfatul. Apoi, lui Emilian; tovarășe maior, tatăl dumitale trebuie internat pentru o serie de analize. Convinge-l.

Ceea ce era imposibil. Și casa? Avea timp de analize la iarnă, după oc-ar fi reușit să vadă măcar acoperișul deasupra zidurilor. Acum? Nici vorbă!

Se urcă în primul tren și nici pe Emil nu-l lăsă să-l însoțească. Ce rost avea să se mai abată pe-acasă? Să se ducă direct la șantierul lui... Era supărat bătrânul pe

mama: „Că de gura ei nu scapi!” Reîntâlnindu-se cu Ana, după plecai ea bătrânului, Emilian o întrebă cum ar putea să stea de vorbă mai pe îndelete cu doctorul Onescu. Ana ezita.

— Nu știu cum să-ți explic... Mi-a telefonat acum o oră... Insistă asupra necesității internării tatălui tău.

Emilian simțea că-i ascunde ceva.

— Spune-mi tot ce ți-a relatat unchiul tău.

— Nu... Nimic grav... Nici n-am înțeles prea bine... Este nevoie, e absolut necesar să facă analizele acelea, ca să se edifice...

— Să se edifice în ce sens?

— În sensul că nu e ceea ce se tem toți doctorii că ar putea să fie...

Emilian încremeni.

— E suspect de...

— Nu e suspect de nimic! Dar trebuie făcute analizele!

Ana încerca zadarnic să-l liniștească. Deși de dimineată își făcuseră planul amândoi să ia masa împreună, Emil se scuză pretextând că avea niște probleme de rezolvat înainte de-a pleca din București. Nu-i promise decât că o va suna din gară. Însă trenul pleca la ora unu noaptea. De «s-o mai sune? Undeva, în față, în bezna străpunsă de tren, linia ferată se bifurca. Spre dreapta, o linie ducea către șantier, către o lume de ceață, devenită străină. Ceva îl îndemna să se întrebe de ce trebuia el, Emilian Negrea, să se grăbească într-acolo, de vreme ce s-ar fi convenit ca la bifurcația nevăzută s-o ia spre stânga, spre ai lui, care cu siguranță că acum nu izbutesc să doarmă, și să se liniștească. Să-i smulgă de-acolo, din moloz, să-i aducă la ei, să-i instaleze în comodul său apartament și să-l oblige pe bătrân să-și vadă de sănătate. Asta, așa, ca un gând absurd! Că dracu' știe de ce o soluție firească este imposibilă, pe câtă vreme o pornire, încăpățânată cum i se părea acum, îl ținea pe bătrân într-o magazie, trudind din greu ca să ridice o casă de care nu aveau neapărat nevoie!

Însă trenul mergea pe drumul lui. Bifurcația nu exista decât în mintea lui Emilian.

Dimineața, fără nicio urmă de oboseală după o noapte albă, în acel „ARO” militar venit la gară să-l ia, continua drumul spre șantier, fără să se bucure de știrile pe care șoferul, un caporal dezghețat, se credea dator să i le comunice. Vag, auzea cifre, bănuite, care se refereau la mersul lucrărilor. În fond, declanșată și pusă într-o ordine anume, energia câtorva sute de militari, transfigurată într-un mecanism ireproșabil ca funcționare, acționa acum de la sine. Ar fi putut să se mire: doar cu două zile în urmă, el, comandantul și inginerul, se simțea pârghia esențială a acestui mecanism, se temea de el însuși, ca și când orice descumpănire proprie ar fi periclitat întregul mecanism. Iată însă că șantierul avea viața lui proprie, trăia și fără pârghee - esențiale. Oare asta-i adevăratul sens al comandei? Ideea abstractă a conducerii? Ce sens are o pârghie, dacă aceasta, adusă în poziție neutră, nu prejudiciază nimic din forța angrenajelor dirijate? Uite cum ne credem noi buricul pământului, fiecare în parte, convinși că lumea începe și se termină deodată cu ambițiile noastre.

Emilian nu putea sesiza încă faptul că tocmai această bruscă neutralizare, determinată de grija pentru ai lui, avea să provoace o inerentă perturbare a sistemului. Nu lipsise decât două zile, emanația forței lui se menținuse intactă, căci inerția rămâne inerție. Însă faptul că nu se putea concentra asupra îndeletnicirilor lui de șef al șantierului și că se lăsa copleșit de gânduri chinuitoare avea să-și arate consecințele mult mai repede decât ar fi putut crede.

Munca titanică, eforturile omenești pe care el însuși le angrenase îi cereau, la rândul lor, o dăruire totală. Emilian avea obligația să uite tot ceea ce nu se rezuma la șantier. Însă, din păcate, nu putea să uite. Un nor amenințător îi întuneca prea des fața; da telefoane la Roșiori și insista în van, în convorbirile cu ai lui, să-i convingă să renunțe la casă și să se mute la București. Se

înfuria degeaba și, pe deasupra, nici nu avea cum să-și explice nimic. Ce l-a apucat? – s-ar fi putut mira mama sau tata – ce tot are cu noi de nu ne lasă să ne facem casă? Nu cumva i-o fi spus lui doctorul ăla cine știe ce? Ce atâta zarvă, pentru niște analize? O să le facă tata mai încolo! E vreun motiv anume degrabă de insistă atâta?

Peste toate ale lui, după două săptămâni de la înapoierea de la București, Emilian primi și inspecția generalului. Care nu venea singur, ci având în mașină, alături, pe Ana. Era, prin urmare, încă o insistență. Iarăși da buzna cu macaraua ei, îl obliga cu ajutorul superiorilor. „Nu-i nimic, își propuse el, dacă-i bal, bal să fie! Ea a vrut-o.”^W

Maiorul Negrea fusese anunțat cu două zile înainte că va veni generalul în inspecție. Dobricescu își enunțase sugestiile: trebuia organizată o primire. Ce fel? Desigur, un raport impecabil, milităros și sobru, așa cum îi place superiorului, să stădă dar demnitatea, să se pronunțe răspicat sensul cel mai exact al situației descrise lapidar... Se impunea deci alegerea cuvintelor care să definească stadiul lucrărilor și să marcheze, punct după punct, ceea ce se execută în fiecare sector al șantierului în momentul prezentării raportului.

— Cam greu să încapă un bilanț în trei fraze, glumi Dobricescu, dar...

— Am să mă gândesc, i-o curmă maiorul.

— Ceea ce înseamnă să știți, oricum, dinainte, amplasamentele efectivului, și ale utilajelor, operațiunile fiecărui punct de lucru...

— De ce?

— Pentru că după primirea raportului tovarășul general va inspecta toate colțișoarele șantierului... Ferească sfântul să-i iasă la numărătoare un buldozer mai puțin la lucru decât numărul raportat.

— Și ce propuneți? O repetiție generală?

— Nu. O verificare amănunțită a tuturor sectoarelor.

Maiorul tresări. Nu agreea, nu acceptase niciodată lustruirea realității, nu era de acord cu acei ce-i reproșau

că nu știe să-și „vândă marfa”.

— O să folosim, tovarășe locotenent-colonel, ambalajele originale. Dacă sunt, dacă nu, atâta pagubă! decise Emilian, lăsându-l pe Dobricescu nedumerit.

— N-am înțeles, vă rog să mă iertați...

— Vreau să vadă totul așa cum e, în mod obișnuit. Nu regizăm nimic; nici curățenie, nici meniuri festive; nu voi opri utilajele din lucru o oră înaintea sosirii tovarășului general să le lustruiesc și să intre în șanț cu cinci secunde înainte de a-și opri dumnealui privirea asupra lor...

— N-am spus asta...

— Știu. Trebuie, probabil, stabilită și grosimea prafului de pe bocancii ostașilor. Niciun firicel mai mult peste cât. e poate depune de la ora intrării în schimb. Să fim serioși! Mă lupt de o lună cu cei de la echipament să suplimenteze normele de încălțăminte și degeaba, nimeni nu vrea să înțeleagă de ce se rup bocancii înainte de termenele stabilite, deși una e instrucția în cazarmă și alta e să icnești, cu târnăcopul în mână, proptit în tășuri de piatră... Lasă-l, să le vadă pe toate!

— Cum credeți... Din câte-l știu, nici dânsul nu agreează demonstrațiile cu tâlc.

— Realitatea nu are decât un singur tâlc: adevărul. Totuși, oricât încerca să pară sigur pe sine, sigur pe subordonații lui, gândul că se apropia sosirea generalului îl neliniștea. Poate că Dobricescu avea dreptate. L-ar fi durut să-l vadă pe general nemulțumit de ceva, și, mai mult, oricât nu și-o mărturisise, dorea de la acest om pe care-l prețuia enorm o confirmare. Nu laude, ci constatarea competenței. În acest sens se gândea să-l conducă pe general prin șantier astfel, încât ordinea lucrărilor să fie cât mai edificatoare.

În clipa sosirii, generalul auzi cel mai scurt raport posibil. Maiorul Negrea se prezentă regulamentar și adăugă, înainte de a pune punct:

— Detașamentul, cu efectiv complet, execută lucrările ordonate.

Cum și ce fel? Tovarășul general era implicit invitat

să constate personal.

Ceea ce a și făcut. A primit onorul gărzii, i-a strâns mâna lui Negreii, celorlalți ofițeri, cu un vag surâs de om șiret:

— Ia să vedem și noi cum merge treaba...

Și-a adus aminte însă de Ana, rămasă stingheră, cu valiza în mână, lângă mașină.

— Dar mai întâi să se ocupe cineva de tovarășa ingineră...

Plecă apoi grăbit, de-a lungul terasamentului, urmat de-aproape de Negre ea și Dobricescu. Nu întreba nimic. Se uita, atâta tot, parcă ferindu-se să nu-i deranjeze pe militari din îndeletnicirile lor. Refuza rapoartele. Părea un turist oarecare, parcă nemulțumit de faptul că un detașament de geniu s-a apucat să ciopârțească frumusețea de munte, stricând peisajul. Mușcăturile scrâșnite ale cupelor de macara și ale buldozerelor nu-i lăsau o impresie plăcută. Ba. Dimpotrivă: îi zgâriau auzul. Poate chiar din această pricină străbătu distanța celor aproape șapte kilometri pe care erau dispersate lucrările, nervos, și grăbit, în mai puțin de două ore. Urca și cobora cu o vioiciune pe care Emilian se mira să o vadă intactă, aceeași ca în anul 1953, când îl cunoscuse. După inspectarea lucrărilor începu însă scotocirea taberei. Găsi câteva saltele cam umede într-un dormitor... Vedeți de unde vine umezeala asta..." Controla curățenia veselei și a bucătăriei. Nimic de obiectat. În parcul auto nu-l interesau decât posibilitățile atelierului mobil de reparații și depanări. Părea cam îngrijorat: e suficient? Deocamdată da, însă pe parcurs? întors la comandamentul detașamentului, căzu istovit pe-un scaun: „Sper că la voi se poate bea o cană cu apă rece de izvor...”; „Cum să nu se poată? Și două!” își potoli setea, apăruseră broboane de sudoare pe fruntea lui cu riduri adânci, întortocheate... Se șterse, amuzat și mulțumit că obosise, ca și când oboseala asta, datorată atâtor ore de mers și stat în picioare, ar fi fost o bucurie de mult râvnită.

— Mi-e o foame de lup, măi băieți!

Se deschideau băierile bunei dispoziții. Negrea răsuflă ușurat. Dacă îi era foame, era bine. De-ar fi fost altfel, ar fi ordonat adunarea cadrelor pentru analiză și-ar fi început să întrebe, apoi să tune. Intră, în schimb, panica în cei de la popotă. Le trebuiau repede câte și mai câte: toate fuseseră pregătite și totuși uite că acum generalului îi e foame, dar nu e pusă masa... Barem de l-ar mai fi ținut maiorul de vorbă. Aș! Generalul intră în popotă, se așează în capul mesei, rupse un dumaticat de pâine și-l albi în sare înainte de a-l mânca. N-avea nicio preferință. Omletă, friptură, ce-o fi! Și una și alta, dacă este! Mâncă zdravăn, bău încă două pahare cu apă, ca la urmă să se mire:

— Dar voi? La ce oră serviți masa de prânz?

— La ora cincisprezece, tovarășe general.

Generalul se uită la ceas: cincisprezece și un sfert.

— Și, mă rog, ce-așteptați?

Ce să i se răspundă?

— Să vină la masă! Ce-nseamnă asta? Stau pe-afară și așteaptă să termin eu? Cine v-a învățat pe voi asemenea maniere, Negrea?

— Permiteți să...

— Acum lasă! Arată-mi unde mă pot odihni un ceas și pe urmă te rog să le explici tovarășilor ofițeri că nu aveau motive să înghită cu noduri în prezența mea. Diseară vreau să servim masa împreună.

— Am înțeles.

Camera pregătită pentru general, dacă putea fi denumit astfel compartimentul din baraca comandamentului, arăta destul de acceptabil, scuzele maiorului Negrea l-au nedumerit pe oaspete.

— Hm! Ce tot te învinovățești? Este perfect. O să dorm ca-n sânul lui Avraam...

— Odihnă plăcută. Îmi permiteți să mă retrag?

— Uitasem. Cu titlu de informație: dacă nu vor zbârnâi telefoanele după mine pentru cine știe ce urgență care să mă cheme la comandament, am să stau la voi încă o zi-două...

— Tovarășe general, ne vom strădui să...

— Cu o condiție: să vă vedeți liniștiți de treabă și să nu mă escortați de dimineța până seara. Mi-am adus ceva de lucru. Și mi-am propus să stau mai pe îndelete de vorbă și cu subordonații dumitale. Fără ședințe, fără convocări. O să găsesc eu prilejuri mai bune. Ce program aveți diseară?

— Diseară?

— Da, diseară.

— Se servește masa, se execută programul de seară și...3

— Și? Vă culcați deodată cu găinile?

— Cad frânți, tovarășe general. Toți se grăbesc să se culce.

— Nu vă adunați să ascultați și voi o muzică bună? La pescuit se pricepe careva?

— Nu prea...

— Și? Nu vă plictisiți? Dumneata, dragă, nu te plictisești?

— Nu am timp, tovarășe general.

— În sfârșit, o să vedem noi și acest aspect al problemei...

Generalul își propuse să se odihnească o oră. Ar fi vrut ca după aceea să încerce niște undițe pe care și le adusesese cu el. Se lăuda că știe să dea la păstrăv.

Negrea și Dobricescu o luară în acest răgaz spre zona derocărilor, care deschideau o platformă lungă de două sute de metri, denumită, nu se știe de cine, „coada zmeului”. Acolo, viitoarea panglică a șoselei se îndoia lin pe panta versantului, coborând ușor o diferență de nivel de circa doi metri, și se isprăvea brusc la marginea prăpastiei peste care avea să se întindă viaductul. Dincolo de prăpastie era peretele compact, înalt până-n slăvi, al „zmeului” - al unui masiv în care. Perforatoarele și dinamita vor fora tunelul de aproape un kilometru. Graficele arătau că odată cu nivelarea numitei „cozi de zmeu”, prima etapă a lucrărilor se încheia. Opt kilometri de șosea erau aproape gata, curând puteau să sosească materialele și utilajele pentru viaduct și tunel.

În zonă o întâlniră pe Ana. Cu un notes la subțioară,

cotrobăia de una singură după afine. Era mânjită pe mâini și pe buze, de parcă ar fi băut dintr-o ciutură plină cu tuș.

(3 - Umbra soarelui

— Ai fi putut să te gândești, o certă Emil, că după dulcegării de-astea vin și urșii pe-aici. Nu prea le convine să li se jefuiască desertul.

— Nu mă tem eu de urși... Oricât ar fi ei de morocănoși. Aluzia Anei o înțelese și Dobricescu, în felul lui. Se scuză și cobori panta spre locul unde se-auzea duduital perforatoarelor.

— Oare numai pentru că te-a reținut generalul n-ai avut niciun minut liber să te interesezi de motivul revenirii mele?

— Îl știu.

— De-aceea ești supărat? Dă-mi. Te rog, mâna...

Emil o ajută să sară de pe stâncă pe care o găsisese cățărată. Ușoară, Ana se lăsă să-i cadă pe piept și seinei apoi capricioasă, o durea grozav o gleznă.

— Ah, ce proastă sunt, am călcat strâmb...

— Suflă și-ți trece, o ironiză Emilian. Renunță la trucurile astea. Spune-mi și mie cum ai reușit să-ți faci din general aliatul tău și al macaralei.

— Nu ți-a spus nimic?

— Nu. Dar te-a adus cu el.

— Deci ai tras concluzia.

— Da, m-am pripit.

— Am analizat obiecțiile tale. Sunt considerabile. Aș fi renunțat, Emil, dacă nu mi-ar fi venit o idee. Toate implicațiile și riscurile la care m-ar expune capriciile acestui pârlău năvălaș se șterg din calcul dacă se va ridica un stăvilă în amonte, dincolo de Strunga caprelor...

— Nu mai spune! Când ți-a venit această idee?

— Alaltăieri, la ora două după miezul nopții, când nu puteam dormi din cauza unui țânțar.

— Și-acum ai fost să studiezi terenul?

— Eram în drum. Dacă ai merge cu mine, ți-aș rămâne etern recunoscătoare, pentru că aș vrea să și schițez, în linii mari și să-i propun generalului.

— Merg, mormăise Emil. Numai că nu ai luat-o bine pe aici. Hai încoace, cunosc eu un drum mai de-a dreptul spre Strunga Caprelor.

— Tot nu mi-ai spus: dacă se acceptă ideea stăvilarii, adopți macaraua?

— Să vedem mai întâi de ce fel de stăvilar ai tu nevoie.

rDe acord!

Au mers tăcuți. Ana a renunțat la tatonările ei copilărești. Și-a dat seama că Emil nu-și angaja nicio atitudine decât în fața calculelor. Perfect, o să-i pună calculele în față și n-o să aibă încotro. Va accepta, pentru simplul motiv că o macara circulară nu se compară cu un **f** unicul ar, care nu-ți dă posibilitatea manevrării în spațiu a elementelor, și nici nu se mai pune în discuție economia de timp Macaraua, montată în două zile pe lângă funicularul construit în cel puțin două săptămâni are avantajul de a reduce la o treime timpul de asamblare a structurii viaductului.

— Emile, am impresia că și condițiile naturale îți contrazic opoziția. Asta-i pârâul cu care vrei să mă sperii?

— Parcă l-ai văzut și-n zilele lui „festive...”

— Am avut onoarea... Însă acum mi se pare exagerat de cuminte. I

— Are motivele lui.

— Pe care, după câte-mi dau seama, tu le știi și la consideri foarte strict secrete. L

— Deloc. Uite colo motivele.

Ana, uluită, descoperi în fața ei stăvilarul. Nu-i venea să creadă.

— Emile!

Sări de gâtul lui, îl sărută, fugi după aceea să se cațere pe stăvilar, să se convingă că nu visează. De sus, de deasupra cascadei artificiale și a porticului menit să regleze debitul căderii de apă. Ana îi strigă:

— Dacă nu zici da, mă arunc de aici!

— Nu te juca. *M*

— Da sau nu?

— Da! Coboră de-acolo, dacă vrei să nu te las singură aici...

Coborî repede, fericită.

— De ce nu mi-ai spus când ai fost la București?

— N-aveam cum bănuî că nu te vor lăsa țânțarii să dormi la două noaptea.

— Ești un nesuferit! Precis, din ziua inundației hotărâsei să i idici stăvilarul ăsta! Dacă-i așa, de ce te-ai mai cramponat?

Ce putea să-i răspundă? Că se temea mai puțin de soarta macaralei și mai mult de ceea ce se petrecuse cu el în clipa când găsisese o cutiuță cu rimeluri? Ana, așteptând răspuns, urmărea derutată, uluită, descumpănirea lui de copilandru spăsit, prins cu mâța-n sac.

— De ce, Emil?

— Hai să mergem. S-o fi trezit generalul...

— Nu mă mișc de-aici până nu-mi spui ce gândești acum, în clipa asta!

Emil încercă să-i ocolească privirea. Ana îl încolțise. O știa. Cu siguranță că-l bănuia. Nu se mai putea ascunde sub cine știe ce pretexte. Nici măcar nu-i venea ceva plauzibil în minte.

— Dacă te mai codești, voi ști că mă minți!

— Nu-mi cere imposibilul, Ana.

— Ba ți-l cer! Pentru că e vorba de mine! Știu asta;

— Dacă știi – izbucni el –, poate că știi și câți ani am.

Și câți ani ai. E suficient.

Brusc plecă de lângă ea. Năucită, Ana nu avea putere să se urnească. Îi era frică, avea senzația că ceva, nespus de prețios, a apărut și a dispărut într-o clipă, lăsând-o pradă unei primejdii, asemănător unui gol imens, gata să o înconjoare și s-o scufunde în deznădejde. Ar fi vrut să fugă după el, să o scape, să-i întindă mâna, s-o smulgă din acel vârtej și-n acel moment retrăia cu o stranie exactitate aceeași groază pe care-o trăise când furtuna de apă încercase să o înghită.

— Emile, nu mă lăsa aici... Emile!

Se încrda, căutând ea însăși puterea de a-l ajunge. Îl

oprise, se agăță de el, încercând să-l răsucescă cu fața spre ea. Dar Emilian rezista neclintit.

— Nu, Ana! Nu te legăna și tu în balansoare fragile...

Timid, se întorsese spre ea, cuprinzându-i umerii.

— Ai putea să mă ajuți, o! rugă el, îmi va fi greu să recâștig prietenia ta, de care am avut și voi avea atâta nevoie. Poate că de vină e singurătatea mea, te rog să mă ierți.

Ochii Anei străluceau printr-o perdea de lacrimi.

Îl privea de jos în sus, implorându-l, apropiindu-Se. Emil îi simți mâinile, degetele tremurătoare, într-o febrilă dorință a mângâierii. Îl arse dogoarea buzelor ei întredeschise: Îmbrățișând-o, o ascunse la piept, spre a nu-i vedea nimeni chipul acela minunat pe care nici el nu cuteza să-l privească. Mireasma, crudă a părului Anei îl amețea. Auzea bătăile unei inimi grăbite, speriate, care nu era a lui i încercând să scape din propria-i emoție, Emil îi cuprinse obraji în palme, vrând să-i spună că există unele toamna când înfloresc castanii și liliacii a doua oară, însă florile «acelea sunt ucise de brumă, într-o singură noapte... Nu apucă să rostească nimic. Ana îl încolăci mânioasă și-l sărută, strivindu-i gura, nimicindu-i ultima lui încercăi 3 de a se desprinde, șoptindu-i pierdută, dar încăpățânată:

— Să nu spui prostii... Să nu mai spui, niciodată, pentru că eu nu te las...

Emilian nu avea cum să răspundă... Aprins de o dorință pe care nu o putea stinge, o strivea la piept, sărulind-o la rândul său, în neștire. Într-o clipă, pe care fusese convins că nu o va mai trăi niciodată, se gândi disperat că nu are voie să-i spună acestei fete că o iubește, deoarece era sigur că nu el este omul căruia i s-ar cuveni ființa ei. Recăpătându-și răsuflarea, Emil încercă s-o readucă la realitate:

— Ana, tu meriți o fericire din care eu nu-ți pot dărui nici măcar o miime...

— Taci, taci te rog!

— Tăcerile ascund menajamente, Ana! Să fim lucizi.

Ana izbucni:

— Eu, eu sunt aceea care am dreptul să știu ce fel de fericire merit. Și-o știu de la tine. O știu ție când te cunosc, m-am hrănit cu ea toți anii de facultate, am așteptat cu răbdare să-ți vindecii rănilor, să-ți dai seama singur ce ți se cuvine de la viață, să renunți la revolta ta dureroasă și să capeteți încredere în mine...

— Ești prea bună. Există, fată dragă, unele lucruri, pe care, odată pierdute, nimic nu le mai poate recupera.

— Nu-i adevărat!

— Tinerețea, bunăoară!

Ana se smulse din brațele lui râzând. Un râs răutăcios, strident, care-l durea.

— Tinerețe? Ai fost vreodată curios să afli ce cred eu despre tinerețea aceea pe care zici că ai pierdut-o?

— Socoteam că unele lucruri îmi aparțin în exclusivitate.

— Nu mai spune! Am urî i-o pe nevasta ta, pentru că știam cât ai iubit-o. Am urât și urâsc vremea, anii aceia câți ies la socoteală drept diferență de vârstă, anii care te-au durut. Singura mea nădejde a fost că va veni o zi când vei îndrăzni s-o iei de la capăt. Iar tu... tu...

Glasul Anei se înecă. Emilian o privea și nu deslușea decât o inexplicabilă mânie. „Dumnezeule, ce-am făcut? Cum de nu mi-am dat seama niciodată că ființa aceasta nu s-a dezlipit de mine în șase ani nici măcar o singură zi? Până și macaraula ei, munca ei istovitoare de la institut, era tot pentru mine, tot pe mine mă priveau...”

— Ana, șopti el îngrozit de propria-i voce, ești convinsă că ai putea fi fericită cu mine?

— Altă fericire nu cunosc.

— Dar există, Ana, și ai putea cunoaște! Nu te mulțumi cu rămășițele unei vieți din care eu mi-am irosit tot ce-ți puteam oferi mai frumos. Tu singură spui că urăști anii aceia ai mei...

— Și-acum ce vrei, strigă Ana, ce mai vrei? Să-ți cad în genunchi și să te implor să uiți și tu ceea ce eu aș putea uita într-o clipă dacă mi-ai cere-o?

Era prea ademenitoare fericirea. Poate că totuși avea

și el dreptul la ea. Ochii ei mari erau aproape de el, îi solicitau deplina credință. Ana era a lui.

— Ce să mai vreau, glumi el, nu mai vreau nimic altceva decât o soție!

— În sfârșit, oftă Ana, ți-a trecut și ție prin minte un gând frumos.

Emilian îi sărută mâna, Ana îi mângâie părul, apoi să lăsă în voia îmbrățișărilor și a sărutărilor nesfârșite, dar la un moment dat se sperie:

— Deocamdată zic să ne oprim aici. Te-o fi căutând generalul.

— Ai dreptate...

Se întorceau spre tabără ținându-se de mână. Glumeau unul pe seama îndelungatei rețineri a celui alt. Ana nu avea motive, niciunul, nici măcar mic, atâtică de mic, să se rușineze de prefăcătoriile ei, chiar și de răutățile rostite atunci, la aniversarea căsătoriei lui Vlad Șoimaru, când toți, cu excepția lui Emilian, înțeleseseră exact despre ce era vorba. Dar Emilian se încruntă: „Să trecem peste povestea aia idioată...”; „Bine, să trecem, dacă vrei tu...”

— Acceptă Ana râzând...

Trecuseră câteva săptămâni după seara aceea în care Vlad și Verbina își serbaseră un deceniu de la căsătorie la restaurantul „Lido”. La ușa apartamentului locuit de familia Șerbănescu, într-o micuță garnizoană de provincie, sunase poștașul casă înmâneze un aviz. Era vorba de un colet și Șerbănescu s-a grăbit să ajungă la poștă să-l ridice. În drum spre casă făcuse tot felul de presupuneri: expediat din București, de un anume Tudose Nesăratu. Parcă aducea, a șotie: cine știe cărui amic îi venise poftă să facă haz pe seama lui, dacă se* mai iscălise și Tudose Nesăratu... îi venea să arunce pachetul, dar îl îmbulzea curiozitatea. În fond hazul expeditorului era un fapt consumat. Enigma era însuși conținutul pachetului. Ajuns acasă, îl asaltase și nevastă-sa, la fel de curioasă: „Ia să vedem, dragă, despre ce colet e vorba? Cine l-a trimis? O, e din București!”, se mirase ea. Bărbatul se apucase să taie

sforile cu o foarfecă, apoi să desfacă o cutie de carton, în cutie un trofeu: o pereche de coarne de cerb, bune de așezat deasupra unei panoplii. În fundul cutiei – un sutien, pe care, văzându-l, femeia a încremenit. Tacticos, dând de-o parte talajul din cutie, bărbatul mai căuta ceva, dar nu mai era nimic. „Frumos cadou, nu-i așa? O mică atenție pentru mine, care n-am pus mâna pe-o pușcă de vânătoare în viața mea, și un sutien pentru tine... Ia vezi, ți se potrivește?”; „Nu! s-a îngrozit femeia. Nu vreau, nu știu cum de...”; „Ce te-a apucat? Încearcă-l, este exact la fel cu sutienul acela negru, pe care l-ai cumpărat de la madama aia din pachet. Uită-te și tu: tot franțuzesc, aceeași marcă... Ba mai mult, iată și cusătura... Nu ai scurtat tu bretelele, să stea mai ridicat? Ce zici? E strașnic, nu? Unde mai pui că de când ai fost la București, s-o vizitezi pe vară-ta, nu mai dădeai de minunea asta, nu știai pe unde s-a rătăcit. Uite-o, ți-a trimis-o vară-ta, uitucă ce ești!”; „Da, este... așa, desigur... bâiguise ea, vară-mea...; s-a gândit... ce drăguț din partea ei...”; „Dar coarnele. Cine știe ce i-o fi venit... Nu s-o fi gândit la ce-ți închipui tu... /; „Cine? Tudose Nesăratu?”; „Care Tudose? Ce tot...?” în blocul acela cu câteva zeci de apartamente nu era prima oară când vecinii aveau neplăcuta ocazie să asculte țișetele, implorările de ajutor, o oribilă zarvă, mai ales noaptea. De-astă dată, în liniștea reclamată cu bătăi insistente în țevile caloriferelor, soțul și soția blestemau în gând fără să-i rostească numele sub niciun motiv, pe cunoscutul expeditor, l-ar acesta, pe culoarele facultății, îi explica Anei care-l ascultase îngrozită: „N-aș fi făcut o asemenea măgărie, dacă nu ți-ar fi vorbit așa atunci.”)... Emilian, cum ai putut? Ai fost în brațele ei, ai mângâiat-o, te-ai lăsat mângâiat...”; „Am fost. Tocmai pentru că-mi șuiera în ureche cuvinte de patimă, cu inconștiența celei ce se repetă ori de câte ori zvâcnește biciuită de instinctele ei de animal care devorează orice... Ei bine, n-ar trebui să-ți spun: unicul om care realmente o iubește, care acceptă să fie sfâșiat, încetul cu încetul, tăvălit în minciuni știute, este soțul ei. M-am gândit o. Noapte întreagă cum s-o umilesc,

căci pe ea n-o umilește nimic. Brutalitatea, cu atât mai puțin. Un singur lucru am sperat s-o lecuiască: pachetul acela, pentru că Primindu-l, nefericitul de Șerbănescu are să-și dea seama că promiscuitatea pe care-o acceptă este știută, nu mai e doar o taină a lor doi. Și o să fie nevoit să scape de ea înainte de a-i i-i ajuns vestea și la serviciu. Nu e un prost, este un inginer capabil, pe care l-a nenorocit ființa asta, cu trupul și răsuflarea ei de bacantă.”;

„Doamne, exclamase Ana, de unde, de pe ce fel de drumuri ai cules atâta duritate? N-ai văzut că e condamnată, predestinată minciunii de propriul ei sânge! Trăiește cu obsesia sexului, gândește cu glandele. N-ai niciun strop de îngăduință?”)... Nu. Nu am. Nu pot fi îngăduitor cu viciul, pentru că e cel mai primejdios microb, contaminează conștiințele, le descompune sau le otrăvește. Ne încercăm mărinimia, clădim cu stăruință relații care să ne facă mai buni, mai folositori unul altuia. Și nu e ușor, nu ne naștem integri, din păcate; trebuie să ne plămădim cu voință și trudă o alcătuire sufletească frumoasă. Cel ce încalcă legea e izolat, răufăcătorul suportă consecințele faptei, hoțul, cât ar fi el de avid, tot restituie până la urmă ce este al păgubașului. Dar viciile morale nu ajung în fața instanțelor sociale. Sunt condamnate de opinia tuturor, dar se perpetuează în taina faptelor care contrazic cuvintele. Nu există, nu trebuie să existe îngăduință față de niciun viciu. Dacă nu cred în Dumnezeu, de ce trebuie să-l accept pe diavol? Nu, Ana! îngăduința e necesară atunci când omul nu poate să ridice de jos, cu o singură mână, o ladă de o sută de chile, deși ar vrea să poată... Dar a accepta ceea ce trebuie să dispară din firea noastră înseamnă a munci zadarnic pentru o nouă societate.”;

„Mă rog, și-n concluzia unor atari argumente, tu îi expediezi soțului femeii cu care te-ai culcat proba materială a adulterului. În acest fel «tovarășul» Emilian Negrea și-a exprimat, profundul său dezgust față de viciul rafinat după care o mie și unu de bărbați râvnesc, ori de câte ori beau un păhărel în plus și trece prin fața lor un tors de femeie. Asta, pentru că tovarășul e un tovarăș cu înalte principii,

luptător înflăcă -, rat împotriva miasmelor... Tovarășe dragă, atunci când erai cu blonda de ce nu i-ai făcut o expunere detaliată"; cum mi-o făcuși mie, asupra problemei? Poate că femeia ți-ar fi însușit punctul de vedere, ar fi spus: aveți dreg? late, tovarășe Negrea, vă rog să mă scuzați că v-am dorit... J Nu. S-ar mai fi dezbrăcat, ci și-ar fi luat-poșeta, pardesiul și-ar fi plecat acasă. Sau, poate, s-ar fi îndrăgostit de-a binelea de tovarășul Negrea, s-ar fi jurat că începe o viață nouă, și-ar fi părăsit bărbatul și ar fi venit definitiv la tine, fericită că în sfârșit, a descoperit pe omul capabil să-i purifice sufletul. Mă crezi absurdă? Oare blonda dumitale n-are nimic bun în ea? Chiar așa să fie adică?"; „Da. Chiar așa: nu are nimic bun în ea.”; „De ce n-ai izgonit-o din capul locului?"; „Pentru că speram să descopăr ceea ce sperî și tu acum că ar putea exista bun în ea.”; „Nu mai spune? în pat?"; „Da. Acolo.”; „Și? Nimic? Nimic-nimic? Nici măcar fierbințeala unui sărut pe care ți-l dăruia fără nicio margine? Ce e sărutul, Negrea?"; „Nu m-am apucat să elaborez dicționare. Oricum, să zicem că ar fi o Ehe4 e cu care se descuie instinctele; „Și ne abandonăm alunecând în subconștient, către abisul acela, ascuns de orice privire omenească, chiar și de-a noastră înșine, în care ne creăm urmașii...”; „Ea era fericită că în «abisul» acela nu creează nimic. Era mândră de propria-i sterilitate.”; „Nu există o asemenea femeie.”; „Uite că totuși există.”; „Ai fost atât de naiv s-o crezi! I-ai descoperit toate trucurile cu care-și justifica imoralitatea, dar nu te-ai gândit nicio clipă că mimează cu patimă dragostea, obsedată de infirmitatea femeii care nu poate iubi!” Emilian simți cum roșește, ca și când în clipa aceea fetișcana din fața lui, cu privirea ei mai pătrunzătoare chiar decât raționamentul, l-ar fi descoperit într-o ipostază penibilă. Își încleștă fălcile, mânios pe sine, dar Ana îl crezuse mânios pe ea, și-l apostrofase fără milă: „Te revoltai contra celor care te-au judecat odată pripit, le reproșai lașitatea. Și tu ești la fel, te grăbești să judeci, tot ca să-ți ascunzi lașitatea. Dacă, te-aș cunoaște mai puțin, judecându-te și eu, că suntem toți extraordinari când

judecăm, aş zice că ești o lichea, tovarășe Negrea, cât ești dumneata de secretar al organizației noastre de partid... învârtești vorbele, le macini ca într-o moară stricată, în creierul dumitale speculativ, pe scoarța căruia s-a sedimentat ură, invidie, incertitudine!" Ana îi întorsese spatele și plecase, lăsându-l singur, descumpănit, în mijlocul coridorului. O clipă avusese intenția să o strige, să se ia după ea, să-i explice că... Ce să-i explice? Să mai macine încă vreo sută de vorbe? Renunțase. Cum fusese Ana în stare să-i arate o eroare flagrantă, pe care putea s-o prevină el însuși? De ce? Pentru că el ocolise adevărul. Când Adină Șerbănescu îl sunase, se bucurase din orgoliu. „Ce faci? răsese ea în microfon. Sunt în treacăt prin București. Mi-am amintit sfatul prietenei dumitale... Ți-am căutat numele în cartea de telefon... Ce-ți mai face fetișcana? Tot frumoasă e?" Emilian îi răspunsese în doi peri, căuta replici înțepătoare și se întreba cum o fi îmbrăcată... Fapt e că așteptase cu nerăbdare ora fixată pentru întâlnire. Se bucurase că e singur acasă, că mama nu era în București... Când ea refuzase o seară de restaurant ca să nu fie văzută și bârfită, el o invitase simplu: „Vino încoace, că aici nu a bârfește nimeni..." Deci o chemase, și adevărul mai consta și în faptul că până la sosirea ei anticipase în detaliu, surescitat, ceea ce își dorea să se întâmple... După ora fixată, în minutele care treceau fără să se audă soneria de la intrare, intrase în panică: dacă nu va veni? Dacă i-a jucat o farsă, amuzându-se cu vreo prietenă din casa căreia a telefonat, sau poate... chiar din casa altui bărbat, și-acum fac haz pe seama prostului care și-a pus halat de mătase, a așezat la îndemână băuturile, magnetofonul, a mutat o veioză într-un colț, ca un regizor atent să nu lipsească nimic din ceea ce se presupune a fi o ambianță de alcov? Când auzise soneria, parcă auzise marșul triumfal din „Aida". O plivise recunoscător că venise, pentru că dacă n-ar fi venit... înțepăturile de la telefon le-a continuat numai ea, el nu avea curaj să-i riposteze... El făcea pe gazda atentă și curtenitoare, în timp ce ea făcea pe doamna care și-a luat

inima-n dinți și a venit să înlătore o confuzie, pentru că la petrecerea aceea a Șoimarilor a avut impresia că a fost luată drept alta... A băut un păhărel, dar l-a refuzat pe al doilea, din prudență, și a râs, comițând mica neglijență de a se lăsa mai adânc în fotoliu, etalându-se... Îl pândea tot timpul, cu doi ochi mirați, cu vaga indignare, repetată: „Cum, dragă, cum și-a permis mucoasa aia să creadă că eu...” Emilian, privind-o la rândul său, își pierdea răbdarea. Nici nu-și mai amintea o dată, anume în care avusese o femeie, tot așa, într-o ocazie. Și-a spus: „E momentul să dăm cărțile pe față...” Dorea să o readucă la realitate în stilul lui, să o domine cu inițiativa lui furioasă. „De aceea am vrut să ne revedem. Continuase ea vorbele de prisos, dar Emilian se apropiase, întrerupând-o: „Hai s-o lăsăm baltă...” Și cu un gest o smulsese din fotoliu, o ridicase în sus, de subțiori, cu forța lui de halterofil, și-o așezase ușor pe canapea, proptind-o ca pe o păpușă între două perne mari, în timp ce el se lăsase pe genunchi, ca să-și apropie fața de a ei; o văzuse frumoasă, surprinsă, cu ochii închiși pe jumătate, umbriți de taine, și cu buzele murmurând un reproș incoerent. O sărutase, îi strivise sânii la pieptul lui, îi căutase trupul cu palmele, ca un orb. Femeia se zbătuse din ce în ce mai slab, cu exprimările inerente: „Lasă-mă, nu, nu se poate, te rog, te implor, înțelege-mă, ce vrei de la mine, ce rost are, dacă știam nu veneam...” Pentru ca la un moment dat, dintr-o îmbrățișare, dintr-un sărut prelung, cu care el îi oprise toate cuvintele de împotrivire, ea să se prefacă într-aâtă femeie: deodată moale și unduioasă, cu ochii închiși, cu degetele mâinilor răsfirate, căutându-i părul, cuprinzându-i capul, repetând ea sărutările lui. Emilian, la rândul său, încerca să descopere nasturii bluzei, fermoarul, dar ea se împotriva din nou... Nici acum nu-și amintea precis cum se continuase lupta, cu cedări și ademeniri din ce în ce mai perfide. Dimineața, după ce era aproape gata îmbrăcată să plece la gară, zvârlise, din cauza unui sărut, totul de pe ea și se aruncase iar în pat, chemându-l, scrâșnind: „Să se ducă dracului toate trenurile din lume!” Acesta fusese

momentul cel mai penibil. Emilian se așezase calm într-un fotoliu, pentru că descoperise că femeia aceea nu ei a deloc frumoasă. „Totuși – opinase el neutru – e păcat să pierzi trenul, dacă ai luat deja bilet.”; „Ce-ți pasă ție? ți-pase ea dintr-odată. Te-ai săturat, gata?”; „Da, m-am săturat, recunoscuse Emilian și reparase râzând: Deocamdată...” Adina se ridicase din pat, tăcută, tristă, adunându-și lucrurile de pe unde le azvârlise. Ca să nu tacă și el, încercase s-o flateze: „De ce porți sutien? Tu nu ai nevoie de hamurile alea...” Ea surâsesese vag: „Data viitoare am să vin fără de dacă vrei.”; „Nu, ca să fiu sigur că va fi o dată viitoare, lasă-le aici.”; „Bine – acceptase ea râzând –, dacă peste două săptămâni, duminică dimineața, nu vii, să mi le trimiți într-un pachet”. Era sigur că în duminica promisă vor fi iarăși împreună. Nu se gândise prea mult la a doua lor întâlnire, n-avusese timp, alergase de la un curs la altul, avea un program încărcat, era în ultimul an, ținea morțiș să obțină la toate examenele, inclusiv la cel de stat și la proiectul de diplomă, numai zece. Avea șanse să iasă la capătul celor cinci ani de facultate cu emblema și faima șefului de promoție. Dar erau vreo opt candidați pentru această supremație. Tatona, în același timp, locurile posibile de încadrare. Dorea o lucrare deosebită, care să-l consacre, să-i ofere toate posibilitățile unei cât mai serioase integrări în frontul constructorilor. Era vorba de încă un fel de concurs de admitere: în viața lui nouă” Abia în duminica respectivă își amintise că trebuia să vină Adina. Din întâmplare, nu plecase pe munte pentru că era vreme urâtă, ploua... Făcuse toată dimineața ordine în casă, așteptând să sune telefonul... Dar telefonul n-a sunat decât seara. Au venit să-l viziteze Vlad și Verbina, care se întâlniseră întâmplător cu Adina, pe la zece dimineața, pe Bulevardul Magheru: „Era escortată de un zdrahon de doi metri, cu umeri de statuie grecească, gât de taur și cap de bibilică – râsese Verbina –, unul din totul național de rugby”. A doua zi, Emilian pusese coletul la poștă. Avea dreptate Ana. Oricâte argumente ar fi existat, oricât de imorală ar fi fost o

asemenea femeie, dacă Adina ar fi venit, el n-ar fi trimis pachetul! Perorația lui pe seama viciului, făcută pe alături de adevăr, unei fete de douăzeci și trei de ani care credea în cinstea, puritatea și principiile lui, era o murdară demagogie, presărată cu indecență și meschinărie! Cum fusese capabil de așa ceva? Ana îi spusese: de nu te-ai cunoaște, ți-ai spune că ești o lichea... Deci fusese, de fapt fusese, era, avea toate calitățile unei asemenea specii pl esupuse de Ana. „Bună treabă mai făcui – se mustrase în sinea lui. După ani de zile de frământări, de căutări ale propriei mele conduite, trecut prin atâtea belele?? pus pe fapte mari, ocupat cu propria-mi desăvârșire, mă fac vinovat de o abjectă pornire și judecat ca atare de o puștoaică. Bravo mie! Dacă ăsta mi-e drumul spre perfecțiune, halal! Mi-ajunge o clipă de orgoliu, de gelozie stupidă, ca să dau în gropi!” Însă isprava lui Tudose Nesăratu tot fusese bună la ceva. Șerbănescu divorțase.

Ana se duse să se schimbe, vrând să cinstească într-un fel anume masa de seară, servită în prezența generalului. Emil află la comandament că-l aștepta o notă telefonică. De fapt o telegramă: „Tata s-a internat la București pentru analize. Mama”. Și casa? A lăsat oare bătrânul totul vraiste și s-a dus la spital doar așa, ca să-i satisfacă circumspecta curiozitate a doctorului Onescu?

— Nu avea suficientă putere de concentrare să deslușească un răspuns. Se mulțumi să constate că tata ținuse cont de sfatul lui. Nimic rău în asta. Dimpotrivă. Toți aveau să-și ia o piatră de pe inimă. Emilian își imagina bucuria cu care ai săi vor primi vestea căsătoriei sale cu Ana. Ce-ar fi dacă, chiar în seara asta, ar anunța logodna? Preciș că generalul și-ar cere exclusivitatea dreptului de naș... Un argument în plus să se simtă copleșit de o mulțumire sufletească ce-l făcea nerăbdător.

Îndrăzni să bată la ușa generalului, să-l anunțe că peste o jumătate de oră masa va fi servită. Dar generalul nu era acolo... O fi la pescuit? Se duse la popotă. Cineva aranjase o masă comună, ornată cu flori sălbatice, culese din poieni.

Nici ofițerul de serviciu, nici altcineva nu îi putură preciza unde se afla generalul.

Tabăra începuse să se anime, odată cu scăpătatul soarelui se întorceau plutoanele, se auzeau comenzile caporalilor și sergenților, amestecate printre claxonările agasante ale șoferilor grăbiți să-și introducă basculantele în parcul auto. Ofițerii își adunau datele pentru raportul zilnic, din când în când se încumetau de cine știe unde ecourile unui cântec ostășesc, strigat codrilor indiferenți, pregătiți să-și adoarmă puzderia ființelor lor nevăzute. Plutoanele desfăcute se risipeau repede, ostașii alergau spre pârau să se spele. Era o înserare ca oricare alta, ca și când prezența generalului în șantier ar fi fost o preocupare exclusivă a comandanților, pentru ei, ostașii, neavând un asemenea fapt nicio semnificație. Era foarte bine că se comportau așa.

La ora șapte, când Negrea intră în sala popotei, ofițerii nu îndrăzneau să ia loc, intimidați de aspectul festiv al mesei, care parcă ar fi fost pregătită pentru altcineva, nu pentru niște musafiri nepoștiți, de teapa lor. Noroc că se ivi, punctual, și generalul.

— Luați loc, dragii mei. Ce s-a întâmplat? Pofțiți, sunteți invitații mei. Oii poate nu-mi dați voie să fiu și eu de-al casei?

— Tovarășe general, v-am căutat...

— Nu aveai cum să mă găsești. Am profitat de această după-amiază ca să mai văd și eu un apus de soare veritabil. Am urcat, am urcat și am ajuns pe-o spinare de munte, de unde am avut o splendidă imagine, de ansamblu a șantierului vostru...

Apăru, în sfârșit, și Ana. Într-un jersey de culoarea lămâii, mulat pe trupul ei subțirel și mlădios, murmurând scuze că se lăsase așteptată.

— O tânără drăguță ca dumneata trebuie așteptată oricât! Am să te răpesc acestor cavaleri, obligându-te să iei loc aici, lângă mine. Apoi se ridică în picioare: Stimați tovarăși, bine v-am găsit. Îmi place la voi. Pentru că sunteți harnici și... și cinstiți. Maior Negrea, primește mulțumirile

mele.

Masa se termină târziu, către miezul nopții. Ana avu ideea ca cei ce vor să se retragă să fie scutiți de prezență obligatorie. Propunerea fu însușită cu condiția să se „evapore” fiecare când vrea, fără justificări și formule regulamentare. Drept urmare, la un moment dat nu mai erau de față decât Ana, generalul, Negrea, Dobricescu și popotarul – gata să execute cine știe ce ordin.

— A mai rămas, măi băieți, vreun strop de cafea?

Mai era cafea, slavă domnului.

— Dar ce e cu voi? Ce tot complotați doar așa, din priviri?

Dialogurile mute ale Anei cu Emilian, observate de mai multe ceasuri de general, ajunseră, acum, contrariante. Puneau la cale ceva pe seama lui? Nu. Refuzau să-l edifice. Generalul se posomorî. Puteau dumnealor să nege oricât. Atunci, care era pricina? Ce secrete îi asociau la o asemenea oră din noapte? A, asta era? Ana se scuzase. Era obosită, ar fi vrut să se retragă. Îl solicita pe Emilian să o conducă până la colibă, pentru că singură nu s-ar fi încumetat... Dobricescu, care se menținuse toată seara într-o atitudine rezervată, decentă și politicoasă tăcea surâzând îngăduitor și demn.

Într-o seară, când lucra acasă la proiectul său de diplomă, năvălise Vlad ca o furtună: „Ce naiba, mă, tu. Ai fost pilit atunci la restaurant?” Emilian înlemnise: „Precis că a aflat ceva despre treaba cu Adina... Ce s-o fi întâmplat?”; „Dracu’ știe cum eram”, ezitase. „I-ai promis generalului Fronea că te duci pe la el? Hai, că m-a trimis după tine. Ne așteaptă.”; „Dar ce vrea?”; „Nu știu. Am primit ordin să te caut și să te duc la general. Mi-a transmis ofițerul de serviciu acum o oră. M-au scos special de la o oră de curs...” Generalul Fronea îi primise într-un birou plin cu cărți, reviste, hârtii, într-o dezordine cruntă. „Iertați deranjul, aici nimeni nu face ordine, eu singur mă descurc în hârtoage; dacă se amestecă cineva, iese rău de tot. Și cum timp nu prea am... Stați și voi pe unde găsiți... Negrea, dă-mi cărțile de acolo, și stai în fotoliu. Așa, tu,

Șoimarule, ia taburetul acela, de lângă fereastră... Beți cafele? Beți, cum să nu. Cum ne-a fost vorba, dragă Negrea? Ai cam uitat să te prezinți la ordin.”; „Vă rog să mă iertați... Am considerat invitația dumneavoastră o amabilitate”. Generalul părea îmbătrânit mult, sprâncenele lui țepoase erau complet albite, se răsesese în cap, slăbise, parcă era și mai mic de statură, sau poate i se părea lui... între ținuta lui impecabilă, pe care o accentua uniforma păstrată probabil în vederea acestei vizite, și haosul din încăpere exista un contrast care-l mâhnise pe Emilian: „Trebuie să aibă aproape șaptezeci de ani, se gândise, iată, cam cum începe un om ca el să se sfârșească... Poate că semnul acestei epuizări îi dă nepăsarea față de amănunte, care la unii apare de la cincisprezece ani, iar la alții ca el, la vârsta când se întreabă dacă mai au timp să isprăvească ceva...”. „M-am consultat cu niște tovarăși și am hotărât, dragă Negrea, să te readucem în rândul cadrelor active”. Emilian a tresărit. Ani și ani se gândise, ca la o eventualitate puțin probabilă, dar dorită ca o recunoaștere a adevărului, la acest moment, imaginându-și modul în care va refuza propunerea. Căci era, totdeauna fusese, decis în această privință. De mult timp Vlad îi sugerase ideea să înainteze el un raport, un memoriu, în vederea reîncadrării în armată. Nu cumva aici era lucrătura lui Vlad? Dacă l-ar fi chemat oricine altcineva care să-i comunice oficial o asemenea propunere, ar fi avut răspunsul pregătit. Dar îl avea în față pe generalul Fronea. „Tovarășe general, dumneavoastră personal credeți că aș face bine dacă aș accepta?” Generalului nu-i plăcuse întrebarea. Se ridicase de pe scaunul din spatele mesei sale de lucru, parcă să caute ceva, ochelarii, care nu erau și din pricina asta evita să se enerveze. „Ascultă, Emilianj Negrea! între barea dumitale pare normală... Ai demnitatea dumitale, de-aia socoți că ți se cuvine s-o pui... Dacă am optat pentru dumneata – totdeauna – și te-am chemat să-ți spun, ăsta mi-e sfatul! Dar vreau să-ți explic eu ceva în legătură cu demnitatea dumitale. Ți s-a dat – zici dumneata – un picior în fund, atunci când credeai că

nu există niciun motiv pentru așa ceva. Trec an-i, te plasezi pe o perspectivă în care ai toate șansele să te realizezi, ai viitorul larg deschis în față. Și vine unul ca mine să-ți ofere scuze tardive pentru. Ce-a fost și șansa unei cariere în care cei de aceeași vârstă cu dumneata ți-au luat-o înainte cu două grade. Vechiul, nedespărțitul prieten e locotenent-colonel la treizeci și cinci de ani, o să termine peste două-trei luni Academia militară, va comanda o mare unitate, pentru că este unul dintre cei mai buni ofițeri din comandamentul nostru... Tu, Șoimarule, fă-te că n-auzi! Iar dumneata, Negrea „poftim de-ți pune la loc pe umeri cele patru stelute mici de căpitan. «Mulțumesc – spui ironic, din scaunul dumitale – pentru amabilitate, pentru că eu mă duc pe un șantier național, unde într-un an ajung director de trust, unde conduc efective câte comandă doi colonei ca de-alde Șoimaru și cu leafă mai mare ca a generalului Fronea.» Cam asta e demnitatea dumitale! A mea e alta: din motive perso –, nale, dumneata, fostul meu ofițer în care mi-am pus multă nădejde, ai intrat într-o meserie care-ți gâdila candorile, fumurile tinereții, și colac peste pupăză, te însori cu întreținuta unuia capabil să-l spânzure și pe tată-său! Ori poate nici acum nu te-ai dumirit? Mulțumește-i norocului că ai scăpat teafăr când te-ai apucat să sari gardurile! Dar timpul a trecut. S-a ales griul de neghină, s-au precizat criteriile, ne apucăm serios de treabă și din țărâna asta a noastră bătrână, bună și darnică, vrem să facem cea mai minunată grădină de pe fața pământului. Nu te-am chemat să-ți dau o lecție de patriotism. N-avem timp de pierdut cu dezgropat morții, cu reabilitarea orgoliilor. Mă întrebi dumneata, pe mine, dacă e cazul! Da, e păcat că ai stat atâția ani departe de noi. Bine că nu te-ai irosit, că ai mers pe un drum pe care, iată, ne-am reîntâlnit. De când te știu. Și te-am descoperit de fapt la Bicaș, nu te-am uitat niciodată, fiind convins de valoarea dumitale.

Acum, mi s-a încredințat una dintre cele mai splendide lucrări genistice. Demnitatea mea de general îmi dictează să-mi aleg, pentru îndeplinirea acestei misiuni,

ofițerii cei mai capabili, mai generoși și mai puternici. Dacă vrei, am și eu un orgoliu: să redau armatei un ofițer în capacitatea căruia am crezut, în timp ce alții se îndoiau. Îți mulțumesc că-mi oferi prilejul de a demonstra că nu eu m-am înșelat. Lasă orgoliile de prisos! Primește mândru veșmântul de ostaș, pentru că îl meriți! Asta, că m-ai întrebat ce părere am!" Se strecurase la un moment dat în încăpere o fală care alezase pe o măsuță două cești cu cafea și una cu ceai. Generalul a gustat din ceai și s-a strâmbat. „Mai mare rușinea, la vârsta mea, să mă încurc cu un ulcer... Când aveam vreo cincizeci de ani, eram convins că am scăpat de năpasta asta care-i pândește pe ofițeri". Discuția se a-bătuse apoi: despre copiii lui Vlad, despre niște necazuri întâmpinate pe un tot experimental, pe care nu rezulta un anume hibrid în care Verbina își pusese mari speranțe, apoi despre mișcarea protestatară din Franța... Emilian și-a dat seama că generalul Fronea nu era chiar așa de bătrân cum se temuse la început, ci, dimpotrivă, își păstrase aproape intactă energia de odinioară. „Ei, își amintise generalul, în clipa când Emilian și Vlad se ridicaseră să plece. Care-i răspunsul, Negrea?". „La dispoziția dumneavoastră, tovarășe general!" Generalul îi strânsese mâna, îl privise cum avea el obiceiul, pe sub stuful sprâncenelor: „Măi băiete, ești militar până-n măduva oaselor, orice haină ai purta... Ai suferit mult, te-a durut sufletul tot timpul, nu-i așa?"; „Da. Tovarășe general..." Generalul îl prinsese de umeri: „Negrea, dacă văd o lacrimă în ochii dumitale, e de rău! Mie mi-a interzis medicul orice emoție..."

— Ei, poftim! se mânie generalul. Ce-a cășunat pe capul său doar într-un an? în sfârșit, va trebui să stau de vorbă cu amicul Vlad Șoimaru. Ori, ori!... Parcă spuneai că ai să-mi raportezi ceva personal...

Negrea își căuta cuvintele, ezita, jenat de impresia că dispoziția deosebită a superiorului său ar putea fi socotită un pl ilej de care el ar fi abuzat. Nu avea nimic de revendicat. Profesional, lucrările evoluau normal, situația, pe care ar fi denumit-o „spirituală" era excelentă în

detașament, avea, în acest sens, impresia că-l favoriza norocul: militarii, subofițerii, ofițerii își vedeau de treabă, nu ridicau probleme. Cumva venise cu ideea preconcepută a unei încordări inerente? Venise cu ambiția căutătorului de acte eroice? Era un vanitos avid să compenseze o carieră întârziată? După ce tânjea el, la urma-urmelor? De unde provenea o permanentă insatisfacție?

— Oho! Batem câmpii, Negrea! Te știi, ești un ambițios, de aceea ți-am încredințat comanda aici. Dar văd că...

— Timpul, tovarășe general, este... cum să vă spun, prea scurt pentru mine...

— Ce-ți închipuiai, maior Negră? Că o să-ți zgârii sufletul în colții stâncilor, că o să-ți sângereze palmele, că o. Să-ți curgă sudorile muțind din loc cu Umărul bolovanii din adâncurile lui Hades? Să fim serioși! Sacrificiul e o nebuloasă pe care n-are sens să o râvnim. Într-un dicționar modern, în dreptul acestui cuvânt eu aș scrie: sacrificiu - adică irosire de viață și renunțare la sine, în imposibilitatea unei reușite, fie din motive care ne depășesc, fie din prostie. În primul caz vorbim de eroi, în al doilea de victime. Și - într-un caz, și în altul sacrificiul trebuie evitat.

— Nu m-am visat erou, tovarășe general.

— Ba da. Ai o încăpățănare de acest gen, te avânți în exerciții de manej, căutând caii cei mai nărvași.

Generalul era pus pe lecții. Nu accepta un alt fel de a gândi. Trebuia deci să renunțe. Ce-și închipuise? Că-i va limpezi generalul toate întrebările? îi va răspunde dumnealui dacă trebuie sau nu să se căsătorească cu Ana? Dacă e nevoie sau nu să se ducă la București să vadă rezultatul analizelor la care este supus tatăl lui? Dacă trebuie sau nu să-și ia un concediu (tocmai acum, adică, să părăsească șantierul o lună întreagă) și să pună umărul, să-i ajute pe bătrâni la construcția casei? Care ordine a grijilor i-ar fi putut-o recomanda generalul? Fără îndoială: un echilibru, o concentrare anume, prin care să elucideze toate grijile concomitent - asta l-ar fi sfătuit. Pentru altul, a

te căsători nu înseamnă decât un lucru ca și făcut. Ce atâta frământare? Iubești, ești iubit, nimic mai simplu. Din moment ce ai norocul să-ți petreci luna de miere în miezul unei construcții, în împrejurări care adună în acești munți atribuțiile proprii cu ambiția omologării macaralei proiectate de aleasa inimii tale, înseamnă că dragostea germinează pe cel mai fastuos elan creator! Una la mână! Bătrânul tată? E, desigur, o îndatorire de primă însemnătate. Trebuie ajutat, cum să nu. Ia să vedem ce se poate face, să intervenim, nu-i așa, eu telefoane, cu relații, și în problema sănătății, și în problema casei. Așa! Ca să vadă ceferistul pensionar pornit să-și zidească tocmai acum cuibul. Bătrâneții. Sigur că da, dragă Negrea, are și dumnealui o justificată ambiție. Și destul de frumoasă. Și tradițională. Ca tot omul care sădește un nuc în băătătură, sau care colecționează timbre pentru r. Epoți. Prin urmare, care-i necazul? Nu este. De unde ți s-a năzărit spaima. Lucrurilor neterminate, criza lipsei de timp? Vrei să fii în trei locuri deodată. Perfect. O să te ajutăm să ți se simtă tripla prezență, indiferent de distanțe. Esențialul e însă șantierul... Aha, deci și dumneavoastră, tovarășe general, care opinați contra sacrificiului, ce-aveți de zis în ce mă privește? Nimic, nu-i așa? Nici nu există o asemenea problemă. Cât. Timp există soluții, de ce sacrificiu poate fi vorba? Păi uite că ar fi totuși ceva. Mi-ar plăcea să fiu acum cu mama, să mă audă dânsa pe mine tocmindu-mă cu zidarii, să mă vadă cum verific aderența mortarului. Acolo, în prispa neterminată, aș încropi un culcuș Anei, și-aș pune-o să gătească dimpreună cu mama, și-aș trimite-o cu portocale la spital, la București, să-l întrebe ea pe bătrân ce fel de tencuială și-ar dori la exterior... închipuiri! Ana mă vrea și ea tot aici! Folosind macaraua ei nemaipomenită... Și invers, asociindu-se cu răspunderile mele din șantier, tremurând de reușita sau nereușita detașamentului...

Generalul își rostea în timpul acesta gândurile sale, încrezător, mulțumit de intuiția care-l determinase să mizeze pe el, pe Negrea, pe capacitatea lui. Îi da sfaturi

bune, desigur, nu-l lăuda și totuși îi sugera numai aprecieri. Pentru el pentru fiecare ofițer în parte. Vorbise mult. Obosise în cele din urmă. Venise vremea să se odihnească și ei, fiecare în patul lui.

— Și, mă rog, i se năzărise în drum spre baracă, așa, din senin, după o tăcere impusă de efortul urcușului, pe care generalul nu-l voia sesizat, mă rog dumitale, de ce nu te însori?

Negrea tresări. Îl simțise deci. Îl bănuia, era convins, că el și Ana... Ce să-i răspundă?

— O să mă însor și eu, tovarășe general, poate mai curând decât mi-aș fi închipuit.

— I Așa?! Atunci e bine. Pleci în concediu și îl trimit aici pe Șoimaru să-i dai în primire; e dar?

— Am înțeles, tovarășe general!

În pijamaua ei de mătase, nepotrivită cu soiul acela de prici, alcătuit dintr-o saltea de fân, din păturile și blănurile păroase, Ana, închircită cu genunchii la gură și bine ascunsă de frig și întuneric, se mira de ce, la urma-urmelor, nu îi este frică să doarmă singură în cocioaba aceasta izolată, tocmai ei. Acasă cel mai mic fâșâit, prezența celor mai inofensive gâze îi provoca nopți albe de spaimă... Odată, într-o excursie la munte, tot Emil o avertizase că în cabana unde se hotărâse să înnopteze ar fi posibil să existe șoareci. Veghease până-n zori, în patul ei, ca un planton destoinic, așteptând cu sufletul la gură apariția său măcar chițcăitul, cunoscutul zgomot al ronțăitului de dușman.

Emilian, cu șotiile lui de Păcală! Ca și acum, cu stăvilarul. În fond ce-a vrut? Simplu: i-a ascuns ei o soluție, obligând-o astfel să-și bată capul în continuare și să recalculeze, să verifice rezistența, parametrii funcționali, sistemul de fixare și montare cel mai sigur, adaptabilitatea... A zis „nu”, solicitându-i contraargumentele pe care ea, acum, era nevoită să le recunoască absolut necesare și - culmea - nici măcar nu se obosise dumnealui să-i enumere punctele slabe, vulnerabilitățile reale pe care în mod cert le cunoscuse.

Invocase șoricelul, lăsând-o să facă de planton contra unor primejdii cu mult mai mari și reale.

Nu cumva și acea rezervă, lungită cu anii, prefăcuta lui indiferență, falsa lui strictețe în păstrarea limitelor colegiale era tot o farsă ingenioasă? Bine, dar în acest caz... Adică, ce să mai vorbim: exact în acest fel o cucerise, încet, delicat, totuși ferm, ferind-o de relațiile care ar fi putut-o smulge de lângă el. Nu. Nu era adevărat, îl acuza pe nedrept. El însuși se da deoparte în serile gălăgioase, refuza să danseze, o instiga să accepte chiar curtoazia altora. Poate că o supunea unor examene, mai știi? Poate că... Ba bine că nu! Ia te uită, afurisitul, cum a mai știut să se prefacă! Pe seama ei, pe seama lui... Inclusiv pe-a lui, verificându-și repulsia, imposibilitatea lui de a se apropia de altă femeie. O derutase, Ana nu se indusese pe sine în cauză, crezuse că celibatul lui se datora trecutului, ororii unei căsnicii eronate, unei autocauterizări a sensibilității. Îl și întrebuse odată: ce fel de om este acela care își domină instinctele cele mai firești, indexându-le, categorisindu-le, drămuindu-le, ca și când dragostea ar fi fost asemănătoare cu o cură fortifiantă cu ultraviolete. Explicațiile lui Emil se referiseră la instincte în general, nu bănuise că întrebarea ei îl viza personal. După opinia lui, instinctele se băteau cap în cap cu voința, cu capacitatea necesară omului de a-și cizela o existență cu adevărat Superioară... „Vorbe de dacă”, îl apostrofase. Ana.

Totuși a existat, fără îndoială, un moment decisiv, care-a declanșat o reacție ascunsă și în intimitatea lui și în a ei. Când? Oh, dragostea, cuvântul ăsta i se părea searbăd, de un simplism ce nu i se potrivea nicicum lui Emil. Ana și-l imaginase de mii de ori. În fel și chip, rostind „te iubesc” sau „iubirea mea”, „dragostea mea”... O obsedau reprezentări hilare. Pe de altă parte, rușinându-se de propria-i inocență de fecioară, care-și ascundea virginitatea în opinii pedante, în glume piperate, în dialoguri voit șocante, în nopți de febră, mai ales în acelea ce urmau serilor petrecute împreună cu el, nu se putea stăpâni și mângâia cu degetele ei lungi, tremurătoare,

albul imaculat al pernelor care o sufocau. O înspăimântau propriile dorințe; îi trecuseră prin minte cele mai absurde idei: să-i telefoneze, ce dacă era două noaptea, sau să se îmbrace, să se ducă la el, să sune, să intre așa tam-nesanx peste burlăcia lui, să o dea în brânci afară pe individa care, eventual, s-ar i-i aflat în patul lui, deși era imposibil să se întâmple așa, pentru că Emil i-ar fi spus, ca de obicei, simplu: „Ana, fă-ți programul de seară cum te taie capul, eu am niște obligații”. Ticălosul, cu conștiința lui sigură de mascul declarat dușman al ineptiilor gemute de blonda lui Șerbănescu. Dar s-ar fi dus, ar fi deschis toate ferestrele, ar fi dat cu flit, să omoare muștele. Care muște? Ar fi strigat stafiei, acelei foste soții care îi mânjise lui sufletul cu atâta perfidie: „Ieși, ieși afară, tu, cum te cheamă... Ieși odată și lasă-mi-l!”. Ana cunoștea până în cel mai mic detaliu fiecare colțișor al apartamentului lui Emilian. Doar se amestecase de atâtea ori în „menajul” lui, obligându-l să-și bată covoarele, ștergându-i cărțile de praf, rânduindu-i sertarele... Oh, cât n-ar fi dat ea să descopere măcar o poză, o ruptură de poză în care să fi rămas chipul *aceleia*, să o vadă, să o știe cât de cât, ca în funcție de ea să-și poată înțelege propriile; șanse, puterea sa de a-l readuce la viață, de a-l elibera de ură și scârba de el însuși. Din păcate, Emil ștersese meticulos urmele, spălase, lustruise, să nu mai rămână nicio miasmă a durerii, dar, vai, nu reușise esențialul... Clișeul, undeva, în memoria lui, se copia singur în cele mai neașteptate împrejurări, și-atunci Ana se vedea expediată, obligată, protector și distant, să se refugieze în chilia ei de puritate și candoare, izolată de Ceea ce el considera că ar putea s-o contamineze. Din câte i se năzăreau, nu se încumeta însă decât să-l caute a doua zi, dimineața, la telefon, să-i amintească de cine știe care carte, curs sau obiect de care ar fi avut, chipurile, nevoie...

Evoluția sentimentelor ei îi era știută, trăite fiind de ea însăși. Începutul începutului fusese la prima vedere, cum se spune. Chit că ea pricepuse mult mai târziu. Dar el? El nu o dorise, nu o remarcase ca femeie, nici măcar nu se ferise de atingerile ei, nici măcar... Atunci? Atunci,

când? Trebuia să-l întrebe. De ce oare nu-l întrebase? Toată seara îl pândise în zadar. Sobru, amabil, convențional – da! convențional –, dumnealui, gazda, parcă făcuse un duș să se răcorească, să scape de urmele sărutărilor de lângă stăvilar. Prima, cea mai frumoasă zi a ei, unica ei izbucnire de fericire, deplina ei mărturisire rămăsese ascunsă ca o taină. Ce se întâmplase cu el? Se retrăsese în singurătate, își luase răgaz de meditație? Da înapoi? După ce o ceruse de nevastă? Poftim! Dumnealui... Și generalul, dispus să nu-i lase singuri, amabil, sigur că da! Drăguț! Foarte drăguț! Iar el, Emilian, cugetă... De unul singur recalculează diferența de vârstă și blindează lașitatea, asta face, desigur.

Iarăși – a câta oară – se decidea să dea așternuturile deoparte, să fugă la el... Dar... ei nu! De data asta ce-o fi o fi!

Ana sări din blănurile de oaie, își trase blugii și un pulover peste pijama și ieși afară. Ce dacă era întuneric? Știa drumul printre stânci, scurtătura până la baracacomandament. Pășea atentă să nu se lovească de bolovani, pipăia copacii. Nu apucă însă să facă nici zece pași. Rămase încremenită de spaimă. Dumnezeule i ce putea fi? Ceva mai sus, în dreapta, deasupra stâncii de care era sprijinită coliba ei țuguată, o amenința o umbră, un contur negru, asemănător unui om, la pândă... Nu... nu cumva sta gata să se arunce asupra ei, după ce, desigur, o așteptase să iasă din colibă?!... Sau poate sta acolo, nehotărât încă să forțeze ușa, să năvălească peste ea. Umbra a mișcat?! Da, da, iarăși mișcă! Îi fu groază să țipe, își opri respiația.

— Cine e?

Of, doamne! Era vocea lui...

— Eu sunt! se răsti Ana. Altă treabă n-ai decât să faci pe bau-baul la ora asta?!

Emil sări lângă ea, izbucni în râs, văzând că Ana dârdâie din toate măduarele.

— Asta-i bună! Încotro o pornei în puterea nopții?

— Ce te privește! Mă plimb.

— Bravo! Aici nu te mai temi de gângăr. Îi. Și eu care stau să te păzesc, să nu începi să urli speriată de cine știe ce fleac...

— Vrei să spui că, într-atâtea nopți câte-am dormit singură în coliba ta, ai stat cocoțat acolo?

— Nu. E prima oară. Până acum am pus un planton fără să știi tu.

— Uite ce-nsea mnă să aibă omul plantoane ia dispoziție... Cel puțin dacă ți-ai face datoria, plantonule!

Ana pretextă că în colibă e un greiere care-i cârâie pe nervi, îi ademeni să stea cu ea. Măcar să găsească blestematul ăla de greiere, să-l izgonească.

În colibă, nemișcați ca doi copii, așteptară să audă greierele. Tăcea, afurisitul, sau se afla cine știe unde, la o distanță de unde nu putea fi auzit decât în închipuire... însă Ana se prefăcea că-l aude, ca și cum ar fi fost acolo, împreună cu ei, amestecându-și neobrăzatul cântarea în tăcerea lor timidă.

— Culcă-te, Ana... Somn ușor...

O înveli, lăsându-și un braț ca o pernă, sub obrazul ei, ascultându-i răsuflarea nemișcat, ca să nu clinească tihna aceea dulce, gata să zboare. O dorea, o simțea arzând, încordată cu întreaga ei ființă, în această mângâiei e tandră a liniștii. Era nespus de Frumoasă, cu imaculatul ei profil, cu ochii larg deschiși.

Unduind, trupul Anei își căuta vadul, ca o apă vie, prelungindu-se pe pieptul, pe brațele, pe trupul lui de piatră. Și câtă teamă îi era, în acea clipă când și-a simțit gândurile învălmășindu-se vertiginos, ca într-o cădere încă neștiută, dar în care se amestecau culorile de vrajă, durerile cu bucuriile ascuțite, tulburi și vijelioase...

Nu, din câte auzise și citise, din câte își imaginase ea însăși, cu ardoarea ei virgină, cu credința sa că dăruirea va trebui să fie ca o trecere în altă existență, Ana nu putea întrezări cât de reală, de adevărată putea fi fericirea. „Emil! Emil, șopti ea îngrozită, îmbrățișându-l, sărutându-l. Dacă mă părăsești, dacă mori, dacă mă uiți o clipă, o singură clipă, nu aș mai putea trăi...”

Șoaptele ei rugătoare se întâlneau cu aceeași teamă nerostită a lui: „Dacă aș pierde-o, aș fi cea mai inutilă ființă de pe fața pământului...” Emil se îngrozi însă, gândindu-se: „Sper să murim împreună... Doamne! Cum îmi trece așa ceva prin minte? Tocmai acum? câți ani mai am eu în față? câți ani îi fur ei?” în clipa aceea de spaimă, însă, șoaptele Anei îi reaprinsesă nădejdea unui nesperat echilibru, dezlegând ușor un nod gordian, de care Emil nu îndrăznise să se atingă:

— Am să-ți dăruiesc cei mai frumoși copii din lume. Cei mai buni.

Era ceva sfânt, cu o rezonanță atât de curată, de pură, în glasul ei tremurător, ca un jurământ care pecetluiește unicul sens al îmbrățișării.

Emil îi sărută mâna, înțelese că din acea clipă singurătatea lui i amăsese într-o văgăună uitată sau în cine știe ce veac memorat într-o oră de istorie...

Începură ploile, nesfârșitele, obsedantele și amarnicele ploi ale unei toamne ironice, batjocoritoare, pornită să spele de pe fața pământului ceea ce înfiripaseră cu atâta trudă ființele acelea cățarate pe verfeanții muntelui morocănos, negru.

Infiltrații nebănuite măcinau terasamente. Denivelările, alunecările puneau în primejdie oameni și utilaje. Burnița cu un ulei cleios, ce făcea piatra alunecoasă; când călcâi neatent fugea piciorul ca pe gheață. Anvelopele basculantelor grele patinau, șoferii se pomeneau gata-gata să se rostogolească cu mașinile lor pe povârnișurile rebele sau pe dunga taluzului, cu prăpastia căscată la câțiva centimetri de! oară. Burnița, ploua ca o pâclă, cu ace reci, cu frig, vrăjmășie și teamă. Artificierii dinamitau fără să se sinchisească de schimbarea vremii, însă derocările, nivelările, consolidările terasamentului întârziiau, randamentul scădea îngrijorător. Militarii nu mai aveau siguranța și deprinderea dinainte, munceau parcă-n silă, oboseau repede, se înmulțeau pretextele evadării din fața greului. Care cum scăpa de sub supraveghere se aciua să scape de ploaie; fuga de sub cerul dușmănos,

justificată de frig, de umezeală, de bocancii murați, de mîzga ce-i murdăr ea și îi moleșea din prima oră de muncă, devenise un izvor de iritare permanentă a ofițerilor, ale căror ordine erau executate greoi, fără aceeași tragere de inimă.

Ostașii din grupa lui Neacșu, mutați la nivelări, tocmai la Coada Zmeului, își făceau de lucru pe lîngă un corn* presor. Chipurile aruncau balastul. De pe lături sub tăvălugii compresorului, dar le era mai ușor să-l împingă cu furcile la Vale pe povârniș decât să-l arunce tocmai în mijlocul drumului. Mînuiau uneltele, dădeau, oricum din mîini, nu avea cine ce le zice. Neacșu se vîrăse și el sub un brad, poate că era acolo mai ferit de ploaie, și-și tot rîcâia nămolul lipit de tălpi. Namila de Sigartău icnea în furcă, mormăia, precum îi era năravul, iar ceilalți tăceau. Tăceau numărînd în gând. Săptămânile pe zile. Zilele pe ceasuri. Mai era cât mai rămăsese, puțin din cât a fost, mult din cât va mai fi. Nerăbdarea crescuse, toți din Grupa lui Neacșu urmau să fie trecuți curînd în rezervă. Se apropia data mult așteptată. Aveau să sosească alți geniști, proaspeți, abia trecuți prin perioada instrucției individuale. Ehe! Au să vadă ei! Una-i șantierul vara, alta are să fie de-acum încolo.

Dobricescu, ceilalți ofițeri vorbeau mereu de tăria morală, de necesitatea depășirii dificultăților ci este de sosirea bruscă a toamnei. Cine zicea altfel? Parcă ce? Dădea cineva bir cu fugiții? Munceau flăcăii. Că înaintau lucrările cu viteza de marș a melcului? Ce să-i faci...

Înțelegeau militarii că în cel mult o săptămână trebuiau începute lucrările la viaduct. Sigur că trebuiau... Și-ar mai fi moșmondit ei fără râvnă, aruncînd un bolovan dintr-o parte în alta, dacă n-ar fi năvălit niște zile poruncitoare, nemiloase, cu ploaia lor cu tot. Uriase platforme, remorcate de tractoare speciale, de mare putere, puneau la încercare șoseaua încă neterminată, se împotmoleau prin hârtoape, săreau militarii și tot înaintau, de bine de rău, spre Coada Zmeului. Acolo, niște ingineri, niște civili protejați de haine cauciucate, blindați în!

pufoaice de fâș, făceau pe grozavii, răcneau unii la alții, se contraziceau cu ofițerii. Coloșii de oțel vopsit cu minium de plumb erau ridicați de pe platforme cu, o macara pe șenile și depozitați într-o rânduială pe care toți erau somați să o respecte la milimetru. Într-o zi sosi» însă o coloană de platforme, care transportau elementii macaralei gigantice. Ana, tovarășa ingineră, unica femeie în Șantierul năclăit de ploi, patina fără astâmpăr pe lângă platforme, supraveghea operații complicate, neînțelese de militari. Platformele coborau pe o pantă nivelată, ca niște sănii uriașe, până jos, în fundul văgăunii peste care avea să saxă viaductul. Jos duduiau' motoarele, se încordau cabluri, se mișcau pârghii bizare și din pământ se ridica spre slăvi un turn de fiare încrucișate. De pe altă platformă se suprapunea apoi alt turn, și așa mereu, astfel că-n două zile, macaraua se montase parcă singură, cu propriile ei tentacule nevăzute, lungindu-și un braț, care, când se rotea sub cer, trecea de pe un munte pe celălalt.

Într-o dimineață curioșii fură obligați să se îndepărteze. Nimeni nu mai avea acces în vale, sub brațul macaralei, în raza unei posibile răsturnări. Începeau probele.

— Să-l văd eu acumă, pe-ăla care se cocoată în cabina aia, din vârful macaralei... se miră Sigartău, care-și găsisse bun loc de privit, sus pe-o stâncă ciopârțită de dinamită.

— Ce stați, mă, ca la panoramă? se răsti Neacșu.

— Tovarășe caporal, strigă însă Cocoșilă, uitați-vă cine s-a găsit să se urce pe grumazul namilei...

Mică, îndepărtată, parcă într-un loc unde era de neînchipuit prezența, unei ființe omenești, ostașii o recunoscuseră pe ingineră. Ana, cu blugii ei, cu bocancii de alpinism, escalada, din bară în bară brațul orizontal, de oțel, al macaralei, la zeci de metri deasupra pământului. Se apropia de capătul brațului.

— Frățioare! scrâșni un ostaș. Eu mă duc de-aici! Nu pot să mă uit...

Ana însă ajunsese la extremitatea brațului și făcu un

semn. Se auziră motoare. Pe scripeți alunecau cabluri, cârligele se Apropiu, căutau un obiect anume, încă neștiut, undeva, în fundul văgăunii. Jos, oamenii cu haine cauciucate apucară cârligele, prinseră în de o grindă metalică. O grindă dintre acelea roșii, lungă de aproape douăzeci de metri. Apoi sunară clopotele macaralei. Cablurile scrâșniră, grinda roșie se ridică sus, sus, deasupra prăpastiei, până ajunse la un metru sub brațul macaralei, exact acolo unde sta Ana, ca să poată fixa, aplecându-se mult, mult de tot, spre spaima tuturor, ceva minuscul, care se lipi ca un magnet de cablul ce susținea grinda. Ce-o fi făcând, măicuță, ce înseamnă echilibristica asta? Joaca asta cu moartea? Ce să facă... Acela, cică, ar fi ceva care măsoară rezistența... A cui? Naiba știe. A sârmei, a scripeților, a brațului macaralei, pesemne... Uite că reuși! mai face Ana încă un semn! Ei, așa grozăvie de curaj mai rar să vezi! Se rotește brațul, cu femeia aceea prinsă cu mâinile de cablul de siguranță, se! otește la stânga, la dreapta, grinda e coborâtă, e ridicată, iarăși coborâtă și la un moment dat, toată macaraua începe să alunece pe șinele ei, de pe toată lungimea terasamentului de beton, înainte și înapoi, de te apucă amețeala. Inginera are în mână un aparat minuscul. Ce-o fi? Tranzistor? Ascultă melodia preferată? Cui naiba îi arde de glume nesărate tocmai acum?

Ana nu vedea tribunele amuțite. Ea supraveghea un indicator care semnală intensitatea vibrației, măsurând puterea mâinii de oțel, care trebuia să ridice zeci de tone. Dacă micul cadran al aparatului din mână va indica o cifră anume, atunci... încă nu! Limitele solicitării corespundeau, dacă n-ar fi așa, drotul macaralei s-ar frânge, sau ar ceda turnul de susținere, ori s-ar răsturna totul. Făcu semnul mult așteptat. Macaragiul din cabină respiră adânc.

Maiorul Negrea își dădu seama abia acum ce-i aceea frica. Puțini dintre spectatorii încercărilor știau exact ce se întâmpla. Ar fi fost suficientă fragilitatea unei singure articulații din acest angrenaj uriaș, ca Ana și macaragiul din cabină să...

Dar de atunci, de când militarii o văzură pe Ana ajunsă, în sfârșit, cu picioarele pe pământ, se petrecu o curioasă prefacere. Ploaia se cernea la fel. Împotmolirile tot lanț se țineau, bocancii erau la fel de fleșcăiți pe dinăuntru, tot grea era truda, însă nu se știe ce anume le amplificase vigoarea. Prezența aceea, impresionantă, a macaralei? Nimeni nu comenta curajul Anei, nu era nimic deosebit de dat ca exemplu, căci temeritatea ei era un atribut normal al oricărui specialist în încercarea utilă - Jelor de construcții. Și totuși...

Sigartău, bunăoară. Ceru să lucreze la cofraje. La pilonii de susținere ai viaductului. Ce-l apucase? Când niiti avea douăsprezece zile de militărie? În loc să-și rin

— V

duiască toate, să-și pregătească efectele să le dea în primire, să nu-i iasă vreo petliță lipsă la echipament...

— Măi, că tare-aș vrea să văz cu ochii mei cum se întinde podul ăsta dintr-un munte-n celălalt.

Auzi la el! Parcă n-ar fi avut vreme la anul, la anul celălalt, să treacă așa, într-o excursie, să-l vadă! Era musai să toarne el beton! Era, vezi bine! Altă treabă să torni betoane!

Se dădu cu binișorul pe lângă un meșter dintre cei cu pufoaică de i-aș ca să pună o întrebare. Dacă se poate. Dacă nu, nu-i cu supărare. Adică dumnealor n-ar avea nevoi e, a auzit că s-ar face niscai angajări. Se putea, sigur că da. Ce calificare avea? El? Păi... lucrase la rambleuri, spărsese bolovani cu maiul, apoi la terasamente, se pricepea să pună mâna unde alții nu se încumetau. Și Ana fu de acord cu angajarea lui pe post de ajutor de macaragiu. Nu-și mai încăpea Sigartău în piele.

Într-o seară, când Emilian trecea pe sub macara, văzu un ostaș cățărându-se sus, spre cabină

— Ei, ostaș! Ce cauți acolo?

— Să trăiți! răcni Sigartău de sus, de la treizeci de metri înălțime. Mă calific.

În ziua trecerii în rezervă, din toată ceata de sfarmăpiatră, doar caporalul Neacșu o porni, civil, la vale.

Restul se mutară din tabăra detașamentului în baraca „podarilor” – constructorii viaductului. Altfel vezi lucrurile, cu pufoaica de fâș pe tine, nu-i așa? Podar, sudor, montator, oricum, specialist! Putea de-acum să plouă și mai și!

Aceeași ploaie, neconținută, îi primi și pe „boboci”. Coborau din camioane, cercetau locul, sâsâiau admirând cumiți lucrările, ascultau cu gurile căscate cum se făleau cei din ciclul doi, dar parcă-i trăgea așa, spre dormitoare... Cam răcoare, ce-i drept! Ei și? Li se prezentară după o „vizită” în șantier, câteva expuneri despre contribuția armatei la edificarea unor însemnate obiective ale economiei naționale. Li se atrase atenția: vor fi puși la grele încercări... încercări! Armata e armată!

Măcar de-ar fi stat ploaia. Dar nu stătea. Se îndemneau și bobocii la treaba pornită într-un ceas bun. Grabă mare.

Pilonii viaductului trebuiau turnați până-n prima zi de iarnă.

Tot într-o zi ploioasă, maiorul Negrea dădu în primire comanda detașamentului locotenent-colonelului Șoimaru. Nu-l mai văzuse din primăvară. Prietenul, acum comandantul său de regiment, făcuse riduri, avea pungi grase sub ochi și gușă. Gâfâia la urcuș, mormăia nemulțumit de orice. În cele din urmă nu se mai stăpâni, mărturisi pricina și îi era dar că generalul îl trimisese pe el personal dintr-un capriciu, din răutate. După ce astă-vară, la o aplicație, îi reproșase semne de plafonare, etichetându-l „comandant de cabinet”, expertul „lăzii cu nisip”. Era o certă retrogradare, o trimitere la „munca de jos” – asta era! El, comandant de regiment, pus să comande un detașament cu efectivul unui batalion, ba mai mult, să „țină locul” unui subordonat, ca acesta să-și facă concediul de odihnă... îl umilea, deci generalul își arăta pe față resentimentele ce luaseră locul simpatiei afișate atâta vreme!

Zadarnic încercă Emilian să aducă vorba despre Verbina, despre copii, despre planurile sale de viitor. O

solicită și pe Ana, ca împreună să alunge încruntarea) *ni* Șoimaru. Foitul lui prieten era, în pofida aparențelor, Schimbat, distant și sumbru. Greu de recunoscut. Amintirile liceale îl deranjau. La un moment dat Emilian se prefăcu strict regulamentar, convențional. Surpriza: în loc să sesizeze gluma, Șoimaru se asocie firesc convenției. Era deci o sugestie, îi propunea lui Emilian să facă abstracție de trecut. Asta era! Emilian nu se putu abține, înainte de a. Pleca, prezentându-i-se regulamentar, ascultă calm urările de sănătate și fericire în căsnicie. Iar când Șoimaru îi strânse mâna, Emilian șuiera:

— Te-aș fi chemat la nuntă, dar constat că nu e cazul!

Trânti ușa. Șoimaru rămase consternat, ascultând mârâitul mașinii cu care plecau Negrea și logodnica lui. Abia când mașina nu se mai auzi, Șoimaru ordonă să se prezinte Dobricescu:

— Spune-mi, te rog, ca să mă edific: pe aici, pe la voi, ce fel de disciplină se practică?

Dobricescu răspunse ferm:

— Disciplina militară, tovarășe colonel.

— Zău? Tare-aș vrea să mă conving și eu... Sunteți liber!

Dobricescu se retrase, trăgând concluzia că, pe lângă ploaia de afară, începuse să plouă și în comandament. Dar o lună de zile trece repede, oricât ar ploua...

Și la București era la fel. Aceeași burniță... Ști anie această potriveală, asemănătoare unei sensibilități reumatice. Pâcla cenușie a toamnei îl irita? Sau gândurile lui amestecate erau prevestitoare de vreme rea? N-avea temeuri de neliniște, dar îl scoteau din fire prevăzute și neprevăzute impedimente sâcâitoare, persistente, succedându-se ca norii care-și puseseră ambiția să șteargă soarele din memoria lumii. Mai întâi nu putea uita stupida confruntare cu Șoimaru. Ce se întâmplase cu el? îi apucase invidia, se descoperise tocmai acum un orgolios? De ce se purtase așa cu el? Pe ce considerente ștersese cu brutalitate o prietenie de-o viață? Greu de răspuns. Dar, mă rog! Se străduia să amâne, nu era momentul - să-și

întunece gândurile cu capriciile lui Șoimaru.

O fi având și el motivele lui. Îi era suficient să-și amintească că Ana era lângă el, să uite toate câte rămăseseră în șantier. Venise să se căsătorească, nu să-și chinuie mintea tot cu ale șantierului. Da, căsătoria... înainte de a ajunge în București Ana, puțin jenată, cu cuvinte cam grăbite, își adusese aminte așa, printre altele, că „neglijase” de-atâta timp să anunțe părinților. Ei vestea căsătoriei. Cum așa? Ei, răsese Ana, alintându-se, pentru simplul motiv că nu intenționa să le ceară consimțământul. Situația în sine avea un gust amar, indiferent de soluția categorică a Anei; independența ei nu era altceva decât o modalitate ne a-l menaja, de a-l feri de ceea ce prevăzuse că se va întâmpla. Părinții Anei erau oameni cu principii – nu prejudecăți, ci principii, clare și ferme, consolidate de bunul simț, dar și de un cult al familiei, distilat și transmis de-a lungul a trei generații ale unui clan universitar, în care numele Argeșanu era transmis de la străbunic încoace cu toate preceptele academice privitoare la muncă, la viață, la onestitate. Faptul că el, Emilian Negrea, fusese un student „întârziat”¹¹ ferecase toate căile de acces către intimitatea clanului. La vila din Polonă a familiei Argeșanu, Emilian fusese o singură dată, la un revelion și jurase că nu va mai călca vreodată pe-acolo. Erau de față mai mulți colegi. Degajat și fără menajamente, docentul, matematicianul”, faima internațională cu chipul tatălui, găsisese de cuviință să-i acorde tocmai lui o atenție aparte, să-l atragă în dialogurile docte ale cercului de «maturi», spre a-i solicita, cu savantă curiozitate, răspunsul la următoarea problemă: prin ce a! cușit dumnealui – dacă nu se înșela, tovarășul... da, tovarășul Negrea – să se adapteze, să se integreze altei generații? Gare generație anume? ceruse Emilian să i se precizeze criteriile noțiunii. Ah, da, desigur... generația putea să asocieze o multitudine de noțiuni, de relații... în sfârșit, după opinia sa, generația, o generație anume, se individualiza prin structura biologică, fizică, Estetică, etică, conceptuală etc. A unei unități de timp egală cu

aproximativ 20 - 25 ani. Maximum 25 de ani. De ce atâta? Simplu: o generație ar cuprinde toate vârstele intercalate între data nașterii și data când poți deveni tată sau mamă... Deci colegi de generație ar putea fi numai aceia înscriși în limitele firești ale perpetuării. Și-adică el, mai vârstnic cu un deceniu decât colegii săi, în ce generație se plasa? Hm! Se amuzase profesorul; „Colegii dumitale s-au născut, doar cu câțiva ani mai devreme de anul în care puteai să fii tată”. Așa stând lucrurile, era curios să afle secretul adaptării lui, ca „tată”, în gașca „copiilor”... Astfel înțelesese Emilian de ce profesorul, Cu amabilitatea lui de amfitrion. Îl „eliberase” dintre colegi și-l acaparase în mediul oamenilor care aveau destule chestiuni serioase de discutat în pragul Anului nou. Emilian lăsase să alunece pe lângă el senzația neplăcută a unei preveniri jignitoare. Însă acum știa bine ce confruntare va avea cu Argeșanu. Mai multe știa, desigur, Ana. Așa se traducea corect decizia ei de a preveni orice discuție penibilă. Emilian nu avusese încotro: acceptase procedeu, deși implica o comportare cam copilărească a Anei, ca să nu-i zică de-a dreptul lașitate.

Planurile de pe drum se potriviră doar pe jumătate: Ijâna, fără să sufle un cuvânt acasă, își strânse strictul necesar al evadării sale în două valize. Nu zăbovi decât trei ore. Era foarte grăbită, în zorii zilei următoare trebuia, chipurile, să fie la șantier. Începuseră probele. Venise doar așa, în trecere, pentru niște aparate... Avea un tren pe care neapărat trebuia să-l prindă. Profesorul, în cabinetul lui, auzea foarte vag sporovăiala. Mama se miră, avu o ușoară nedumerire: cum, vine ea, Ana, de-acolo, și nu se duce în baie să-și facă dușul ei rece, să dârdăie și să chicotească, și-apoi să se grăbească să mănânce? Mai apoi începu a-i bte inima: de ce îndoapă ea valizele cu fleacuri de care nu avea nicio nevoie la șantier? Rochii de mătase? Cearșafuri? Da! îi trebuiau? Avea un pat pe care să le aștearnă? Nu mai doarme în blănuri, ca haiducesele? Mânca-o-ar mama, cum turuie ea și minte! îi sta pe limbă s-o întrebe ce gând are. Tăcu, de teamă să nu audă

dumnealui, tatăl, să-și închipuie cine, știe ce. Știa ea însă ce are de făcut. Să fie într-un ceas.

1 bun, fată, și să-ți meargă cu noroc... Ana își sărută părinții, aruncă valizele într-un taxi și basta! A doua zi.

zbârnâiau prin policlinici - el pe o parte, ea pe alta, să-l găsească pe bătrânul Negrea. Seara erau la Cina, la restaurant. Nu avea cine s-o vadă, tocmai acolo, ca să ajungă la urechile părinților. Și dacă, ce? O dată și o dată, tot! Mâncară eu poftă, dansară, fugiră apoi acasă, la ei.

În dimineața următoare Emilian începu iar cu telefoanele. Onescu, doctorul, era plecat în străinătate. Nu-l

1 descoperea pe tată-său: în ce spital s-o fi internat pentru finalize? Dădu avâz telefonic mamei. N-avea încotro, trebuia să aștepte. Până atunci, alte pregătiri. Oricum, Emilian nu accepta o căsătorie tănuită. Mama și tata vor fi prezenți. Și-ai ei? în ajunul nunții Emilian se va duce să-i anunțe. Fără Ana. Se va duce singur. Seara telefonă mama. Tata era la Viting, la spitalul ceferiștilor.

Bine că el se află în București. Cum? Căsătorie? Sâmbătă? Care sâmbătă? Asta care vine? Mama făcu cunoștință cu vocea Anei la telefon, însă nu izbutiră să schimbe

I decât câteva vorbe.

13 - Umbra soarelui

Primul hop îl săriseră. În ce-i priveau pe-ai lui. Ai pl? Ieșiră iarăși după-amiază în oraș, după cumpărături.

La înapoiere, în fața blocului, aștepta adăpostit mașină, profesorul. Emilian îl invită sus.

— Cu dumneata nu am ce discuta. Urcă, Ana!

Chiar așa? Lui Emilian îi năvăli sângele în tâmpit; *

— Tovarășe pl ofesor...

— Ana! o chemă poruncitor Argeșanu.

Ana se prinse însă de brațul lui Emilian.

— Tată, te-am invitat în casa noastră!

— Casa ta? izbucni tatăl. Aici e casa ta? Aici?

Se dădu jos din mașină și ridică mâna. Emil i-o strânsel ca într-o menghină, în pumnul lui mare, puternic. I

— Tovarășe profesor! Vă implor, este soția mea, nul permit nimănui nici cel mai mic gest umilitor! și-i dădai drumul. I

Învins, copleșit, profesorul se întoarse în mașină și I trânti portiera.

Emilian și Ana rămaseră pe trotuar imobili, ținându-se de mână. Ajunsă apoi sus, prăvălindu-se pe o canapea, plângând în hohote, Ana gepiea: „Cum a putut... cum a putut...” Cu privirea pierdută cine știe încotro, el se mai gândea încă dacă accețiunea despre generații a profesorului era sau nu corectă. În genere era. În cazul lui și al Anei nu, nu era corectă. Era o sfidare cinică, încăpățanată. Dar în rațiunea unui om care-și imaginase poate până-n cele mai minuțioase detalii fericirea unice sale fiice era încă greu, foarte greu să încapă o excepție de la un elementar calcul matematic al factorilor primordialii ai trăinicieii unui cămin.

— Tot ce te rog, Ana, este să nu te superi pe tatăl tău.

Își păstra numai pentru sine o povară pe care era decis să o poarte pe umeri. Ana nu trebuia să-și piardă familia, mai ales o familie ce merita totala ei recunoștință.

— Ai perfectă dreptate, surâse într-un târziu Ana, printre lacrimi: nu există o fericire întreagă. Oricum ai face, viața tot îți răpește câteva procente din ea...

Într-o rezervă a secției medicale din spitalul Viting, dom șef Negrea, fostul dom șef, dar numit așa în virtutea vechilor obișnuințe ale feroviarilor, dădea doctorilor destulă bătaie de cap. Era irascibil, certăreț, dintr-o mie și-unul de motive. În primul rând fiindcă se lăsase convins de profesorul Onescu. Apoi, pentru că n-avusese altă treabă decât să o stârneasă pe nevastă, căreia îi cășunase pe el să se interneze, să-și facă analizele; după aceea, era nemulțumit că nu-l găsisese pe Onescu și-ajunsese pe mâinile altora, de la Viting, ca să-l țină atâtea zile de pomană. Și, la urma-urmelor, el tot nu pricepea de ce nu-i dau drumul acasă. Ba îl căutau la ficat, ba îl* trimiteau la urolog, ba la radiologi, când la subsol, când la etaj la orelist, când... De ajunsese să descopere abia acum cât de multe măruntaie

se află în trupul său. Și fiecare, vezi tu, băiete, cu felia lui, cu halca lui. Cu osul lui, cu mațul lui, cu bojogul lui, cu... Dom șef prinsese curaj, își vărsa focul. Din când în când, înjurând, îi cerea iertare Anei: „Să mă ierte fata asta...” Ca în cele din urmă să-i poruncească fiului: „Ia fă tu bine și lămurește-i să-mi dea imediat hainele. Plec acasă!” N-avea chef să mai zacă încă o săptămână pentru un rezultat, unul singur, la bronhoscopie... Brrr! Spurcată treabă! l-au băgat ceva pe gât, până în fundul plămânilor, ca să descopere ei acolo pe naiba să-i ia!

Emilian râdea, dar se uita la Ana cu teamă. Ca și când ar fi vrut să citească pe chipul ei un răspuns liniștitor.

I se părea lui sau bătrânul arăta mult slăbit, palid, pergamentat, cu ochii înspăimântați, decolorați și umezi, cu mâinile tremurătoare? Bătrânul glumea, turuia fără să-i spună nimic din ceea ce era realmente grav? Sau i se părea doar, din cauza spitalului, din cauza halatului acela deplorabil de culoarea sângelui închegat, care-i amesteca, într-o uniformă a bolii, a suferinței, pe toți internații?

— Te scot de-aici, tată! Te scot imediat! Ana, o să te rog. Să-i spui tu. Mă duc să-l caut pe șeful secției.

Ana, rămasă singură cu bătrânul în rezerva albă și rece, căuta cuvintele. Se fâstâci, nu găsi altceva decât:

— O să-mi dați voie să... să vă spun tată?

Bătrânul tresări. Îi pieri graiul, dar numai o frântură de clipă, căci imediat hohoti, uitând totul ce nu avea legătură cu fata asta frumușică, blândă, speriată, din fața lui.

Aha! Tată... tată ai spus? Tată? Păi eu, fată dragă, tu Ana, eu nici n-am vrut pe-ăsta al meu, mi-l dorisem fată! Am și eu o fată, ceruica mă-sii de derbedeu, că ăsta mult s-a mai răsucit prin viață până să se facă; om... Vino să te sărut!

Deci sâmbătă, la primărie, la ofițerul stării civile... Ei, zău, că... Și, ăla, derbedeul, pe unde-o umbla, de nu se-nltoarce cu foaia de ieșire? Mai dura, mai trebuiau semnături. Medicul șef al secției cedă insistențelor lui Emilian; înțelegea motivul. Sigur că putea ieși din spital,

dacă era socru mare. Mai ales că „bolnavul” era într-o stare depresivă justificată... Justificată de ce? Medicul da din umeri: pacientul era circumspect, inteligent, anticipa orice scop al investigațiilor. Or, este știut ce efect are, de exemplu, asupra unui bolnav, faptul că aude ceva confuz despre alternativele unui diagnostic. Doctorul îl privea atent, prea atent poate. La un moment dat doctorul, nu-și mai amintea câți copii avea de fapt bătrânul. Numai unul? Da, își amintea, în sfârșit, că pacientul îi vorbise despre fiul lui, maiorul de geniu... Și când urma să aibă loc nunta? Sâmbătă? Deci peste trei zile... Perfect! Luni se putea obține rezultatul ultimei analize. Ce-i mai răm mea? Să le ureze multă fericire și petrecere plăcută. Se scuza medicul, trebuia să intre într-o comisie, și, strângându-i cordial mâna maiorului, îl încurajă:

— Deocamdată nu aveți motive să vă speriați, tovarășe maior! Ar fi bine, pentru liniștea dumneavoastră, să veniți la mine luni, împreună cu tatăl... Cu bine!

Scăpat ca din pușcă, energic, dezlănțuit și pus pe fapte mari, bătrânul era decis să descurce până la nuntă toate încurcăturile. Adică, în ce fel de horă ar fi putut să joace fără cuscri? Ce-au vrut, ce și-au închipuit, să le fie de bine! Așa e de când lumea. Ți-a furat-o din bătătură, n-ai încotro, te dai de partea hoțului, cum o fi, bun-rău, că el e stâlpul, de el se leagă – toate și, mai abitir ca orice, soarta fetei! Și-l înjurase iarăși pe fi-său, ceruica mamă-sii, ca și cum abia acum vedea dânsul ce minune de noră se încumetase feciorul să-i dăruiască...; De-ar fi fost gata căsuța lui de la Roșiori, cu trandafiri agățați pe garduri, cu leandrii și lămii din cerdac, și cu bolta de viță, ar fi chemat pe ăla, pe-al lui Paceaurea, cu tot soborul lui de țigani, ar fi întins corturile și ține-te, băiete, nuntă în puterea cuvântului. Dar așa, ce-avea să fie? O răsuceală acolo, înghesuită, la un restaurant scorțos, cu farfurii pe jumătate goale și cu vin la trei sferturi? Noroc că Emilian avea telefon în casă. Urma să pice de la un șef de gară tocmai de la Ionești, din părțile Drăgășanilor, vreo cinci damigene. Auzi la el! Numai cinci! Curcanii, toți șase,

ținuți pentru safteaua casei, s-a isprăvit cu ei! mai trebuia rochie lungă pentru soacia. Mătase naturală, croitoreasă de lux, că altfel nu se putea în neamurile acelea ale Argeșanului, la care acum avea să se ducă dânsul imediat. Dom'șef s-a dus la profesor acasă, să limpezească apele, dacă ditamai maiorul n-a știut decât să le tulbure.

Ana se temea că bătrânul se expune singur unei situații umilitoare, dar nu-l putu opri. Negrea sună fără strop de ezitare la ușa cuscrilor. Deschise mama Anei. Când Negrea se prezintă, tresări și-l pofti înăuntru... Profesorul îl examina pe oaspetele neanunțat, jenat și precaut în același timp. Se abținea să se dezlănțuie pentru că felul de a fi al acestui necunoscut îl contraria, deși știa destule despre „familia” Negrea. Se documentase.

— Domnule profesor, și dumneavoastră, doamnă – se explică Negrea, dar și concis –, am venit să vă rog să nu lipsiți de la căsătoria copiilor. Ar fi mare păcat.

— De ce? se încumetă profesorul. De ce-ar fi păcatul așa de mare?

— Pentru că ați știrbi ceva din bucuria Anei. Ea vă iubește.

— Dumneata, dacă ai avea o fiică, ce-ai zice în fața faptului împlinit, aflând că viitorul soț este cu atâția ani mai în vârstă?

Bătrânul Negrea se ridică de pe scaun. Nu putea sta jos. Deci profesorul îi pune la îndoială fiul. Drept, mândru, privi ușa, dând să se înțeleagă că vizita lui s-a încheiat.

— Dacă dumneavoastră i-ați fi dat fiului meu voie să vă spună ce se cuvine spus unui părinte când îi ceri mâna fiicei lui, ar fi fost mai bine. Fiul meu nu e dintre aceia care fură viitorul altora. Puteți să mă credeți. Știu mai bine ca oricine de ce este și nu este în stare. Știu mai ales la câte a renunțat, în viață, e. Să nu se rușineze de el însuși.

— Aceeași impresie mi-a lăsat și mie, recunosc cu amar profesorul. Îl cunosc de câțiva ani, e un ofițer priceput, un bun inginer, exact acum un ceas mi-a telefonat un general care-mi reproșa, și dumnealui, pe departe...

— Mă rog. Eu mi-am făcut datoria să insist. Ar fi păcat să nu fiți prezenți.

— Prezența este o formalitate, domnule!

— Nu. E o binecuvântare, așa se zice pe la noi.

Bătrânul Negrea vru să plece, însă cuscrii nu-l lăsară.

Măcar dânsul să fie mai înțeleghător, să le spună și lor, pe îndelete, ce și cum stau lucrurile. În ultimă instanță, singura chestiune dificilă rămăsese stabilirea unor detalii... Din păcate, detaliile acelea erau așa de multe, încât profesorul, pe de o parte, și dom'șef, pe cealaltă parte, aveau un reproș continuu pentru „copii”: de ce erau ei așa de pripiți? Când, cum să convingi niște neamuri simandicoase din Cluj, Suceava și Brăila să se urce în primul tren, așa, tam-nisam, să vină poimăine la nunta Anei?

Profesorul ținu morțiș să desfacă una dintre cele 20 de sticle de Malaga rămase în pivniță de la nunta lui, de-acum... douăzeci și opt de ani... Negrea nu, avea altă idee. Să lase dânsul sticla jos și să mai aștepte. Mai întâi să pună chiar domnul profesor în persoană mâna pe telefon și să-i cheme pe zănatecii aceia la ordine. Mai-mai să se ducă totul pe apa sâmbetei. Cum, dom'le! Vii la mine-n casă, mă faci să-mi calc pe mândrie, mă convingi să viu la nuntă și mai vrei să le dau tot eu telefon? Să mă ierte ei pe mine, nu-i așa? Ei, nu! După ce ... Păi tocmai! Să-i ia la rost, să nu-și închipuie că, gata, bătrânii s-au dus la fund și vorba lor e un fleac de trei parale! Pornit vitejește, cu fruntea îmbrobonată de sudoare după vreo trei păhărele de coniac, profesorul smulse receptorul:

— Ce telefon au, stimată cuscre?

Cuscra, soție grijulie, secretară deprinsa de-o viață să protejeze memoria profesorului, îi sărise prompt în ajutor.

Formând numărul, profesorul se încrunță anume la soția lui. Va să zică așa: știa pe de rost numărul! Își vărsă focul pe Emilian, care răspundea cu „da, vă rog...”

— Ce da, ce mă mai rugați? Veniți încoace, să ne lămurim odată.

Nuntă nepregătită! Noroc că era la restaurant, altfel rămâneau musafirii nebăuți și nemâncăți. De unde-au dat năvală, asemenea cohorte? Mă rog. Foști colegi! Dar câți? Destui. Foști colegi de facultate, cu neveste, cu bărbați, de două ori pe câți fuseseră. Una la mână. Apoi, uniforme, gradele... Și invitați. Și neinvitali. Înmulțiți pe drum, de la Oficiul stării civile până la restaurant. Apoi neamurile! Cine-a zis că n-au să vină? Ba uite că au venit. Culcă mătușile pe fotolii-pat, întinde plapuma pe covoare! Aleargă prin hoteluri după unchi și verișoare veniți cu trenurile de noapte!

Neam harnic, al lui Argeșanu. Numai familii cu patru, cu cinci, cu șase și chiar cu opt vlăstare, puzderie de dascălime, ca și când un anume străbunic ar fi lăsat strașnică poruncă în acest sens. Harnice, trainice, dar și înfometate neamuri. Băgau groaza în ospătari, lichidându-le rezervele din frigidere; unii se răsteau, nu le convenea meniul comandat. Ce, ei n-aveau bani? Aveau, slavă domnului! Au luat-o razna, nimeni nu mai avea loc în restaurant. Cei din jurul. Meselor stinghere, de pe lângă ușă, clienți căzuți ea musca-n lapte, se amestecaseră către noapte cu nuntașii, pentru că altfel nu se mai putea. Mireasa îi prinse în horă, confundându-i cu niște verișori din Suceava... Nu erau ei băieții lui nenea Socrate? Nu era chiar el, Bebe Soroceanu, chimistul? Nu? Și ce dacă! Perinița-i periniță!

În zori taximetrele cărau familii la gară, la aeroport, la hoteluri, fericiți cei ce-aveau la doi pași un pat și o pernă, să-și pună oasele la orizontală, după o noapte de pomină. A fost bine! A fost nemaipomenit, să trăiască toată lumea, să fie toată lumea fericită, noroc și sănătate! Portierele pocneau după ce șoferii își pierdeau, răbdarea așteptând să se isprăvească îmbrățișări de rămas bun.

Profesorul își voia cuscii și copiii acasă la el, la o ciorbă de potroace. Șeful de gară îl răpi, cu vioară cu tot, pe maistrul Arghir, om bun, cu mână fermecată, să vină să cânte cântăi de fără de care nu se afla nici sfârșit de nuntă, nici început de viață. Paharele trebuiau aburite eu roua

dimineții, și asta nu se putea fără cântece cu urzeală albastră.

Bubuiiau sticlele de Malaga, niște sticle fără etichete, grele, groase, prăfuite, ca niște bombe incendiare scoase la lumina zilei de es ca val oarele contemporane. Nea Arghir găsea și el. Prin hrubele timpului, romane vechi de când lumea... Se amestecau amintirile tinerețelor neșterse, când dom'șef și profesorul și generalul murmurau pe glasurile lor timide, tremurătoare, știuta poveste a Smarandei, cea mai frumoasă din satul de peste izlaz, chemată să iasă din casă, la horă să vină, să iasă... Ana făcea încă un rând de cafele, Emilian alinia pe-o tavă și ea de argint ceștile de porțelan păstrate cu strășnicie două generații... Obosită, Ana, se prefăcea supărată: în fond, a cui era nunta, cine avea, la urma-urmelor, dreptul să se veselească și să se bucur e? Ei sau bătrânii? Și unii și alții? De ce așa? Pentru că la asemenea prilejuri se amestecă timpul, luminându-se zorii fără asfințit... Ana îl sărută pe Emilian., cu o sete teribilă, dându-și seama că toată noaptea nunții lor nu avusese timp, nu apucase decât așa, din când în când, să-i citească, de la distanță, în priviri, fericirea. Și-a dat cafeaua în foc, blestemata!...

Abia luni dimineața se mai tihni cheful; rămăsese, ca, după o binecuvântată odihnă, să facă un drum, peseai a, la Snagov.

Emilian cu tatăl plecară către prânz la spital:

— Hai, măi băiete, să nu zică ăia că dădurăm bir cu fugiții...

Bătrânul gonise grijile care-l aduseseră prin spitale.

— Prostie, spaima bătrâneții. Dar hai, să ne luăm și analizele, să nu mai zică mamă-ta că una, că alta...

Tatăl isprăvi repede, nici nu ar mai fi fost nevoie să mai bată drumul. De ce? Doar să-i dea la un ghișeu, câteva hârțoage indescifrabile? Ce să facă cu de? Să le păstreze - îl lămurise o soră. Bine, o să le păstreze, dacă pentru de irosise așa bunătate de vreme! Emil îl lăasă în curte și se duse să-i mulțumească medicului, care-l rugase să treacă neapărat pe la el. În cabinetul său doctorul îl rugă să ia

loc; se tot cotlea, nu știa cum să-i explice... Ca în cele din urmă, calm și firesc, cu cel mai teribil firesc din lume, să-i spună:

— Tatăl dumneavoastră mai are de trăit cel mult câteva luni. Metastază pulmonară. Orice intervenție chirurgicală sau iradiere sunt imposibile, de prisos. Doar chimioterapia necesară, administrarea unor fortifiante care să mai amâne deznodământul, și calmantele, morfina, al cărui efect va deveni din ce în ce mai slab față de durerile din ce în ce mai chinuitoare. Vor începe hemoptiziile, din ce în ce mai frecvent. Până când...

Ce fel de lecție era asta? Ce-i înșira doctorul? Era nebun? Jos în curte îl aștepta nerăbdător tata, care nu împlinise încă 62 de ani un om care biruise moartea de patru ori; când a căzut între vagoanele unui accelerat, călare pe tampoane, îmbrâncit de un călător fără bilet; când au umblat după el legionarii, să-l linșeze, pentru că rostise pe peron vorbe de ocară la adresa lui Codreanu; când s-a îmbolnăvit de tifos exantematic, și-apoi când l-a încercat tuberculoză. Omul, care lucrase patruzeci de ani în trenuri și gări, ture de zi, de noapte, care băuse și fumase cât șapte, trecuse de toate, și-acum când se liniștise și dumnealui, când se hotărâse să țină totuși seama de sfaturile medicilor, tocmai acum? Acum se ivea cruntă, imprevizibilă și fatală, boala? Tocmai acum, când omul acela din curte avea și el dreptul să se bucure de un amurg odihnitor al vieții?

Doctorul își dădu seama /că Emilian nu-l credea, refuza să accepte adevărul. Îi întinse mâna, discuția lor se încheiase:

— Va fi nevoie de mult curaj, mai ales din partea dumneavoastră, tovarășe maior.

— Totuși! se revoltă Emil, nu pot, nu pot crede că nu mai există nicio posibilitate de salvare...

Trist, prietenos, medicul îl conduse până la scări e

— Înțelegeți-mă, tov, arățe maior, nimeni n-ar pronunța o sentință de moarte dacă n-ar avea în față ine. Rența ei...

Ceea ce era însă absolut necesar pentru bolnav depindea numai de el. Numai el, fiul, era în măsură să-i hrănească bătrânului iluzia unei șane. Doctorul îi sugera minciuna: o operație la gât, posibilă numai la primăvară... Și mama? Mama trebuia să afle întregul adevăr, nimeni nu ar fi avut voie să i-l ascundă. Cine putea să-i spună mamei? Cum va reuși dânsa, știind totul, să-i vegheze suferința și să-l țină cu nădejdea unei operații stupide, amânată stupid, în vreme ce... Totuși era unica conduită omenească... Trebuia, chiar atunci când tata avea. Să deslușească crudul adevăr în propria-i năruire, ca cineva, lângă el, să-i șoptească un cuvânt dătător de speranță... Omul, până în clipa morții, nu are voie, nu se cuvine să nu creadă în viață.

Bătrânul îl aștepta neliniștit, bănuitor.

— De ce ai stat atâta? Ce-i cu tine, parcă ți-ar fi dat careva cu parul în cap!

— Hai, tată! izbucni Emil, și-o luă înainte, să câștige timp. Să-și capete stăpânirea de sine.

— Ho, că nu dau turcii, spune ce ți-a zis doctorul?

Emil bătu câmpii. Ar trebui să-l opereze, vezi doamne, că ar avea la gât ceva, motiv de unde se trage și răgușea la și sângelo acela care l-a speriat... Tocmai la primăvară zice însă doctorul că se poate. Dar dacă o fi să se opereze, mai. Sunt și alți chirurghi pe lume... „I-auzi! Daaia?! se mirase tatăl. Bine că s-a limpezit barem de unde vine povestea cu răgușeala. Păi ce, ăsta-i motiv de supărare, măi, băiete? Dacă-i vorba de o pârdaľnică de amigdaliia ori ce o fi e-n regulă, că eu, ca să o spun p-a dreaptă, intrasem la altă idee; așa începuse, tot cu răgușeală, al lui Costache, de la Măldăeni, și s-a dus pe copcă de cancer la plămâni. E pricină de voie bună, băiete dragă!! Și-o țină bătrânul așa, vesel, până acasă. Mâncă cu poftă, își aduseaminte de vraiștea lăsată „pe șantier”, îi explică Anei cum avea el de gând să acopere zidurile cu iederă. Mama făcea bagajele, se apropia ova plecării la gară. Însă bătrânul nu se sinchisea. Ciocnea pahare cu șpriț, scoțând mereu din buzunarul vestei, ceasul lui mare,

de argint, care se întorcea la opt zile și se potrivea la opt luni după ora exactă comunicată de regulatorul de circulație. Acceleratul 105 - cu plecarea la 18, 45, cu mersul lui știut pe de rost, în virtutea vechilor obișnuințe, putea fi „prins” după încă două pahare; Emil nu-și amintea ca tatăl său să se fi urcat vreodată într-un tren cu o secundă înainte de pornire. Și nici din mers nu-l lua. Era omul care nu se uita niciodată pe fereastra compartimentului. Ana și Emilian, rămași pe peron, așteptară zadarnic să se ivească bătrânul la fereastră. Nu se vedea, depărtându-se, decât profilul din ce în ce mai puțin deslușit, al mamei. Când trenul se îndepărtă, Ana, încă supusă emoției despărțirii, se întoarse brusc, să-l ia pe Emilian de braț, dar, văzându-l, se îngrozi.

— Emi, ce Dumnezeu, ești copil? Peste patru zile ai să-l vezi iarăși!

Așa stabiliseră. După o mică vacanță de trei zile la Brașov, unde Ana avusese ideea să se „odihnească” imediat după nuntă, urmau să petreacă o săptămână la Roșiori, ca oaspeți ai bătrânilor, care se gândiseră la toate: aveau să doarmă la un vecin, Ana o va cunoaște mai bine pe mama, iar el, băiatul, avea de pus osul la treabă, să vadă cam în ce fel putea fi urgentată construcția, spre a fi terminată înainte de iarnă. Însă acum Emilian era copleșit, arăta înspăimântător, cuprins parcă de febră, speriat de propriile halucinații.

— Ți-e rău! Ce-i cu tine, Emilian? Să luăm un taxi., 7

— Ana... nu mai pot... nu mai știu... Ce mă fac, Ana, ce mă fac?

Călători necunoscuți, trecând pe alături, ezitau o clipă, mirați de scena aceasta, mai mult decât nefirească, în care puteau vedea un ofițer plângând, ascunzându-și fața în palme, scrâșnind ca să-și stăvilească hohotele. Derutată, Ana îl luă de braț, îl conduse la stația de taxi și-l duse acasă, ghicind ceva deosebit de grav, în criza pe care Emilian și-o amânase cu atâta tărie până în clipa plecării părinților. Abia acasă reuși să-i explice Anei ceea ce îi relatase doctorul la spital, cu câteva ceasuri în urmă...

Îi arată dovada coșmarului, plicul voluminos, plin cu radiografii, analize și fișe de observație, pe care doctorul i-l înmânase, adevăratul diagnostic. Ana o sună pe mama ei. Îi era imposibil să creadă în verdictul atât de dur și categoric al doctorului de la „Viting 1. Trebuia consultat un specialist, un mare oncolog. Era hotărâtă ca imediat, cât mai urgent posibil, să ajungă cu plicul acela blestemat la profesorul Barta. Reuși, grație intervențiilor telefonice, să ajungă cu Emilian la el.

— Tovarășe profesor, vrem să-l internăm la dumneavoastră...

Profesorul Barta, un bătrân slab, înalt, cu o privire rece, luă plicul, examinează atent fiecare document, ca să catadicsească:

— Știți... din mai multe considerente, să le spunem de tact, diagnostice de acest gen se definesc în orice clinică, dinadins fără nicio contingentă cu oncologia, însă, bineînțeles, diagnosticele sunt confirmate de specia

list. Ca și în cazul de față. Analizele au fost efectuate de laboratoarele noastre.

Nu mai putea fi vorba de nicio călătorie la Brașov.

Cu o expresie de voință rigidă, distantă, pierzându-și brusa. Felul său comunicativ, deschis și răbdător, Emilian raportă scurt, chiar a doua zi, generalului, că dorește întreruperea concediului de odihnă. Din motive personale, dorea să se întoarcă în șantier începând din data de... 15 septembrie. Generalul nu întreabă nimic. Se întâmpla ca evidentul necaz „personal” al maiorului Negrea să coincidă cu propria nemulțumire. La șantier se petrecuse o tragedie: un militar, care-a prins cablul de remorcare în cârligul tractorului, spre a urni o basculantă înțepenită, a stat cu spatele la tractor, cablul a plesnit și l-a izbit ca un bici năprasnic în cap. A decedat pe loc. Mâhnit, generalul remarcase că, atâta vreme cât Negrea fusese pe șantier, nu se întâmplase niciodată o asemenea nenorocire. Nu-i reproșa lui Șoimaru nimic altceva decât că se grăbise să aprecieze că mortul, numai el, fusese de vină. Cine, cum îl chema pe militarul decedat? Generalul îi spuse numele:

Cocoșilă. Un băiat bun, cam oropsit de viață, din câte-și dăduse el seama, dar... Cocoșilă deci!

Cocoșilă, cu șoaptele lui îngânate de gitară, cu felul lui de a sta la sfaturi tainice cu codrii legănați, fără ploaie, fără vânt, cu crengile la pământ... Băiatul acela nu mai era!

Care, al cui era oare blestemul ce-i rânjea lui, exact în clipele când îi surâdea fericirea? Ana devenise, și ea, o umbră firavă, o tăcută și stingheră timiditate. Ar fi vrut să-l ajute, însă se temea ca mângâierea ei, un cuvânt bun, oricare ar fi fost, să nu-i tulbure strident și absurd tăcerea în care el, Emilian, soțul ei, începuse să se întărească.

Se miră, nu zise nimic când Emil o trimise la șantier, înaintea lui, singură. Să aibă în grijă macaraua. El trebuia să dea pe la Roșiori, să-i convingă pe bătrâni să se mute definitiv la București. Nu avea să întârzie decât cel mult trei-patru zile. Apoi va veni la șantier. Viaductul trebuia ridicat până la căderea zăpezii. Deci în cel mult treizeci de zile... Primise dispoziții în acest sens? Ce dispoziții? De la cine? De la general?

— Emil, ai să poți?

— Altceva, ce-mi rămâne de făcut?

— Poate că ar fi mai bine să rămân cu ai. Tăi, aici. TT

— Nu, Ana! Eu îi știu mai bine. Vor prefix a singurătatea. Mai ales mama.

Se împlinea o săptămână de la nuntă. În munți nu mai ploua. Se limpezise cerul, bătea vânt uscat și rece. Ana se duse cu valiza direct la colibă, însă o găsi ocupată cu lucruri străine. I se explică, se instalase acolo comandantul. Își lăsă valiza și se duse să-l caute pe locotenent-colonelul Șoimaru. Vlad se scuză. Nu-și închipuia că o lună de miere poate fi condensată într-o săptămână. Și-apoi nici nu prea mai era potrivită o colibă, de-acum friguroasă. Nu era preferabil să locuiască la barăcile Trustului de construcții? Era aproape de viaduct, împreună cu podarii. Și-așa cazarea Anei în incinta taberei piilitare incitase destule glume. Oamenii sunt oameni, mai ales ostașii, cu imaginația lor cam frivolă. Au pândit

noaptele, pe lângă colibă, amuzându-se pe seama santinelei puse de Negrea să-i păzească integritatea. He-he...

— Ce he-he! Ce-i amuzant, în toată idioțenia asta?

— Măi, Pătrunjel, eu sunt prieten cu fericitul tău soțior din fragedă pruncie. Eu cu el ne permitem tot felul de glume, însă acum se schimbă calimera! Cred că Emilian a avut răgaz să-ți explice ce e armata, n-o fi uitat să-ți atragă atenția că aici e oarecum primejdios să umbli singură și mai ales să dormi noaptea într-o colibă nebaricadată, oricât ar fi de pitoresc. Ca dovadă, iată neașteptatul mariaj cu cel mai încăpățânat burlac al secolului.

— Așa? se amuză la rândul ei Ana. Deci... coliba mi-a jucat festa! A dat Negrea buzna, eu, vorba aia și până la urmă...

— Până la urmă, râse Vlad, totul e bine când se termină cu bine.

— Ascultă, se încruntă Ana, dacă ești prietenul lui, n-o să te superi pe mine că-mi permit să-ți spun ceva, în locui lui.

Oh! Dimpotrivă!

— Ei bine, de ce calci, Vlad Șoimaru, cu cizmele pline de noroi peste ronduri de flori?

— Doamnă! se răsti, roșit ca racul, Vlad.

— Ce doamnă? Eu sunt pătrunjel stropit cu saramură de ardei iute! Provoc insomniile altora? Nu te cred! Am umblat până acum printre ostași ziua, noaptea, la orice oră, și n-am simțit nici urmă de priviri hulpave în spatele meu! Dimpotrivă! M-au îndrăgit, am muncit cu ei frumos, le-am spus pe nume, am glumit cu ei, socotindu-i altfel decât îi socoți dumneata! Tocmai dumneata! Te rog să-ți iei imediat catrafusele din colibă, să pui să se facă curat. Să nu-mi mai porți mie de grijă, atâta vreme cât nu știi să te îngrijești nici măcar pe dumneata!

— Aici, în tabăra detașamentului, eu comand!

— Nu mă obligă să-i telefonez generalului.

Amenințarea Anei își făcu efectul. Vlad îi întoarse

mânios spatele, ieși trântind ușa. „Poftim! - se gândi Ana. Nici de prieteni mai de doamne-ajută n-a avut parte omul ăsta al meu” Dobricescu, martor fără voie la penibilul dialog, se simți dator să se scuze.

— Nu-i nevoie, tovarășe colonel. Vă rog numai să nu-i spuneți nimic soțului. Și așa trece printr-un moment...

Ana îi destăinui motivul întoarcerii și-l rugă s-o ajute ca Emilian, când va sosi, să-și găsească sprijinul de care va avea nevoie mai mult ca oricând. Înțelegea bine că Emilian, cu felul său de a fi, va căuta în încordarea muncii unicul punct de sprijin în această primejdie de prăbușire în gol, în prăpastia descurajării... E esențial pentru el să înțeleagă că oamenii nu se nasc doar ca să moară...

Dobricescu a înțeles mai bine decât ar fi putut Ana să-i explice. O asigură că va face totul să nu se simtă singur. Pe Ana o îngrijora însă Vlad. De ce se purtase așa? Tot Dobricescu o lămuri. Unii oameni izbutesc să depășească impasurile, alții însă cad. Colonelul Șoimaru are doi copii. Fetița sănătoasă, bună la școală, copil ca toți copiii, care-ți luminează zilele și casa. Băiețelului i s-a întâmplat o nenorocire. Aproape cu un an în urmă s-a împiedicat și-a spart o sticlă cu acid azotic, uitată de mamă-sa în bucătărie... I-au sărit stropi pe față, mititelul s-a frecat la ochi cu mâinile umezite în acid; există puține șanse ca băiatul să-și recapete vederea. Colonelul Șoimaru și soția lui s-au nimerit oameni prea neîncredători față de alții... Au păstrat durerea și groaza pentru ei, numai doctorii și ei doi știau adevărul. Însă Șoimaru a început să bea, de un an nimeni nu le mai trece pragul casei, s-a baricadat într-o izolare totală și pe zi ce trece devine de nerecunoscut.

— Dumneavoastră îi reproșați că strivește cu răutate florile. Știu, este greu să înțelegi răutatea omenească, e și mai greu să o suporti. Dar și dânsul, tot un om oarecare este, și are nevoie de îngăduință...

Cum se face că nici Emilian nu aflase nimic? Parcă izbutise cineva să afle? La comandament toți se întrebau fără să afle un răspuns cât de cât concludent ce se petrece

cu Șoimaru... Cine știe când s-ar fi aflat dacă acum câteva zile, când a venit să ancheteze accidentul, generalul nu l-ar fi luat din scurt...

Anei îi părea rău că-și impusese necruțătoare ambiția, umilindu-l pe Vlad cu amenințarea că va telefona generalului. Totuși de unde ar fi putut proveni răutatea, antipatia acestui om față de ea? Își aminti că și Emilian, când plecase din tabără, avusere cu Vlad o discuție t cuoasă, ca și cum nu ar fi fost niciodată prieteni, ci dimpotrivă. Poate că și acum, prin ea, încerca să lovească în Emilian. Conștient? Nu, mai degrabă circumspect, invidiir. Du-și instinctiv prietenul, ca și cum acesta și-ar fi însușit o nemeritată fericire, în vreme ce el, Vlad, era pus la pământ. Strivit de o greutate imensă, îngropat de viu, lăsat numai să re; pire... Și Emilian, sigur că da, și el trecuse nepăsător, grăbit să-și împlinească dragostea, plecând cu o femeie tânără și frumoasă, fără să-l întrebe nimic, fără să se sinchisească de Vlad. Ana spera că Emilian, aflând adevăratul motiv al comportamentului lui Vlad, va găsi o cale de revenire către vechea lor prietenie. Însă Vlad nu se mai întâlnește cu Emilian, fiind chemat la București, spre a fi numit într-o funcție de mai mică răspundere. După opinia generalului, un ofițer obosit și derutat în hățișul vieții era, deocamdată, inapt pentru comanda unui regiment. Pentru prima oară Ana îl auzi pe Emilian scrâșnind cuvinte grele, oribile, șocat de faptul că se renunțase la un om. Ca la o măsea stricată. Își nega idolul? Ana se afla în dilemă: pe de o parte îi încălzea inima această spontană dovadă că Emilian nu pierduse nimic din devotamentul față de prietenul său; pe de altă parte însă o alarma felul cum soțul ei abdică de la fermitate, de la principiile juste, din toate punctele de vedere, care-l determinaseră pe general să-l „debarce” pe Vlad. Oare chiar îl debarcase? El, Emilian, cum ar fi procedat? Evită să-l întrebe. De fapt rămăsese prea puțin timp pentru edificări reciproce. Maiorul Negrea se aruncă din primul ceas al sosirii în șantier în viitoarea unei munci căreia Ana abia acum îi remarcă adevăratele dimensiuni.

Astă-vară șantierul era un spectacol. Acum era altceva. Probabil pentru că ea însăși era angrenată din plin în efort, avea posibilitatea să remarce, să vadă, să deslușească esența... Maiorul se scula cu o jumătate de oră înainte de a se auzi cunoscutul semnal al „deșteptării”11.

Se râdea, se spăla cu apă rece ca gheața, sorbea în grabă, mai mult din politețe, puțin din ceaiul fierbinte, obligat de Ana, cu ochii la ceas. La cinci dimineața era întuneric, ziua se scurtase mult; primea raportul ofițerului de serviciu, inspecta bucătăria, trecea ca o furtună prin barăci, interesându-se de condițiile în care se odihneau ostașii. Constatase nereguli. În dormitorul unei companii godinele scoteau fum, militarii preferau să doarmă în frig decât să se afume ca șuncile... Tot acolo, geamurile sparte erau înlocuite cu placaj, cearșafurile erau murdare, militarii se culcaseră cu hainele de lucru pe ei, spălătoarele din altă baracă erau mizerabile, descoperise reșouri improvizate, ascunse pe sub paturi, racordate anapoda, gata oricând să provoace incendiu. Șapte mașini defecte în parc și o blazare, o comodă resemnare a șefului atelierului mobil, care nu se știe de unde și până unde trăsesese concluzia că așa era normal să fie. Niște materiale aruncate la nimereală, unelte rupte, ruginite, uitate în ploaie... Toate la un loc, ivite ca peste noapte, ca și când toamna, ploile ar fi dat peste cap rânduiala, conștiinciozitatea, disciplina, exigența unor subordonați de care niciodată nu avusese motive să se plângă. Și nu lipsise decât două săptămâni. În două săptămâni ce se întâmplase cu ei? Nimic deosebit. Aparențele, de dădeau un astfel de răspuns ironic. Dar se întâmplase totuși ceva. Exact în acest răstimp al absenței sale militarii nou-veniți în șantier căpătaseră „deprinderile”11 dezordinii, datorită lipsei de exigență a câtorva ofițeri. Cei din ciclul al doilea se socoteau veterani privilegiați. Dădeau greul pe seama bobocilor. Să vadă și ei cum e pe șantier! Să se călească, vezi doamne! Gradații își găseau de luciu oriunde, numai cu grupele lor nu stăteau, pentru că un locotenent-major și câțiva subofițeri, mulțumiți să dea dispoziții, se făceau și ei

nevăzuți, ca să se întâlnească la cantina „podarilor”. Acolo nici nu ploua, nici nu-ți intra frigul în oase. Era cald, plăcut, se putea servi „un ceai mic¹¹, coniac trei stele, cu ceașca. Un inginer podar îi ademenise la poker. După o noapte albă, era și mai greu să alergi prin ploaie ca să afli de ce a încremenit un excavator. Dobricescu și șefii de sectoare nu prididiseră să găsească soluții pentru mai multe nereguli ivite deodată, dar Șoimaru îl apostrofase pe Dobricescu: „Ce-mi spui mie? Ia măsurile!” Ar fi luat, dar nu el era comandantul! Irascibil, Șoimaru îi lăsase deplină libertate a inițiativei, dar pe de altă parte îi anulă dispozițiile. Asta, în cazul în care se întâmpla să intervină, în rest trecea pasiv prin punctele de lucru, se retrăgea mai tot timpul în colibă. Și dacă el își vedea de sticlele lui, de ce nu și-ar fi permis și alții să facă ce-i tăia capul? Poate că Șoimaru fusese convins că îndeletnicirea din ceasurile de absență din șantier era o taină, dar asta era o gravă eroare. Nimic nu e mai fals decât să se creadă că „secretele” unui comandant nu sunt știute de subordonați.

Maiorul Negrea nu se răsti la nimeni. Se abținu să pedepsească pe cei care lăsau nasul în pământ, spășiți, prinși cu mâța-n sac. Începu în schimb „prelucrarea I – cum o numiră militarii. Temutul Pătrățică revăzu programul. Masa de dimineață se servea până la ora șase. Însă lucrul nu se începea înainte de orele opt. De la șase și jumătate, Negrea îi „prelucra” pe ofițeri. Le cerea rapoarte detaliate, dispunea măsurile organizatorice, stabila pentru fiecare sarcinile, drămuindu-le timpul până la minut. Nu murmura nimeni. La șase și jumătate, puteau să se verse toți norii de pe pământ, se ținea adunarea întregului detașament, pe platou. Toți militarii auzeau vocea lui Negrea. O voce plină, calmă, răsunătoare, care în cinci minute detalia planul de lucru din ziua respectivă. Apoi se ordona instrucția de front. Instrucția, cum se spune, „la cataramă”! Un ceas întreg! Li se părea tuturor un supliciu impus de comandantul care nu pedepsea pe nimeni, dar se răzbuna pe toată lumea. Așa gândeau la început. Dar câteva zile au fost suficiente să-i edifice. Se

pare că datorită acestor dimineți aspre seara era cald și curat în dormitoare. Nicio sobă nu mai scotea fum, mâncarea avea gust, toate mașinile funcționau, formațiunile reîntraseră în „ritm”, nimeni nu mai lăsa grupele, plutoanele, companiile pe seama altora! Prin urmare era și disciplina bună la ceva. Nu era rău că învățau taman aici, pe șantier, să bată pasul de front ca la paradă. Din contră!

După ora de instrucție urma, pe companii, tot zilnic, programul cultural. Dimineața! Așa, cu noaptea-n cap, cronica evenimentelor politice, călătorii pe harta patriei, învățarea de cântece patriotice și ostășești, muzică populară și ușoară transmisă prin radioamplificare pentru militarii fruntași. O jumătate de oră și-apoi, hai la muncă, tovarăși! Hai, că ne-apucă iarna și nu mai fac priză betoanele, hai să isprăvim viaductul până cade prima zăpadă! Direcția - punctul de lucru, cu cântec, înainte marș! Și trage, trage cu pauze de cinci minute la ceas, pe zi-lumină! Cu gradatul alături. Cu ofițerul la fel! Nimeni nu mai stă proptit în coada târnăcopului, cu ochii în fundul dracilor, pentru că nimeni nu are timp, normele sunt norme, fieeare-și știe pătrățică lui. Nu mai încap trageri pe sfoară! Dacă nu pui mâna cu nădejde, se cunoaște. Unde mai pui că maiorule pretutindeni, cât e ziua de lungă. Și, fie vorba între noi, iar a început să plouă, ba e chiar mai păcătoasă ploaia, mai rece, din ce în ce mai rece, mai țepoasă. Dar ce-are-a face, din udătură nu se moare. E drept că mișună și doctorul prin ploaie, iar seara e obligatoriu să înghiți piramiden cu ceai fierbinte. Tot maiorul ordonă ca stingerea să fie dată mai devreme, Taifasul pe întuneric, stric interzis! maiorul controlează până și dormitoarele ofițerilor. Adio taifasuri! Toată lumea doarme! Chiar și civilii cu pufoaice de fâș nu au încotro. Ana învăța și ea de la Emilian.

Numai Negrea și Dobricescu se abăteau de la program, întârziind în fața graficelor fi planșelor până către miezul nopții. Nimeni dintre cei. Care îl cunoșteau bine pe maiorul Negrea nu avea motive să se mire de

puterea lui de muncă, toți îi știau vigoarea inepuizabilă, neîntrerupta sa activitate de șaptesprezece ore pe zi. Doar prezența lui la masă era de formă, mâncarea rămânea aproape neatinsă în farfurie. Ana procedă în consecință. Avea grijă să oprească, la bucătărie, o porție, pe care o ducea cu sufertașele la colibă, și noaptea, când Emilian vertea să se culce, îl întâmpina cu o amenințare: nu te culci până nu mănânci! De multe ori, picotea cu nasul în farfurii, îl fura somnul. Erau momentele când rămânea în feeiima* Anei. Atunci Emilian era al ei, numai al ei. Nimic, Nici cele mai vrăjmașe îngrijorări nu i-l mai puteau sustrage. I-ar fi fost greu Anei să-și imagineze unde, în ce alte împrejurări, în care alt tărâm ar fi putut să se

I!

desfășoare la fel de firesc și de încrezător începutul căs-e meiei lor, o asemenea dezvăluire a firii. Adormeau amân-jM doi parcă în aceeași clipă. Niciodată nu-și puteau da A seama care dintre ei era primul furat de vise, căci infl tăcerile tainice ale nopților se amestecau năstrușnicee lumini, plutiri peste câmpii cu maci, ori livezi cu mere, arome ale cuptoarelor în care se coceau sărbătorile... e Alunecările în somnul cu care-i răsplăteau zilele plinei treceau prin colțurile de suflet unde sălășhriau nestinse* împărtășaniile părinților, bunicilor, strămoșilor, recul e-Hgerile serilor de ajun; ca și când vremea, cu mersul aLB întortocheat și trudnic, le-ar fi dăruit lor, Anei și lui Emilian, în fiecare noapte, ceasuri rare de tihnă, îm1 brăcate în haine noi, împodobite cu stele. Oare nu era I minunat să trăiești în fiecare zi elte-o sărbătoare al anului? Fietare zi nouă era anunțată de ceasul deștep9 tător. Ana îl oprea și aprindea lumina, căutând, zgribulită, e halatul. Atunci se auzea vocea totdeauna calmă, parcă* străină, metalică a lui Emilian, rostind solemn „Bunse dimineața”. Diminețile erau reveniri aspre la realitate. * Anei i se părea că se trezeau buzna și grăbiți ca și când 9 de fiecare dată ar fi fost în primejdie să piardă trenul. I Trăiau, râdea Ana, dimineți de navetiști. Nici nu apucaue să se sărute la despărțire; Emilian dispărea în scurta lui 9 impermeabilă,

Ana rămânea să deretice și-apoi fugea și ea, la podarii, la Macaraua ei.

În fiecare săptămână maiorul Negrea pleca cu soția» vineri noaptea și se înapoia la șantier duminică seara. * Așa convenise Negrea cu superiorii săi. Restul zilelor* sale de concediu, datorită unui caz de foi că majoră, avea nevoie să le efectueze una câte una, în fiecare sâmbătă, 9 „Hm! mormăise generalul. Obositoare zile de «odihnă»!” I Generalul știa bine traseul de sâmbătă-duminică al s01 ților Negrea... Era și el curios să vadă cât va rezista Ne1 grea, cu teribilul său sistem de a fi deodată prezent și I util în trei părți de țară! în șantier, absența lui de sâmJ bată și duminică îi aglomera dincolo de limite progi-amul de lucru din restul zilelor săptămânii, mai ales luni îi vineri. Nu ar fi acceptat în ruptul capului să lase altuia propriile obligații, chiar și lui Dobricescu, pe care-l investise înlocuitor pe timpul absenței sale. Vinerea noaptea Negrea se afla la volanul mașinii. După o scurtă haltă la Pitești, unde o trezea pe Ana, ca să servească împreună o cafea fierbinte din termos, și unde se răcorea, alungându-și somnul sub jetul rece al cișmelei de la stația de benzină, conducea „întins11 „trei ceasuri, până când ajungea la Roșiori. Convenise cu un maestru, nea Manzatu, ca sâmbătă dimineața toți cei care aveau treabă la casa nouă să fie la lucru de la ora șase. Meșterul era om de cuvânt, iar ajutoarele sale înțeleseseră să-și tacă meseria cum se cuvine. Casa se înălțase așa, parcă peste noapte, se începuse deja lucrul la acoperiș. Se tencuia, concomitent, în interior și exterior, veniseră și sobarii să monteze. Teracotele. Maiorul făcea șase dimineața recepția lucrului pe-o săptămână. Nota pe listă ce materiale mai trebuiau și alerga după de prin depozite. Procura materiale pe alete, știa omul, era de meserie, nea Manzatu da din cap: mare noroc pe dom'șef să aibă feciorul inginer constructor, să-l scoată din încurcătură... Ce încurcătură? – se încrunta maiorul. Păi de când nu știi rostul, umbli după cuie când se isprăvește nisipul, găsești ciment, n-ai căruță... Emilian îi lăsa banii pentru orice cheltuială

neprevăzută meșterului. Inclusiv cât să cinstească oamenii, la sfârșitul zilei. Dacă omul e om, apoi nici ei, meșterii, nu erau fiștecine... N-avea tovarășul maior motivs să se teamă, că aveau obraz... Meșterul Mânzatu se înfățișa sâmbătă cu „decontu111; lua Ana chitanțele, se uita pe de admirând zgârcenia unor oameni care se caliceau când era vorba să cheltuiască banii altuia. Uite, râdea Ana, în mașină, când o lua, sâmbătă după prânz, spre București, uite, stimate tovarășe maior, că mai sunt și minuni pe lume, dacă știi să faci vrăjitorii... De unde să bănuiască el că, în mare taină, Ana îl corupsese pe „nea Manzatu11, făcându-și-l complice, că suplimentase „manopera”, cu condiția ca lucrătorii să termine casa la 15 octombrie. Ana își sacrifică toate economiile; înțelegea rostul casei; bătrânul se pomenise chiar în prima noapte, după ce se întorsese de la București, cu gura plină de sânge. Prima scadență, precis prevăzută de doctori. Faptul că exact în dimineața următoare sosise Emilian, obligându-i să se mute imediat la București până la terminarea casei, îl edificase pe bătrân; Emilian deci știa ce boală are, știuse ce se va întâmpla... Emilian știa exact ce are de făcut, era perfect instruit; venise cu rețeta gata! I-a urcat pe băți îni în mașină, a pus la portbagaj strictul necesar și i-a dus la București. Avusese bătrânul doar ceva să-l roage: „Să nu afle biata maică-ta, să știm numai noi, măi băiete...”; „Ce, tată, ce taină să știm numai noi?”; „Că o să mor...” Adică de ce credea dânsul că are să moară? Tocmai dumnealui, speriat de un accident? I-a spus doar: la primăvară va fi operat. Până atunci, niște artere, atrofiate de infecția din gât... Aș! Ce rost aveau asemenea gogoși? „Măi băiete, cu mine s-a isprăvit. Să ai grijă de mamă-ta, săraca, că ea... Oh, dumnezeii ei de viață, că măcar de-aș fi isprăvit casa... Nimic n-am isprăvit în viața asta...” Cum nimic? Nimic, în patruzeci de ani de veghe pe marginile căii ferate... Nimic? Chiar nimic?

Ana nu știa decât că tatăl lui Emilian tânjea nerăbdător, chinuit, să se vadă cât mai curând în patul său de suferință, în casa lui, atât de mult râvnită, în viața lui

nomadă... Ea socotise și năzuia că la 15 octombrie tatăl și mama lui Emilian aveau să pășească pragul casei. Sâmbătă seara aparținea bucuriilor triste. Maiorul juca table cu bătrânul. Ana și mama la bucătărie, frigeau un pui pentru Emilian, pregăteau regimul bătrânului, plănuiau cum trebuie aranjată mobila când va fi casa gata. Nici tata, nici mama, nici Ana și nici Emilian nu păreau că s-ar gândi, măcar în treacăt, la sumbra amenințare ce plutea asupra familiei. Bătrânul asculta cu sufletul la gură ce povestea Emilian despre sânguința meșterilor. Mama și Ana puneau masa și bătrânul se prefăcea că nu mai poate de foame... Mama mărunțea în farfuria bătrânului piept de pasăre, fiert, iar dumnealui i se lăuda Anei că toată viața nu-și tăiasse singur carnea din farfurie... „Dă-mi de-aia... Cerea dânsul, fără să arate măcar cu mâna obiectul de care avea nevoie, iar mama, de-a lungul anilor, învățase să-i citească gândurile, să-i deslușească dorințele exprimate printr-un monosilabic „aia... li

Dar dumnealui, după cum lua seama mama, vorbea în loc să mănânce. Indiferent despre ce-ar fi fost vorba, toate verbele exprimate erau limitate la un viitor apropiat în limita asta de-abia încăpea răgazul sfârșitului de an.

Bătrânul cuteza să anticipeze:

— De Anul nou, la o adică, de-o să fim împreună...

Emilian și Ana, retrași în dormitorul lor, evitau să-și rostească amărăciunea, de-abia acum copleșitoare. Ei rămânea ore întregi treaz, cu ochii deschiși, fixând tavanul slab luminat de becurile străzii. Eu, cu capul culcat pe pieptul lui, îi asculta răsuflarea adâncă, semănând cu un oftat perpetuu. Îi lua mâna, mâna lui mare, și-o pune sub obraz, ca pe un pui de pernă, de care nu se putea lipsi în nopțile fără somn.

— Culcă-te, Ana, ești obosită...

— Nu pot...

Emilian simțea în palma lui încălzită de obrazul Anei stropi reci, de lacrimi scăpate din ghearele tăcerii. Ce-ar fi însemnat oare., pentru el, asemenea nopți fără Ana? Oare în asta să constea adevărata iubire? în balsamul durerilor

împărtășite? Dar fericirea aceea deplină, după care alergăm zărateci, de când învățăm să mergem, când

O putem ajunge? Când suntem istoviți și nu ne mai putem bucura de ea?

Avea cumva dreptate bătrânul, când își reproșa că toată viața nu dusesese nimic până la capăt? Dar care-i capătul drumului fiecăruia? Dacă nu parcurgem toți aceeași distanță, cui aparține fericirea? Celor mărginiți, al căror capăt de viață se vede în fundul străchinii? Celor care nu au în față decât impropriul nicăieri sau care nu vor nimic? Totuși există oare vreun om care nu vrea nimic? Nu. Există mulți, foarte mulți oameni care se mulțumesc cu puțin, cu cât au, cu cât pot obține fără efort, fără chin. A căror unică ambiție se mărginește la asigurarea propriei comodități să fie lenea un ideal? Sau hărnicia? Munca este un ideal? Un ideal în sine? Atunci ce se întâmplă când nu ajungi să te înfrunți din roadele trudei tale? Ce mare procopseală face un om, pentru el însuși, dacă nu are parte decât de mândria de a se fi sacrificat pentru alții? Pentru viitor!... Al cui viitor?...

Dar... cum pot gândi așa? Dacă n-ar exista această acceptare ce s-ar alege de noi? Ce-am fi? Ce s-ar petrece? Ne-am năpusti, hămesiți, am înghiți pământul deodată, ca pe o pară mălăiață, ca apoi să murim laolaltă de foame?

Emilian adormea târziu, gemenă în somn, iar Ana îi veghea zbuciumul. Mama îi lăsa să se odihnească până își pierdea bătrânul răbdarea:

— Dar ce, au venit aici ca să doarmă? Ia scoală-i, că avem de discutat...

Mama pregătea masa, să fie totul gatas când Emilian, apoi Ana, ieșeau din baie, despăduchiați - cum râdea bătrânul de ei -, pregătiți de drum.

— Mde! îl persifla bătrânul. Așa vă trebuie! Vreți să înghițiți douăzeci de ani într-un cincinal! Eu tot nu pricep cum drămuți voi, comuniștii, vremea. Ba o scurtați, ba o lungiți, dar de voi nici că vă pasă... Numai că viața nu e de gumă, s-o întinzi cât poțesteți...

Mama puneă supă în farfurii. Supă cu tăieței de casă,

dulceagă, fierbinte, cu aroma crudă a pătrunjelului tocat. Se ruga de bătrân să guste și el, dar dânsul n-avea chef să mănânce. Nu suporta să-i vadă pe copii grăbindu-se.

I se făcea frică. Se uita pe furiș la Ana, la Emilian, să-i vadă bine, să-i țină minte așa, bine-bine de tot, în zilele și nopțile lui lungi, tare lungi. Și-l fulgera brusc o durere, pe care nu i-o ghicea decât mama, ca să-l oblige, dacă tot nu mănâncă, să se întindă pe canapea. Când plecau, îi – conducea mama, până-n. Stradă, să le șoptească să nu aibă ei grijă. Începuse să vină o soră, să-i facă injecții cu morfină. Noaptea îl dureau tot trupul. Tot, fiecare bucățică de carne îl dureau...

Nu apucase să coboare definitiv la vale și s-o ia la goană peste întinsul câmpiei, la întrecere cu păsările migratoare. Toamna uitase probabil ceva prin labirinturile tăiate adânc în carnea muntelui. Ceva greu de găsit. Și, ca să nu bâjbâie prin pâclă, ștersese norii de pe boltă, Justruise soarele ca să lucească iarăși. Oprită din drumul ei, aprinsese un foc de popas, în lumina căruia se rumeneau foioasele codrilor de pe spinările adormite, domoale, de sub piscuri. Fagii, stejarii, carpenii, arțarii se întreceau unii pe alții cu bogăția podoabelor aurite, cu licăriri de diamante și rubine jucate în adierea blândă a vântului de miazăzi. Pe deasupra, o turmă rătăcită de castani pripășiți în malul unul, ac alpin încurcase socoteala vremii și înflorise a doua oară, așternând pe catifeaua verde, veșnic crudă a pădurii de molid, o diademă albă, ce arăta de departe ca un ochi de zăpadă rămas din cine știe ce iarnă, de demult...

Ostașii se bucurau. Nu le venea să creadă că după nesfârșitele săptămâni de frig, umezeală și pâclă, toamna mai era în stare să le dăruiască asemenea zile. Și dădeau zor, căutând cu tot-dinadinsul să fie spornici, cu imboldul zilelor generoase: „Profitați, fraților, acum e momentul, acum, că nu ține cine știe cât o astfel de plească...”

Aproape întregul efectiv al detașamentului era concentrat în lucrările din zona viaductului. O companie, care căpătase deja porecla de „eșalon înaintat”, începuse

derocările capului de pod pe versantul opus; tăia în munte platforma ce avea să sprijine extremitatea viaductului; această platformă era numită de podari „Cenușar”, înlaginându-și că pe-acolo aveau să fie trase afară cu vâtraiul măruntaiele muntelui, de cei ce vor lucra la tunel. Pirotehnicienii lucrau cu zeci de kilometri de trotil la fiecare pușcătură. Aveau și ei porecla lor: „cocoșul negru”. Cocoș – pentru că ei dădeau, de fapt, deșteptarea. Nu mai era nevoie de nicio goarnă, de niciun sergent de zi sau planton ca să te convingă să renunți la somnul zorilor. Fix la cinci începeau exploziile pregătite în cursul nopții și în ziua precedentă. La cinci, se zgâlțâia tabăra. Săreau paturile-n sus, ca niște capre înțepate de muscă. O dată, de două, de trei ori, de zece ori, și tot așa până la ultimul cartuș „injectat” în fibra stâncilor. Probabil acel cocoș deșteptător era „negru” din pricina fuioarelor de fum ce desenau figuri bizare deasupra muntelui sfârtecat, un cocoș negru era, într-un fel, chiar sergentul Turică N. Tudor, acel „Teteteu”, șeful echipei de pirotehnicienii. Era o mutrișoară blândă, cam firavă, de fetișcană, cu ochi mari, jucăuși, de drac împielit.

Venise la armată dintr-o mână de cupru, de undeva, din țara țâpurilor, și se zicea că a rămas cam pirpiriu fiind hrănit numai cu „mămăli-cu-brî-cu-la”. N-avusese, sărmanul, timp să se sature, tot înghițind și una și alta, precum vorbele, altfel bine rânduie în gând. Că zicea doar „no tu ha”, ceea ce știau băieții, care-i prinseseră graiul, să traducă așa: „No, tu, du-te unde știi că trebuie să ajungi, cere cui știi că o să-ți dea ceea ce ne trebuie nouă și vino repede înapoi, că nu avem timp...” Deci, ca să poți traduce, era musai să știi ce ai de făcut și mai ales să umbli iute, cu capul între umeri, nedădăcit, că se întâmplaso de-o pildă ca al lui Ceafă, un oștean de prin părțile Vasluiului, să prindă un cap de cablu electric la capră. Te le teu i-a pus bobina în brațe, i-a arătat calea zicând numai: „Sucești coada mâții să țipe de două ori...” Și-a coborât soldatul Ceafă, deșirând sârma în spate, și-a tot mers. A mers, până s-a isprăvit ghemul. Acolo îl aștepta soldatul Boeioacă, cu

bateriile, să lege contact, cum știa că trebuie. Însă Ceafă l-a luat blând, moldoveneste: „Șăzi, bre, că mi-o poruncit tovarășul sergent să caut o mătă...”; „Aha. S-a lămurit Bocioacă, așa a zis?”; „Întocmai”, l-a asigurat Ceafă. „Ei, atunci dă fuga de caută, dar repede, că ne-apucă ziua. A alergat Ceafă, a început să orbecăie pe unde știa el. Pe lângă bucătărie, că doarme un motan: „Pis-pis... unde dracu’ ești, bre?” S-a nimerit să dea de animal, l-a înhățat și fuga cu el la deal. A ajuns în șanțul unde-și verifica Bocioacă instalațiile. „Ai adus mița?”; „Uite-o”; „Ține-o bine, că dacă o scapi, e prăpăd!” Ceilalți artificieri, cu Teteteul, se refugiaseră în răstimpul ăsta în adăpostul lor. Sergentul s-a uitat la ceas, mai era. Jumătate de minut până la cinci. A scos pistolul, a țintit cerul și-a tras racheta roșie. Când a văzut roșu, Ceafă l-a întrebat pe Bocioacă: „Gata?” Gata! a răcnit Bocioacă și Ceafă a început să răsucescă coada pisicii, ca pe-o manivelă de gramofon. O dată, de două ori, și când a răsucit și Bocioacă manivela lui. Bum!! ține Ceafă mătă, dacă te țin curelele... L-a zgâriat pe mâini, mai mai să-i scoată și ochii... A aflat vasluianul, peste câteva minute, din hohotele camarazilor, dar mai cu seamă din tăcerea încruntată a sergentului, că „mătă” era de fapt instalația care declanșa pușcătura... Ce vină avea el? Ce - vg era obligat, scria în vreun regulament că trebuie să cunoască și denumirile pocite, inventate de ei pentru aparatura pirotehnică? „No, s-a învrednicit atunci Teteteul să pronunțe vorbe întregi, dacă nu știi întregi, și dacă nu întregi cugeți până pricepi și dacă. Tot nu afli nimica, te întoi ci numa la mine, că-ți spun. Mătă am zis, dreptu-i, coadă de mătă, așa-i! Numa cum te-ai putut gândi că avem treabă la explozii cu răsuceli din cozi de mătă! Asta-i, că nu te-ai gândit... Și-i fain că te-o zgâriet, ca să afli!” Artificierii Teteteului se potoleau cu pocniturile lor și se duceau să se Culce, veseli de bună ispravă. Ei se culcau, ceilalți, cam invidioși, le urau vise plăcute și, treziți cum erau din aghioase de „cocoșii negri”, luau târnăcoapele la spinare și grăbeau să elibereze locul. Pe versantul tunelului încă n-aveau cum ajunge utilajele. Trebuia să

facă loc cu mâna, cu târnăcopul. Era urgentă nivelarea platformei din fața tunelului, trebuia terminat cât mai iute „cenușarul”. Ce mare scofală? Rupturile din munte trebuiau prăvălite în prăpastie. Atâta tot. Nimic spectaculos sau eroic. Era doar o treabă necalificată... Dar cam a dracului de grea. Bolovanii nu, erau rotunzi ca bulgării de zăpadă, ăia marii, cât roata carului, rostogoliți de copii pe derdelușuri. Aveau colți și pintenii și sute de kilograme, se țineau tare unii de alții, abia îi clintea cu lăngile, pe-i de deasupra, apoi pe cei de dedesubt; erau mai îndărătnici. Dar, în sfârșit, începură să se deslușească vreo douăzeci de metri pătrați din fundul cenușarului. O bucată bună de teren drept. Artificierii își cam astâmpărară foamea lor dezastruoasă. Mai cășunau pe o ieșitură, pe vreun călcâi colțos. Și-apoi, gata! Într-o bună dimineață, gâtul macaralei gigantice se răsuci, cârâind ca sperietoarea de cioi-i, până ajunse deasupra capătului de șosea gata nivelată, pe care stăteau blocate ca la barieră, în fața prăpastiei, utilajele ce așteptau transbordarea pe versantul de vizavi. Cablurile începură să coboare, să se încolăcească, cu ghearele și cârligele lor, mânuite de podari, în jurul unui excavator uriaș. Era ceva de văzut! Bănuiai ce-ar vrea macaragiul, abia zărit în gușa de sticlă umflată în gâtul macaralei. Bănuiai, dar de crezut nu-ți venea să crezi. Și totuși! Începu iarăși să cârâie, se opinti, dacă e bine zis așa, că nu se auzi niciun icnet, nu se simți nicio ezitare, și excavatorul, matahala, se desprinsese cu tălpi cu tot de pe răbdătorul pământ și începu să se ducă, mai sus, ceva mai sus, bălăbănindu-se cu brațul, cu cupa ei, care parcă își căuta disperată echilibrul, ca o fiară spânzurată. Până se potoli, până înlemni de spaimă, că se făcu mică, se închirci parcă, văzându-se planând peste abis, încet-încet, și se trezi deasupra cenușarului, pe celălalt versant. Acolo chingile se lăsară ușoru. Șor, namila pipăi câteva. Secunde pământul, își aduse aminte care-i adevăratul ei centru de greutate și-și propti tălpile de oțel pe piatră, răsuflând ușurată, miiându-se că trecu și prin una ca asta, dânsul, ditamai excavatorul, aruncat pe un

„cenușar” situat la o altitudine și la un loc unde n-ar fi putut avea acces cu două săptămâni înainte decât caprele negre!

Mânios, parcă răzbunându-se pe spaima prin care trecuse, excavatorul se scutură, fornăi, scoase fum gros pe o nară și păși amenințător spre prăvălitura de stânci din fața lui, se încordă ca taurul priponit și-și înfipse coarneau în munte.

— Bravo, măi Măgură! strigau soldații și puțini știau de unde și până unde se cunosc ei, niște boboci, la urma-urmelor, cu un excavatorâst pe care nu-l vedeai, dar ți-l puteai, oricum, închipui, după chipul și asemănarea namilei de oțel care mușca din munte. Măgură, luând-o pe urma lui Sigartău ce ajunsese ajutor de macaragiu – ehe, mare șmecher –, se da. Se bine pe lângă maiștri podari, că betonist, că una, alta, până ce se văzuse și el angajat al trustului. Și-apoi scosese din buzunar patalamaua: el era calificat, lucrase la excavări, se pricepea, învățase ceva în armată. Atunci? Și-un inginer îl luase din scurt: „Bine. O să vedem noi cu ce te lauzi. Te angajăm și-ți dăm în primire excavatorul care va lucra la certușar”. Se speriasse. Fugise la Sigartău. Ce să facă? Să ia excavatorul? „No, d-apăi cum! Ia-l, că te urc eu la cenușar, cu excavator cu tot”. Foștii „concasori” munceau la fel, laolaltă, nu lipsea decât bietul Cocoșilă... Ghitara pe care i-o dăruiseră sta iarăși spânzurată fără rost într-un cui bătut deasupra patului în care dormea Măgură.

De ghitara aceasta și de multe altele avea să se mire și reporterul venit pe șantier, în zilele acelea de toamnă.

Pe pagina a doua a unui cotidian central, un tânăr gazetar ce începuse să sclipească în ultima vreme, datorită scrierilor sale cam temerare, bătaioase, un condei talentat – și tăios, semna un reportaj intitulat „Ce cred eroii despre eroism”. Maiorul Negrea, fotografiat în ținuta lui de lucru, în pufoaică, cu cască de protecție, arăta, în pagina aceea de ziar, ca un muncitor oarecare, mirat că un fotoreporter îl oprise din drum ca să-i arate „obiectivul”.

Dobricescu îi dădu ziarul să citească, însă Emilian îl

împături și-l băgă în buzunar: trebuia să dea o raită la viaduct, să verifice dacă betoanele turnate la piloni, cu două zile înainte, făcuseră priză bună. Avea el vreme și după aia să vadă ce-a reținut reporterul respectiv din „documentarea” pentru care vizitase șantierulcu câteva zile în urmă.

Când sosise ziaristul, Emilian era tot la Viaduct:

Tinerelul, cam țăfnos, cam încrezut, îl întrebă dacă are onoarea să se afle în fața tovarășului maior Negrea și confirmându-i-se presupunerea, întinse mâna foarte conștient de generozitatea gestului, rostindu-și senin numele fără prenume. Adică era suficient să zică „Păunaș”, ea cel din față, oricare ar fi, să știe că dânsul e de la... că a coborât de pe orbitele” sale universale special pentru tovarășul, ca să-i pună câteva întrebări anticipat formulate, notate iute în carnet.

— V-aș ruga, începu reporterul, să vă amintiți câteva fapte, împrejurări deosebite, care ar reprezenta ceea ce este denumit în mod curent „eroism.

v: - Doriți deci niște exemple de eroism?

— Exact.

— N-avem, mormăi Emilian ironic, ca un farmacist căruia un cumpărător distrat i-ar fi cerut o pereche de cizme.

— Mulțumesc, bifă. Reporterul ceva în carnet, parcă ar fi aflat cel mai potrivit răspuns. Pe-aici a murit careva?

Da. Doi militari: unul s-a sinucis, celălalt a fost accidentat. Nici vorbă de sacrificiu suprem. Dimpotrivă: Motive de anchetă. Bătaie de cap și regrete târzii.

— Ceva depășiri de norme, așa, mai grozave?

— Ai fi. Acceptă maiorul. Global sau individual?

— Și-așa, și-așa.

— Bine. Global: peste cel mult două săptămâni încheiem lucrările, care aveau ca termen toamna anului viitor. Am realizat în aproape șase luni, un plan de doi ani. Individual: cereți nume și ce mai vreți de la fiecare comandant de companie, de pluton și de grupe.

— Cum explicați reducerea masivă a timpului

preconizat ca necesar pentru această lucrare?

— Calculele inițiale erau bazate pe norme de execuție obișnuite.

— De pildă?

— De pildă: se ia ca timp de lucru o zi-lumină și se include în sarcină un număr de lovituri de târnăcop ce însumează mai puțin decât o zecime din timpul efectiv.

— Nu cumva exagerați?

— Deloc. Am pus personal mâna pe târnăcop și-am verificat. Am îndeplinit norma pe-o zi în circa 90 de minute.

— Înțeleg. Ați elaborat alte norme. Dar cele, să zicem, consacrate, cele obișnuite... De ce așa?

— Din rutină. Sunt o sumedenie de norme inadaptate, neconcludente, fără legătură cu realitatea muncii, care se Transmit pe șantiere, prin diferite hârtoage birocratice, ca un fel de păcat ereditar, pe care nimeni 3. Iu-l privește ca atare. E normal să nu te Sesizezi când ți se oferă posibilitatea să stai proptit în coada lopeții și să câștigi și ceva în plus, dacă te ostenești cât de cât.

— Deci unde-ar fi totuși eroismul?

— În conștiinciozitate. Ostașii noștri nu muncesc pe bani. Au înțeles că au ceva de făcut, o porțiune de șosea alpină și un viaduct. Cu cât termină mai repede, cu atât mai bine. Soldatul preferă totdeauna ofensiva, ca să isprăvească mai repede războiul.

— Și dacă e obligat să se apere? Să aștepte? Să tragă de „timp”?

— Ceea ce nu s-a întâmplat în cazul nostru. Am prevăzut pericolele stagnării și am luat măsuri.

— Un pericol mai concludent care ar fi fost?

— Iarna.

— Vă place poezia?

— Da.

— V-aș solicita o metaforă. De ce credeți dumneavoastră că strălucește soarele acestei zile atât de frumos?

— Pentru că nu sunt nori.

— Numai acesta să fie motivul?
— Și pentru că e un astm.
— Totuși: nimic subiectiv? T
— Strălucește obiectiv, nu vedeți? De ce să căutăm subterfugii sau amăgiri. Îmi place poezia fermă, a realului. Refuz metaforele elucubrante.

— Dar eroismul? Există sau nu?
— În memoria noastră există, desigur. În existența de zi cu zi e cam exagerat. Eroii au treabă, n-are rost să se sacrifice cu gesturi grandioase.

— V-aș mai întreba un singur lucru: credeți cu adevărat în afirmațiile dumneavoastră?

— Atâta timp cât le consider adevărate și utile. Când greșesc, mă corectez.

— Nu prea suferiți de modestie, deși păreți modest.

— Aveți libertatea să apreciați singur dacă sunt sau nu. Eu unul nu-mi cântăresc modestia. Am sau nu cantitatea cerută de niște norme... V-am mai spus: nu-mi plac normele dacă nu sunt verificate matematic.

— Matematica se poate amesteca în morală?

— Sigur că da. Calculezi pagubele materiale sau inversul acestora și ajungi la o concluzie morală.

— Soldații vă iubesc?

— Nu i-am întrebat. Probabil că unii da, alții nu. Mie toți îmi sunt dragi. Nu de la început, ci cu timpul, până ajungem să funcționăm ca un organism puternic, să ne integrăm unui sistem riguros, unei discipline autentice. La fiecare început de ciclu o formațiune militară își schimbă conținutul, substanța ei fizică și morală. Mereu o iei de la A la Z, ca să alcătuiești mecanismul capabil să funcționeze ireproșabil. În limbajul nostru se cheamă instrucție și educație. În funcție de vigoarea pârghiilor decisive

— De cadre deci - acest proces de creație, de consolidare a unei colectivități ostășești, durează o anume perioadă de timp, redusă la strictul necesar sau la limita posibilului; apoi declanșăm ofensiva, punem mecanismul în funcțiune., Nu e făcut din roți dințate, ci din oameni. Rodajul, munca în sine, șlefuieste colectivitatea, o

perfecționează perpetuu până în clipa în care, din păcate, se termină ciclul. Colectivitatea se destramă, ostașii copti pleacă acasă, vin alții cruzi și-o luăm de la capăt. Unicul element de continuitate este experiența și perseverența educatorilor, a instructorilor. Nu se mai repetă greșeli, se reduc tatonările, se operează mai degajat, mai precis și mai fără riscuri.

— Vorbiți ca ofițer sau ca inginer?

— Pentru mine e același lucru.

— Dacă n-ați fi inginer?

— Aici aș fi un ofițer incapabil.

— Și dacă n-ați fi ofițer? Dacă ați lucra cu oamenii care muncesc pe bani?

— Aș fi reunit să isprăvesc lucrările acestea în doi ani fără cel mult o lună-două.

— Conform normelor obișnuite?

— Da.

— Le-ați fi acceptat?

— N-aș fi avut încotro.

— Să înțeleg că uniforma militară ar fi unica modalitate de realizare a unei astfel de depășiri?

— Tocmai acesta e specificul contribuției noastre, a militarilor, în șantierele economiei naționale. Nu suntem cine știe ce supraoameni. Suntem ostași, atâta tot. Executăm misiuni. Cu cât suntem mai tari, mai stăpâni pe tehnică, mai căliți, le executăm mai repede și mai bine. Cu un plus de ordine și de fermitate. Ne trezim toți odată, mâncăm toți odată, muncim la fel și, mai ales la noi, nu încape chiulul: cel acceptat, cel nesesizat, cel implicat, cel criticat în zadar, cel proliferat ca râia, în virtutea prejudecății că în construcții n-ai încotro, că zugravul trebuie să bea, zidarul idem, macaragiul să doarmă, buldozeristul să plece la nuntă, iar șoferul să facă transporturi particulare de la gară. Armata e armată.

— Ce pot consemna din toate acestea în ziar?

— Toate. Vă las libertatea să înșirați pe vingalac și de la dumneavoastră. Eventual, ce-am uitat sau ce-am spus cam confuz.

— Ce-i aia vingalac, vreo unealtă de măsurat curbele?

— Vingalacul, tovarășe dragă, nu e unealtă în construcții, ci în tipografie. E, așa, o mică paletă, pe care zețarul înșiruie literele, una după altă, pe doi, trei, patru cvadrați.

— Mă uimiți. Cunoașteți și arte grafice?

— Am fost și eu o vreme ziarist, din greșeală.

Reporterul nu-și notă mai nimic în carnețelul său delicat, ținu mai tot timpul stiloul în gură, ca pe o pipă rece.

— Mda, oftă dânsul, închizând carnetul, punând deci punct interviului. Asta era opinia dumneavoastră despre eroism. Mă rog, fiecare cum îl taie capul. Iertați-mi sinceritatea: un om de talia dumneavoastră, capabil să multiplice, să ridice la puterea a treia eforturile unor sute de tineri ar trebui să fie cel puțin director de trust. Sau general, dacă poartă uniformă.

Întoarse pur și simplu spatele, dând să plece, dar își aminti și se răsti la un fel de scutier adormit, care stătuse pe un bolovan, ca o muscă la soare, în tot timpul „interviului” 1.

— Trage-i dânsului o poză și hai să mergem.

Scutierul, clac! o dată, clac! încă-o dată și fuga-fuga, după reporterul plecat ca din pușcă. Rămase și Emilian stupefiat: ce-a avut ăsta? Negrea desluși un singur lucru: că individul venise bine informat, avea deja fixată o apreciere, iar în disetiție nu făcuse altceva decât să-și afle confirmarea concluziilor deja trase. Aha! se luminează, în sfârșit, maiorul Negrea, dânsul face parte dintre cei care-și scriu articolele în redacție, storcându-și imaginația, iar pe teren nu caută decât nume, date, cantități, ca să le pună unde-a lăsat puncte-puncte. Iar eu i-am încurcat înlănțuirea, i-am dat frazele peste cap. Ce zicea? „Nu-mi plăci, nu ești un erou, ești un bleg care faci pe grozavul...” Ba nu, spusese altceva, era mândru, ca și când el, maiorul Negrea, ar fi refuzat să i se ridice o statuie sau să accepte un post de ministru. Mai știi? O fi venit și dumnealui pornit

cu intenții mari, să-l facă pe el ditamai titanul și când colo, în sfârșit, n-avea importanță!

De-aceea și băgase acum ziarul în buzunar, fără să-l citească. Probabil niște vorbe frumoase, zorzoane scilpitoare. Auzi titlu: „Ce cred eroii despre eroism!”

Abia spre sfârșitul zilei, ajuns lângă soba încinsă din cancelarie și dând jos pufoaica de pe el, redescoperi ziarul, îl deschise și citi:

„Eroii au treabă. Fac o șosea. Le-a revenit o porțiune din drumul croit peste munți mai sus de 2000 de metri. Trag din greu, dar ei zic că așa e normal; că nu se face o asemenea treabă dormind de-a-n picioarele... Câteva sute de ostași, un detașament, cu o tabără în bună rânduială, cu tot ce le trebuie ca să execute întocmai și la timp un ordin, se supun conștiincios dispozițiilor date: dinamitează, dislocă rocile, ridică rambleuri și viaducte, mânuiesc utilaje, dau cu târnăcopul, trag de cabluri, împing, își fac paturile, cojesc cartofi și spală vase; își fac instrucția lor ostășească. Mai și cântă când se duc dintr-un loc în altul și cred ei că nimic nu e mai firesc pe lumea asta decât să facă în șase luni ce-ar face alții în doi ani. Se explică prin propriile regulamente, prin logica ostășească, simplă ca bună ziua: ordinul se execută întocmai și la timp. Ostașului îi place să muncească. Îl atrag edificiile mari, se asociază mai bine cu idealul păcii decât cu spectrul războiului, a distruge nu se compară cu a construi. Am de altfel convingerea că militarii noștri, construind, își călesc un puternic instinct de apărători ai avuțiilor noastre. As îndrăzni să afirm că șantierul e cea mai viguroasă școală a demnității și a patriotismului. Comandanții sunt constructori de meserie, ingineri și maiștri, știu ce să-ți răspundă la întrebări...

Urma interviul. Exact, cuvânt cu cuvânt. Fără adăugiri, se vedea asta din felul cum rămăseseră gândurile lui Emilian, așa, exprimate în fuga țâfnelii. Apăruse tot, inclusiv aluzia răutăcioasă cu vingalacul. Cum mama dracului? Deci afurisitul se uita în carnet și mânuia butoanele magnetofonului! Stiloul din gură, care i se

părase lui Emilian cam curios, extravagant, cu șnurulețul acela și cu lăntișor de ai gint fixat la butonieră era un microfon. După interviul lui Emilian venea cel luat unui ostaș, un buldozerist care era de părere că e foarte frumoasă armata pe șantier. Un isteț de sergent (auzi nume: Teteteu... Și mai cum? Care-o fi ăla sergentul Teteteu?) vine și el cu una, că lui îi place „că tovarășul maior Negrea nu se răstește la nimeni, e blând și bun ca pita, când o scoți din cuptor, că te frige numai dacă ești lacom și prost...” în sfârșit, iată și câteva cuvinte ale generalului: „Nu, modestia maiorului Negrea nu e o mască; e o conformație bazată pe convingeri, căci, în generația ofițerilor maturi dintre subordonații mei maiorul Negrea se numără printre cei mai buni, mai reprezentativi comuniști. Negrea nu e numai ofițer sau inginer (iarăși fire despicate), e mai ales un om, om generos, cu idealuri ferme, demn de cutezanțele noastre comuniste. E un constructor în sensul cel mai amplu al cuvântului!”

Afurisitul, cum găsisese ziaristul clenciul mobilizator al epilogului de reportaj: se adresa pensionarului, fostului ceferist Atanasie Negrea, mulțumindu-i (în numele cui mulțumește ăsta lui tata?) pentru că dăduse țării un capabil, un talentat comandant și mai ales pentru că îl învățase să iubească adevărul, cinstea și oamenii. El, reporterul. Îl întreba pe bătrân, așa ca de la om la om: ce crede, există sau nu eroi în carne și oase, în afara filelor de carte. Și a legendelor păstrate în memoria timpurilor noastre? (Hm! Bine că nu s-a dus să-l întrebe personal, poate că atunci chiar n-ar mai fi publicat reportajul. Sau mai știi?)

Citind, continuând un dialog ceva mai îngăduitor cu tânărul ziarist care parcă îi surâdea viclean, cu microfonul ținut ca o pipă între dinți, de undeva din spatele paginii din gazetă, Emilian nu observă prezența lui Dobricescu.

1 locțiitorul său tuși.

— Da. Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Venisem să vă întreb ce ziceți de reportaj.

— Dumneavoastră ce ziceți?

— Am sugerat secretarilor uteciști și comandanților de plutoane să-l citească în toate subunitățile.

— Ce-aș putea să spun? Omagiile sunt jenante. Te pun în încurcătură. Mai ales când sunt sincere. Băiatul ăsta are suflet.

— Numai el?

— Mă refeream la reportaj.

— Și eu. Reportajul e frumos pentru că oglindește suflete frumoase.

— Asta-i culmea! Și dumneavoastră o luați pe panta asta?

— Doream să vă felicit. E o confirmare. O apreciere stimulative pentru noi toți. Aveți o contribuție mare în această izbândă a noastră, a tuturor.

— Vă gândiți la discuția noastră, despre ambiția recuperărilor anilor pierduți. Tovarășe colonel, știu totul unul despre celălalt. De ce vă considerați străin de meritele detașamentului?

— Pentru că eu, personal, nu am putut interveni decât cu o vorbă bună, cu un sfat și... cam atât.

— Mai știu eu pe cineva care crede că nu are niciun merit pe lumea asta. Îl întreceți.

Dobricescu știa la cine se referă, surâse stingher, parcă vinovat de asemănări.

— Peste două săptămâni mă internez și eu în spital, tovarășe maior. Sper că până atunci voi apuca să văd viaductul. Doctorul zice că nu are rost să mai aștept. Insistă să mă internez mâine, poimâine, imediat... Dacă dumneavoastră l-ați mai tempera, să mă mai lase două săptămâni...

— Iată ce i-a scăpat reporterului. Cum ați reușit să vă ascundeți?

— Foarte simplu: i-am vorbit despre dumneavoastră.

De multă vreme nu se mai plimbase cu Dobricescu, așa cum avea obiceiul, la începutul verii, să se plimbe împreună în faptul serilor, până târziu, către ceasurile cele mai întunecate ale nopții. Emilian și Dobricescu se pierdură de data aceasta de-a lungul șoselei nivelate cu

balastul și nisipul presate în piatră, gata de așternut asfaltul. Dar asfaltul avea să fie turnat după trecerea iernii, ca să se așeze înainte bine, definitiv, un terasament fără goluri ascunse... Doar cu câteva luni înainte, exact în același decor, călcau pe stânci, căutau poteci neumblate, în vreme ce acum pașii răsunau cu ecoul drumului bătătorit. Călcau pe o alee tăiată de-a curmezișul unui parc sălbatic, acoperit de mantia nopții. Mai lipsea poate un paznic, care. Să le atragă atenția că undeva, la mai mulți kilometri în urmă, adică la începutul începutului, tocmai acolo se afla poarta de intrare în grădina cu piscuri de cleștar și că dacă vor să se plimbe, n-au decât, numai să aibă grijă să nu calce din nebagare de seamă pe vreo spinare de urs adormit în mijlocul drumului.

Era o seară de toamnă blândă, cu lună plină, înverzită de cetina muntelui. Nu întârziară mai mult de un ceas, nici nu-și spuseră mare lucru. Tot ce le trecea prin minte li se părea de la sine înțeles. Se temeau, cuvintele ar fi putut să subțieze și noaptea și gândurile. Dobricescu alegea un drum de întoarcere care să curme întârzierea, să nu lase loc menajamentelor. Se despărțiră strângându-și mâinile și aducându-și aminte că a doua zi... Multe erau de făcut a doua zi. Ca de obicei!

Emilian, înainte de a intra în colibă, își aprinse o țigară. Stătu afară să o fumeze, abia apoi intră. Ana adormise îmbrăcată, îl așteptase, cu cina răcită pe măsuța de brad. Adormise peste blănuri, cu ziarul acela în mână, din care se mira el, maiorul Negrea, de ce un reporter îl luase la rost pentru că nu se credea un erou...

Încercă, să-i fure ziarul și să o învelească, fără să-i tulbure somnul. Reuși. Mai puse două buturugi în godin și se furișă iarăși afară. Nu era ora zece. Putea da încă un telefon acasă, la București. Cu trei zile în - urmă bătrânul suferise încă o hemoptizie. Mai gravă, mai odioasă. Un lighean de sânge. Așa spusese mama, care uitase să mai plângă, de-abia de-i mai tremura ușor glasul, povestind ce găsiseră de cuviință să mai facă doctorii „Salvării”; niște injecții care să sporească viteza de coagulare. În rest,

dădeau din umeri. Îl chema să vină el, să-l aducă pe doctorul acela mare, Onescu, în care spera să găsească un salvator, un mântuitor cu puteri la fel de mari ca ale lui Hristos. Biata mama! Amăgind un suferind, omul ei drag, de-o viață, începea să se amăgească și pe ea însăși.

Obținu repede legătura. Tate se simțea mai bine și îi aștepta, poruncise mamei să gătească ceva bun pentru ei „pentru sâmbătă. Se încumeta cu gândul că ar putea chiar să meargă și el cu mașina până la Roșiori, să vadă casa.

Nici mama, nici tata nu știau că peste două zile, adică vineri, ca de obicei, Ana și Emilian plecau la Roșiori să aranjeze mobila, să pregătească totul, să facă și focul în sobe, ca duminică să-i instaleze pe bătrâni în casa lor.

Ana, cu echipa ei de specialiști, continua zilnic încercările macaralei. Solicitățile erau reduse pentru deplina. Siguranță la 80 la sută sub limitele de exploatare. Aparatele de măsură nu semnalau nici cea mai mică primejdie de cedare. Manevrele efectuate, atât cele pur experimentale, cât și cele funcționale, mai ales la turnările de beton, evidențiau precizie și eficiența stabilită în întreg diametrul de acțiune, la parametrii stabiliți pentru cele mai diverse operațiuni. Ana consemna în registrul de încercări cele mai mici detalii de comportament. Pentru omologarea definitivă, elaborarea unei cărți de exploatare care să pună în valoare întregul randament al utilajului era de primă însemnătate. Ore întregi era în cabina de probe, în fața aparatelor. Note, transcria pe fișe de observație urmele lăsate pe benzi de acele înregistratoare, cataloga benzile, prelucra datele din graficele de exploatare. După-amiezile și le petrecea de una singură, în colibă, îngropată în hârtoagele ei. Emilian o întrebase totuși:

— Luni începe montajul. Nu cumva să se întepenească namila când ne-o fi lumea mai dragă!

— Mușcă-ți limba!

— Mi-am mușcat-o! Acum putem fi liniștiți?

— Să zicem că da, răsese Ana. Oricum, o să am grijă să o mai ungem pe la încheieturi, să nu scârțâie.

Înainte de a pleca la Roșiori cu Emilian, vineri toată

ziua, Ana. Supraveghe revizia suplimentară a macaralei. Namila, proptită în mijlocul văii, domina înălțimea. Masivii din stânga și din dreapta parcă se înclinaseră ușor, să-și apropie umerii de macara. Și într-o parte și-n cealaltă, două tobogane uriașe, de beton, alcătuiau arcul gata încordat, pe care trebuiau întinse corzile de oțel ale viaductului. Se profila, pe fundalul cerului, între cele două spinări de munte, o emoționantă, Spectaculoasă îndrăzneală. Aceasta era deci „bolta inversă”, așa arată vie, monumentală, ideea cu care Emilian Negrea se prezentase în proiectul său de diplomă, așa se etala tema lui, ce făcuse atâta vâlvă, referitoare la suspendarea racordurilor metalice pe Șoselele alpine, cărora li se oferea posibilitatea de a „sări” de pe un masiv pe altul, înlăturându-se soluția ocolirilor și serpentinelor cu mari diferențe de nivel. Un arc, cu o deschidere de optzeci și doi de metri și cu o adâncime de peste cincizeci de metri. Jos, pe fundul văii, pe platforma de montaj, cele trei elemente de structură, coardele de oțel ce urmau să fie cuplate în aer erau gata, podarii verificau încă o dată piesele de racord. Sistemele de prelungire, de asamblare între elemente erau ingenioase; dificultatea montajului rămânea, în ultimă instanță, în precizia cu care elementele extreme, cele două capete ale punții, aveau să fie sprijinite pe arc și fixate orizontal, perfect orizontal, cu ajutorul cablurilor de susținere trase dintr-un munte în celălalt. Odată prinse elementele laterale, macaraua avea să ridice și să rotească la 90 de grade elementul central „care urma să „cadă” în racorduri. Dacă operațiunea se va desfășura normal, podul va fi gata, întins și fixat definitiv prin propria-i greutate. Cablurile de susținere puteau fi tăiate, se putea trece la montarea suprastructurilor. Dar dacă... Ana tresări, se uită împrejur, parcă să nu-i fie surprinsă de cineva spaima ei de-o clipă. Dacă mijlocul nu „cade” exact pe ghidajele de racord este posibil ca sub greutatea acestuia elementele susținute provizoriu de cabluri să se prăbușească peste macara. Ceea ce ar însemna o catastrofă. Se ajunsese deci la „punctul critic” al

tehnologiei de montaj adaptate la proiectul lui Emilian. Acum abia înțelegea riscul asumat de soțul ei când renunțase la folosirea funieularului și acceptase maearaua-tum. Ana revăzu o după-amiază întreagă cu mecanicii și maistrul echipei de montori tehnologia de asamblare. Fiecare - absolut fiecare mănuiitor, macaragiu, mecanic, montor - trebuia să știe la perfecție rațiunea sincronizării operațiilor, dar mai ales felul cum se interferau răspunderile, într-un act de curaj la care participau toți. Fără nicio exagerare: momentul cuplării mijlocului expunea primejdiei, cel puțin o sută de vieți. Tocmai seara Anii află că și Emilian întreprinsese măsurile ce-i priveau pe militari în același sens: prevenirea catastrofei.

— Numai de nu s-ar strica vremea, se îngrijora Emilian. Am fi nevoiți să amânăm montarea structurii.

Într-adevăr vremea avea să-și arate toate capriciile în zilele următoare. Vineri seara soții Negrea plecară la Roșiori. Avură noroc de șosea uscată și aproape pustie.

Ajunseră la cinci dimineța. Veniră oamenii tocmiți să dea o mână de ajutor, lucrurile îngrămădite în magazia încuiată și celelalte, date în păstrare mătușii Manda, luară drumul către locurile predestinate de atâtea și atâtea consultări, sugestii, dorințe tănuite între mama și Ana.

— Ei, acum să te văd eu dacă te pricepi la montaj, glumi Emilian.

Ana se pricepea. Cu calm, fără grabă, fără prea mari eforturi, dulapurile, mobila din dormitor, cea din sufragerie, mobila cea nouă, special cumpărată pentru „odaia copiilor”, draperiile, covoarele, vitrinele, ghivecele cu flori, lustrele (cadoul Anei), perdelele brodate de zeci de ani și păstrate la cufăr, pentru casa mult visată, fiecare obiect își găsi locul, potrivitându-se, parcă spre a-i da Anei satisfacție deplină. Se ștergeau geamurile și parchetul care mirosea încă a lemn crud, și-abia după-amiază, când încăperile își definiseră înfățișarea lor viitoare, când rămaseră doar ei doi și mătușa Manda, o femeie voinică, văduvă de război, care crescuse șapte fete și doi băieți și-i rânduise pe toți în viață, la casele lor, Ana căzu într-un

fotoliu și-o întrebă pe mătușa care puneă paharele și ceștile în bufet.

— Ei, tușă Manda, ia uită-te matale și spune-mi dacă mai vezi ceva nelalocul lui.

— Să vă dea sfântul toate bucuriile, maică, pentru bunătate și pentru că sărirăți să-i ajutați... Că n-aș fi crezut să-i văz intrați în casă iarna asta.

A mai rămas să aibă grijă tușă Manda să fie cald, să ardă focul, să fie bine în casă, în toată casa. De fapt de zece zile, de când se terminase tencuirea și zugrăvirea pe dinăuntru, sobele ardeau întruna, în camerele ținute cu geamurile larg deschise, ca să nu rămână nici urmă de umezeală și miros de var.

Când au ajuns în București începuse „telejurnalul 111, de seară și bătrânul urmărea atent ce făceau unii și alții care încurcau mereu lumea în Orientul ăla apropiat, de nu se mai isprăveau conflictele.

— Uite ce e, spuse la un moment dat Emilian, n-ar fi mai bine să facem mâine o plimbare? Să vedeți cu ochii voștri ce tot meșteresc ăia.

— Doamne, maică, se sperie mama, să plecăm la drum?

— Ba bine că nu! decise tata. Vezi ce faci, că plecăm de dimineață.

Pregătită surpriză își pierdu însă aproape tot efectul, deoarece Emilian încărcă televizorul în portbagajul mașinii. Pe motiv că l-ar duce la coliba lor, la șantier... Aiurea! L-ar fi lăsat Emilian pe bătrân fără telejurnale? Era limpede...

Îi sta bătrânului pe limbă: „Șmecheri vă mai credeți voi”. Însă se răzgândi. Era plăcerea lor... Ehe! Ce o să mai caște gura și-o să se minuneze și o să zică: „Cum mă, când și cum?” Se uita la noile construcții de pe Calea Rahovei și nu regreta eltuși de puțin că s-ar fi putut întâmpla să vadă Bucureștiul pentru ultima oară. Bucureștiul nu-l încântase. Niciodată, ba chiar îi purta pică, pentru că în blestemata asta de îmbulzeală a lumii se potrivise ca el să primească numai lovituri grele. Aici, la București, căzuse între

vagoane. Trei spitale prin care trecuse în viață erau în București. Nici asta, fiu-său, nu încăpuse, plecase și el cu coada între picioare, când s-a despărțit de Rita. Și-acum, uite că-i mergea din plin și-l dădea prin gazete pentru că muncea în altă parte. Pe Ana unde-o găsisese de fapt? A bătut cu ea atâția ani pe muchie degeaba în București, ca să se întâmple să-și dea unul altuia mâna tocmai în creierul munților.

— Mașina asta nu se mișcă ceva mai repede?

S-ar fi grăbit și Emil, însă evita cea mai mică zvâcnire, punând viteza redusă pe seama felului său de a conduce prudent.

— Graba strică treaba, tată, îl lămurii Emilian.

Însă ieșit la șosea, la drum drept de câmpie, Emilian apăsă pe accelerator. Nici el nu mai avea răbdare.

Tușa Manda era în poartă.

— Doamne, măiculiță, venirăți... Ia uită-te tu, fată, Lenuțo, și tu mă, Tăsică, s-o stăpâniți sănătoși!

Bătrânul nu-și mai putu face jocul tâlcuit pe drum. Livid, slăbit și de emoție și de oboseala drumului, se lăsă greu, pe brațul lui Emilian.

— Duceți-mă în casă... mi-e cam rău... fir-ar să fie „T

Mătușa! Și făcu cruce. Plecase de-acasă om zdravăn și ce vedea acum? Oare ce-i cu el? Cum, nepoate, să nu te mai ții pe picioare, că ai cînșpe ani mai puțin ca mine;

te-am ținut în brațe, când avea țaica Lina treaba și mi te lăsa în seamă.

Mama și Ana o luară înainte, să deschidă ușile. Dar erau deschise. Și înăuntru, în casă, mirosea a cozonac. Tușa Manda cercase să vază, coace cuptorul? Erau tufănele și crizanteme pe masa cea lungă, din sufrageria cu geamlac, și era cald și toate erau mult mai frumoase decât se gândise dânsa că ar putea să fie.

— Măi, omule, strigă ea îngenunchind. Omule!

Se năruiau stăvilarele sufletului. Bătrânul, doar el, rămase în picioare și privi aspru tavanele, cu lustrele aprinse ziua-n amiaza mare. Se uită la pereți și nu luă în seamă prăbușirea femeii căzute la picioarele lui, închircită

de durere, prinsă de el, într-o rugă sfâșietoare... Să nu o lase aici, să nu plece cu trenurile lui, cu blestematele trenuri ale căilor fără întoarcere.

— Mamă! o strigă Emilian, în timp ce Ana încerca s-o ridice. Iartă-mă, mamă, n-am vrut decât să vă bucurați...

— Lasă, liniștește-te, tu, că uite ce frumos este... spuse la ta.

Femeile așternură patul cel mare din dormitor, bătrânul se bucură, răsuflând ușurat. În sfârșit, în pijama, putea să se odihnească, adunat de pe drumuri.

— Fecioare, îi spuse calm lui Emilian, și tu, Ana, duceți-vă să nu vă apuce noaptea pe drum.

Îi tremurau mâinile când se ridică să sărute creștetul Anei și să strângă mâna fiului. Mama era o stană de piatră. Durerea și spaima, laolaltă cu imensa recunoștință îi părinților nu mai încăpeau în vorbe.

Mama și tata rămâneau în casă. Singuri. Mătușa Manda îi conduse la poartă, să-i întrebe:

— Maică, ce-are alde taică-tău? îl văz bolnav rău.

— E rău, mătușă, îi spuse Emilian.

— Măcar de-ar scăpa, dragul de el.

— Nu scapă, mătușă...

Ultima săptămână a-taberei începu cum nu se putea mai bine. Toată noaptea de duminică spre luni viscoli. Așa, pe neașteptate, se iscă vântul. Se frământau codrii.

se îngrămădeau norii, vuiau hăurile. Scrâșneau barăcile, plantoanele tresăreau la fiecare izbitură a obloanelor, la clămpănitul ușilor proptite de zăvoare.

Își pierduse muntele răbdarea? Nu știa că mai aveau de lucru doar câteva zile, că erau toate pe isprăvite, că se pregăteau să se retragă la vale, către cazarma lor? Ce-avea cu ei? Tocmai acum, la spartul târgului? Atât mai aveau: să monteze viaductul...

Maiorul Negrea ajunsese cu chiu, cu vai, în Șantier abia după miezul nopții, după ce ore întregi patinase orbit **d** viscol, cu parbrizul înghețat, pe șerpuirea primejdioasă, acoperită cu polei. Asta mai lipsea! Ana nu scotea o vorbă. Îi era frică. Nu auzise niciodată urlete de lupi. Acum ar fi

vrut să se convingă că nu se auzea decât vântul, decât propria-i spaimă, decât motorul autoturismului, iambalat la maximum, dar care aluneca năuc, derapa dintr-o margine în alta a șoselei.

Bine că au ajuns! Dobricescu era în cancelarie, cu ofițerul de serviciu. Când îi văzu înmărmuri: reușiseră să urce? Rezistase mașina, nu o luase vântul pe sus? Uite că nu o luase vântul pe sus... Se raportă la comandament schimbarea vremii. Generalul se interesase dacă maiorul Negrea se afla în șantier, ordonase ca atunci când va sosi să-l sune acasă, indiferent la ce oră.

Negrea dorea un ceai, o cafea, ceva cald. Ceru să i se dea legătura cu Bucureștiul, cu generalul.

— Ordonăți, tovarășe general!

— Ce-i pe la voi, maior Negrea?

— Iarnă, tovarășe general.

Generalul înclina către soluția întreruperii lucrărilor. După planificările inițiale. Și așa se obținuse un avans substanțial. Dacă timpul nu permitea, montarea viaductului putea fi amânată până în primăvara anului viitor, operațiunea precedând etapa următoare a lucrărilor la șoseaua transalpină: perforarea tunelului și coborârea pe versantul nordic al masivului. Comandamentul amânase însă luarea unei decizii, așteptând ca maiorul Negrea. Să-și spună cuvântul. Ce posibilități existau ca materialele, utilajele, structura metalică a viaductului să fie puse bine la adăpost, conservate până-n primăvară?

Maiorul ezită, apoi optă pentru o soluție de compromis: să se încerce posibilitatea montării chiar și în condiții nefavorabile și numai în situația riscului evident să se amâne montarea structurii la primăvară, rămânând în tabără numai personalul strict necesar.

— De acord, hotărî generalul. În rest, acasă! Începeți deplasarea mâine dimineață. Dacă se depune zăpadă, va i-i imposibil să mai scoateți utilajele grele din defileu.

— Am înțeles, tovarășe general!

Generalul reveni în clipa în care Emilian era convins că se întrerupsese legătura:

— Alo, alo... Ce mai e pe-acasă, ce fac părinții?

— Mai bine, tovarășe general, s-au instalat în casa cea nouă...

— Succes, băieți! Aveți grijă, nu riscați nimic!

Afară gema muntele. Maiorul o forță pe A.na să bea un ceai fierbinte și să se odihnească apoi în camera lui Dobricescu. El nu avea timp. La trei noaptea toți ofițerii erau prezenți. Peste o oră duduiau mașinile în parc. Camioane, basculante, dube, buldozere, tractoare, automacarale se încolonav. Ostașii își strângeau echipamentul. Se îmbarcau pe plutoane. Dirdâiau, somnoroși încă, se strigau unii pe alții, parcă să nu se piardă, să nu se împrăstie în viscol. Se înghesuiau sub prelatele camioanelor, unii într-alții. Știau că avea să vină ceasul plecării, dar nu-și imaginaseră o asemenea fugă. Doar o singură companie, trei ofițeri, câțiva maiștri și câțiva subofițeri rămaseră să ocupe în continuare o singură baracă.

Ofițerii rămași în șantier se uitau cu inima strânsă la această părăsire.

— Tovarășe colonel Dobricescu, dumneavoastră veți fi șeful coloanei.

O hotărâi e de ultimă clipă, primită de Dobricescu ca o lovitură. Total neprevăzută. Nu avea însă ce obiecta. Era ușor de înțeles că numai lui i se putea încredința deosebita răspundere de a comanda o coloană atât de greu de deplasat, mai ales pe o astfel de vreme. Înțelegea și ezitarea maiorului, îi era recunoscător: deci până-ri ultima clipă se frământase cum ar putea să-l rețină lângă el. Nu ar fi vrut să se despartă... Este cu atât mai frumos să constăți o intimă legătură, trainic sudată, cu

Cât aceasta rămăsese negrăită, înțeleasă totuși din gesturi și atitudini ca cea de acum, când maiorul Negrea îi sugera calm, cu tactul său reverențios, câteva măsuri pentru deplinii siguranță pe timpul deplasării.

— Drum bun, tovarășe locotenent-colonel, vă mulțumesc pentru tot.

— Rămâneți cu bine! Acum, încercă el să glumească,

n-aveți încotro, trebuie să recunoașteți că aveți nevoie de un gram de noroc...

— Un gram? oftă Negrea. Nici două tone nu pot compensa absența cuiva, al cărui nume nu-l spun, ca să nu mă bănuieți de sentimentalism.

— Totdeauna v-am bănuie, mărturisi Dobricescu.

Își strânseseră grăbiți mâinile. Coloana se puse în mișcare. Abia se lumina de ziuă când maiorul raportă la comandament că ordinul de evacuare a taberei se îndeplinea întocmai.

La viaduct echipele de specialiști și militari repartizați ca ajutoare continuau pregătirile pentru montarea structurii, ca și când viscolul nici nu i-ar fi privit în mod direct, Maiorul, găsimdu-i pe toți la locul lor, când se aștepta să-i descopere îngrămădiți prin cine știe care cotlon mai ferit, îi arătă Anei:

— Ia uită-te la ei, parcă ar fi pe o rampă de lansare, înainte să înceapă numărătoarea inversă...

Coborî pe platforma pe care elementele de structură erau „în așteptare”. Da, va încerca și dacă nu va apărea niciun impediment la ridicarea primului tronson, va ordona...

Făcu semn. Macaragiul, un tinerel mic de statură și timid, la care Negrea se uita ca la o enigmă - căci măiestria și calmul lui aveau să cumpănească greu în reușita operațiunii -, făcu și el semn unui vlăjgan ascuns în cojoace, pe care maiorul îl recunoscuse: Mitru Sigartău. Râdeau ochii lui Mitru, sub o căciulă mițoasă: „Fiți pptace, tovarășe maior, parcă ar fi zis, sunt eu acolo, în gușa macaralei...” Ana fugi în cabina ei, la postul său de observație. Macaragiul și Mitru ajunseră sus, în carlinga unde nu mai puteau fi văzuți; Ana aștepta să audă vocea macaragiului. Îl bănuia... Acum se instalează, acum își pune căștile. În sfârșit, îl auzi:

— Ce facem? îi dăm drumul?

— Da... Fiți foarte atenți la comenzi!

Electricienii porniră motoarele. Se verificară comenzile. Totul normal. Conform repetițiilor. Când se auzi

câriitul macaralei, echipele de montaj își ocupară locurile. Fiecare manipulând atent dispozitivele de ancorare. Zecile de tone, uriașa dimensiune a elementului de structură, trebuiau perfect echilibrate în aer, ridicate și rotite până în poziția de racordare a cablurilor ce aveau să susțină capătul suspendat peste prăpastie. Doi montatori aveau să planeze odată cu structura, ancorați la un capăt al acesteia: doi plutonieri care se oferiseră voluntar, spre a prinde cablurile...

Intră și Emilian în cabină. Luă microfonul.

— Atenție!

Ana surâse. Îi transpiraseră palmele.

Pentru toate echipele, un singur semnal: un țipăt scurt de sirenă. Mai încolo fiecare aștepta secunda când trebuia să intervină. Intrase în funcțiune angrenajul. Nimeni nu mai scotea o vorbă. Nu se auzea decât scrâșnetul cablurilor. O treime de viaduct se ridica spre poziția lui, matematic stabilită.

Și culmea! Conteni vântul! Oare se furișase undeva, intimidat de îndrăzneala oamenilor, gata să se năpustească iar, peste câteva momente? Dar cine se mai gândea la el tocmai acum?

Un zgomot surd, abia perceptibil, se auzi în clipa când o extremitate a podului se fixă pe sania pilonului. Trei secunde. Se auzi o voce în difuzor:

— E bine! A intrat!

Urmă apoi vocea plutonierului Costea, din celălalt capăt al tronsonului:

— Gata! Puteți întinde!

Cablurile de susținere se încordară, puțin câte puțin „apoi tronsonul se mișcă, în noua lui poziție, eliberându-se singur din chingile macaralei. Prima mișcare se consumase. Vocile din difuzoare își confirmau reciproc: „la mine normal”...; „la mine, normal...” ; „... normal...”

Brațul macaralei se rotea liber, lăsându-și tentaculele sale de oțel deasupra celui de-al doilea tronson. Dar de-acum nu era decât o repetare. O mișcare identică, însă inversă... Noi-mal, iarăși normal. Nicio tresărire pe fața

concentrată a maiorului Negrea.

Când ambele părți laterale ale structurii viaductului rămaseră suspendate deasupra prăpastiei, maiorul verifică încă o dată, minuțios, distanța deschisă și orizontalitatea tronsoanelor fixate. Cea mai mică abatere ar fi compromis următoarea manevră, reușita „căderii” tronsonului din mijloc exact în poziția stabilită. În sfârșit reveni la microfon:

— Atenție...

Tronsonul pluti, stătu câteva minute spânzurăt, montorii dirijau mișcările macaralei: chingile erau slăbite milimetru cu milimetru. Mai jos, ușor, încă, ușor, cinci centimetri mai la dreapta, încă trei, așa, acum încă zece lateral... Coboară, coboară, coboară... Tronsonul intră, încet, încet, între celelalte și când ajunsese la același nivel se auzi un trosnet, ca o percutare în gol. Tresăriră într-o clipă zeci de oameni, ca să ofteze imediat ușurați. Căzuse. Intrase în ghidaje, structura viaductului era gata. Cablurile de susținere erau slăbite ușor, pentru verificare. Da, se întâmplase minunea. Echipele de montaj puteau începe sudarea racordurilor, puteau circula pe viaduct.

Emilian Negrea zâmbi Anei:

— Ar trebui să te felicit pentru macaraua asta a ta.

Și eu, pentru...

În clipa aceea intrară în cabină macaragiul și Mitru Sigartău. Primul era palid, cu fruntea îmbrobonată de sudoare, iar Mitru, ajutorul său, își scotea căciula, ca și cum cu ea pe cap n-ar fi putut răsufla. Maiorul îi îmbrățișă pe rând. Afară, adunați la capătul viaductului, se așezaseră jos, pe primul strat de zăpadă al anului, toți montatorii. Așa, ca niște indieni care fumează talumetul. Își dădeau din mână în mână o sticlă.

În zilele următoare se montau balustradele viaductului, se demonta macaraua. Se desfăceau barăcile. Se încărcau materialele. Plecau zilnic, la vale, mașini și «utilaje, grăbite să nu le prindă iarna din urmă. Se demontă și baraca-comandament. Mai rămânea doar o mică cabană, dincolo de viaduct, construită pe „cenușar”,

ca să adăpostească pe cei ce aveau să sosească pentru începerea lucrărilor la tunel: un alt schimb, «are parcă nu avea nici în din nici în mânecă cu cei ce le croiseră calea până-n gura tunelului...

Ninsoarea calmă ștergea /urmele șantierului. Unde fusese tabăra era o poiană albă, pustie. Din tot freamătul verii mai rămăsese doar un drum, lat și ușor arcuit peste munte, un drum încă neasfaltat, pe care-l luaseră în primire beneficiarii, cu niște procese verbale care nu spuneau mare lucru. Doar sus, sub niște stânci, rămăsese coliba. Deasupra ei, dintr-un burlan se răsfirau încă fuioare de fum. De la colibă spre drum, o pârtie ducea la o mașină, un *imescu* verzui, eu parbrizul înghețat. O femeie cu blugi, cu o scurtă îmblănită, și un ofițer înalt duceau pe pârtie niște geamantane.

Comandantul părăsea ultimul, cu soția lui, puntea unei corăbii a trudei, ajunsă la țărm. Până când urma să se i-idice din nou ancora, coborau pe pământ să mai vadă și ei lumea.

Deocamdată se apropia Anul nou.